

MHC 2.629

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési árak:
Egész évre 14 frt., fél évre 7 frt., negyed évre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65 szám
Megjelenik mindennap, hétfőn és ünnep után való napon is

II. év.

Budapest, 1898, szombat, január 1-én.

1. szám.

Receptek.

Tegnap cizikünkben fel volt vetve, hogy a parlamentarizmus mostani betegségében milyen orvosszerhez nyuljunk. Ehhez a kérdéshez akarok még néhány szót fűzni.

Hogy ez a betegség megvan, az kétségtelen. A parlamentarizmus kizökkent nálunk természetes formáiból. S azt a szerencsétlen alakulatot vette, hogy nem a többség az ur. Mindenki inkább, mint a többség. Kormányok sorra buknak, akiknek megvan a többségük. Mindenki bukottatott már meg kormányokat; a kisebbség távozásra kényszeríté Tiszát, bár többsége volt, a király távozni kényszeríté Werkeriét, bár szinte többsége volt, Szapáryt megbuktatta a kabinetje, mindenki megmutatta már haragjában az akaratát, csak a többség nem.

A többségek látták ezt kezdetől fogva, de türelmük nemes forrásokból eredt. Kerülték a kollíziókat, mintegy érezve, hogy parlamentarizmusunk még fiatal, erősödni kell, s ha megőrizhették a látszatot, szívesen hagyták rá a bevégezett tényekre, hogy azok az ő akaratukkal is megegyeznek. Megvoltak a stereotip mentegető jelszavaik az ilyen esetekre. Ne haragítsuk a királyt. Ne ingereljük az ellenzéket. Ne veszélyeztessük a 67-es alapot.

Ilyen módon döcögött a parlamentarizmus, döcögött, de meglehetősen vele élni. A többség az aktuális politika vívójának tartván magát a mi speciális viszonyaink mellett, hol annyi a kényes pont,

bizonyos óvatosságot sajátított el, ebből nőtte ki magát a szerénysége, szerénységéből a gyámoltalansága.

E gyámoltalanság korszakából datálódik a kisebbségnek belekóstolása az obstrukcióba. Izlett neki, mint Ádámnak az alma, — mert tiltott gyümölcse a parlamentarizmusnak. Még ez se lett volna nemzeti szerencsetlenség. Einmal ist keinmal. De idők jártával egészen az almaevésre adta magát, s lőn, hogy a mostani állapotok szerint csak az a törvényjavaslat megy keresztül, amit a kisebbség is akar, sőt egy nűanszal még rosszabbul állunk — ma már olyan javaslat se mehet keresztül, amit az egész nemzet akar, ha a kisebbség fölhasználhatja taktikai czelokra a megakadályozást.

Ily viszonyok közt végtelenül tökéletlen és bizonytalan apparátusnak bizonyul a parlament, de minthogy nincs helyébe mit tenni, minden módon meg kell menteni az elbukástól.

Politikai körökben két mód van fölvetve, nem komoly alakban még, de csak mint kombináció a jövő teendőkre nézve.

Az egyik mód: a fuzió Apponyiékkel. A másik mód: a házszabályok revíziója.

Mind a két módnak vannak hívei is, ellenzői is a szabadelvű pártban.

Szólván pusztán a két módról, egészen vas logikával lehet dolgozni — világos lévén, hogy a házszabályok revíziójába csak akkor lehetne belekezdeni, ha Apponyiék is helyeselnék és feltétlenül támogatnák ebben a szabadelvű pártot.

Akkor is kétes, sikerülne-e? Mint már tegnap is mondtuk, az a kormány, amelyik ennek a megcsinálásába kezd, belehal és csak a meghalás biztos, de a megcsinálás nem.

Már most, ha Apponyiék ilyen nagy dologban a parlamentarizmus megmentésének ügyében föltétlen barátságban küzdenek végig egy nagy campagnet a szabadelvű párttal, a fuzió már ezzel mintegy megtörténik.

Amiből önként következik tehát, hogy ha a két orvosságból akarják bevenni valamelyiket a parlamenti válság nyavalyája ellen — az okosan megfontolva — csak a fuzió lehet.

Mert ha a fuziót megcsinálják — akkor a házszabályok revíziója esetleg mellőzhető.

Ha ellenben a házszabályok revíziójához nyulnák, akkor az Apponyiékkel való fuzió mellőzhetetlen.

Vagyis más szavakkal, az első móddal lehet mellőzni a másodikat, a másodikkal nem lehet mellőzni az első — ezért az elsőhöz kell nyulni.

De ez mind akadémiace van fölvetve, — mert se a kormány szándékait nem tudjuk, se az Apponyi nézeteit nem ismerjük.

A magunk nézete szerint pedig se az egyik mód, se a másik mód nem biztos. Mert az Apponyiékkel való megszaporodás esetén is lehetnek sikeres obstrukciók — mint a mostani volt — és a szigorított házszabályok, a klotür mellett is lehet a parlament működését teljesen megakadályozó botrányokat ins-

Szervusz, Pali bácsi.

— Egy magyar demokrata története. —

Írta: Mikszáth Kálmán.

(Folytatás.)

Ritkított betűkkel hozta egy szép napon az öreg „Pesti Napló” „Egy nagy demokrata ünneplése” czim alatt. Tegnapelőtt érkezett meg amerikai honfitársunk, a nagynevű demokrata, leveleki Molnár Pál nagy-gyönki kastélyába, melyet a neje révén örökölt. Mint ottani tudósítónk írja, a kitűnő férfit számos tisztelője várta a kastélyban, a megye határán fényes bandérium csatlakozott kocsijához, melyet az ottani ellenzék elnöke: Makusy József vezetett magyar diszben, buzogányt tartván a kezében. Az öreg ur családját is magával hozta, mely neijéből és egyetlen fiából áll. Amerikai birtokait, hír szerint, eladja és most már állandóan hazájában marad. Leveleki Molnár Pál annak idején élénk részt vett a közügyekben, mint a pozsonyi diétának tagja, a hol kitűnő előadó volt.

(Hollah! Ez a különös parlamenti lény: a kitűnő előadó, tehát már a diétákon is létezett s őse a mostani kitűnő előadóknak. Jó, hogy megcsíptük — mint egy nevelésfigurat. Hogyan? Hát lehet nem kitűnő előadó is?)

Hiszen minden előadó kitűnő, avagy változtatott már valamely előadó előadása, valaha az előadott javaslaton? Egy külföldi lap írta nemrég: „Szlávy József a legkitűnőbb magyar koronaörök egyike”. Ugy van, kitűnő koronaörök, de a többi koronaörök is kitűnő, minthogy a koronát egyszer se lopták még el tőlük.)

De ez mind csak fölösleges kitérés — az ember azonban nem állhatja meg, ha valahol mammuth csontokat lát, hogy ki ne térjen — a földolog történetünkben, hogy Molnár Pál csakugyan haza érkezett. Ki hitte volna már, az előzmények után?

Volt nagy sürgős-forgás a megyében a pártok közt. Mindenik szerette volna megnyerni. Egy Krózus a megyében! Ez lesz a skiz. Az pedig nem közönyös, hogy melyik partnernél van a skiz. A főispán is ott kujtorgott a nagygyönki kastélyban, de az ellenzéki vezérferfiak se voltak restek a megkörménykezésben s leveleki Molnár Pál őket választotta — de azzal a megjegyzéssel, „mert nincs jobb” — valami demokratábbat szeretett volna.

Épen azért nem is lépett akcióba, legalább nyilvánosan nem. Pénzt ugyan adott nekik pártczelokra, de ő maga nem szerepelt. A gyűléseiket is sokszor tartották a há-

zánál, nyakára mentek a terveikkel, mert sokat ért ha elmondhatták: „Leveleki Molnár volt a konferencia”; „Leveleki Molnár áll a dolog mögött”, szóval: kellett a művelet sikeréhez, hogy ő is be legyen mártva. Nagy nimbusza volt, bálványozták a megyében, mert jótékonyasága és gentlemanvolta minden szívet hozzá hajlított.

Ő azonban csak úgy elméletben politizált, demokratikus cikkeket írt a lapokba, brosiert adott ki az „Egyenlőség fönséges tanairól”, néha egy-egy tanácsot sugalmazott a megyei kormánypárt ellen, de az agitálástól tartózkodott, ugyszólván el sem hagyta a nagygyönki kastélyát, mint ahogy a pápa nem hagyja el a Vatikánt.

Mindössze néha hajtatott el a közeli Polányba, ahol egy Brone nevű, nyugalmazott volt egyetemi tanár, vett volt meg egy Klobusiczky-féle birtokot. Brone is demokrata volt, a Darwinizmus hirdetője.

Nagy barátságot kötöttek egymással, Molnár sokra becsülte őt és gyakran mondá:

— Ez az egy igazi demokrata van, rajtam kívül, a megyében.

Átjárogattak egymáshoz, kicserélték az eszméiket a szép téli estéken és bámulták.

29.15

czenirozni — nem messze kell menni példakért.

Igazi orvosság csak egy van, ami biztos — de az lassu, hosszú évek mulva gyümölcsöző.

Jobban nevelni a népet és megszigorítani a választási törvényt.

Hogy a nép jobb nevelésénél fogva megkülönböztesse a handa-bandázókat a komoly emberektől — és csak komolyakat válaszson a parlamentbe.

S hogy a megszigorított törvénytől fogva szolid erkölcsi gyökerei lévén a képviselőnek választó kerületében, ne szoruljon rá ríktó hazafisággal tartani ébren maga iránt a figyelmét.

M—th K—n.

Nincs rendelet.

Ugy látszik, a döntés megtörtént, a kormány nem tesz közzé rendeleteket, melyekkel a mai állapotot fentartaná addig, amíg a második provizorium-javaslatából törvény lesz.

A nemzetre rákényszerített helyzet nem szükség-rendeletben találja megoldását, hanem abban, amit úgy hívnak, hogy: La force des choses. Abban az energiában, amelyet az élet-erős szervezetek önmaguktól kifejtnek mindaddig, amíg valamely külső hatalom meg nem állítja működésüket.

S ez jól van így mindenképpen, legelső sorban a magyar alkotmány szeplőtlenisége érdekében.

Igaz, nem helyes beszéd az, hogy a magyar alkotmány nem tűri meg, nem ismeri a szükségrendeletet. Mert arra minden alkotmány föltétlenül rá van szorulva. Az élet gyorsabban halad, mint az alkotmányos gépezet s ha a kettőnek járásában távolság áll elő, ha a parlament az életet mechanikai okokból nem tudja elérni: erre a távolságra nézve okvetetlen intézkedni kell, mert az a házag voszedelem lehet a nemzetre nézve. És ez az intézkedés: ez a szükségrendelet. Kodifikált alkotmányok egyenest megadják a kormánynak a jogot a szükség-rendelettel való intézkedésre, a történeti alkotmányok pedig nem tiltják, mert nem tilthatják azt. Hiszen Magyarország utolsó husz évi történelmében is találni precedenst szükségrendeletre; az egyik az volt, amelylyel Tisza

Kálmán az immunitás joga ellenére elfogatta Miletics Szvetozárt, a szerb agitátort; a másik pedig 1893-ban következett be kiviteli tilalom alakjában. De azért az alkotmány reputációja megköveteli, hogy a végszükség esete elkerültessek, ha csak lehet.

Igaz, képtelenség volt az a beszéd, hogy a rendelet kibocsátása pátensszel való kormányzás lenne. A rendeletekkel való kormányzást azért tiltja el alkotmányunk, hogy a kormány ne rendelkezhessek ott, ahol a törvényhozás akar és tud rendelkezni, hogy a kormány ténykedése ne szoríthassa ki a törvényhozás hatalmát. Tehát a tilalom célja egyáltalán nem lehet az, hogy lehetetlenné tegye a szükséges intézkedést ott is, ahol a törvényhozás nem akar, vagy nem tud rendelkezni. A rendeletek eltiltása semmiképpen nem érinti a szükség-rendeletre való jogot. De azért az alkotmány reputációja megkívánja, hogy e rendeletek tilalma minél tágabban, vagyis úgy magyaráztassék, hogy a kormány minél kisebb mértékben és mennél ritkábban vegye igénybe az ő rendeletek kibocsátására való jogát.

Az az igazság, hogy csak a helyzetet, csak azokat, a kik ezt a helyzetet előidézték, érthette volna gáncs a rendeletért és mégis örülnie kell minden magyar embernek, hogy a rendelet elmaradt. Mert az, ha a törvényt nem is sértette volna, örökös szépséghibája lenne a magyar alkotmányosságnak.

Ha nincs rendelet, az legfeljebb a kormány, egy kormány mulasztása, a mi pedig nem jár prejudiciummal, de ha kiadatott volna a rendelet, az örökös kellelenség a magyar alkotmány ábrázatán.

A rendeletet csak a helyzettel lehet indokolni, de azt, hogy nincs rendelet, igazolni lehet az alkotmány parancsával is. Ha az a kérdés, hogy miért ad ki január 1-én tul is bankjegyeket az osztrák-magyar bank, ez a felelet: azért, mert nincs törvényeinkben egy szó sem, mely jogot adna a kormánynak, hogy ezt megakadályozza. Ha az a kérdés, hogy miért nincs magyar jegybank: azért, mert a kormány nem kapott a törvényhozástól felhatalmazást és utasítást magyar jegybank szervezésére. Ha az a kérdés, hogy miért szerepelnek pénzképen az osztrák-magyar bank jegyei: azért, mert a közönségnek tetszik azokat elfogadni, mert

azoknak a pénzürtéke, fedezete ma is meg van, ellenben a kormánynak nincs joga és hatalma azok elfogadását megakadályozni. A vámbivataloknak nem lehetett a máttól eltérő instrukciókat adni, mert nincs törvény, mely a kormányt új instrukciók kiadására feljogosítaná. Marcheggen nem lehetett vámbivatalt létesíteni, a magyar vámterületet nem lehetett megalkotni, mert nincs törvény, amelynek alapján a kormány ezt megtehetné, nincs törvény, mely e célból akár csak egy krajczár hitelt is rendelkezésére adott volna a kormánynak. Abból a tényből, hogy december 31-én a vámszövetség lejár, még nem következik az, mintha e napon tul a kormánynak köteleessége vagy felhatalmazása lenne ellenkező irányú intézkedések vételére. A törvény betűje szerint a kormány egyszerűen tévlenségre van kárhoztatva és nem vádolható azért, ha nem intézkedett.

Az a kérdés, hogy vádolható-e a törvény szelleme szerint. Nem vádolható, ha a dolgok belső ereje olyan, hogy biztosra vehető a gazdasági élet zavartalansága rendelet kibocsátása nélkül is.

Már pedig bizonyos at, hogy

az osztrák-magyar bankon kívül senkik fog bankjegyeket kibocsátani, tehát ezen a téren nem lesz zavar;

az osztrák-magyar bank jegyeit el fogja fogadni mindenki, minden közhivatal is, e bankjegyek belső értékétől eltekintve azért is, mert az 1892: XVIII. törvényezikk XVII. cikké szerint „az osztrák értékre szóló papírpénzjegyek mindaddig, amíg forgalmon kívül nem helyeztetnek, a monarkia mindkét államában minden fizetésnél az állami és egyéb kőpénztárak, valamint a magánosok részéről fizeteskép elfogadandók”;

a magyar közönség a bankot ép úgy fel fogja keresni, mint eddig, és igényei ugyanoly kielégítésre fognak találni, mint eddig;

kereskedelmi szerződéseink tovább is érvényben maradnak, tehát az azokban megállapítottaktól eltérő vámokat szedni úgy sem lehet, e szerződések pedig törvényt szabnak teljes külkereskedelmünknek.

Mindössze csak azt nem tehetjük, hogy a határvámok jövedelmét a közös kiadások

egymást. Egyszer aztán sokáig elmaradt Broneur, Molnár áthajtatott Polányba, hogy talán beteg.

— Nincs itthon — mondja a felesége, egy pufók, mérges teremtes.

— Hová ment?

— Budapesten van.

— Nekem nem is szolt — csodálkozik Molnár. — Mit csinál ott a papa?

Ez a Mari kisasszonyhoz volt intézve, egy fecsegő, fekete szemű kis koboldhoz.

— A papa nemesség után jár.

Elvörösödött a kis mérges pók, a Broné, úgy süttött az arcza, mint a tűzes vasaló s öldöklő tekintettel adta tudtára a megszeppent Marinak, hogy rosszkor járt el a nyelvecskéje.

Molnár Pál pedig kiábrándulva fordult vissza Gyönkre nagy fejcsóválások között: — Ejnye, ejnye, már megint csak egy demokrata van a megyében.

És még jobban visszavonult azóta; de egy nagy esemény kizavarta. Meghalt az alispán: Karamáti Forencz. Nem ideáért halt meg, ahogy pedig mindig ígerte a tekintetes ur a beszédeiben, hanem tüdő-vizenyőben. Mindegy. Nagy villongásokat idézett elő az üresen maradt

helye. A megyei pártok keményen szervezkedtek, hogy döntő csatát vívjanak.

Két jelölt állt szembe: erecskei Tóth István, a szabadelvű párt jelöltje, sőgora a főispánnak, tehát hallatlan pressziók lesznek; ellenben nem kutya az ellenjelölt sem, a függetlenségi párt embere a Rákó nemzetségből. A Rákó Miklós nagyapja ugyanis egy régi kilenczven év előtti megyegyűlésen, mikor a diétai követ, Bónis Gábor, a nádori instellációról referált, mondván éneklő hangon nagy páthosszal, hogy látta vala élő szemével ő Fenséget drágaköves palatinusi ornátusban, Rákó uram közbeszolt, öreg fringiját megcsördítvén:

— Volt-e pipa a szájában?

A tekintetes KK és RR-ek nevettek s azontul a Rákó familia jövője megvolt alapítva ezen kurucz maradvokokkal telített tekintetes nemes vármegyében, bejutván ő kegyelmeik minden időkre a vármegyei hivatalokra alkalmas familiák sorozatjába.

Rákó Miklósról, a mostani alispánjelöltre is ez a hajdani közbeszólás vetett méltó fényt a ragyogó múltából. Ennek az alapján volt jelölt, mint történelmi nevű alak s ezen közbeszólásból kifolyólag csáptt fel mellette a lel-

kesedés lángra az igaz szittya szivekben oly magasra.

Hogy hova dől el a győzelem, alig lehetett kikalkulálni. Meglehető egyforma erővel álltak a pártok s minden emberüket mozgósították. Volt azonban egy csomó semleges, se ide, se oda nem tartozó bizottsági tag (a lutheránus vidékekről), ahova ezek csatlakoznak a legvégén, előreláthatólag ott lesz a diadal.

De hová csatlakoznak? Ejh, hát ahová az eklézsiák nagy patronusa: leveleki Molnár Pál azavaz. Hop! Az volna a nagy tromf, ha az öreg ur eljönne és leszavazna Rákóra.

Nosza menjen hamar egy deputáció a gyönki kastélyba. Jó kedvében találtak leveleki Molnárt — a szép dikiókra megigérte, hogy ő is bemegy a székvárosba.

Mintha sárkányok rőpitenék, úgy szállt a hire mindenfelé, hogy a „gyönki ur” is bejön a választásra. Most először teszi be a lábát a megyeház küszöbén. Nem kicsi dolog az.

— Hiszi a piszi — hirdették a jobb oldaliak.

Hanem Bőr Kristóf, a híres parasztkortes, aki többet tilt már a megye kozsáján a fejbeverésekért, mint a saját asztalánál, váltig

2. §. Az osztrák-magyar bank szabadalmának meghosszabbításáról szóló 1887. május 21-éről kelt törvény hatálya, valamint az 1890. június 12-ről kelt törvény és az 1892. augusztus 2-áról kelt törvény hatálya 1898. december 31-éig fentartatik. Ezzel összefüggőleg az 1887. május 21-éről kelt törvénynek hatálya is, — mely törvény által a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok kormánya felbatalmaztatott arra, hogy a magyar kormánynyal az 1878. június 27-éről kelt törvény értelmében az osztrák-magyar banknak tartozó, eredetileg nyolczvan millió forintnyi

adóságra nézve új egyezményt kössön — olyképp tartatik fenn, hogy az ezen törvény alapján megkötött egyezmények hatóságos rendelkezései 1898. december 31-ig érvényben maradnak, illetőleg az ezen egyezmény III-ik cikke határozatainak végrehajtása egy évre elhalasztatik. Ennek megfelelően felhatalmaztatik a pénzügyminiszter, hogy a szabadság meghosszabbítása következtében szükségessé vált egyezményt az osztrák-magyar bankkal megköthesse.

3. §. Amint az 1. és 2. szakaszban foglalt ügyekre nézve a hirodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok és a magyar korona országai között az 1898-ik év folyamán egyezmények lépnek hatályba, valamint abban az esetben is, ha ezekre az ügyekre vonatkozólag a magyar korona országaiiban a jelenlegi állapot vagy a reciprocitás változatlanul nám tartatik, az 1. és 2. szakaszban történt rendelkezések másnemű szabályozás fentartásával, érvényüket veszítik.

4. §. Ez a rendelet 1898. január 1-én lép életbe. Végrehajtásával összminiszteriumom van megbízva.

Bécs, 1897. december 30. Ferencz József s. k. Következik valamennyi osztrák miniszter aláírása.

A kvótára és a delegácziós határozatokra vonatkozó kéziratok szintén megvannak a hivatalos Wiener Zeitung-ban.

Carp a román kérdésről.

A berlini *Local Anzeiger* levelezője, aki jelenleg információk miatt Bukarestben időzik, a minap fölkereste Carp Pétert, a junimisták vezérét, akit a Sturdza-féle liberális párt bukása óta a jövő emberének tekintenek Romániában. Felvilágosításokat kért tőle a Bukarestben annyi zajjal tárgyalt „erdélyi kérdés”-ről. Carp a berlini újságíró kérdéseire, mint bennünk értesítene, a következő érdekes és jellemző feleletet adta:

Magyarország és Románia viszonya tekintetében ne hagyja magát megtéveszteni az utcái demonstrációktól. A liga zajt út mindenütt, ahol csak teheti, de ez nem jelent semmit. Az országnak egyetlen komolyan gondolkodó politikusa sincs, aki befolyásolhatná hagyná magát ilyesmiktől. A ligának nincs is egyéb létjoga, mint módot nyújtani néhány ambíciózus embernek, hogy nyilvánosan szerepelhessenek. Kiválóbb férfiak azonban, akik érzik állásuk felelősségét, bármely pártához is tartozzanak, visszautasítanak a ligával minden közösséget. Gondoljon csak Sturdzára. Mikor az ellenzéken volt, a parlamentben fulmináns beszédekkel mondott, melyekben arról panaszkodott, hogy Caesar, Trajánus és a többi román hősök nemes unokáit a hunok és avarok utódai elnyomják. Mihelyt azonban a kormányra lépett, Sturdza azonnal a legbarátságosabb magatartást tanusította Magyarország iránt. Hivatalos politikánk nem aspirál Magyarország egyik vagy másik részére. A magyarországi románok végezzék el maguk, hogyan rendezik el a dolgukat kormányukkal. A zajnak, melyet néhány erdélyi származású botrányhős nálunk csap, nincs a mi politikánkban semmi értéke vagy hatása.

A hármass szövetséghez csatlakoztunk, most abban láttuk az európai béke biztosítását és nekünk békére van szükségünk, hogy kulturális tekintetben kifejlődhessünk. Nem akarom azonban azt sem tagadni, hogy mi bizalmatlanok vagyunk az oroszok iránt. Általában véve a mi orosz rokonszenvünk nem valami nagy. Ez nagyon természetes is, mert bár a legutóbbi háborúban együtt harcoltunk Oroszországgal, mégis elvette tőlünk Bessarabiát, s mivel akart kielégíteni? Dobrudzával. Ez rossz köszönet volt Plevnáért. Bár barátai vagyunk a hármass szövetségnek, de azért ostobaság volna Oroszországgal újat huzni most, midőn a hármasszövetség is jól van vele. Ha Berlinben, Bécsben és Rómában barátságban vannak Oroszországgal, nem illik, hogy duzzogva félreálljunk. Amit némelyek beszélnek, hogy a jelenlegi körülmények között kössünk szövetséget Oroszországgal a hármasszövetség ellen, tiszta ostobaság, mert hiszen a kísérletet maga Oroszország adná tudtára a hármasszövetségnek és amelyik államférfi ezt megkísérlelné, hallatlanul blunálna magát egész Európa előtt.

Mikor Hitrovo 1888-ban innen Bukarestből elutazott, én akkor külügyminiszter voltam. Eljött hozzám is és a légfeketébb színekkel festette előttem az erdélyi románok sorsát s azt mondotta, hogy Romániának joga van Erdélyre és Bukovinára. Mikor látta, hogy mindezekre nem felelek, kérdezte tőlem, hogy mi az én politikai ideálom? Erre én azt feleltem: Nekem, mint románnak és hazafinak van egy politikai ideálom, amelyhez természetesen, a külügyminiszternek semmi köze — és ez az, hogy Oroszország Bessarabiát adja vissza. Erre Hitrovo vette a kalapját és gyorsan eltávozott.

KÜLFÖLD.

Bécs nem kap kölcsönt. Ez a pár szó többet mond, mint akárhány tizenkétórás beszéd, akármily hangzatos frázis, akármint parlamenti pofokodás. Bécs nem kap kölcsönt! Lueger ur nagy férfiú, Lueger uré a hatalom és dicsőség Bécs városában, de mit ér a hatalom és a dicsőség, mit ér a nagy száj, amelynek révén övé Bécs városa, — ha Bécs nem kap kölcsönt. Nagy dolog történt ezzel odaát, nagyobb tán, mintha a kvótát még öt percczel engedniök kellett volna. Strobach alpolgármester és Wehner államtanácsos Berlinben jártak, hogy Bécs számára egy nagyobb kölcsönt szerezzenek meg. Azonban teljesen eredménytelenül jártak, a berlini pénzügy világ nem ad kölcsönt Bécs városának, vagy csak oly sulyosat, amely ama gazdasági bizalmatlanságot, amelylyel Bécs jövője iránt viseltetnek, kiegyenlítse. A pénzügy világ amaz ítélete, amely az elutasításban rejlik, lesújtó Bécsre, és ezt nehezebben fogják elviselni, mint azt a kvótát, amely miatt kigyót-békát ránk kiáltottak. Bécs hitele, Bécs fejlődése iránt való bizalom megintott, és ami még rosszabb rájuk nézve, ezen nem segít se Lueger szájhösködése, se magyarfaló gyűlölete. Hát csak haladj, Bécs, még nemrég irigyleten virágzó Vindobona, lejtős utadon, — csak legalább okulnánk példádán, hogy nem a nagyhangu politika vezet az üdvösséghez!

Gautsch miniszterelnök és a csehek. A minap megszakadt tárgyalások fonálát a cseh nyelvredelet ügyében — amely megszakításnak a 14. §. volt a következménye — az osztrák miniszterelnök újból fel akarja venni és érintkezésbe lépett a pártkorifeusokkal. Január 3-ára meghívta Bécsbe a cseh tartománygyűlés következő tagjait: Lippertet, dr. Schlesingert, dr. Funk és dr. Schuckert-et.

Az Esterházy-ügy. Az Esterházy-ügyről ma éjjel azon hír érkezett, hogy Esterházy védője kijelentette volna, hogy a vizsgálóbíró Esterházy ellen az eljárás beszüntetését indítványozza. Daczára ennek azonban mégis hadbíróság alá kerül Esterházy. A hadbíróság valószínűleg csütörtökre ül össze.

A magasabb katonai körök mindenképp azon vannak, hogy ez az ügy gyorsan befejeztessék. A védő azonban reméli, hogy a gyorsaság felől mégis hagynak neki időt a védelem előkészítésére és adatainak rendezésére.

A pletyka tárgyát Párisban *Jouffroy d'Abbas* vicomtesse minapi tanuvallomása képezi, hogy Esterházy nagyon jól tudja, ki a fátolyos hölgy, hiszen látta ő elégszer fátoly nélkül, sőt ugyancsak fátolytalanul is. A pletyka egészen *Perier-Casimir* asszonyig megy már. Maga a csinos száju vicomtesse különben félvilági hölgy, akinek sikerült magát egy excentrikus vicomteal elvételnie. Bár alváltak aztán, de a hölgy a vicomtesse címét és nevét azért le nem tette, daczára, hogy a család tiltakozott a használat ellen. Az asszonyka a reporterok előtt azzal szokott dicsekedni, hogy ő XII. Alfonzo spanyol király morganatikus özvegye és mint ilyen 50.000 frank évráradékot huz. Azt hiszik róla különben, hogy ő valami magasabb rangú katonatiszt feleségén akarta magát most megboszulni, aki neki egy tábornokkal remélt szép partiját elrontotta.

Kína kormánya Angliát hivatalosan értesítette ama föltételekről, amelyek mellett Oroszország Port-Arturt okkupálta és hogy Angliának nem lehet panasza, mert Oroszország kötelezte magát

arra, hogy tavaszra a kikötőt ismét kiüríti. Ama híreket, hogy az angol admirális a tengérszántalékosokat behívta volna: demantálják. — Egy távirat szerint most Chemulpo előtt áll hét angol hadihajó, amely hivatra van nyomateköt adni Angliának a koreai császárral szemben formált amaz igényének, hogy Brown fővámmagazgatót állásába visszahelyezze.

TÁVIRATOK.

Győr és a provizórium.

Győr, december 31. Az országgyűlési függetlenségi pártnak a kiegyezési provizóriumról szóló törvényjavaslattal szemben követett magatartása Győrben minden körben, de különösen a függetlenségi párt hívei körében rendkívüli elégedetlenséget keltett. Pártvezető férfiai legtöbbször úgy nyilatkozik, hogy ezuttal legalább Győrben a függetlenségi elvet és vele az itteni pártszervezetet teljesen megbontotta a központ, amennyiben ez lehetetlenné tette mostani eljárásával, hogy a tiszta függetlenségi elvnek igaz hívei az országgyűlési függetlenségi pártkör tagjait kövessék. (O. E.)

A csár élete ellen.

London, december 31. A rendőrbírósa ma tárgyalta *Burcev* és *Vierbicky* ügyét. Ők terjesztették azokat a röpiratokat, amelyekben II. Miklós csár meggyilkolása mint ideális terv volt odaállítva. A rendőrbírósa mind kettőt az esküdtszék elé utasította.

A vitás kolostor.

Szófia, december 31. A Hilendar-kolostori barátok, kik mindnyájan bolgár nemzetségek, nyomtatott proklamációt bocsátottak ki, melyben közölszik, hogy Ferdinand bolgár csár a Hilendar-kolostor feletti protektoratust elfogadta és a kolostort legközelebb magas látogatásával megisztátni fogja.

A krétai inségeseknek.

Konstantinápoly, december 31. Tegnap egy zsákokkal, ruhákkal és élelmiszerekkel megpakott gözös indult Krétába, az inséges mohamedánok segélyezésére. A konzuli fő-törvényszék személyzete ide érkezett és holnap kezd meg tevékenységét.

Az afrikai áldozata.

Kalkutta, december 31. Sir Henri Havelok Allan, az alsóház tagja és egy ir királyi ezred parancsnoka, tegnap Ali-Medsidbe indult, hogy az ezredében lábrakapott fejelemtelenség miatt vizsgálatot indítson. Azóta nem látták. Mint hivatalosan megállapították, az afrikai megtámadták és meggyilkolták. Megesonkított holtteste előkerült.

Hirtelen halál.

Gleiwitz, decz. 31. Az „Oberschlesischer Wanderer” jelenti, hogy gróf *Frankenburg-Ludwigsdorf*, a porosz urakháza és az államtanács tagja, aki *Ujest* herczeg látogatására, a Slaventitz kastélyban időzött, ott meghalt.

Bolgár ügynökök Romániában.

Bukarest, december 31. A belügyminiszter bizalmas körlevelet intézett a dobrudsa praefecturáihoz, melyben utasítja azokat, hogy élénken szemmel tartásák a bolgár ügynököket, kik a bolgár lakosságot fellázítani iparkodnak.

HIRES.

Új esztendő.

Mégis okosak az emberek: előre isznak az új esztendőre. Ugy cselekszenek, mint Csermő János, a vásárhelyi szürszabó. Ez pedig így cselekedett: mikor vásárra ment és felült a sátorfáját, az volt az első dolga, hogy beament a legelső kocsmába és megivott egy itca bort. Mert ekkép gondolkozott:

— Ha jó vásárom lesz, akkor megérdemlem. Ugyis innám egy kis bort. És iszom is még egy pár itczét. Ha pedig rossz vásárom lesz, akkor meg ugy se innám. Legalább az a hasznom, hogy egy kis bort ittam.

Mondok, az emberek éppen így tesznek. Isznak az új év boldogságára.

Hiába példálózik a fanyar életfilozófia, azt mondván: Ne igyál előre a medve bőrére. De mikor a medve olyan ritka állat, a bor pedig olyan jól esik. Hazánkat is csak akkor látjuk vidáman, mikor egy kissé részegek vagyunk.

Ne sajnálja hát tőlünk senki azt az egy ital bort. Sose törődjön velünk senki, hogy megfájdul bele a fejünk. A mi fejünk fáj akkor is, nem a másé! Ugy ám! Ez a magyar tempó! A magyart mindig a maga keze verte meg...

Dé ez már politika; erről pedig ne essék ma szó. Majd megcselekszik holnap, akik arra hivatottak. Itt ne politizáljunk, hanem keccszintsunk és igyunk az új esztendőre.

Legyünk gyermekek. Örüljünk az újnak.

Mikor a kis lány karácsonyra új bábót kap, hogyan repdes a szíve. Ez kell neki. Egy-két hét múlva vámsni kezd a játékszer. A lábcskaja fölfelik, hull belőle a fűrészpor. A hasacska felpred. Bizony csak kőcczel van megtöltve a drága jószág. A kezei kifeczarnak, a festék levedlik róla. Mikorra jön az új karácsony, bizony nincs azon emberi ábrázat. De jön a Jézuska, hoz másik babát, épen olyan szépet, takarosat, mint a régi volt. A régít a kuczkóba dobja. Eljen az új baba. Csak egy esztendőig kibírja.

Eljen az új esztendő. Tavaly ugyan épen így álltunk a másik új esztendő, de hát az kőcczel volt bélelve, fűrészporral volt kitömve, sénni jót nem foglalt magában. Sutha vele. Itt az új esztendő. Ez különb lesz a másikkal. Az az egy bizonyos: kibírja egy esztendőig.

Eljen az új esztendő.

A mai lapunk.

Lapunk mai száma negyven oldalra terjed. Ebből tizenhat oldal a főlap, nyolcz oldal a rendes és tizenhat oldal a rendkívüli melléklet. A rendes mellékleten találják olvasóink d'Artagnan tárczáját, a Rókaüt című regény folytatását, a Mindenfelé rovatát és az üzleti hetizsemit. Rendkívüli mellékletünknek címe A múlt esztendő. Rendes lapformája van a rendes rovatokkal. A különbség közte a napi eseményeket tárgyaló újság között az, hogy időrendben negyesebtiben végigvezeti az olvasót az elmúlt 1897-ik esztendőnek mindazon az eseményein, amelyek a bel- és külpolitikában, a parlament életben, a megyékben és városokban, a társadalmi eseményekben, a színházakban és művészetekben, a törvénykezésben, az irodalomban és a közgazdasági életben feljegyzésre méltók voltak. Azthesiszük, kedves szolgáltatott tettünk olvasóinknak, mikor az elmúlt évek megemlékezésére méltó mozzanatait tömören, mintegy komprimálva visszaidéztük emlékezetébe.

Mikszáth Kálmánnak „Szervusz Pali bácsi” című beszélye, melyet lapunk tárczarovatában közlünk, legközelebbi számunkban véget ér. Minthogy a beszély közlését még az ő esztendőben kezdük meg, azt az öt folytatást, amely új esztendő előtt jelent meg, új előfizetőinknek kívánatra szívesen megküldjük.

— A királyné Marseilleben. *Marseilleből* táviratozzák: A királyné, aki a Miramare jachton lakik, még nem kezdte meg utazását, mert az idő esőre vált. A királyné sokat sétál Marseille utczáin, ahol a közönség tiszteletteljesen köszönti. Ma még egyre esett az eső. Ha holnapra kitisztul az idő, Erzsébet királyné a „Miramare”-yachton folytatja útját, bejárva a Középtengert.

— Ferencz Ferdinánd főherczeg hadosztály-parancsnok. Bécsből írják, hogy Ferencz Ferdinánd főherczeg egészségi állapota annyira megjavult, hogy veszedelem nélkül foghat ismét hozzá katonai teendőihez. A főherczeg a király egyenes kívánságára, mielőtt Meránból visszatér, át fogja venni az egyik bécsi hadosztály parancsnokságát.

— Újévi üdvözlések. A budai királyi palotában a szokásos újévi üdvözléseket, mint tavaly is, Apponyi Lajos gróf magyar udvarnagy és neje veszik át. Az üdvözlések már ma este megkezdődtek és az udvarnagyi pár ó Felségeik nevében este 8 és 10 óra között fogadták a gratulációkat.

A horvát-szlavon országgyűlés elnöke, saját és pártja nevében báró Podmaniczky Frigyes, mint az országos szabadelvű párt elnökét, az újév alkalmából távirati uton a legmelegebben üdvözlötte. Podmaniczky Frigyes báró az üdvözlését azonnal melegen viszonzta.

A nemzeti pártban holnap délelőtt 10 órakor gyűlnek össze a párttagok a párt tagjai, hogy üdvözlőjkék gróf Apponyi Albertet és Ho-

rászky Nándort. Az üdvözlő beszédet Hódossy Imre fogja mondani. A függetlenségi és 48-as párt testületileg keresi fel Kossuth Ferenczet, akit a párt nevében Meszlény Lajos üdvözl. A néppárt tagjai Zichy Nándornak budai palotájában fognak összegyűlni és itt Molnár János pártelnök mondja az üdvözlő beszédet.

A józsefvárosi szabadelvűpárt választói újév napján testületileg üdvözlék Rényi Róbert pártelnököt, akinek lakásáról Berzeviczi Alberthez, a körület képviselőjéhez mennek el tisztelegni. A gyülekezés féltenekettőkor lesz az Adria szállóban.

A nemzeti színház tagjai holnap délelőtt féltenekettőkor üdvözlék a kormánybiztost, Haszár Kálmánt és gróf Festetics Andor igazgatót.

— Egy volt Rákóczy-birtok német kézen. Eperjesi tudósítónk írja: II. Rákóczy Ferencz sárosmegyei zborói ősi birtokát, a jelenlegi tulajdonos, gróf Erdődy 305.000 forintért egy német tőkepénzesnek adta el, így tehát a történelmi nevezetességű zborói vár meglehetősen olcsó áron német kézre került. Hogy milyen olcsón jutott az új tulajdonos az ősi birtokhoz, bizonyítják az erdőfelmérés adatai is, amelyek szerint, ha a birtok minden kifejlett fenyőfáját csak 15 krajczárral számítjuk is fel, úgy is kikerül a birtok vételára s a szántóföldek, legelők, rétek. a faluban levő ősrégi remek kastély, a zborói vár és a kőbányák jóformán ingyen jutnak az új vevő birtokába. Mindazonáltal Zborón lényegesen meg fog változni a helyzet, még pedig a helység előnyére, mert az új birtokos az erdőt rendszeres kezelés alá veszi, egy nagy fűrész-gyárat létesít, Zborón távirdaállomást, telefont tervez, Bártfáig vasutat építtet, szóval modern elvek szerint hasznosítja az eddig meglehetősen parlagon hevert kincseit az ősi földnek.

— Pulszky Ferencz emlékezete. Az eperjesi Széchenyi-kör igazgató-választmánya tegnap tartott ülést elhatározta, hogy Eperjes város fiának, a kör volt tiszteletbeli tagjának: Pulszky Ferencznek emlékeztetést egy a jövő évi februárban tartandó díszgyűlésen fogja megünnepelni. Az ülésen való részvételre felkérlek Berzeviczy Albertet, a kör védnökét. Elhatározták továbbá, hogy Pulszky Ferencz összes műveit megszerzik s eperjesi szülőházát márványtáblával jelölik meg és emléket a gyűlés jegyzőkönyvében megörökítik. Azonkívül még felkérnek egy ismert nevű költőt, hogy Pulszky érdemeiről költeményt írjon s végül a legközelebbi évkönyvben részletesen megemlékezzen az elhunytól s arcképét is közölni fogják.

— Schwimmer Ernő kltüntetése. A király dr. Schwimmer Ernő budapesti egyetemi nyilvános rendkívüli tanárnak, az orvosi tudomány és irodalom terén szerzett érdemei elismerésül a harmadosztályú vaskoronarendet adományozta.

— Báró Rotschild motoros kocsija. Különös okból vásárolt a napokban a párisi báró Rotschild egy motoros kocsit. Meghívást kapott Uzés herczegnőtől vadászatra és a herczegnő külön megírta neki, hogy motoros kocsiban jöjjen. Mivel a bárónak nem volt ilyen kocsija, megbízott egy kocsigyárost, hogy estélig minden áron kerítsen egyet. A gyáros, akinek nem volt kész kocsija, gyárol-gyárra járt, de sehosem talált. Végre magánosokhoz kezdett járogatni, mind hiába. Egyszer aztán benyit egy gyároshoz, akinek volt egy 8000 frankos kocsija, de nem volt hajlandó eladni. A kocsigyáros, mivel az este már nagyon közel volt, nem akart tovább keresni, hanem elkezdett licitálni. Előbb tíz, aztán tizenkét, tizenöt, végre tizenhét ezer frankot ajánlott. Erre aztán beadta derekát a kocsit tulajdonosa. A kocsigyáros boldogan motorozott Rotschildékhoz, ahol kifizették neki a kért 25.000 frankot. Így szerzett báró Rotschild motoros kocsit, hogy eleget tegyen a herczegnő furcsa kérésének.

— Pick és Walluschnig hamis bora. Fiumei levelezőnk jelenti: Még 1896. év nyarán történt, hogy Pick Izidor fiumei és Walluschnig Rudolf trieszti borkereskedők néhány száz hordó hamis bort hozattak be Fiuméba, hogy azokat Magyarországra küldjék. A budapesti vegyiskísérleti intézet kimutatván az egész bormennyiség hamis voltát, a fiumei rendőrség, az 1898. évi magyar törvény 1. és 5. paragrafusai alapján, mint elsőfokú bíróság

még a múlt évben Pick Izidort 300 forint bírságra, 64 forint 21 krajczár költségekre és 11.116 forintnak, mint az értékesített hamis bor árának, a fiumei szegényalap javára leendő megtérítésére, Walluschnigot szintén 300 forint bírságra, 48 forint költségekre és 12.725 forintnak, mint az értékesített hamis bor árának a fiumei szegényalap javára leendő megtérítésére ítélte. Ezek ellen az ítéletek ellen Pick is, Walluschnig is fellebezett, de a fiumei magisztrátus mint másodfokú és a kormányzó, mint harmadfokú bíróság a rendőrség ítéletét helybenhagyta, azzal a hozzáadással, hogy az ítéletek közzéténdők a fiumei Bilanciában, Voce del popolonban, a budapesti Nemzetben és a Szülő- és borgazdasági lapban. Az ítélet megerősítése Fiumében nagy meglepetést keltett.

— Megszökött felségserűtő. Zimonyból jelenti egy távirat, hogy Szavics belgrádi lap-tulajdonos attól tartva, hogy elfogják, a szerb fővárosból csónakon átszökött Zimonyba. Újságjában a szerb királyt sértegette.

— Magyarország népesedése novemberben. A központi statisztikai hivatal Havi Közleményeinek most megjelent november havi füzetéből vesszük át a múlt hónap népesedésére vonatkozó következő főbb adatokat: Magyarországon és Fiumében az élve születettek száma volt a lefolyt november hónapban 52.156, a halva születettek 1.116. Hét évnél fiatalabb korban 17.604-en, hét évnél idősebb korban 20.840-en haltak el, úgy, hogy a halálozások összes száma 38.444. A népesedés természetes szaporodása tehát 13.712. A népesedési mérleg valamivel kedvezőbb az idei november hónapban, mint a tavalyiban: vagy ezerrel több ugyan a halálozás, de a születések száma is több vagy másfélszerrel s így a népszaporodás közel ötszázal jobb, mint tavaly ilyenkor. Aránylag a legtöbb születés esett a Tiszán inneni megyékre, a legkevesebb Erdélyre és a Tisza-Maros szögére. Az egyes megyék közül Bereg mutatja a legmagasabb születési arányszámot, a legalacsonyabbat pedig Veszprém megye tünteti fel.

A sz. kir. és törvényhatósági joggal felruházott városok között születések tekintetében az első helyen Szeged áll, az utolsón Sopron.

A halandóság legerősebb volt a Tiszán túl. Novemberben, mint rendszeren minden évben, ebben az időszakban erősen fellendült a házassági kedv. Mig ugyanis az idei októberben Magyarországon és Fiumében mindössze 9.244 házasságot kötöttek, addig a most elmúlt novemberben 21.324-et, ebből Budapesten 696-ot. Ez a szám azonban — a melyben a mezőgazdasági szünet hatása alatt a vidék részesedik legerősebben — mégis messze mögötte marad a novemberi házasságok 5 éves (1891—1895-ki) átlagának s a tavaly ugyane hónapban kötött házasságok számánál is vagy harmadfélszerrel kevesebb, ami valószínűleg egyrészt az idei februári házasságok nagy számával függ össze, másrészt meg a kedvezőtlen gazdasági év rovására írható, amely már is kezdi éreztetni hatását. Az egyes országrészek között relative is, abszolút is a Duna-Tisza közén jött létre a legtöbb házasság, a Dunán túl aránylag a legkevesebb. Aránylagosan a legtöbb házasságot Békésmegyében kötöttek, a legkevesebbet Veszprémben. Törvényhatósági városain közül a házasságkötések számaránya tekintetében az első Zombor, az utolsó Győr.

Vegyes házasság volt 1.996, majd 800-nál több, mint az előző hónapban. A keresztény-zsidó házasságok száma 29, ebből 14 esetben a vőlegény volt zsidó s a menyasszony keresztény, 15 esetben pedig keresztény vőlegény lépett zsidó menyasszonnyal házasságra. A születendő gyermekek vallása iránt megegyezés 386 esetben jött létre.

— A jobbágyok felszabadítása Oroszországban. Egy orosz falusi lélekész rendkívül érdekes memoárjaiban többek közt azt a jelenetet is megörökítette, amely 1861-ben, a jobbágyok felszabadításának esztendőjében, az ő falujában lejátszódott. Csunya hideg napon hajtatott be a faluba a csári küldött. Összegyűjtötte a falu népét a piacra, aztán fölolvasta a felszabadító ukázt. A szegények alig tudták elhinni, hogy a küldött igazat mond. Micsoda örömkialtás, éljen a csár! éljen a szabadság! harsogott az ég felé! Az öregek zokogtak, a fiataloknak ragyogott a szemük a nagy örömtől! Egy más

sohasem látott emberek és vad ellenségek egymás nyakába borultak és csókolóztak. Közben egyre harsogott: *Éljen a csár! Éljen a szabadság!* Az asszonyok átkarolták kicsinyeiket és imádkoztak a császárt, egyre sirva a nagy örömtől. Aztán, mikor már hefeáradtak a lelkesedésbe és örömlük lecsillapodott valamennyire, elmentek földesuruk háza elé. Az már várta őket háza erkélyén és lekiáltott hozzájuk:

— Most már örülhettek, szabadok lettetek. A csár ő felsége eltörölte a jobbágyságot. Mivel pedig szabadok vagytok, hát föl is ut, le is ut, menjetek, ahová akartok. Nekem nem kelletek!

Milyen láрма, mennyi szitkozódás követte e szavakat. De a szitkozódást és a szabadság éltetését is tulharsogták ezek a szavak:

— *Urunk! Nem kell nekünk a szabadság, kenyeret adj nekünk!* Kenyeret, kenyeret, nem szabadságot!

A földesur gunyosan mosolygott.

— Hát nem kell a szabadság! Kenyeret akarok inkább? No, majd megúzenem a császárnak, hogy nem kell nektek szabadság. Menjetez dolgotok után, mintha semmi sem történt volna. Nem bánom, maradjon minden a régiben! És úgy is történt.

— **Spiritisza szövetség Budapestén.** A tánczoló forint megkezdte keringését Amerikában, mint dollár, átkerengett az oceán s folytatja bűvös forgását mint ezüst frankos, majd Berlinben átalakult ezüst márkává s így eljutott Bécsbe, ahol mint tánczos forint a spiritiszták körében csakhamar kedvező fogadtatásra talált. Nagyon természetes, hogy Budapestre is el kellett jutnia, minthogy minden okos és bolond dolog idővel eljut hozzánk. A forint tehát már nálunk is tánczol s a zsurokon általános népszerűségnek örvend. Budapest előkelő társadalmá minden nyugati divatra fogékony, tehát felkapta a spiritizmust is, amelynek már is feltűnően sok híve van. Egyre-másra tartják a szénszokat s zavargatják a tulvilági szellemeket. *Tövélyi* Titusz, veterán íróársunk most a fővárosi spiritisztákat, nehogy szerteszét csatangoljanak, szerves egészszé akarja kögíteni és spiritisza szövetséget akar létesíteni. Ez a szövetség nyilvános üléseket is fog rendezni s elhozza Amerikából a híres chicagói *lebegő mediumot*, aki külső segédlem nélkül tud lebegni a föld felett.

— **Vízarádás Grácban.** Grácban tegnap éjjel nagy vízarádást okozott az, hogy a Murán levő jégzajlás a papírmalom gátján fönnakadt s a folyó medrét csakhamar elzárta. Első sorban a papírmalom helyiségeit borította el a víz, de azután elárasztotta a mélyebben fekvő utakat és házakat is. A sötét éjszakában nagyon rémes volt a helyzet, mert a befagyott gáthoz nem lehetett hozzáférni. Szerencsére emberéletben nem esett kár.

— **Asszonyi boszu.** *Dudar* veszprémmegyei községből jelenti tudósítónk: Furcsa módon boszulta meg magát *Öreg Imréné*, szomszédnőjén, *Nedvesi Györgynén*. Nedvesiné már huzamosabb idő óta tartozott *Öregnének* 1 forint 40 krajczárral; de mivel a mostani drágaságos időben egyszerre ennyi pénzt visszafizetnie nehezére esett, napról-napra haladékot kért. *Öregné* kifogyott a türelemből és átment szomszédnőjéhez, hogy kölcsön adott pénzét visszacserezze. Kérte is eleinte szép szóval, majd, mikor látta, hogy így semmire se megy vele, fenyegette, hogy elmegy a bíróhoz igazságra. — *Nedvesiné* hajthatatlan maradt, — nem fizetett, sőt a szóváltásban azt a kijelentést is tette, hogy most már azért se fizet a jövő tavaszig. Több sem kellett a már feldühödött asszonynak, odarohant a tűzhelyhez, lekapott onnan egy javában forró fazék vizet és leöntötte vele a fizetni nem akaró adósát. Miután így módon magának igazságot szolgáltatott, Rátótra szökött, ahonnan aztán a kegyetlen asszonyt illő kísérettel mellett vissza is hozták. — *Nedvesiné* súlyos égési sebeket szenvedett.

— **Az állatok érdekében.** Az állatvédő-egyesület elnöksége a következő sorok közlésére kért fel bennünket: A „sérült állatok számára készült mentőkocsi” nem kutyák és macskák, hanem az utcán bajba esett *vonóállatok*, tehát lovak elszállítására szolgál. Aki egyszer látta, hogy egy lábát törött vagy végelgyengülés következtében összeesett

ló milyen nagy nehézségekkel és a szegény állatra nézve mily fájdalmas módon vonszoltatik egy fuvarozásra szolgáló kocsi, az be fogja látni, hogy az általunk beszerzendő „mentőkocsi”, mely az állatot fájdalom nélkül és gyorsan, az állatorvosi gyógykezelésre viszi, szükségét pótol. Még kisebb városokban mint Budapest, így Grácban, Münchenben is működnek ilyen állatmentő kocsik. Bécsben három ilyen kocsi van működésben a közönség legnagyobb megelégedésére. Az *állatmenhely* arra való, hogy uratlan állatokat, különösen kutyákat, de azokat is korlátozott napokra, vegyen fel. Ha a meghatározott időben az állat nem reklamálhatik vagy jó kezébe nem adható, állatorvosilag, tehát humanus módon megsemmisítetik. Ha valaki ebét megunt, vagy ha a gyerekek felcseperedtek, vagy a szegény ember adósfizetés idejében rendesen elhajtja kutyáját; az napokon, sőt heteken keresztül kóborol az utcán, éheznek, szomjaznak, míg vagy meg nem veszik, vagy a pecsér el nem fogja. Epp azért, hogy ilyen kóborló kutyák meg ne veszzenek, szükséges a menhely. Az emberiség érdekében kell, hogy felállítsuk. Európa minden nagyobb városában már léteznek ilyen menhelyek.

— **Földrengés.** *Orosházról* írják, hogy ott tegnap délután 5 órákor 3—4 másodpercig tartó földrengés volt észlelhető, mely észak-déli irányban hullámszerűen terjedt tova. A falakon lévő képek és edények némely utcában erősen ingadoztak.

— **Frigyes főherceg adománya.** *Frigyes* főherceg — mint pozsonyi levelezőnk jelenti — a mai napon háromszáz forintot küldött át Pozsony polgármesteri hivatalához, a városi szegények közt leendő szétosztás végett.

— **Egy hír nyersen.** Szeghalomról egy falusi drámáról a következő egyszerű, értelmes és megható táviratot kaptuk:

országos hirlap bpest
bosaba 1145 12 39 X 31 5 6 55 p
szeghalom molnar andraseknal
fényes lakodalom nasznep me-
netben templomba pasztorban-
daja rakocyt szivos joska
legeny ciganyal jambot meg-
rendelte primas ellentallott
nem passzol jambo ilyenkor
szivos joska kest rantott
riadalom szolgabiro csendoer-
seg naszmenet fedezet mellett
templomba

Ebből a telegrammból az újsághirt annyira könnyű megírni, hogy inkább hagyjuk elképzelni.

— **Szélmáhos orosz hercegnő.** Brüsszelből azt táviratozzák, hogy *Rubeckoj* Elvira Gizella orosz hercegnőt a lüttichi rendőrség letartóztatta. Az illusztris szédelgő Németországban, Franciaországban, Belgiumban és Svájcban körülbelül *nyolcszáz ezer forint* értékig követelt el csalásokat. Rokoni azonban, úgy hírik, meg akarják téríteni az egész kárt, hogy a hercegnő ismét visszanyerje szabadságát.

— **Dohány a kuthan.** A hódmezővásárhelyi tanyák között vezető országot mellett lévő egyik kuthan a rizet merítő tanyásné 29-én valami gyanus tárgyat vett észre. Az odahívott szomszédok a víz színére felvetődő tömeget látva, nem gondolhattak másra, mint valami emberi hullára. Egy keményebb szívű legény létrát hozott és lement a kutha. A körülállók elfojtott lélegzettel lesték a rejtélyes holminak a felszínre hozatalát. Néhány percz múlva a bátor legény kilépett a kuthból, kezében a lepedőbe kötött ismeretlen tárggyal. Mindnyájuk meglepetésére, a várt hulla helyett meglehetősen mennyiségű leveles dohányt láttak, mely puhára ázva került ismét elő. Valószínű, hogy pénzügyi szimatoló dohány-csempész dobta be az egész bugyrot a kutha.

— **Gázrobbanás a klinikán.** Az üllői-uti klinika középső főpavillonjában ma este 8 órákor szerencsétlenség történt. Felrobbant a pinczében elhelyezett gázóra s két alkalmaszult súlyosan megsérült. Már délután éreztek a főpavillon első emeletén, hogy valahol gázömlés volt. De nem igen törődtek a dologgal. Nyolcz óra tájban azonban egészen fojtóvá

lett a levegő s *Bokon Pál* kapus és *Ördög Sándor* fűtő megvizsgálták az összes folyosót, lépcsőházat, kutatták, hol romlott meg a vezeték. Végére a pinczébe mentek, a hol a gázóra volt elhelyezve. Alig léptek be az ajtón, a kezökben tartott gyertyától lángba borult az egész helyiség, irtózatos robaj támadt s a légnyomás ki-dobta mindkettőjüket a folyosóra, ahol ájultan terültek el a kövezeten. A klinika összes személynéze hamar ott termett, nagynehezen elfogták a gázömlést s a két sebesültet, akiknek egész arcuk, fejük összegett. Ápolás alá vették. Egyiknek sem életveszélyesek a sebei. A szerencsétlenség helyén csakhamar ott voltak a mentők is, akiknek azonban ezuttal semmi dolguk sem akadt, mivelhogy különben se tehettek volna egyebet, mint a sebesülteket — a klinikára vinni. A tűzoltóság és a rendőrség fölasatta az épület fala alját és az egész pinczét, kitudandó, vajjon mi okozta a szerencsétlenséget. Hosszas kutatás után derült csak ki, hogy a gázvezetéknek az órához közeledő befalazott része romlott meg. Az épületben nagyobb kár nem esett s szerencsére, ebben a részben betegek sincsenek. A rendőrség mégis elzárta a pincze fölötti levő Pasteur-intézetet és a jákani irodát, mert attól tart, hogy a rázkódás falrepedést is okozhatott s a padló könnyen leszakadhat.

— **Hetvenhatéves szigorló.** A varsói egyetemen közelebb egy *Borysik Rókus* nevű hetvenhat esztendő aggasztást avatott föl orvostudorára. A „fiatal” doktornak nagyon mozgalmas pályája van. Mikor 1847-ben gimnáziumi tanulmányait befejezte, tíz éven át leckeórákkal kellett megszereznie mindennapi kenyerét. 1857-ben megkezdte orvosi tanulmányait, de politikai magatartása miatt sokakkal együtt száműzték és a külföldön ismét mint házitanító tengődött. Mikor nemrégén visszatért hazájába, megengedték neki, hogy letehesse szigorlatait. Litvániában folytatja majd orvosi praxisát.

— **A rossz előérzet halottja.** Még a mult évben történt, hogy *Freund* Lajos jómódu öszlopi gyapjúkereskedőt, mikor a zirczi vásárról hazatért, az uton meggyilkolták és kirabolták. A zsebében talált iratokból kiderült, hogy kicseoda és rögtön táviratoztak a családjának. A rablógyilkosság elkövetőit is keresték, de még ezeideig nem tudták megtalálni őket. A meggyilkoltak özvegyét fia vette át. Ő is, mint az apja, összevásárolta a környéken a gyapjút s azután a vásárokon eladta. A mult héten a zirczi vásárra készült, de minthogy az nap volt épen az évfordulója az *Öreg Freund* tragikus halálának, anyja semmiképen sem akarta utnak eresztetni, mert rossz előérzetek bántották. A fiu ennek daczára mégis elindult s az *Öreg Freund* német egész nap balsejtelmek gyötörték. Másnap estére haza kellett volna érkeznie fiának, de helyette távirat jött. Mikor *Freundné* a táviratkihordót meglátta, felsikoltott, a szívéhez kapott s holtan összerogyott. Azt hitte szegény, hogy mint a férje esetében, most is táviratban tudatják vele, hogy a fiát szerencsétlenség érte. Pedig a sürgönyben maga a fia csak azt tudatta az anyjával, hogy jól érzi magát s minthogy a vonatról lekészt, csak másnap érkezik haza.

— **Mikor az oláh iskola dűledéz.** A napokban a szászfeleki oláh népiskolát dűledező állapota miatt a hatóság becsukatta. Egyuttal utasította a szülőket, hogy gyerekeiket küldjék az állami iskolába. A pap és a tanító — az oláhságnak emez ismert izgága elemei — azonban szorgalmasan lázították a népet, úgy, hogy rendőroket kellett oda állítani az iskola ajtajába, nehogy a jőszívű oláh apák és anyák erőszakkal is beteszkojálják apróságukat és a nebulókra rászakadjon a mennyezet. A pap csak akkor hagyott fel az izgatással, midőn azni fenyegették, hogy letartóztatják, a tanítót meg egyenesen ki kellett utasítani a faluból.

— **Költőből diplomata.** Most, hogy az észak-amerikai Egyesült Államok berlini főkonzulátusa urat cserélt, — az előbbi főkonzul, de *Kay*, helyébe *Goldschmidt* jött, — érdekes dolgokat beszélnek de *Kay* életéből. De *Kay* 15 évig volt hírlapíró New-Yorkban. Ez idő alatt nagyon sok és sokféle dolgozata jelent meg különféle lapokban. Költeményeket is írt, de mindezt alig vették észre, addig, míg költeményeit kötetbe gyűjtve, ki nem adta. Akkor

aztán egyszerre szárnyra kapta nevét a hír. Könyve csakhamar második kiadásban is megjelent és az egész sajtó égis magasztalta. Ezen a révén aztán kedvelt és tekintélyes alakká nőtte ki magát, olyanira, hogy az akkori berlini ökonoszul távozásakor öt küldték Berlinbe.

— **Aranymise.** Novák Antal, a szatmári káptalan nagyprepostja január 6-ikán üli meg pappá szenteltetésének 50 éves jubileumát s ez alkalommal a szatmári székesegyházban aranymiséjét czelebrálja. A püspök a káptalan és a megyei papság jubiláris ünnepet rendeznek az agg főpap tiszteletére.

— **Megjutalmazott tanítók.** A földmívelésügyi miniszter az 1897. évre kitűzött fatenyésztési jutalmakból Csajkovits Károly viski, és Szabó Axentius falusugatagi tanítóknak 100—100 forintos jutalmat adott.

— **Halálozás.** Günther Antal, Veszprém vármegye főszámvevője, 29-én 53 éves korában Veszprémbe meghalt. Az elhunytban Relle Iván, a Magyar Színház igazgatója, nagybátyját gyászolja.

— **Vesztett eb.** Eperjesen tegnap, mint tudósítónk jelenti, nagy riadalmat okozott egy vesztett eb, amely végig barangolta az utcákat s tizenhat embert megmart. Az eb Eperjesről Nagy-Sárosra futott, ahol megmaria a műmalom kovácsát. A bátor ember azonban torkon ragadta a természetes ebet s addig szorította a földhöz, míg emberek nem jöttek a segítségére s agyon nem ütötték a vesztett állatot. A megmart emberek már Budapestre utaztak a Pasteur-intézetbe.

— **Garay János szobra.** Szegzárd városa szobrot emel poéta-születőjének, Garay Jánosnak. A szobor, melyet Szárnyóvszky Ferencz Párisban élő művész hazánkba mintázott, már meg is érkezett a párisi ércöntő-műhelyből. Szárnyóvszky jelenleg Szegzárdon van s az ő felügyelete alatt állítja fel a szobor alapját, melynek első oldala egy géniuszt ábrázol, aki pálmát nyújt a költőnek, hátsó oldala pedig Háy János, a nagyokat mondó obaitos vívő alakját tünteti fel. A szobor leleplezése márczius 15-én lesz.

— **Hát még mit nem?** Debreczenből a következő szomorúval elegyes vig történetet táviratozza tudósítónk. A Zion mulatságon Rédl Siegfried magyar államvasúti tisztviselő összeveszett Frank Rezső kereskedővel. Eleinte szókkal, majd becsület-sértő kifejezésekkel csatáztak. Még mindig volt mondani valójuk egymásnak, tehát összepofozkodtak. A tetleges sértés várt kívánnán, kiállottak pisztoly-párbajra. Frank golyója irányt tévesztett s így történt, hogy Rédl nadrágjának jobb szárát átlukasztva behatolt a bal czombjába. Ha helyes irányba ment volna a golyó, úgy a háztetőt lyukasztotta volna ki. Frank meg volt illetődve s békülni akart. Rédl azonban felháborodva visszautasította a békejobbot mondván:

— Hát egy arany remontoir óra nem kéne?

Frank megilletődötten visszavonult. A golyót az orvosok Röntgen sugarak segítségével akarják Rédl czombjából kivenni.

— **A millenniumi emlékérmék.** A millennium alkalmából fél millió darab emlékérmét veretett a pénzügyminiszter. Ezekből az érmeiből 100.000 darab megmaradt s ezeket most forgalomba hozzák.

— **Betörés egy adóhivatalba.** A sepsi-szentgyörgyi rendőrkapitány táviratban értesítette a budapesti főkapitányságot, hogy az ottani adóhivatalban betörők jártak, a kik feltörték a Wertheim-szekrényt. Hogy mennyi pénzt vittek el belőle, arról nem szól a sürgöny. Azt hiszik, hogy a betörést valamely nemzetközi betörőbanda tagjai követték el.

— **Agyonuzott munkás.** A nyugati pályaudvar egyik műhelyében ma délből több munkás egy hatalmas kazánt kötelekkel föl akart emelni, hogy a kőalapzatot alája lehessen építeni. Munka közben az egyik kötél elszakadt s az óriási kazán rázuhant Smatzák János munkásra, akit a szó szoros értelmében szétlapított, úgy, hogy egy porcikája sem maradt épen. A rendőrség megindította a vizsgálatot.

— **Vasúti jegyek érvényességének meghosszabbítása.** A magyar királyi államvasutak igazgatósága értesíti az érdekelteket, hogy az 1897. évre

kiállított kedvezményes áru bérletjegyek és évi szabadjegyek érvényessége 1898. évi január hó 15-éig meghosszabbítottatik.

— **Csillaghullás télen.** A hadsereg rendeleti lapjának mai száma közli a tartalékos hadnagyoknak, hadapród tiszthelyetteseknek és hadapródoknak a kinevezését. Összesen 1248 tartalékos hadnagyot neveztek ki, 119-et a lovasságnál és 158-at a tábori tüzérségnél, a gyalog-, vadász-, utász-, vasúti és táviró-ezredeknél, 179-et a lovasságnál, 158-at a tábori tüzérségnél, 57-et a vartüzérségnél, 13-at az egészségügyi csapatoknál és 155-öt a szekerescsapatoknál. Azonfelül kineveztek hadapród tiszthelyetteseké 697-et a gyalog-, vadász- és utászezredeknél, valamint a vasúti és táviró-ezredeknél. 6-ot a lovasságnál, 158-at a tábori tüzérségnél, 16-ot az egészségügyi csapatoknál, 8-at a vartüzérségnél és 9-et a szekerescsapatoknál; kineveztek továbbá tartalékos hadapródokat és pedig 784-et a gyalog-, vadász- és utászezredeknél, valamint a vasúti- és táviró-ezredeknél, 96-ot a lovasságnál, 215-öt a tábori tüzérségnél, 65-öt a vartüzérségnél, 14-et az egészségügyi és 131-et a szekerescsapatoknál.

— **Villamos szerencsétlenség.** A villamos vasut ma este 10 óra tájban a kerepesi-ut és Rotenbiller-utca sarkán elgázolta Szukup Vladimir rendőrtisztviselőt, a főkapitányi sajtóiroda vezetőjét. Négy sinpár keresztezi itt egymást s nappal is folyton veszedelem fenyegeti azokat a szerencsétleneket, akik gyalog kénytelenek járni. Szukup éppen a keresztezésnél ugrott le a városliget felől jövő kocsiról, de sinre lépett, megcsuszott s keze a kerék alá került. A kocsit maga után vonszolta s egész testével a szomszédos sinpárra jutott, amelyen egy másik kocsit robogott a városból kifelé. Az inkább uttisztító, mint mentőkészülék, amely az első kerékpár elé van erősítve, a kocsit előtt hempergette a szerencsétlen embert. Keze, lába összezsuzódott, homlokán és fején óriási sebeket ütöttek a sinék s mire a kocsit megállott, azt hitték, meghalt. Kijöttek a mentők, Flóris Áron ügyeletes orvos vezetése alatt s nagynehezen életre keltették a sebesültet s bevitték a Rókus-kórházba. Útközben ismét elvesztette eszméletét s nem is tért többé magához. Aligha marad életben.

— **Szilveszteresti mulatságok.** Az elmúlt esztendő határvénél elmélázik a bölcs és egy percre megáll a léha is. Visszatekint a letűnt idő útjára és reménytelen eltelve néz előre, a jövőndőbe. A bucsuzás nem valami fájdalmas, a bajok és gondok hollőselegétől örömmel menekül mindenki. Vig zene zendül a sirbászáló ó-esztendő halotti torán; itt is, ott is, mulatság, vigalom. A főváros mulatóhelyein több egyesület és társaság kedélyes összejevetelt tartott. A **Malomhivatalnokok egyesülete** ma este a **Concordia** nagy termében **Szilveszter-esti** mulatságra gyűlt össze, mely alkalommal szavaltak, nótáztak és áttáncolták az éjet az új esztendőbe. Egyidejűleg egy trefás alkalmi lap is adtak ki, melynek címe: **Éjféle ingyen ujság.**

Ugyancsak ma este tartotta meg tombolával egybekötött zártkörű táncvigalmát saját helyiségében az **Országos kereskedelmi és iparszarnok.**

A **VII. kerületi polgári kaszinó** óvoda-utcai helyiségében, a **budapesti férfi-dalegylet** pedig a VI—VII. kerületi kör Andrassy-úti termében ülte meg Szilveszter-estjét. A **gépgyári tisztviselők egyesülete**, az **Egyetértés ifjak** társasága, a **Demokratakör**, a **Hunnia** bicycle-klub, a **Pénzügyintézet tisztviselői** és a **Nemzeti szalon** szintén rendezett tánczczal összekötött mulatságot. Szóval senkisé busul az elvénült év sirbaszáltakor, hanem mindenki örül s reménykedve bizik az új esztendőben.

— **Rheuma, csusz, köszvény, vese- és epeköbajok** a tudományos alapon álló Dióssy-féle Rissó-czitromnedv-kurával biztosan gyógyíthatók. Ismertetést ingyen küld Dióssy Lajos gyógyszerész, Budapest, Danjanich-utca.

— **Szépség-hibák:** szeplő, anya- és májfolt, pattanás, szemölcs, fagyos végtagok, hajkorpa, hajhullás stb. ellen különféle szerek vannak forgalomban. Dr. Révész Benő fővárosi szakorvos feltűnő eredménnyel gyógyítja mindezeket a bajokat. Lakása Budapest, Kerepesi-ut 63. szám.

— **Villamos és gázcsillárokat ajánl a Csillárgyár** részvénytársaság, Budapest, VII., Ilka-utca. (Közlökés zuglói közúti vasúttal.)

— **Az American Cycle Store** ujabban a fővárosban létesített egy vezérképviseletet Helsingier István ur vezetése mellett. „American Cycle Store” jeles gyártmánya mellett olcsó árakkal ir kitűnik.

Naplirend.

Naptár: Szombat, január 1. — Róm. kat. Kis-karácsony. — Prot. Újév. — Görög-orosz (decz. 20. Ignác. — Zsidó: Tebeth. 7. Sabbath. — Nap kel: 7 óra 3. perczkor. — Nyugszik: 4 óra 2 p. — Hold kel: 12 óraker délből. — Nyugszik: 1 óraker éjjel.

A miniszterek nem fogadnak.

A szabadelvűpart tisztelegése a miniszterelnöknek és a képviselőház elnökének. Gyülekezés délelőtt fél 10 óraker a szabadelvű pártklubban.

A főváros tisztelegése a miniszterelnöknek 1 óraker.

Az államrendőrség tisztikarának tisztelegése a főkapitánynál 11 óraker.

A józsefvárosi szabadelvű választók tisztelegése Berzeviczy Albertnél déli 12 óraker.

Az iparos ifjak országos egyesületének mulatsága a kőbányai kör helyiségében.

Iparművészeti múzeum nyitva 5—8 óráig. Belépő díj 50 kr.

Nemzeti múzeum: képtár, nyitva 9-től 1-ig. Többi tárai megtekinthetők 50 kr. díj mellett.

A magyarországi kereskedelmi utazók egyesületének értekezlete d. u. fél 3 óraker.

Technológiai iparmúzeum.

Téli kiállítás a műcsarnokban. Nyitva 9 órától 4-ig. Belépő-díj 50 kr.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

* **Lebegő szerződések.** Egy könyvmatos lap ma a következő rémes hírt közli: „A **Nemzeti színházban** ma járt le a szerződések megkötésének hatánapja. **Csillag Teréz, Felekiné, Hetényi Béla** és **Keczeri Irén** nem írták alá a szerződést és a mai naptól kezdve megszűntek a **Nemzeti színház** tagjai lenni. Elhelyített emléjtük meg, hogy **Halvey Laura** tegnap aláírta a szerződést.”

Mi e közleménnyel szemben illetékes helyről a következő információkat kaptuk: Ami mindenkéltől **Csillag Teréz** illeti, ő ma aláírta a szerződést. **Felekinének** 3500 forintba akarták redukálni a fizetését, amit a művész nem fogadott el. Az igazgatóság reméli, hogy két-három nap alatt megnyeri **Felekinét** kombinációinak. A szándék az, hogy évi 1500 forinttal nyugdíjazják, aztán kinevezik tiszteletbeli taggá, ami szintén 1500 forint évi illetményvel járna; amikor meg játszana, kapna 50 forint fellepti díjat és e díjból is számíthatna évenként 5—600 forintba. **Keczeri Irént** midőn májusban elkészítették az 1898-ik évi előirányzatot, báró **Nopcsa Elek** akkori intendáns állítólag személyes természeti okok miatt kihagyta az újra szerződötendő tagok közül. Most 2000 forint számára — ennyi volt idáig a fizetése — nincs födözet a budgetben. De lehet, hogy még sikerül eligazítani a dolgot. **Hetényi Béla** Huszár Kálmán kormánybiztos megaprehendált, hogy szerződésének ügyét oly élesen vitte a nyilvánosság elé. Tényleg még nincs újra szerződötetre. **Festetich** igazgató azonban buzgólkodik az érdekében.

* **Pálmái Ilka és riválisa.** Az An der Wien-színház kulisszái mögött a primadonnák megörökltek Pálmay Ilka sikerei miatt. Szó volt róla, hogy a színház egyik énekesnője, Dirkens megváltik az intézettől, de most azt jelentik, hogy — Pálmái megy. Schrötter udvari tanácsos orvostanár, állítólag könnyű légsőhurutot konstatált nála és a diva ezzel az indokolással holnap elbucszuk a bécsi közönségtől.

* **A világ legszebb lánya.** Ez a czime **De-rouléde Pál** dramoletjének, a mely a Comédie Française-ban most bemutatóra került. A hazafias liga megalapítója e művében, amelynek francia czime: „La plus belle fille du monde”, kivételesen nem hazafias, csak szentimentális, de versei azért nem lettek semmivel sem jobbák. A cselekmény nagyon egyszerű és az a pointe-je, hogy a világ legszebb lánya — az, akit szeretünk. Egy nagybácsi követeli végrendeletében két unokaöccsétől, hogy vegyék el feleségül a világ legszebb lányát. Persze mind a kettő nem veheti el. Az egyik erre jegyet vált egy ország-világ által elismert beutó-val, a másik pedig ennek hugával, aki nem oly vakító szépség ugyan, de az ifju szereti. A jogilag képtelen

végrendelet egy utólag fölfedezett záradékában a második unokaöccs javára dönt. A boldog menyasszonyt *Reichenberg* kisasszony, a Comédie híres és örökifjú naivája, játszotta, akinek ez volt utolsó alkotása Molière házában. Néhány hét múlva végleg megváltik e színpadtól. Utódja *Lecomte* Marie, egy szintén nem szép, de rendkívül erős tehetségű művész, akit általánosan *Reichenberggel* egyenrangúnak mondanak. Föl kell jegyeznünk, hogy *Reichenberg*, mint a „Comédie” sociétairje 260.000 frank illetményvel — ennyi jár neki a színház vagyonából — vonul vissza a magánéletbe.

* **Five o'clock.** Emlegettük, hogy január 6-án a Royal diszternében teasztély lesz a Poliklinika javára. Az estély iránt a főváros legelőbbkelő társaságában nagy érdeklődés nyilvánul. *Csáky* Albin grófné Heimonak három költeményét fogja felolvasni saját furtyájában, *Hubay* Jenő és neje, szül. *Cebrian* Róza grófnő játszani fognak *Wagnertől*, *Chopintól*, *Wieniavskytól*, *Schuberttől* és *Hubaytól*, *Mikszáth* Kálmán pedig felolvas. A voltaképeni teasztély, mely ezután következik, *Radics* uri bandája huzza a nótákat. Jegyek 5, 3 és 2 forintjával a „Harmonia”-nál kaphatók.

* **Színházi szenzáció Párisban.** A francia fővárosból egy darabuk szenzációs sikerét jelentik. Ez *Edmond Rostand* „*Cyrano de Bergerac*” című ötfelvonásos verses darabja, a mely a *Porte-Saint-Martin*-ban került színre. A kritika a fiatal író *Victor Hugo* diadalai mellé állítja. A darab végeztével az egész közönség felállott és lelkesülten tapsolt. *Cyrano de Bergerac* testőrtisztját a kitűnő író. Szerelmes unokatestvérébe, *Roxane*-ba, a végtelenül csunya ember lévén a leány szíve inkább *Christian de Neuville*-hez, egy ugyanabban az ezredben szolgáló másik tiszthez vonzódik. *Roxane* misem sejt *Cyrano* szenvedélyéről. Sőt megígéri, hogy támogatja. *Christian* *Cyrano*-t megteszi, őt még tovább megy és ő írja helyette azokat a szerelmes leveleket, amelyek egyre izzóbb lángra gyújtják *Roxane* szívét. *Christian* elesik a harcsteren, mire *Roxane* kolostorba vonul. *Cyrano* tizenöt évig nem szól, csak halálos órájában árulja el titkát. *Roxane* kéri az eget urát, hogy tartsa meg *Cyrano*-t, akit most szívből szeret. De a poéta kiárvolt, miután egy pillanatra megízlelte a boldogságot.

* **A dramaturgtól a papírkosárig.** Ezt az utat évről-évre megteszik egy csomó titkos drámaíró zsongói. Holnap is olvasva ezt a kommunikét borus hangulat fogja el majd sok fiatal ember ábrándos lelkét. Mikor postás, újságkihordó és lámpagyújtó oly szép egyértelműséggel kívánnak boldog új évet, csak a nemzeti színház dramaturgia dr. *Várady* Antal jelelti gunyosan, hogy elkészült *nyolcvankét* eredeti színdarabnak, tragédiának, drámának, bohózatnak a bírálatával. Az eredményt a közelpapokban teszi közzé. De már is elárulja azt a nyílt titkot, hogy a benyújtott darabok nagy része selejtes próbálkozás, predestinálva a papírkosár számára. Pedig egy-egy darab, amelyet a nemzeti színházban előadnak, azt a hitet ébreszti, hogy ott nincs többé papírkosár!

* **A színiakadémia estélye.** Az országos színművészeti akadémia növendékei *Ujházy* Ede vezetésével mellett január 9-én újra bemutatkoznak a Várszínházban. Ez alkalommal színre kerülnek: A „Virágfakadás”, az „Elkönyezetett férj”, „Egy szelíd hölgy” és „Az apród”.

* **„A baba” premijere.** A népszínházban *Audran* operettjének, „A baba”-nak bemutató előadását, mely a jövő hétre volt tervbe véve, el kellett halasztani, hogy ne szorítsa le a műsorról a „Varázsgyűrű”-t, amely állandóan zsúfolt ház előtt kerül színre. „A baba”-hoz új díszletek és jelmezek készülnek; különösen fényes lesz a babagyár, melyhez a dekoráció *Spannraft* Ágostonnak, az operaház főfestőjének eszeje alól került ki.

* **Főtelevenített népszínművek.** A népszínház régebb kedvelt népszínműveit egymásután elevenítik föl. A napokban tele ház mellett kerültek színre: az „Ingét-ök”, a „Czigány”, „Az asszony verve jó” s most csúszkán *Follinus Aurél* „Náni”-ját frissítik föl, amely *Blain* Lujának egyik legjobb szerepe.

* **A bécsi plágium-ügy.** Megirtuk, hogy *Bleibtreu* Károly plágiummal vádolja *Bahr* Hermant, a „*Josefin*” című napoleoni darab szerzőjét. *Bahr* tréfásan megjegyezte, hogy míg a Volkstheaterben az ő darabját játsszák, a Carl-színházban adják elő *Bleibtreu* „*Végzet*”-ét, amely szintén Bonapartéval foglalkozik. Most a Carl-színház kommunikéjében jelenti, hogy színre hozza *Bleibtreu* darabját.

* **Dohnányi hangversenye.** *Dohnányi* Ernő, a nálunk is, külföldön is feltűnést keltett zongoraművész, január 7-én önálló hangversenyt ad a Royalban. Műsorán szerepelnek többek közt: *Beethoven* as-dur szonátája, *Bach-Liszt* „preludium és fugája (g-moll)”, saját szerzeményű Változatok és *Chopin*, *Rubinstein* és *Liszt* több opusza. Jegyek Rózsavölgyi és társánál kaphatók.

* **Menyecske-kisasszony.** Ez a címre *Audran* új operettjének, mely szombaton, január 8-án, kerül bemutatásra a Magyar Színházban.

FŐVÁROS.

(Az új tanács.) A polgármester ma osztotta ki az ügyosztályokat a két alpolgármester és a tíz tanácsnok között. *Matuska* Alajos alpolgármester a tanács jogügyi, adóügyi, közlekedési osztályainak a felülvizsgálatával, *Rózsavölgyi* Gyula pedig a magán és középítési, katonai tanügyi, közjótékonyági ügyosztályok felülvizsgálásával, bírkocsi, élelmészeti díjak utalványozásával, vadászjegyek kiadásával van megbízva.

A tanács beosztása ez:

Viola Imre: elnöki osztály. *Lung* György: jog, ipar, közrend, *Földes* Károly: középítés, *Kun* Gyula: magánépítés, voltárés, szabályozás, *Kullmann* Lajos: katonai és illetékei ügyek, *Faller* Ferenc: adó és illetékügy, dr. *Vaszi* János: pénz és gazdasági ügyosztály, *Szabó* Károly: közoktatás, *Herman* Béla: közgazdaság, közlekedés, *Horváth* János: közjótékonyági ügyosztály. A sürgős esetekben való intézkedést *Kullmann* Lajosra bízta.

A rendelet holnap lép érvénybe, de a főjegyzői teendőket a megfűresedett tisztviselő betöltéséig *Faller* Ferenc tanácsos, a tanács adó- és illeték ügyosztályát pedig *Rózsavölgyi* Antal tanácsjegyző végzik.

(Az állami anyakönyvi hivatalok.) *Halmos* János polgármester az állami anyakönyvi hivatalok új szervezete következtében szükséges kezelő személyzet kirendelése dolgában a következőképp intézkedett:

1. A budapesti I—III. kerületi anyakönyvvezetőség. Anyakönyvvezető: *Márkus* Imre tanácsjegyző (II. kerület Donái-utca 46). Irodavezető őrnök: *Frey* János. 2. Budapesti IV., IX. és X. kerületi állami anyakönyvvezetőség. Anyakönyvvezető: *Kühnel* Gyula, előjáró (IX. kerület 9.). Irodavezető őrnök: *Decsy* Gábor. 3. Budapesti V—VI. kerületi állami anyakönyvvezetőség. Anyakönyvvezető: *Mátray* József kerületi előjáró (VI. kerület 2.). Irodavezető őrnök: *Szokol* Kálmán. 4. Budapesti VII. kerületi állami anyakönyvvezetőség. Anyakönyvvezető: *Radits* Dezső tanácsjegyző, (VII. kerület 42.). Irodavezető őrnök: *Fischer* Béla. — 5. Budapesti VIII. kerületi állami anyakönyvvezetőség. Hivatalos helyisége 1898. január 1-től: VIII. József-utca 61—63.) Anyakönyvvezető: *Komáromy* Ignác tanácsjegyző, Irodavezető őrnök *Hlavay* Emánuel.

(A közbiztonság előkészítése.) A főváros a közbiztonság kibővítésére, úgy, hogy most két annyi vágathatnak rajta. Az új helyiségeket, amelyekkel bővítették, ma vette át a hatóság s holnap már meg is nyitják. Holnapról kezdve a budaiak sem vágathatnak máshol, csak a közbiztonságon.

(Száz esztendő adóssága) *Kietraiber* Antal budai polgár 1796-ban április 13-án kölcsön adott Pest városának 2100 forintot 5%-os kamattal. 1878-ig esztendőről-esztendőre jelentkezett valaki a hiteltelző családja tagjai közül a kamattól, azóta azonban ott hever a kamat a közpénztárban. A főszámvévo attól tart, hogy nagyon fölszaporodik s most előterjesztést tett a tanácsnak, kutasa föl az örökösöket s figyelmeztesse őket a járandóságra.

(A külföldi váci-ut átvétele.) A székes-főváros és az állam kiküldöttjei ma délből értekezletre gyűltek össze, egyfelől *Voss* Károly fővárosi tanácsos, másfelől *Landau* Gusztáv miniszteri tanácsos elnöklete alatt, abból a célból, hogy a külföldi váci-utnak az államtól a főváros kezelésébe való átvételének módjait szerződésbe foglalják. Az állam, mint annak

idején megirtuk, évenként 25,000 forintnyi hozzájárulást ígért az ut fenntartására. Ehhez ma a főváros kiküldöttjei hozzájárultak, valamint ahhoz is, hogy egy évi időre az állam mostani vállalkozója lássa el az utat fedőanyaggal. A főváros részéről kikötötték azt is, hogy az ekként megállapítandó szerződés, a miniszter személyéhez nem kötve, folytonos és állandó maradjon.

TÖRVÉNYKEZÉS.

— **Uj tanácsbeosztás a királyi kúrián.** A királyi kuria büntető és polgári osztályán, tegnap alakították meg 1898. évre az egyes tanácsokat. Az új tanácsbeosztás a következők:

Büntető tanácsok:

I. Elnök: *Czorda* Bódog, a kuria másodelnöke; bírák: *Barthodeiszky* Gyula, *Sebestyén* Mihály, *Schedius* Lajos, *Miklós*, *Nedeczky* Ödön, *Hieronimi* Béla és *Szegheő* Ignác; jegyzők: *Szirák* Barna és *Saárogy* Károly.

II. Elnök: *Andrásovics* Béla; bírák: *Keömléy* Pál, *Vita* Sándor, *Steer* Ferencz, *Székács* Ferencz, *Tóth* Gerő, *Tarmai* János és *Onacius* Sándor; jegyző: *Csengéy* Miklós.

III. Elnök: *Sélley* Sándor; bírák: *Kelemen* Mór, *Seyffert* Ede, *Frenreisz* István, *Bibó* István, *Németh* Péter, *Nyers* Lajos, *Szent-Imrey* Jernő és *Vervóczy* Gyula; jegyzők: *Janicsék* József és *Csopey* Dénes.

IV. Elnök: *Veszprémy* János; bírák: *Tutschner* Ágoston, *Balleg* József, *Csider* László, *Nagy* Sándor, *Mezei* János, *Zsigmondovics* Mihály és *Naményi* József; jegyző: *Tócs* Ferencz.

V. Elnök: *Paiss* Andor; bírák: *Bömböcs* Gyula, *Losonczy* Ödön, *Szeremley* Lajos, *Neuberger* Ignác, *Válkai* Bertalan, *Farkas* Géza, *Berlogia* Abraham és *Garam* Jenő; jegyző: *Schindler* Jenő.

Polgári tanácsok:

I. Elnök: *Szabó* Miklós; bírák: *Németh* Lajos, *Ádám* András, *Béres* János, *Popu* József, *Fényes* Miklós, *Egry* Kálmán, *Zsembery* Kálmán, *Zachár* Emil, *Istvánffy* József; jegyzők: *Mladoniczky* Nándor, *Kéler* József és *Vajdady* Emil.

II. Elnök: *Szabó* Albert; bírák: *Kiszely* Tiborcz, *Mezey* Albert, *Havassy* Károly, *Tergovics* István, *Fittler* Imre és *Hánrich* József; jegyzők: *Vajdady* Emil, *Saárogy* Károly és *Kondor* Aladár.

III. Elnök: *Vavrik* Béla; bírák: *Keresztészeghy* Lajos, *Stephanides* Henrik, *Asztalos* Ábra, *Gyárfás* Ferencz, *Pecháta* Endre és *Tergovics* István; jegyző: *Borszék* Károly.

IV. Elnök: *Oberschall* Adolf; bírák: *Janicsék* József, *Hegedüs* László, *Beck* Hugó, *Kormos* Adolf, *Fabiny* Ferencz, *Végh* János, *Jókuthy* Albert, *Grecksók* Károly és *Kovács* Antal; jegyzők: *Schweiger* József és *Sköff* Zoltán.

V. Elnök: *Ruby* Antal; bírák: *Pásztély* János, *Gottl* Ágoston, *Bene* Kálmán, *Hüvös* Károly, *Uhlari* Gedeon, *Horváth* Kálmán; jegyző: *Szent-Ivány* Gyula.

VI. Elnök: *Szabó* Ágoston; bírák: *Oeffner* Ferencz, *Bosits* Gábor, *Frink* Endre, *Trux* Hugó, *Illés* Jenő, *Piukovits* Ödön és *Avarfy* Károly; jegyző: *Szija* Zsigmond.

VII. Elnök: *Süteő* Rudolf; bírák: *Illyés* Károly, *Klimkó* István, *Vaszi* József, *Vasul*, *Vermes* Gusztáv, *Karsa* László és *Major* Kálmán; jegyző: *Oppl* Alajos.

— **A kormány sajtópere.** Lapunk tegnapi számában közöltük, hogy a függetlenségi párt népgyűlést hirdetett plakátjai miatt az önkormányzat felhatalmazására *Hammersberg* Jenő királyi főügyész igazgatás és rágalmazás miatt sajtóügyi feljelentést tett. Ugy értesültünk, hogy a népgyűlést rendező bizottság tagjai együttesen vállalják majd el a törvény előtt való felelősséget, mert a felfüggesztés szövegében a rendezőbizottság egyik ülésén állapodtak meg.

— **A budapesti ügyvédi kör** tegnapi ülést tartott, amelyen befejezték azt a vitát, amit dr. *Balog* Arnold indított meg „a törzsei áruüzleti szokásokról”.

— **Az áldoktor.** Néhány hónappal ezelőtt nagy feltűnést keltett „dr.” *Tóth* Ödön címzetes orvosi ügye. Éveken át keresett orvos volt, amíg végre kistűtötték, hogy bitorolja az orvosi címet, amiért aztán el is ítélte a járásbíró. *Tóth* Ödönnek egy másik ügyével foglalkozott ma a királyi kuria. *Tóth* Ödön régebben azzal vádolta *Jobszky* beregmegyei alispánt és *Katona* beregszászi főszolgabíró, hogy 3000 forint közpénzt elcsikkasztottak. A minden alap nélkül meghurczolt közhivatalnokok feljelentették őt a törvényszék *Tóth* Ödönt három hónapi fogházra ítélte. Ezt a büntetést a kuria ma egy hónapi fogházra szállította le.

— Betyár-típus. A hírhedt *Sóvágó* Jánosról szól az ének. A régi alföldi betyárokról emlékeztető alak. Évek előtt azzal gyanúsították, hogy megölte és kirabolta a Dugályi házaspárt. A törvényszék és a királyi tábla el is ítélte *kötélhalálra*, a kuria azonban *fölmentette*. Nemsokára azután kirabolták a mártonfalvi adópenziárt. A tettes fényes nappal ment be a hivatalba, revolvert fogott a pénztárosra és megdézsmálta a kasszá. *Sóvágó*ra esett a gyanu; le is tartóztatták. A törvényszék és a tábla megint elítélte, a kuria azonban újra *fölmentette*. E napokban újra vizsgálati fogságba helyezték. Azzal vádolják, hogy Nyíregyházán és Hajdu-Dorogon nagyobb betörések lopásokat követett el.

A vásárhelyi méregkeverők.

— Itélethirdetés. —

A szegedi fenyítő törvényszék tárgyalási termében ma délelőtt hirdette ki báró *Konradsheim* Oszkár elnöklete alatt a törvényszék egy tanácsa Jäger Mari és társai előtt a királyi táblai ítéletet, amelyet a múlt héten már közöltünk. A Csillagbörtönből hozta fel hat szuronyos fegyőr egy őrmester vezetése alatt a hat rabot. Valamennyien vastag darócruhában voltak. Jäger Mari nagy posztócipőkben bicsegett. Megjelent mind a hat védőügyvéd is és a vád képviselője, *Gábriss* királyi alügyész.

Báró *Konradsheim* elnök előbb fölolvasta a táblai ítéletet egészben, s azután kérdést intézett a védőkhöz, hogy kívánják-e az ítélet indoklását.

— Nem kívánjuk — felelték ezek.

Az elnök ezután kijelentette, hogy a vádlottak értelmi képességére való tekintettel külön is elmondja mindeniknek az ítéletet.

Az első eset közöttük Jäger Mari. Az öreg boszorkány, úgy látszik, teljesen folyógyult öngyilkossági kísérletéből (a börtönben egyéb fegyver híján, hajlít szurt a hasába), mert ránczos arca egészen piros. Csak épen a lábait nem bírja, mert nehézkesen áll föl a padról.

— Jäger Mari — szól az elnök — Varga Juliannán elkövetett gyilkosságban bűnségédnek találta magát a tábla is. De a Kóti Juliannán elkövetett gyilkosságban nem találta fölbujtónak, hanem ott is bűnségédnek. Ezért megváltoztatta a törvényszék ítéletét s magát a kötél általi halál helyett *tizenöt évi fegyházra* ítélte. Értette?

— Igen.

— Megnyugszik az ítéletben?

— Alássan kérem — mondja az asszony — én nem nyugszok bele.

Védője, dr. *Steiner* szintén fölébb, az ügyész pedig a minősítés és a büntetés kiszabása ellen.

Jön a második vádlott:

Hódi Pálné Osordás Nagy Lidiát gyilkosság miatt *halálra* ítélte a törvényszék. A tábla helybenhagyta ezt, de a Varga Istvánnán elkövetett gyilkosság kísérletében csak bűnségédnek mondta ki s a halálos ítélet megváltoztatásával *életfogytiglan tartó fegyházra* ítélte.

— Értette?

— Értettem.

— Megnyugszik az ítéletben?

Az asszony, aki már a tárgyalás folyamán is beteg volt, panaszos hangon szól:

— Kérem, én nem fölébbezek tovább, akármilyen lesz. Én nem römögök tovább a börtönben.

— Joga van fölébbezni.

— Már kérem, énnekem úgy sincs egészségem. Én nem bánom a halált, mert úgy sem vagyok bűns.

Dr. *Müller* ügyvédjével szót értvén, mégis csak kijelenti, hogy fölébbez.

Jäger Mari most közbeszól:

— Szabad-e még szólni nekem?

— Mit kíván? — kérdezi az elnök.

— Azt, hogy Hódi Pálné vallja még igaz lelőkre, hogy tudok-e én az anyja *haláláról*?

— Az most nem tartozik ide — szól az elnök.

A harmadik vádlottat, *Varga Lidiát* úgy a törvényszék, mint a tábla *életfogytiglan tartó fegyházra* ítélte gyilkosságért.

— Nem nyugszom meg az ítéletben — mondja az asszony. Ugyanezt mondja dr. *Soós* védő is, míg az ügyész fölébbez sulyosbításért.

Bán Ferenczné Szappanos Juditot, egy budapesti rendőr feleségét gyilkosság miatt *halálra* ítélte a törvényszék. A tábla ezt *életfogytig tartó fegyházra* változtatta.

— Megnyugszik? — kérdi az elnök a fiatal asszonyt.

— Nem nyugszom meg — feleli — mert tudom tanusítani, hogy nem vagyok bűntettes.

Védője, dr. *Endrey* szintén fölébbez, az ügyész pedig sulyosbításért.

Mucsi Mihályné Tóth Lidia az urát mérgezte el s ezért a tábla *életfogytig tartó fegyházra* ítélte, mint előzőleg a törvényszék is. Az elnök kérdésére, hogy megnyugszik-e az ítéletben, így felel:

— Nem nyugszom meg, mert bűns nem vagyok, büntetlen szenvedek az *uramért*.

Védője, dr. *Draskovich* fölébbez, az ügyész megnyugszik az ítéletben.

Következik Horváth János, a volt szegedi háziúr, a bőbeszédű istenes magyar, aki az anyját mérgezte el hasznából. A gyilkosság miatt a törvényszék *életfogytig tartó fegyházra* ítélte, amit helybenhagyott a királyi tábla is.

— Megnyugszik?

Feleli istenes Horváth János:

— Nem nyugszok, kirem szépen, felebbezek.

Várom szomjuhozva az egy isten tiszta igazságát, oly tisztán, mint magam vagyok... Nem különben...

Védője, dr. *Wilheim* fölébbez.

Gulyás Kiss Sámuel a Kóti Juliannán elkövetett gyilkosságban bűnségédnek mondta ki a törvényszék s *hat évi fegyházra* ítélte. Ezt a tábla helybenhagyta.

— De én nem nyugszok bele, kérem — szól a vádlott.

Védője, dr. *Balassa* fölébbez, az ügyész megnyugszik.

A nagy bűnpör aktusa ezzel véget ért. Az elnök rendeletére a hat rabot visszavezetik a Csillagbörtönbe.

Azonnal e jelenet után ismét két rabot hoz föl két fegyveres börtönőr: egy ember, egy asszony, szintén vásárhelyi *mérgezők*.

Baranyi Ferenc és neje *Török Zsófia*, vagyis földművelők szintén a temetkezési egyletekbe irattak be egy öreg özvegyasszonyt s azután a maszlagos beléndek magával elmergezték.

Most a kuria ítéletét hirdették ki előttük. A főbűnöst, az asszonyt, annak idején *tizenkét évi fegyházra* ítélte a törvényszék, az embert, aki csak rabja volt a felesége akarátának, *hat évre*. Az ítéletet úgy a tábla, mint a kuria helybenhagyta s most végleg bezárult mögöttük a börtönajtó. A törvényszék intézkedett, hogy vagyonuk kezelésére s gyermekük nevelésére gondnokot szerezzen.

NYILTÉR.

ROYAL nagyszálló BUDAPESTEN.

Kugler-féle rakár, a bodegában, naponta friss nagy választék eredeti bontónézetekben. Legújabb csomagok kizárólag, nagyban árak mellett eladnak. Színházi előadások után friss ételek, naponta hangverseny. *Bohméti Károly igazgató.*

Üzletfeleim, barátaim és ismerőseimnek az évforduló alkalmából

boldog újévet kívánok

Eckstein Bernát

hirdetési irodája

Budapest, V., Fürdő-utca 4. szám.

A n. ó. közönségnek és jóakaróimnak **új év alkalmából a legjobbakat kívánja**

Müller Antal

(392) az Országos Casino vendéglőse.

Az új esztendő beköszöntével a **legbiztosabb szerencse kívánatait** küldi tisztelt vendégeinek, barátjainak és jóakaróinak

SCHUSTER ERNŐ

nyugati pályaudvar vendéglőse.

KÖZGAZDASÁG.

Szilveszter estéjén.

Bizony szomorú gondolatok töltik el az ember lelkét, midőn az év mesgyéjén visszatekint a lefolyt hónapokra. Mennyi reménnyel kezdődött az év, mely a mai nappal véget ért! És mi valósult meg a reményekből? Semmi. Az év elején mindenki ujjain számíttatta a „dolgok természetes rendjét”, úgy vélekedvén, hogy a rettentő pusztítás után, melyet az 1895-iki november az értékvásár egész területén véghez vitt, végre is csak föl kell derülni az üzlet láthatárának. Voltak nagy veszteségek, mondák a józanon gondolkodók, alig maradt oly papirvagyon, melyet a nagy vihar meg ne szaggatott volna. Alegjobb értékek, melyekben nem volt és nem is lehetett tulspekuláció, az értékek, melyekben a befektetők akkoruk nyugalmanak biztosítékát látták, mert bennük a játék merő lehetlenség, árak negyedrészevel zuhantak alá a magaslatból, melyre őket az evidenciákkal számító közbizalom fölemelte. Ezek az értékek csak nem maradhatnak örökké az árak mélységének azon pontján, melyre őket a kényszereladások, a szorultság, a közreművelés aládönté. Elvégre is a mi értékeink jók. Becsüket nem a muló rázkódások, hanem az illető intézetek üzletének virágzó volta kell, hogy határozza meg végérvényesen. Akkor, midőn az államok 4 százaléknál többet a kölcsöntőkére nem fizetnek és ezt az interest is leszállítani készülnek, a biztos és reális üzletet képviselő papírok 5, 6, sőt 6 1/2%-ot is fizetvén, csak fölemelkednek az árfejlődés ama színvonalára, melyre belső becsüknél fogva igényt tarthatnak. A rettentő bukás után tehát csak el kell érkeznie a javulás, a természetes kiegyenlítés korának. Ez évnek tehát a sanyalódók várva-várt gyógyulása, a sebek behegedése évének kell lennie. Így vélekedett mindenki, a bankár, a tőzsér, a tőkepenzes, sőt még a napról-napra kalkuláló játékos is.

És mit hozott az év? Egy háborút, egy inséget és egy politikai összeomlást, melyeknek nyomása alatt az értékek ára, ha nem is tetemesen, de mégis igen érezhetően alábbszállt.

Az év elején az értékpapír elve kompromittálva állt a világ előtt, az év végén pedig kedvűen tekintenek rá; nem is bírálják; nem keresik erősségeit, nem gyöngéit; nem foglalkoznak vele. Mit gondoljon az ember a tőkeelhalnyezés benső törvényeire, mikor nincs elhelyezni való tőke?

Ki gazdagodott az idén? Ki szerzett, mit tett félre valamit az idén? A gazda talán? Az mogorván nézi a szokatlan magas buzárat, mely őt ki nem elégítheti, minthogy nincs mit eladnia. Az iparos? Ki veszi gyártmányait? Hiszen még a malmok is eloltják házajaik alatt a tüzet. A kereskedő? Hiszen alig van tárgya az adás-vevésnek.

Az idén nincs megtakarított tőke; hanem épp ellenkezőleg, a fogyasztás rendes mértéke is alábbszálltatik.

Akinek kezükben van a papírérték, „az erős kezek”, görcsösen ragaszkodnak hozzá. El nem adják. Rettentő volna veszteségük, ha tőle megválnának. De hozzá sem vesznek egy ívet sem, egy makulányt sem. Birtokukban is csak úgy tudják magukat megtartani, hogy éltük szükségét szűkebbre szorítják.

A papírára tehát nem csökken föltűnően; de fölébb egyáltalán nem emelkedik.

Ez a mai nap képe.

És a jövő? Mi lesz holnap?

Holnap aggodalmasan fogjuk tovább lesni, hogy a bna ára emelkedik-e vagy csökken-e? hogy föltámad-e halottaiból az osztrák alkotmányos rend? és hogy a lázadó magyar ellenzék megkönyörül-e a parlamentárizmus alap-törvényein, melyek meghontásán dühöngő szendélyielyel dolgozott eddig?

De hát akkor ez úgy van, mint az egyszeri francia ember mondta: Minél jobban változik a dolog, annál inkább ugyanaz marad, ami volt.

Biz ez úgy van.

Másokat csalna és saját zsebébe hazudna az, aki tagadná.

Ha a tavaszi szellő fuvalmára a hó elol-

vad és az alatta telet buza állása jónak mutatkozik; ha az osztrák nemzetiségek végre belátják, hogy rideg magatartásuk által sokkal többet veszítenek, mint amennyit az elkeseredett küzdelemben nyerni törekedtek; ha Magyarországon ismét helyreáll a két alap-főnségnek, a korona és a nép szuverenitásának gyökereiben megáramlott törvényhozó hatalma: akkor — ismét lehet reményünk az általános gazdasági viszonyok javulására. De csakis reményünk. Biztos kilátásunk még ekkor sem. A jövő csak akkor lesz biztosítva, ha a rengeteg bajokból, melyeket az áldatlan két esztendő ránk hozott, előbb teljesen kilábalunk. Sok romot kell még eltakarítanunk, sok nyavalyát kell még meggyógyítanunk, mielőtt újabb építéshez, újabb áldásos munkához hozzáfoghatunk.

Ha viszonyaink a politika és a gazdaság terén jobbra fordulnak, első lépésül a valutát kellene végleg rendeznünk. E nagy reform nyomában újra megindulhatna a vállalkozási kedv. És ez végre föltámaszthatná a bizalmat, kiegyenesíthetné a lelkeket és lendületet adhatna a megadott, az elsüppedt forgalomnak.

A tőzsde világa üzleteket vár a vállalkozásra hivatott nagy intézetektől. Ha ezek megmozdulnak, utánuk indulna az ellankadt, a téllenségben lepedő kereskedő-világ. Mig azonban amaz intézetek komor mozdulatlan ságbán vesztegelnek; mig összes tevékenységük javarészt a váltók leszámítolásra és zálogkölcsonre, tehát a csendes uzsorára zsugorítják alá: addig egészséges alapokon nyugvó forgalmat még remélni sem lehet.

Áruterelésnek kell előbb támadnia; csak azután léphet jogaiba ismét az árucseré. A termelésből eredő haszon képezi az újabb föléledő csere első és leghatalmasabb eszközét.

De hát új üzletek! Valutarendezés! Ki gondolt ezekre? Ki gondolhat ezekre? Ki fogja a gazdaságot gondozni és művelni, mikor a ház teteje lángol?

Tűzoltók után kiabálunk. Ez az egész, amit ma tehetünk.

Ha tehát a multá vetett pillantás elborítja lelkünket, a jövőt fürkésző tekintetünk egyáltalán nem képes azt földeríteni. Elszomorító biz az, amit látunk, hátul is, elől is. És mikor egymásnak boldog új esztendőt kívánunk, az óhaj szívből eredhet: de az agy nem bizik üdvözetünk teljesülésében.

Közzgazdasági táviratok.

Páris, decz. 31. Az irányzat szilárd volt. 3%-os francia járadék 103.07, 3%-os törlesztés: járadék 102.50, 3½%-os járadék 106.95, Francia bank 8575, Credit Foncier 657.—, Szuezi csatorna részvény 8380½, Egyiptomi kölcsön 517.—, Spanyol külföldi kölcsön 60½/16, Magyar aranyjáradék 108½, Olasz járadék 94.17, Orosz kölcsön 102.76, Új orosz konzul 94.—, Portugál kölcsön 20½/16, Ottomán bank 563.—, Osztr. Länderbank 475.—, Osztrák-magyar államvasut 731.—, Déli vasut 184, Rio Tinto 632.50.

Berlin, december 31. Az irányzat szilárd volt. Osztrák hitelrészvény 221.12, Discontotársaság 201.40, Darmstadti bank 158.12, Deutsche bank 209.47, Drezdai bank 163.75, Handelsgesellschaft 175.87, Nationalbank 152.75, Osztr.-magyar államvasut 143.90, Déli vasut 33.62, Varsói Bécsei vasut 260.—, Svájci északkeleti vasut 108.75, Olasz déli vasut 136.70, Olasz közép-tengeri vasut 90.40, Olasz járadék 94.75, Török sorsjegyek 113.50 Mexikói kölcsön 97.25, Laurakohó 184.—, Dortmundi 98.90, Bochumi 204.75, Gelsenkirchener 192.25, Harpeni 194.37, Habernia —.—, Észak-német Lloyd 112.75, Magán kamatláb 3½%.

New-York, december 31. (C. T. B.)

	decz. 30.	decz. 31.
	cents	cents
Buza decemberre	98½	100
januárra	94½	98½
májusra	84½	84½
Tengeri májusra	92½	93½

Chicago, december 30. (C. T. B.)

	decz. 31.	decz. 30.
	cents	cents
Buza májusra	29½	29½
Tengeri májusra	29½	29½

Mezőgazdaság.

Gazdasági Néplapok. A földművelésügyi minisztérium eddig is gondoskodott arról, hogy földmives népünknek legyen egy kulturális czélokra szolgáló, olcsó hetilapja, melyben hétről-hétre szakírók oktatják őt az okserű mezőgazdaságra, azonkívül közegészségügyi és más közhasznú ismeretekre, továbbá — úgy képből, mint íráshoz — hazánk történetével kapcsolatosan, a hazaszeretetre és társadalmi kötelességekre. Ez a néplap idáig négy nyelven jelent meg, ugyancsak magyar, német, román és tót nyelven. Legújabbban gondoskodott róla Darányi Ignác földművelésügyi miniszter, hogy a Néplap újévtől kezdve szerb nyelven is megjelenjék.

Ipar és kereskedelem.

Az olasz borok beözönlése. Fiuméből távirják lapunknak. A borimport Olaszországból egyre emelkedvén, a kikötő szabad területét a borküldemények teljesen betöltötték. Ezért a pénzügyminiszter rendeletileg utasította a fumei fővámbírált, engedje meg az olasz borok elhelyezését a vámterülethez tartozó Baross-kikötőben is, azonban a borok érkezésekor azonnal lemerlegelendők és pénzügyi felügyelet alá helyezendők.

Magyarország külkereskedelmi forgalma. A magyar királyi központi statisztikai hivatal novemberi kimutatása szerint a mondott hónapban összesen 13,665 darab és 3,614,869 métermázsra árut hoztunk be külföldről, az oda kivitt árak mennyisége pedig 324,768 darabot és 4,565,756 métermázsát tett. A behozatali adatok az 1896. év megfelelő hónapjával szemben, amikor a behozatal mennyisége 33,496 darabra és 3,261,253 métermázsra rugott, jelentékeny emelkedést tüntetnek fel, ellenben a kivitt 1896. novemberben volt sokkal nagyobb, tudniillik 342,019 darab és 5,685,925 métermázsra. Mindjárt megjegyezzük, hogy a kivitelnek ez a nagymértvű csökkenése, mint azt már az október havi eredmények ismertették, az alkalmával is hangsúlyoztuk, csaknem kizárólag az 1897. évi gabonakivitt szokatlanul kedvezőtlen alakulásának tulajdonítandó, a magasabb árak azonban a forgalom kisebb mennyiségét a mérlegben némileg ellensúlyozni fogják. Ugyanezen jelenséget, tudniillik a behozatal emelkedését s a kivitt csökkenését konstataálhatjuk abban az esetben is, ha az 1897. év január-novemberi időszakára vonatkozó adatokat az 1896. év megfelelő időszakának adataival hasonlítjuk össze. Az 1897. első 11 hónapjában ugyanis összesen 245,667 darab és 33,116,716 métermázsra áru hozatott be hozzánk, az 1896. év megfelelő időszakában pedig 345,509 darab és 32,443,276 métermázsra, míg a kivitt mennyisége 1897-ben 45,217,844 métermázsát és 4,278,057 darabot, 1896-ban ellenben 4,012,625 darabot és 47,991,524 métermázsát tett. Mig tehát a súly szerint kimutatott árak behozatala 1897-ben csaknem egy millióval és háromszázezer métermázsával emelkedett, addig a kivitt nem kevesebb mint 2,773,780 métermázsával csökkent. Azon árak között, melyek a kivitelnek ezen nagy hanyatlását előidézték, első helyen állanak a gabonamennyek. Így a buza kivitt 2,746,674, a rozskivitt 1,078,284, az árpa kivitt 700,312, a liszt kivitt pedig 1,170,332 métermázsával volt kisebb 1897. január-november hónapban, mint az 1896. év megfelelő időszakában. Jelentékeny csökkenést látunk továbbá a dongánál, finomított petroleumnál és a korpánál is, ellenben a kukoriczából, zabból, hordóborból, elsőrendű fűrészt keményfaáruból, fűrészt puhafából és barnaszénből 1897-ben jóval többet exportáltunk, mint 1896-ban. A behozatalban szereplő tömegárak behozatala az 1897. év első tizenegy hónapjában az 1896. év megfelelő időszakához képest többnyire emelkedett, vagy legalább is az 1896. évi behozatal magaslátán maradt. Így például jelentékeny az emelkedés a búzában, árpában, kukoriczában, hordóborban, míg a donga, fűrészt puhafából, barnaszén, kőszén és pirszén behozatala az 1896. évi keretek közt mozgott. Figyelemre méltó csökkenés csak a nyers nehéz petroleumnál mutatkozik, amennyiben ez áruból az 1896. január-novemberi 1,205,134 métermázsra helyett 1897-ben csak 858,194 métermázsra hozatott be.

Első magyar gazdasági gépgyár részvény-társaság a lefolyt 1897-iki évben is kedvező üzlet-eredményre tekinthet vissza. Áruforgalma az előző 1896. évi áruforgalmat tetemesen felülmuta, mihez képest az évi mérleg eredménye is, viszonyítva a múlt évihez, megfelelő arányban kedvezőbben várható. E vállalat az első hazánkban, mely megkezdte és meghonosította az utimozdonyok gyártását, mely gépek különösen mezőgazdasági czélokra használva, a gazdalközönség részéről igen kedvezően lettek fogadva. Általában a vállalat gőzcséplőgépei az utóbbi években nagy kedveltségnek örvendenek és a lefolyt évben is oly keresettek voltak, hogy a gyár összes készletét úgy utimozdonyokban, mint gőzcséplő-

gépeiben a cséplés idejéig teljesen kiárusította. A gyár minden műhelyét teljesen üzemben tartva, bőven el van látva a folyó évre is rendelvényekkel és a vállalat üzeme egészséges alapokon szépen fejlődik.

Csődnyitások. Zakovics Antal székelyudvarhelyi borkereskedő ellen a székelyudvarhelyi törvényszék által Csödbiztos Győrfy Titusz törvényszéki bíró. Tömeggondnok Sebesi Akos székelyudvarhelyi ügyvéd. Bejelentés 1898. február 14. Felszámolás 1898. február 23. — Kohn Géza győri be nem jegyzett ékszer-, arany- és ezüstárú-kereskedő ellen a győri törvényszék által Csödbiztos Proszir János törvényszéki bíró. Tömeggondnok dr. Márkus Mór győri ügyvéd. Bejelentés 1898. február 7. Felszámolás 1898. március 7. — Nagy Kálmán kisajszálási cipész és borkereskedő ellen a szolnoki törvényszék által Csödbiztos Pálka Kálmán törvényszéki bíró, tömeggondnok Boleman Lajos szolnoki ügyvéd. Bejelentés 1898. március 3. Felszámolás 1898. április 1. — Schwarcz Mór szegedi rőfőskereskedő ellen a pozsonyi törvényszék által Csödbiztos Würtzler Ödön törvényszéki bíró. Tömeggondnok dr. Kirz Bernát pozsonyi ügyvéd. Bejelentés. 1898. március 19. Felszámolás 1898. március 28.

Kőbányai sertéspiacz, decz. 31. Magyar elsőrendű: Fialat nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 51—52 krajczár. Közép (páronként 251—320 kilgrig terjedő súlyban) 51—52 kr. Könnyű (páronk. 250 kilgrig terjedő súlyban) 52—52½ kr. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kilgr. felüli súlyban) 50—51 krajczár, közép (páronként 240—260 kilogramm súlyban) 49—50 krajczár. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 47—48 krajczár. Sertésalvás: decz. 29. napján volt készlet 20,025 drb, decz. 30-án felhajtott 1022 drb, decz. 31-én elszállított 625 drb, decz. 31-én maradt készletben 20,422 darab. A hizott sertés üzlet-irányzata változatlan.

Budapesti sertés-konzumvásár, decz. 31. A ferencvárosi konzumvásárra decz. 30-án érkezett 910 drb. Készlet decz. 29-éről 443 drb.; összes felhajtás 1853 drb. Elszállított budapesti fogyasztásra 878 drb.; eladatlannal visszatartott 475 drb. Napi árak: malaczkok 44—48 krig. 120—180 kilgr. súlyban 47—49 krig. 220—280 kilgr. súlyban 47—48 krig. Nehéz 47—48 krig. A vásár hangulata élénk volt.

Budapesti borjувásár. Deczember 31. A mai vásárra felhóztak 148 darab leölt belföldi borjut, 108 darab leölt galicziai borjut, 244 darab leölt bécsi borjut, 178 darab leölt bárányt, összesen 668 darabot, ami egészen elkel. Napi árak. Belföldi borju 53—62 forint, galicziai borju 52—56 forint, bécsi borju 54—62 forint 100 kilonként, bárány párja 5—9 forint.

Bécsi vesztegzári marhavásár, decz. 31. A mai vásárra felhajtottak 163 drb. szarvasmarhát; e között 152 drb. hizómarha és 11 drb. sovány marha. Valamivel nagyobb felhajtás mellett az üzlet csendes volt és a hétérti árak maradtak érvényben. A felhajtás közepes és alárérendű minőségekből állott. Egész finom minőségek hiányoztak. Jegyzések: hizó ökör magyar 30—37 frt, hizó ökör német 32—40 frt; bika és tehén 22—33 frt. Mindez métermázsankinti, élősúlyban, fogyasztási adó nélkül.

Pénzügy.

Új értékpapírok jegyzése. A tőzsdetanács elrendelte, hogy a horvát-szlavon országos jelzálog-bank által 100 frt, 500 frt 1000 frt és 5000 frtos címletekben kibocsátott 4½%-os községi kötelezők 1898. január hó 3.ik napjának déli tőzsdéjétől kezdődőleg a tőzsde árjegyző lapjában jegyeztesse.

Magyar agrár- és járadékbank. A magyar agrár- és járadékbanknak a lefolyt évben kifejtett működésének legjelentékenyebb mozzanata a decz. 5-én tartott rendkívüli közgyűlés, amelyben az ügykör kiegészítése és a társaság alapszabályainak 1897. XXXII. t.-cz. rendelkezéseivel való összhangba hozatala határozottatott el. Ezzel az intézet működésének első előkészítő része befejezésre jutott, s a bank programjának gyakorlati keresztülviteléhez végleg megállapított alapon immár immár hozzáfoghat. Az agrárbank, mely a lefolyt évben nagy részvényesei intenczióinak megfelelően bevárta a fent idézett új kötvénytörvény létrejövését, azon üzletágak ápolására szorított, amelyeket már az előző esztendőben kezdeményezett. Az 1897. év elején kezdődött a filloxera által elpusztított szőlők felújítása céljából nyújtandó kölcsönök engedélyezése, az 1896. V. t.-cz. alapján s e czimen az év végéig 4,250,000 frtnyi kölcsön engedélyeztetett. Az ezen kölcsönök alapján kibocsátandó kötvényeket a bank a bécsi Unionbank-csoportnak adta át s ezzel a bank az állam közvetett garanciáját élvező ezen kötvények tartós és megbízható elhelyezését biztosította. A mezőgazdasági személyi hitel ápolására a bank által életbeáttett Országos mezőgazdasági hitelegylet a

lefolyt üzletében állandóan tovább fejlődött s eddig 3.069.000 forint hitelt engedélyeztetett. A kedvezőtlen termés dacára az esedékes törlesztési részletek a legnagyobb pontossággal folytak be. A bankkal szövetséges viszonyban álló vidéki intézetek a bank folyó üzletének gyarapításához igen jelentékenyen járultak; ezen intézeteknek közreműködése a változott alapszabályok alapján és a bank ügykörének kiterjesztésével teljes érvényre most fog csak jutni. A bankkal szövetséges szolnoki, temesvári, egri és marosvásárhelyi agrár-takarékpénztárak tartalékalapjaik bőséges dotációja mellett előreláthatólag részint a tavalyival azonos, részint a tavalyinál magasabb osztalékot fognak részvényeseiknek fizetni. A lefolyt évben a bank szövetséges intézeteitől mintegy 16 millió forint értékű váltót számított le. A bank részről finanszírozott helyi érdekű vasutak közül a székesfehérvár-sárbogárdi helyi érdekű vasút a folyó év június havában a közforgalomnak átadott s a bevételek megfelelnek a kedvező várakozásnak. A szolnok-félegyházi helyi érdekű vasút decemberben adatott át a forgalomnak. A bank megszerezte továbbá az arad-csanádi egyesült vasutaknak 15.000 darab törzsrésztvényét és pedig 10.000 darabot végleg, 5000 darabot opció mellett. Az eladottak szerint a bank működéséhez szilárd alapokat csak az év végével tartott rendkívüli közgyűléssel talált. Ez a körülmény, valamint az elővigyázatúra intő viszonyok általában tartóztatásra készítette tevékenységének kifejtésében a bankot. Mindazáltal a bank abban a helyzetben lesz, hogy részvényeseinek négy százalékon felüli osztalékot fog fizethetni.

Budapesti takarékpénztár és országos zálogkölcsön részvénytársaság. Ezen intézet a lefolyt évben sikeres tevékenységet fejtett ki; üzleti elveinek megfelelően különös gondot fordított a *folyó üzletre* és az összes üzletágakban jelentékeny forgalmat ért el. Váltó 24.000.000 forint összegben számítottatott le és a váltótárhoza állománya az év végével 3.000.000 forintba rug. Az értékpapírüzletben három és fél millió forint van elhelyezve. A betétek nagy mértékben emelkedtek és az 5 millió forintot túlhaladják. Az intézet a *kézi zálogüzleti forgalmat* továbbfejlesztve, a fennálló előlegek összegét 2.200.000 forintra emelte és ezzel párhuzamosan ezen üzletágban is kielégítő eredményt ért el. A millenári osztálysorsjáték rendezése körül szerzett tapasztalatok alapján az intézet ez irányban fontos kezdeményezésbe fogott, amennyiben érdektsaival egyetemben a magyar korona országaiiban rendezendő *osztálysorsjátékok* kizárólagos jogáért folyamodott és ezen kizárólagos jogot 20 évi időtartamra meg is kapta. Az intézet neve ezáltal egy általános gazdasági szempontokból fontos vívmánynak tekinthető ténynyel jutott szoros kapcsolatba, mely tény az állandó osztálysorsjáték meghonosításának volt az előfeltétele: a kislottó eltörlése Magyarországon. A takarékpénztár, mint ezen kiváltság társtulajdonosa, a magyar királyi szabadalmazott osztálysorsjáték részvény-társaság alapításában nagyobb mértékben segédkezett és magának a vállalatból a 20 évi időtartamra, megfelelő haszonrészesezséért biztosított a mi által az ezen részesedésből kijáró eredmények folytonos bevételi forrást fognak képezni és az intézet évi jövedelmét nagyobbítani fogják. Daczára a lefolyt év csekélyebb kamatjövödelmének, az elért végeredmény kielégítő, a mennyiben ezen, a kamatüzletben mutatkozó csökkenést egyrészt a zálogüzlet kedvező eredménye, másrészt pedig jutalékokban elért többletbevétel kiegyenlíti. Az *osztalék* a tartalékok busás ellátása után, úgy mint a múlt évben, legalább 12 forintot, azaz 6 százalékat fog kitenni.

Angol Osztrák Bank. A budapesti fióktelep 1897-iki forgalmának adatai a következők: Pénztári forgalom 337.500.000 forint. — Forgalom belföldre szóló váltókban 179.200.000 forint. Forgalom külföldre szóló váltókban 171.158.000 forint. — Forgalom a bankbizományi üzletben 144.654.000 forint. Összesen 823.512.000 forint. — Ezen elért forgalom az 1896-iki évhez képest csekély visszaesést mutat ugyan, de ez a banküzletnek az 1897-iki év folyamán előállott helyzetében természetes magyarázatát találja. — Ezen forgalmi adatok azonban mindenesetre arról tanuskodnak, hogy az intézet a lefolyt üzletében is a folyó banküzletet szorgos és gondos ápolásban részesítette. Az Angol Osztrák Bank Budapesti Fióktelepe ez évi nagyobb pénzügyi művelései közül fellemlitendők volna: A múlt évben a Budapesti Villamos Városi Vasút részvénytársaságtól átvett 2 millió korona 4% elsőbbségi kötvénynek értékesítése, továbbá részesedése a Budapest fő és székváros 100 millió koronás 4%-os kölcsönügyleténél, valamint a 3 1/2%-os magyar beruházási kölcsönnél, végre az általa alapított Hernád völgyi magyar vasipar részvénytársaság alapítókjének 10 millióról 12 millió koronára való felemelése.

Közlekedés.

Előleptetések a kassa-oderbergi vasutnál. Az *újévi előleptetések* most történtek meg. E vasut igazgatósága az előleptetéseknek szem előtt tartandó

általános elvek figyelembevételével mellett mindenkor szult fektet arra, hogy a *kisebb javadalmazásu, tisztviselői, altiszt és szolgaszemélyzet anyagi helyzete lehetőleg javíttassék.* Így ezuttal is az összesen előléptett 593 alkalmazott között 172 altiszt, 136 kalauz, fékező, pályőr, mozdonyfűtő és 177 hasonló állásu, eddig napibérben állott, most azonban végleges minőségben, tehát nyugdíjjogosultsággal kinevezett alkalmazott, összesen tehát 455 alsóbb rangsorozatu közeg van. A főhivatalnokok (felügyelők, főmérnökök és főellenőrök) közül 19, a tisztviselők (mérnökök, állomási főnökök, ellenőrök és hivatalnokok) sorából 89 részesült előléptetésben.

Szakirodalom.

Amerikai mezőgazdaság. Az Egyesült-Államokban tett tanulmányutazás alapján írta: Szilassy Zoltán, az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” szerkesztő titkárja. Az „Egyesült-Államok mezőgazdasági versenye a 60-as évek óta az európai mezőgazdaságra mind nagyobb súlytal nehezedett és a folyton fokozódó gazdasági válságnak kétségkívül egyik jelentékeny okát képezi. Ezt az amerikai mezőgazdaságot azonban Európa minden államában, de különösen Magyarországon, vajmi kevesen ismerik, mert azt hazánkiai közül kevesen is tanulmányozták. Akik az Egyesült-Államok területén hazánkiai közül tanulmányutakat tettek, vagy pusztán szórakozásból, vagy közgazdasági tanulmányok végett jártak ott, ellenben a mezőgazdaság technikai részével alig foglalkoztak, vagy ha igen, e részbeni tapasztalataikat nem igen tették közzé. A jelen munka íródmunkának éppen ezen hiányát van hivatva pótolni, amennyiben az amerikai verseny jelenlegi helyzetének és jövőbeni kilátásainak ismeretén kívül, a mezőgazdaság egyes termelési ágait behatóan ismerteti. A munka a következő fejezetekre terjeszkedik ki: Birtok viszonyok, gabona termesztés, ipari növények termesztése, vetőmag termesztés és nemesítés, öntözések, gyümölcs, zöldség termesztés, lótenyésztés, szarvasmarha tenyésztés, sertés és juhtenyésztés, baromfi tenyésztés, gazdasági gépek. Ezeket, a termelés főbb ágait ismeretül fejezeteket, kiegészítik az Egyesült-Államok adminisztrálására, szakoktatására és társadalmi működésére vonatkozó fejezetek a mezőgazdasági hivatalról, szakoktatás- és kísérletezés ügyről, gazdasági egyesületekről és a kiállítás ügyéről. A melléklet 104 sikerült kép díszesíti, melyeknek legnagyobb részét Vladár Ernő festőművész készítette, a többiek pedig eredeti fényképfelvételek után készültek. A mű ára 4 forint.

A dohány az ezredéves kiállításon. Daróczi Vilmos, a Magyar Dohánygyártás szerkesztője, könyvalakban bocsátja közre a kiállítási főjelentésbe szánt jelentését a magyar dohánytermelés, gyártás és kereskedés állapotáról. Ez a jelentés azonban túlterjed az afféle sablonos munkálatok keretén, mert oly terjedelemben és oly részletesen tárgyalja anyagját, hogy bátran nevezhetjük a munkát a dohánytermelés és gyártás monografiájának, még pedig olyan monografiájának, amelynek a szakirodalomban alig akad párja. Daróczi Vilmost eddig is úgy ismerték, mint elsőrangú szakértőt a dohánytermelés terén, de most kiadott munkájával tágabb körök elismerésére tarthat számot. A munka kézirat gyanánt nyomatott, de a kiállítási főjelentés során könyvkereskedő uton is kapható lesz.

Borászati szaklapok. Az Engelbrecht Károly központi szőlészeti és borászati m. kir. főfelügyelő szerkesztésében megjelenő „Szőlő és borgazdasági Lapok” egyesült a Baross Károly kiadásában megjelenő és most 30-ik évfolyamába lépő „Borászati lapok”-kal. A „Borászati Lapok” ezáltal maga köré egyesíti a szakirodalom összes számottevő elemeit. A „Borászati Lapok” továbbra is Baross Károly kiadásában jelenik meg; titkársági szerkesztője Engelbrecht Károly, felelős szerkesztője dr. Drucker Jenő lesz.

BUDAPESTI GABONATÖZSDE.

Budapest, decz. 31.

Tegnap tudósításunkban adtunk hírt a chicagói buza „Corner” rombadőléséről. A ma éjjel beérkezett sürgönyök szerint azonban még nem mult ki egészen a ring. Végelgyengülésben szenved és csak ma az év utolsó napján adja ki lelkét. Kiténik, hogy ez a kartell, amely két hónap óta foglalkoztatja a két világrész gabonapiacait tulajdonképpen nagyon szerény keretű. Egészen átvettek eddig mintegy öt millió bushelt, vagyis 1.200.000 métermázsát.

Tekintettel az amerikai viszonyokra, az vajmi kevés. A két év előtt nálunk fennállott buzaring körülbelül 800.000 métermázsát vett át, a boldog emlékeztető (talán tíz év előtt) tengeri-ringűek pedig,

mintegy két millió métermázsát szállítottak. Nem érdekes tehát a spekulácziós mozgalmal bővebben foglalkozni és az itteni körök nem is igen vesznek tudomást róla, épp úgy, amint alig méltatták figyelmre, a mai csekély newyorki és chicagói áresést. Nem is volt semmi alkalom a külföldi áralakulásnak kalkulációba vételére, mert a forgalom ma is ugy a készáru, mint a határidőpiacra a lehető legkorlatoltabb volt. A új év tehát egyelőre még nem „veti előre árnyékát”, mert azt a körülményt csak nem vehetjük a javulás szimptomájának, hogy ma két malom kijelentette, hogy egyáltalában nem vásárol, mert januárra beszünteti az üzemet, állítólag a reparálások miatt. Reméljük, hogy a gépezet és nem a — „merleg” szorult reparálásra. Mástkülönb ma már az 1898-ki termésű különböző gabonák őszi határidőről „beszéltek.” Vevők, úgy mint eladók szondírozták a piacot, bár nem hallatszott, hogy e tárgyalások valamelyes árfolyamok körül jegezesedtek volna, természetesen kivételével a szeptemberi buzának, amely terminus már néhány hét óta forog. Miután azonban más években novemberben, indult meg az üzlet az egész vonalon, kilátásban van, hogy állíthatólag sokat ígérő januári forgalom alatt már az új termék is képezi majd az adás-vétel tárgyát. Ép ez okból szükségesnek tartjuk — az 1898-iki év kúszójában — e helyütt röviden ismertetni a közelmúltban módosított tőzsdei szokásokat, miután az őszi határidővel kötendő üzletekre nézve, már kivétel nélkül az új rend kötelező. Első sorban az őszi terminus alatt immár csak a szeptemberi hónap értendő, amint egyáltalában határidő üzleteknél ezentul csak *egy meghatározott hónap lehet a teljesítés ideje.* A gabona minőségére vonatkozó változások különösen az egyes cikkek *hektoliterenkinti súlyát* érintik, amely magasabb a mostani kvalitásnál. Így a buza minősége, szemben az eddigi *75 kilogrammal, 76 kilogrammban van megállapítva.* Meg van engedve ugyan fél kilogrammal könnyebb áru szállítása is, de ez esetben a vevőnek bizonyos honifikáció jár. A rozs minőségi súlyát plane 1-8 kilogrammal emelték és pedig *71 kilogrammra, a zabét másfél kilogrammal, 38 1/2 kilogrammtól 40 kilogrammra,* míg az árpát 60 kilogrammtól *61 kilogrammra.* Tengerinél és rep-czenél minőségi súly nincs megazabva. A *gabona származására* nézve, a szokások semminemű korlátozást nem kontemplálnak, szállítható tehát esetleg — az argentiniai buza is, ceupán olajmagra nézve áll fenn az a határozomány, hogy *európai származású* terméknek kell lennie. A szokások többi módosításai inkább technikai természetűek és nem igen érintik a tőzsdén kívül álló köröket.

Buza.

Készáru üzlet buzában. A forgalom 8000 métermázsát tett ki, az árak nem változtak. Idegen buzát nem vásároltak.

Előfordult eladások buzában.

Minőség	Minőség	Minőség	Minőség	Minőség	Minőség	Minőség	Minőség	Minőség	Minőség
100 kg.	100 kg.	100 kg.	100 kg.	100 kg.	100 kg.	100 kg.	100 kg.	100 kg.	100 kg.
500	100	100	100	100	100	100	100	100	100
u	u	u	u	u	u	u	u	u	u
származás	származás	származás	származás	származás	származás	származás	származás	származás	származás
átadási hely	átadási hely	átadási hely	átadási hely	átadási hely	átadási hely	átadási hely	átadási hely	átadási hely	átadási hely
ár, netto 100 kg.	ár, netto 100 kg.	ár, netto 100 kg.	ár, netto 100 kg.	ár, netto 100 kg.	ár, netto 100 kg.	ár, netto 100 kg.	ár, netto 100 kg.	ár, netto 100 kg.	ár, netto 100 kg.
18.05	18.20	18.20	18.20	18.20	18.20	18.20	18.20	18.20	18.20
8h.	8h.	8h.	8h.	8h.	8h.	8h.	8h.	8h.	8h.

Hivatalos jegyzések buzában.

PAJ	Minőség	Minőség	Minőség	Minőség	Minőség	Minőség	Minőség	Minőség	Minőség
100 kg.	100 kg.	100 kg.	100 kg.	100 kg.	100 kg.	100 kg.	100 kg.	100 kg.	100 kg.
12.45	12.55	12.55	12.55	12.55	12.55	12.55	12.55	12.55	12.55
74	74	74	74	74	74	74	74	74	74
12.75	12.80	12.80	12.80	12.80	12.80	12.80	12.80	12.80	12.80
76	76	76	76	76	76	76	76	76	76
18.05	18.15	18.15	18.15	18.15	18.15	18.15	18.15	18.15	18.15
80	80	80	80	80	80	80	80	80	80
12.40	12.50	12.50	12.50	12.50	12.50	12.50	12.50	12.50	12.50
74	74	74	74	74	74	74	74	74	74
12.70	12.75	12.75	12.75	12.75	12.75	12.75	12.75	12.75	12.75
76	76	76	76	76	76	76	76	76	76
18.10	18.10	18.10	18.10	18.10	18.10	18.10	18.10	18.10	18.10
80	80	80	80	80	80	80	80	80	80
12.50	12.50	12.50	12.50	12.50	12.50	12.50	12.50	12.50	12.50
74	74	74	74	74	74	74	74	74	74
12.80	12.85	12.85	12.85	12.85	12.85	12.85	12.85	12.85	12.85
76	76	76	76	76	76	76	76	76	76
18.10	18.20	18.20	18.20	18.20	18.20	18.20	18.20	18.20	18.20
80	80	80	80	80	80	80	80	80	80

Raktárállomány buzában és lisztben: A fővárosi közraktárakban 187.800 métermázsza buza és 92.000 métermázsza liszt; a Silosban 61.100 métermázsza buza, a nyugati pályaudvaron 85.333 métermázsza buza és 5063 métermázsza liszt.

Határidőüzlet buzában. Gyenge forgalom mellett az árfolyamok úgy tavaszi, mint őszi buzában emelkedtek voltak.

Előfordult határidőkötések buzában.

Határidő	Délutáni és déli tőzsde			Délutáni tőzsde		
	kezdet	forgalom	zárlat	kezdet	forgalom	zárlat
március	12.—	12.01-02-03	12.04	12.04	12.05	12.06
szept.	9.23	9.30-31	9.33	9.30	9.32	9.33

Hivatalos határidőjegyzések buzában.

Határidő	Déli tőzsde zárlata		Délutáni tőzsde		Lezártoló árfolyamok
	decz. 31.	decz. 30.	decz. 31.	decz. 30.	
márc.	12.08	12.05	12.08	12.04	—
szept.	9.23	9.30	9.27	9.23	—

Rozs.

Készárúzet rozsbán: Mindössze néhány waggont vásárolt, a helybeli fogyasztás alig tartott áron kelt el.

Előfordult eladások rozsbán.

mennyiség mázsaiban	ó vagy u	származás	minőség megj.	átadási hely	ár, netto 100 Kgr-kint	Kész vagy 8 óra
100	uj	postvidéki	dohos	Bpest.	8.80	Kp.
200	"	"	"	"	8.57 ¹ / ₂	"
150	"	"	"	"	8.20	"
100	"	"	"	"	8.45	"
400	"	"	"	"	8.42 ¹ / ₂	"

Hivatalos jegyzések rozsbán.

ó vagy u	faj	hektoliterenkint súly kilogrammban	100 kilogramm készpénz ára
uj	alsórendű	70-72	8.55
uj	másodrendű	"	8.50

Raktárállomány rozsbán: A közraktárban 52.900 métermázsa; a nyugati pályaudvaron 17.933 métermázsa.

Határidőüzlet rozsbán. Tavasz rozsból talán 1500 métermázsa kelt el változatlan áron.

Előfordult határidőkötések rozsbán.

Határidő	Délutáni és déli tőzsde			Délutáni tőzsde		
	kezdet	forgalom	zárlat	kezdet	forgalom	zárlat
március	8.71	8.72	8.72	8.72	8.73	8.74
szeptember	—	—	—	—	—	—

Hivatalos határidőjegyzések rozsbán.

Határidő	Déli tőzsde zárlata		Délutáni tőzsde		Lezártoló árfolyamok
	decz. 30-án	decz. 29-én	decz. 31.	decz. 30.	
március	8.72	8.73	8.71	8.73	—
szeptember	—	—	—	—	—

Takarmányfélék.

Készárúzet takarmányfélékben. Árpából úgy a takarmányára, mint jobb minőségek ugyiszólván lázas kereslettel találkozunk, zab gyenge forgalom mellett ártartó. Tengeriben még mindig túlsúlyban van a kínálat.

Előfordult eladások takarmányfélékben.

mennyiség mázsaiban	ó vagy u	ár	minőség	átadási hely	ár, netto 100 Kgr-kint	készp. vagy 8 óra
200	uj	árpa	takarmány	Kőbánya	8.85	készp.
100	"	"	"	"	8.42 ¹ / ₂	"
100	"	"	"	"	8.50	"
100	"	"	"	"	8.45	"
100	"	"	"	"	8.37 ¹ / ₂	"
200	"	"	"	"	4.77 ¹ / ₂	"
100	"	"	"	"	4.70	"
100	"	"	"	"	4.57 ¹ / ₂	"

Hivatalos jegyzések takarmányfélékben.

Áru	ó vagy u	Faj	Hektoliterenkint súly kg.-ban	100 kg. készp.	
				frtől	frtig
Árpa	uj	takarmány	60-63	6.10	6.40
"	"	égetni való	62-64	6.50	7.20
"	"	sáfrányos	64-66	8.—	9.50
Zab	"	"	39-41	6.25	6.35
Tengeri	"	bánási	—	5.30	5.35
"	"	máram	—	5.30	5.35

Raktárállomány takarmányfélékben: A közraktárban 72.400 métermázsa árpa, 18.200 métermázsa zab, 110.700 métermázsa tengeri. A nyug. pályaudvarban 2809 métermázsa árpa, 282 métermázsa zab, 19.500 métermázsa tengeri.

Határidő-üzlet takarmányfélékben: Tengeriben és zabban kevés forgalom van.

Előfordult határidőkötések takarmányfélékben.

Áru	Határidő	Délutáni és déli tőzsde			Délutáni tőzsde		
		kezdet	forgalom	zárlat	kezdet	forgalom	zárlat
Tengeri	május	5.33	5.39, 51	5.33	5.33	5.39	5.39
Zab	május	6.33	6.33	6.37	6.33	6.37	6.33
"	szept.	—	—	—	—	—	—

Hivatalos határidőjegyzések takarmányfélékben.

Áru	határidő	déli tőzsde zárlata				Lezártoló árfolyamok
		decz. 31-én	decz. 30-án	decz. 31-én	decz. 30-án	
Tengeri	május	5.37	5.33	5.33	5.39	—
Zab	május	6.33	6.33	6.33	6.33	—
"	május	—	—	—	—	—

Gabona- és lisztforgalom.

A m. kir. közp. statisztikai hivatal az 1897. évi december hó 29-án este 6 óráig Budapestre vasúton és hajón ártartó és innen elszállított gabonaküldeményekről és a budapesti fővárménál előjegyzett gabona- és lisztmennyiségekről a következő kimutatást teszi közzé:

Az áru megnevezése	Erkezett			Elszállított		
	vasúton	hajón	együtt	vasúton	hajón	együtt
	m. t. e. r. m. á. z. s. a					
helyi forgalomban						
buza	2434	—	2434	—	—	—
rozsa	910	—	910	88	—	88
árpa	2297	—	2297	206	—	206
zab	—	—	—	—	—	—
tengeri	955	—	955	2072	—	2072
Összesen	6506	—	6506	2366	—	2366
a főtárhelyzeténél előjegyezve lett:						

a fővárménál előjegyzett:

Az áru megnevezése	Visszkivétel céljából való behozatalra előj. mennyiség méter.	Az áru megnevezése	A visszkivételre előjegyzett mennyiség métermázsaiban
buza	—	buzaliszt	1196
rozsa	—	rozsiszt	—
árpa	—	árpaliszt	—
Összesen	—	Összesen	1196

BUDAPESTI ÉRTÉKTŐZSDE.

Budapest, december 31.

A mai napra, az év utolsó napjára, senki sem várt nagy változást az árakban; és ez volt az egyetlen számítása a tőzsdének, mely utóbbi napokban bevált. Még a parlamentü obstrukció főmardása sem ijesztette meg az embereket. Hozzászoktak a dologhoz; föl sem veszik többé. Hadd beszéljenek; úgy sem arany, amit beszélnek; még ezüst sem, de még papiros sem. Ily hangulat uralma alatt az árfolyamok nagyban és egészben megmaradtak tegnapi színvonalukon; sőt este felé még emelkedtek is kissé. Közutit még mindig vásárolnak; államvasutat is kissé.

Az előtőzsdén: Magy. hitelrészv. 380.85—381.52, Osztrák hitelrészvény 351.80—352.30, Osztrák magyar államvasutak 336.—336.30 forinton kötött.

Délutáni 11 óra 25 perczkor zárulnak: Osztrák hitelrészvény 351.90. Magyar hitelrészvény 381.—, Aranyjárdék 121.40. Koronajárdék 99.60. Leszámitoló bank 246.—, Jelzálogbank 270.25. Rimamurányi vasmű 245.50. Osztr.-magyar államv. 336.25, Ipar és keresk. bank 101, Déli vasut 77. Villamos vasut 275.50, Közuti vasut 390.75.

A délitőzsdén előfordult kötések: 4% földteherm. kötvények 98¹/₂—98.25, talajjavítási záloglevél 97.05, 3% jelzálogbank nyereségnyé kötvények 103.25, bankjegysület 104.10—107, Kereskedelmi bank 1411—1414, budapesti takarékpénztár 230.—, országos központ takarékpénztár 845, salgótarjáni közsébk. 602, Danubius 100, Ganz 2150, Adria 210—212, közuti vasut 389.50—390.50, Ipar és Kereskedelmi bank 101 jelzálogbank 270.50 leszámitoló bank 246.—246.75, osztr. hitelr. 352.25—351.80, osztr. magyar államvasut 336.50—336.75 forinton.

Díjbiztosítások: Osztrák hitelrészvényekben holnapra 2—2.50 frt; 8 napra 5—5.50 frt; január végére 11—12 frt.

Délutáni 1 óra 30 perczkor zárulnak:

	decz. 31.	decz. 30.
Magyar aranyjárdék	121.50	121.50
Magyar koronajárdék	99.50	99.50
Magyar hitelrészvény	380.75	380.—
Magyar ipar és keresk. bank	101.—	101.—
Magyar jelzálogbank	270.25	270.25
Magyar leszámitoló bank	246.25	246.50
Rimamurányi vasmű	245.50	245.50
Osztrák hitelrészvény	351.90	351.20
Déli vasut	77.—	77.25
Osztr.-magyar államvasut	336.50	335.50
Közuti vaspálya	390.50	390.—
Villamos vasut	275.—	274.50

Az utőtőzsdén: Osztrák hitelrészvény 351.80—352.60, Magyar hitelrészvény 380.50—381, Osztrák-magyar államvasut 336.80—337.50 frton kötött.

Délutáni 4 órakor zárulnak:

	decz. 31.	decz. 30.
Osztrák hitelrészvény	352.60	351.50
Magyar hitelrészvény	381.—	380.50
Osztr.-magyar államvasut	337.25	335.50

Leszámitoló bank	248.25	246.50
Jelzálogbank	270.25	270.25
Rimamurányi vasmű	245.25	245.—
Közuti vaspálya	390.—	390.50
Villamos vasut	275.—	274.50
Ipar és keresk. bank	101.—	101.—
Déli vasut	77.—	77.—

TERMÉNY- ÉS ÁRUTŐZSDE.

Budapest, december 31. A terményüzletben nem volt forgalom és az árak nem változtak.

Hivatalos jegyzések.

Ár 100 kilogrammonként	Faj	Áru	Faj	Áru
—	Dísznövény	budapesti vidéki	—	—
—	Ingyen hordó	magyar légcsészárított vidéki városi légcsészárított, 4 darabos	—	—
—	Szalonna	füstölt	—	—
—	Szilva	borsznai, 1897. évi usance-minőség	—	—
—	Kész áru	120 darabos	—	—
—	Zsákkal együtt	100	—	—
—	göngyölytarta helyett	85	—	—
—	Szilva	borsznai, 1897. évi usance-minőség	—	—
—	Határidőre	120 darabos	—	—
—	Minőség	100	—	—
—	500 grammonként	85	—	—
—	Szilva	borsznai, 1897. évi usance-min.	—	—
—	Határidőre	120 darabos	—	—
—	Minőség	100	—	—
—	500 grammonként	85	—	—
—	Szilva	borsznai, 1897. évi usance-min.	—	—
—	Kész áru	120 darabos	—	—
—	Ingyen hordó	100	—	—
—	Szilva	borsznai, 1897. évi usance-min.	—	—
—	Határidőre	120 darabos	—	—
—	Ingyen hordó	100	—	—
—	Heremag	lucerna magyar, 1897	—	—
—		vörös aprószemű 1897	—	—
—		vörös középszemű 1897	—	—
—		vörös nagyszemű 1897	—	—

Budapesti vásárocsarnok.

Budapest, jan. 1. A mai vásár irányzata nagyban való forgalomban és az egyes cikkeknek a következő volt: **Husnál** a forgalom élénk, **árak szilárdak**. — **Baromfinál** élénk, **árak szilárdak**. — **Halban** élénk, **árak emelkedtek**. — **Tej és tejtermékek** élénk. — **Tojásnál** élénk, **árak csökkentek**. — **Zöldségnél** csendes. — **Gyümölcsnél** élénk. — **Fűszereknél** csendes. — **Időjárás:** derült, hideg. A központi vásárocsarnokban nagyban eladott élelmi cikkek hivatalos árjegyzése a következő: **Hus.** Marhahús hátulja I. 46—56 frt, II. 40—46 frt. Birkahús hátulja I. 30—38 frt, II. 28—30 frt. Borjúhús hátulja I. 60—66 frt, II. 50—56 frt. Sertéshús elsőrendű 50—50.0 frt, vidéki 46—49 frt. (Minden 100 kilonként.) Kolbász füstölt 60—72 kr (kilonként). Sertésszín hordóval 52.5—53.0 frt (100 kilonként). — **Baromfi (élő).** Tyúk 1 pár 1.20—1.40 frt. Csirke 1 pár 0.70—1.40 frt. Lud hizott kilonként 4.00—7.00 frt. — **Különfélék.** Tojás 1 láda (1440 drb) 39.0—41.0 frt. Sárgarépa 100 kötés 2—5.00 frt. Petrezselen 100 kötés 3.00—6.00 frt. Lencse m. 100 kiló 14—18 frt. Bab nagy 100 kiló 6—14 frt. Paprika I. 100 kiló 30—52 frt, II. 18—30 frt. Vaj közöns. kilonként 95—100 frt. Vaj-tea kilonként 1.10—1.40 frt. Burgonya-rózsa 100 kiló 2.00—2.60 frt. Burgonya sárga 100 kiló 2.30—3.20 frt. — **Halak.** Harcsa (élő) 0.60—1.20 frt 1 kiló. Csuka (élő) 0.50—1.00 frt 1 kiló. Ponty dunai 0.30—0.60 frt.

Szesz.

Berlin, decz. 31. Szesz helyben 38.— márká = 22.33 frt, fogyasztási adó nélkül hektoliterenkint a 10,000 literszázalék. Átszámítási árfolyam 100 márká = 58.90 frt.

Stettin, decz. 31. Szesz 70 márká fogyasztási adóval 36.80 márká = 21.67 frt. Átszámítási árfolyam 100 márká = 58.90 frt.

Boroszó, decz. 31. Szesz (50-es) pr. november 55.10 márká = 32.45 frt; szesz (70-es) pr. november 35.70 márká = 21.02 frt. Átszámítási árfolyam 100 márká = 58.90 frt.

Hamburg, decz. 31. Szesz nov.—decz. 22.90 márká = 13.49 frt; decz.—jan. 22.60 márká = 13.32 frt; jan.—febr. 22.25 márká = 13.11 frt. Átszámítási árfolyam 100 márká = 58.90 forint.

Páris, decz. 31. Szesz folyó hóra 42.75 frk = 22.58 frt; decemberre 42.75 frk = 22.58 frt; négy első hóra 42.75 frk = 22.58 frt; májustól 4 hóra 42.75 frk = 22.58 frt. Az árak 10,000 literszázalékonként 1/4% leszámitolással értendők. Átszámítási árfolyam 100 frk = 47.65.

Cukor.

Prága, decz. 31. **Nyerscukor** 88% cukortartalom alapján franco Aussig, azonnali szállításra 13.40 frt.

Hamburg, decz. 31. **Nyerscukor** i. o. b. Hamburg azonnali szállításra 9.57 márká, januári szállításra 9.60 márká, májusi szállításra 9.87 márká. Irányzat csendes.

Páris, decz. 31. **Nyerscukor** (88 fok) kész áru 29.50.—80.— frk, fehércukor novemberre 32.25 frk. decemberre 32.50 frk, 4 első hóra 33.1/2 frk, 4 hóra májustól 33.50 frk. Finomított készáru 101.50—103.— frk.

London, decz. 31. Jávaczukor 11.1/2 sh. nyugodt. Nyers- és jegcedettczukor szilárd, de nyugodt, finomított darabczukor kis üzlet teljes árkakkal. Külföldi tört igen szilárd. Jegyzetelt: készáru 11.3 shilling, márcz.-ápr.-ra 11.4 1/2 sh., május-aug.-ra 11.7 1/2 sh. Répaczukor szilárdan indult, és nyugodtan zárult. Német (88%) decz.-re 9.7 1/2 shilling, január-ra 9.7 1/2 shilling, február-ra 9.8 1/2 shilling, április-ra 9.10 1/2 shilling, május-ra 9.10 1/2 shilling, június-ra 9.11 1/2 shilling. Határidőüzlet: deczemberre 9.8 1/2 sh., január-ra 9.8 1/2 sh., február-ra 9.9 sh., márcziusra 9.9 1/2 sh., április-ra 9.10 1/2 sh., május-ra 9.11 1/2 shilling, június-ra 10 shilling.

Olajok.

Páris, decz. 31. Repceolaj folyó hóra 56.25 frk (= 26.52 frt); január-ra 56.— frk (= 26.41 frt); négy első hóra 56.— frk (= 26.41 frt); négy hóra májustól 56.25 frk (= 26.53 frt). Árak 100 kilonként értendők. Átszámítási árfolyam 100 frk = 47.65 frt.

Hamburg, decz. 31. Repceolaj helyben 56.— márká (= 32.98 frt). Átszámítási árfolyam 100 márká = 58.90 frt.

Köln, decz. 31. Repceolaj májusra (hordóval). 60.— márká (= 35.34 frt). Átszámítási árfolyam 100 márká = 58.99 frt.

London, decz. 31. Repceolaj 24.6 shilling, Lenolaj 15.3 sh. Gyapot magolaj 13.4 1/2—14.4 1/2 sh. Terpentin 23.9—23.10 1/2 sh.

Petroleum.

Hamburg, decz. 31. Petroleum helyben 4.75 márká = 2.79 frt.

Antwerpen, decz. 31. Petroleum fin. helyben 14.50 frank = 6.90 frt.

Bréma, decz. 31. Petroleum fin. helyben 4.95 márká = 2.91 frt.

Newyork, decz. 31. Petroleum fin. 70 Abel Fest. Newyorkban 5.40 cents, fin. petroleum Philadelphiában 5.35 cents; United Rife Line Certificates deczemberre 65.—; Nyers petroleum deczemberre 5.95. London, decz. 31. Petroleum, amerikai 4 1/2—4 1/2 sh., orosz 4 1/2—4 1/2 sh.

Kávé, tea, rizs.

London, decz. 31. Santos eleinte szilárd, később nyugodtabb. Jegyzetelt: márcz.-ra 33.9 sh., máj.-ra 34 sh., júl.-ra 34.3 sh., szept.-re 34.6 sh., decz.-re 35.— sh. Tea: piac ma zárva van. Rizs: szilárd.

Fémek.

London, decz. 31. Rész G. M. Brände 48 1/16—48 5/16 font sterling készáru és 48 1/16—48 3/16 font sterling 3 hóra; best sel. 52—52 1/2 font sterling. On: finom külföldi 62 1/4—62 3/4 font sterling készáru és 63 1/16 font sterling 3 hóra. Oltom: angol 12 3/4—12 3/4 font sterling; külföldi 12 1/2 font sterling. Horgany: külföldi 15 1/2 font sterling. Hígyany: 6.176 font sterling első és 6.17 font sterling, másodikból. Vas: A glasgovi nyersvaspiac lánghán indult és ártartóban zárult. Zárátárak: 45.4 sh. készáru és 45.6 sh. egy hóra; Cleveland 40.3 1/2 sh. készáru és 40.6 sh. egy hóra; Hematit 48.4 shilling készáru és 48.7 sh. egy hóra; Middlesbrough 49.3 shilling készáru és 49.6 shilling egy hóra.

KÜLFÖLDI GABONATÖZSDÉK.

Bécs, december 31. Kész buza szilárd irányzatot követett. Határidők gyengébbek, a forgalom jelentéktelen. Kötött buza tavaszra 11.88—11.89, zab tavaszra 6.70 frton.

Hivatalosan jegyzetelt:

Buza tavaszra 11.89—11.90, rozs tavaszra 8.85—8.87, tengeri máj.-jun. 5.64—5.66, zab tavaszra 6.70—6.71, repce jan.-febr. 13.50—13.60.

Boroszló, decz. 31. Buza helyben 19.— márká (= 11.19 frt) sárga. Buza helyben 18.90 márká (= 11.13 frt). Rozs helyben 14.80 márká (= 8.72 frt). Zab helyben 13.80 márká (= 8.13 frt). Tengeri helyben 12.— márká (= 7.07 frt). Minden 100 kilonként. Átszámítási árfolyam 100 márká = 58.90 frt.

Hamburg, decz. 31. Buza holsteini 180—188 márká (= 10.60—11.07 frt). Rozs meklenburgi 140—152 márká (8.25—8.95). Rozs orosz 103—109 márká (= 6.36—6.48 frt). Minden 100 kilonként. Átszámítási árfolyam 100 márká = 58.90 frt.

Pétóvár, decz. 31. Rozs helyben 6.60 rubel.

Rorschach, decz. 31. I. mny. magyar buza — frank (= — frt). Orosz buza 27.29 frank (= 12.87—13.82 frt). Román buza 26.—28.50 frank (= 12.39—13.58 frt). Minden 100 kilonként. Átszámítási árfolyam 100 frank = 47.65 frt.

Páris, decz. 31. (Megnyitás.) Buza folyó hóra 29.25 frank (= 13.94 frt). Buza deczemberre 29.25 frank (= 13.94 frt). Buza 4 első hóra 29.10 frank (= 13.87 frt). Buza 4 hóra májustól 28.60 frank (= 13.62 frt). Rozs folyó hóra 18.25 frank (= 8.69 frt). Rozs deczember hóra 18.25 frank (= 8.69 frt). Rozs 4 első hóra 18.25 frank (= 8.69 frt). Rozs 4

hóra májustól 18.50 frank (= 8.81 frt) minden 100 kilonként. Átszámítási árfolyam 100 frank = 47.65 forint.

Páris, decz. 31. (Zárlat.) Buza folyó hóra 29.25 frank (= 13.94 frt). Buza deczember 29.30 frank (= 13.97 frt). Buza 4 első hóra 29.10 frank (= 13.87 frt). Buza 4 hóra májustól 28.70 frank (= 13.62 frt).

London, decz. 31. Gabona irányzata nyugodt. Buza ártartó. Liszt gyengébb. A többi czikk szilárd. Uszó gabonából buza ártartó, árpa szilárd, tengeri változatlan. Hozatalok: buza 23.040, árpa 24.160 és zab 32.240 qu.

München, deczember 31. Buza 21.90 márká (= 12.90 frt). Rozs 16.30 márká (= 9.60 frt). Árpa 18.50 márká (= 10.90 frt). Zab 15.90 márká (= 9.37 frt). Minden 100 kilonként. Hozatal 6.566 q. Készlet 5.321 q. Átszámítási árfolyam 100 márká = 58.90 frt.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTÖZSDÉK.

Bécs, decz. 31. A mai tőzsdén szilárd irányzat uralkodott és csaknem valamennyi papír emelkedett. Főleg bustehradi vasut és ált. építőársaság részvényei voltak keresettek. Járadékok nem változtak. A tőzsde további folyamában a hangulat gyengült, csak brüxi köszön emelkedett élénkebb keresletre.

Az előtőzsdén: Osztrák hitelrészvény 352.— 352.50 Ländler-bank 216—215.75, Lloyd 431.50, Magyar hitelrészvény 380.50, Osztrák-magyar államvasut 336.—337, Déli vasut 77.—, Brüxi köszönbánya 131—132.25, Magyar általános köszönbánya 115—115.50, Fogyvergyár 308, Általános építőársaság 104.75—105.50, Osztr. villamossági 304—304.50, Osztrák aranyjárdék 121.40—121.45, Magyar koronajárdék 99.60—99.65, Törökországy 58.80, Német márká 58.81 forintot kötetett.

Délleti 11 órakor zárulnak: Osztrák hitelrészvény 352.37, Magyar hitelrészvény 381.—, Ländlerbank 215.50, Osztr.-magy. államvasut 336.87, Alpési bánya 132.—, Májusi járadék 102, Török sorsjegye 58.80.

A déli tőzsdén: Osztrák hitelrészvény 352.—, Magyar hitelrészvény 380.50, Ländlerbank 215.—, Unionbank 232.—, Anglo-bank 159.75, Bankverein 255.—, Osztrák-magy. államvasut 337.—, Déli vasut 77.—, Elhevölgyi vasut 259.50, Északnyugoti vasut 246.—, Alpési bánya 131.60, Rimamurányi 246.—, Prágai vasipar 679.—, Májusi járadék 102.—, Magyar koronajárdék 99.60, Török sorsjegye 58.80, Német márká 58.81, Török dohányrészvény — forintot kötetett.

Délután 2 óra 30 perczkor jegyezték: Magyar aranyjárdék 121.35, Magyar koronajárdék 99.50, Tiszai kölcsönsorsjegye 139.50, Magyar földterhermentesítési kötvény 97.—, Magyar hitelrészvény 380.50, Magyar nyerevénykölcsön sorsjegye 152.50, Kassa-oderbergi vasut 190.—, Magyar kereskedelmi bank 1412.—, Magyar vasuti kölcsön ezüstben 101.—, Magyar keleti vasut államkötvények 122.—, Magyar leszámítoló- és pénzváltóbank 246.50, Rimamurányi vasrészvényársaság 246.25, 4.2%-os papírjárdék 102.—, 4.2%-os ezüstjárdék 101.95, Osztrák aranyjárdék 121.40, Osztrák koronajárdék 101.95, 1860. évi sorsjegyek 143.25, 1864. évi sorsjegyek 188.—, Osztrák hitelsorsjegyek 200.25, Osztrák hitelrészvény 352.25, Angol-osztrák bank 160.—, Unionbank 291.50, Bécsi bankverein 255.25, Osztrák Ländlerbank 215.50, Osztrák-magyar bank 936.—, Osztrák-magyar államvasut 337.37, Déli vasut 77.—, Elhevölgyi vasut 259.75, Dunagőzhajózási részvény 441.—, Alpési bányarészvény 131.70, Dohányrészvény 131.50, Husz frankos 9.53 Cs. kir. vert arany 5.69, Londoni váltóár 120.—, Német bankváltó 58.80.

Bécs, decz. 30. (Utótőzsde.) Az irányzat szilárd volt. Osztrák hitelrészvény 352.37, Magyar hitelrészvény 380.75, Anglo-bank 160.25, Bankverein 251.50, Union-bank 299.75, Osztrák Ländlerbank —, Osztrák-magyar államvasut 337.50, Déli vasut 76.75, Elhevölgyi vasut 259.75, Északnyugoti vasut 246.50, Dohány-jövedék 131.50, Rimamurányi vasmű 246.—, Alpési bányarészvény 131.50, Májusi járadék 102.05, Magyar koronajárdék 99.50, Török-sorsjegye 59.00, Német birodalmi márká 58.81.

Berlin, decz. 31. (Tőzsdei tudósítás.) Az irányzat általán szilárd; futólagosan köszönrészvények gyengültek, csakhamar azonban javultak szilárd Londonra. Vasutak jól tartottak. Járadék élénk az angol konsol emelkedésére. Magánkamatláb 3 1/2%.

Berlin, decz. 31. (Zárlat.) 4.2%-os ezüstjárdék 101.80, 4%-os osztrák aranyjárdék 103.—, 4%-os magyar aranyj. 103.20, osztrák hitelrészvény 220.75, magyar koronajárdék 100.20, déli vasut 83.60, osztr.-magyar államvasut 143.70, Károly Lajos vasut 107.20, orosz bankjegye 216.45, bécsi váltóár 169.95, 4%-os új orosz kölcsön 67.10, magyar beruházási kölcsön 102.50, olasz járadék 94.70. Az irányzat szilárd.

Berlin, decz. 31. (Utótőzsde.) Osztrák hitelrészvény 221.10, déli vasut 38.70, magyar aranyjárdék

radék — osztrák-magyar államvasut 143.90. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, decz. 31. (Zárlat.) 4.2%-os papírjárdék 86.30, 4.2%-os ezüstjárdék 86.25, 4%-os osztrák aranyjárdék 103.—, 4%-os magy. aranyjárd. 103.10, magy. koronajárdék 99.90, osztrák hitelrészvény 297.62, osztrák-magyar bank 793.—, osztrák-magyar államvasut 284.25, déli vasut 68.13, északnyugoti vasut 208.—, elhevölgyi vasut 223.50, bécsi váltóár 169.85, londoni váltóár 20.377, párisi váltóár 80.825, bécsi bankverein 218.62, Uniobank 247.—, villamos részvény 138.50, alpési bányarészvény 110.—, 3%-os magy. aranykölcsön 91.—. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, decz. 31. (Utótőzsde.) Osztr. hitelrészvény 297.50, osztrák-magyar államvasut 285.—, Déli vasut 68.13.

Páris, decz. 31. (Zárlat.) 3%-os francia járd. 103.07, 3 1/2%-os francia járd. 106.95, olasz járdék 96.57, osztrák földhitelrészv. 1257.—, Osztrák magy. államv. —, Déli vasut —, Francia tőrl. járd. 102.50, 4%-os osztr. aranyjárdék 103.—, ottomanbank 563.—, dohányrészv. 280.60, párisi bank-részvény —, osztrák Ländler-bank 473.—, alpési bányarészvény 286.—. Az irányzat szilárd.

London, decz. 31. (Zárlat.) Angol consols 112.15/16, déli vasut 7.25, spanyol járdék 61.1/2, olasz járdék 94.75, 4%-os magy. aranyjárdék 102.75, 4 1/4 osztrák aranyjárd. —, 4%-os rupia 62.50, canada pacificvasut 83 1/2, leszámítási kamatláb 3.— ezüst 26.50. Az irányzat szilárd.

New-York, decz. 31. ezüst 57.38.

IDŐJÁRÁS.

A m. kir. meteorológiai központi intézet távirati jelentése 1897. december 31-én reggel 7 órakor.

Állomások	Légnyomás mm. Hg +	A hőmérséklet Celsiusban szélirát	Állomások	Légnyomás mm. Hg +	A hőmérséklet Celsiusban szélirát	Csigafókusz
Araváralja	—	—	Póla	64.8	9.9	—
Selmeczbánya	64.8	5.1	Lesina	87.7	10.3	—
N.-Szombat	65.2	3.4	Sarajevo	70.7	8.4	—
Magyar-Ovár	63.5	4.8	Torino	64.4	0.8	10
O-Gyalla	65.8	4.3	Florence	63.7	8.8	2
Budapest	68.7	7.8	Róma	64.9	7.6	8
Sopron	62.1	—	Nápoly	—	—	—
Herény	64.5	8.1	Brindisi	68.8	8.9	—
Keszthely	66.7	5.4	Palermo	65.9	6.2	—
Zágráb	67.4	5.7	Malta	69.0	10.3	—
Fiume	64.5	6.3	Zürich	58.2	8.8	—
Cirkvenica	68.0	10.8	Biarritz	—	—	—
Pancsova	68.3	8.7	Nizza	58.3	7.0	48
Zsombolya	—	—	Páris	51.3	5.9	14
Arad	68.7	4.6	Kopenhága	52.3	4.4	—
Szeged	69.0	7.9	Hamburg	51.7	6.6	—
Szolnok	68.2	10.2	Berlin	56.3	3.5	—
Eger	70.2	10.0	Christiansund	89.4	4.8	3
Dobozcsen	68.8	10.8	Stockholm	—	—	—
Késmárk	66.4	2.2	Szent-Pétervár	58.9	2.9	—
Ungvár	70.3	9.5	Moszkva	68.8	5.0	—
Szatmár	70.5	8.8	Varsó	—	—	—
Magy.-Várad	70.4	2.0	Kiew	71.8	4.1	—
Kolozsvár	71.8	16.4	Odessza	—	—	—
Nagy-Szeben	75.2	15.1	Sulina	78.9	3.5	—
Bécs	69.0	3.2	Szofia	—	—	—
Salzburg	59.1	3.4	Konstantinápoly	72.5	1.2	3
Kingenfurt	58.0	18.4				

Az Északnyugaton megjelent mély depresszió a Magyarországi egész Európában szűrtette, de centruma még nem igen mozgott el. A délkeleti maximum felváltást veszít intenzitásából. A depresszió környékén enyhe viharos és erős idő uralkodik. Főleg Franciaországban és Angliában jelentenek nagyobb esőket. Felső-Itáliában is megindult az eső, de Európa keleti és déli felében az idő általában száraz. Lényeges enyhülés mutatnak az Alpokban. Legnagyobb hűvösödés az idő mindennél száraz. Hazánkban a keletpart kivételével az idő mindennél száraz. sőt reggel túlnyomórán derült. Déli szelek mellett a hőmérséklet emelkedésben van és erős fagyot csupán Erdélyből jelentenek. Enyhébb idő és nagyobb felhőzet várható, később az ország nyugati részén csapadékkal.

VIZÁLLÁS.

— Deczember 31-én. —

Folyó	Vízmerés	Vízjárás reggel	Áradás v. apadás v. apadás	Folyó	Vízmerés	Vízjárás reggel	Áradás v. apadás v. apadás
Don	Schärding	14	13	Tisza	M.-Sziget	19	—
..	Passau	77	13	..	Tisza-Ujfal	—	—
..	Bécs	150	5	..	V.-Namény	100	—
..	Pozsony	69	5	..	Csep	—	—
..	Komárom	114	1	..	Tokaj	—	—
..	Budapest	45	8	..	Ezernok	78	—
..	Ercsi	—	—	..	Csongrád	121	—
..	Paks	—	—	..	Szeged	—	—
..	Mohács	88	23	..	Titell	—	—
..	Ujvidék	44	29	..	Dees	—	—
..	Zimony	—	—	..	Szatmár	—	—
..	Pancsova	—	—	..	Latorca	—	—
..	Békás	—	—	..	Homonna	—	—
..	Orroca	92	16	..	Magyar	—	—
..	N.-Pálva	—	—	..	Bartfa	—	—
..	Zsolna	—	—	..	Borsjén	123	—
..	Szered	42	4	..	Sajó	130	—
..	Ercselyvár	—	—	..	Herend	—	—
..	Sárvár	23	—	..	H.-Nemeti	—	—
..	Győr	186	—	..	Herény	—	—
..	Zákány	54	—	..	H.-Ujfal	—	—
..	Eszék	50	—	..	Sék.ár.	—	—
..	M.-Szerdah.	10	—	..	Ceucea	—	—
..	Zágráb	68	—	..	Nagyvárad	—	—
..	Sziszek	18	—	..	Beleny	—	—
..	Mitrovicza	103	—	..	Feh.ár.	—	—
..	Károlyvár	—	—	..	Borjén	—	—
..	Novi	—	—	..	Békés	—	—
..	Banjaluca	—	—	..	Gyoma	—	—
..	Doboj	—	—	..	Gy.-Fehér.	—	—
..	Zwornik	—	—	..	Arad	—	—
..	..	..	..	..	Makó	—	—
..	..	..	..	..	K.-Kistály	—	—
..	..	..	..	..	Temes	—	—
..	..	..	..	..	K.-Kistály	—	—
..	..	..	..	..	Bekecs	—	—
..	..	..	..	..	N.-Bekecs	—	—

Jelölés magyarázat: * = Jéges víz; + = fellett; — = alatt; < = áradt; > = apadt; ? = kétséges.

Felölös szerkesztő: Liposy Ádám.

AZ ORSZÁGOS HIRLAP APRÓ HIRDETÉSEI

Központi kiadóhivatal:

Minden szó 2 krajczár, vastagabb betűkből szedve 4 krajczár.

Fiók-kiadóhivatal:

VIII. ker., József-körút 65. szám.

Első ártendő kispénzben, levélbélyegekben vagy postautalványon.

V. ker., Marokkói-utca 4. szám.

Ha a hirdető címét is közli a hirdetésben, vagy a választ post-restante kéri, akkor minden közlés után még 80 krajczár kincstári bélyegilleték is fizetendő. — Cél szerű az apróhirdetést postautalványon bérteni, s a szöveget az utalvány szelvényére írni; esetleg közszolgálati hivataloktól is lehet a szöveget a levélbélyegkeken beküldeni. Ajánlatok könnyen kiszámíthatók az apróhirdetési ártól.

LEVELEZÉS.

Lea! Oly rég nem láttam már azokat az imádandóan bájos — gödröcskűket a egy vágyódó utánok! Hiába! Egyelőre lehetetlen... De képzeltben mindig közelében vagyok. — *Baldogabb* 1484-1

Sanyikám! Az ördögölő alkalmából fogadd szívólyos üdvözlöttem! 1389-1

Énecskénék! Sok szorocsnét és minden jót kíván az újévre. *Ki* 1386-1

Jolánka! Boldog új évet és minden jót kívánok! Ma délután 5 órákor a kijelölt helyen leszek. A viszontlátásig üdvözlöm a kis fekete szeműt. *Pál* 1384-1

Szórakozni vágyó 25 éves fiatal ember vagyok. Egy szellemes és distingált izlésű fiatal hölgy ismerettségében vélem feltalálni azt, mi az életben ért csodálatosokért kárpótolni képes. *Hölgyem,* ki volna hajlandó önként velem megismerkedni. Levelet "Szellemesség" jellegű alatt a kiadóhivatalban. 1404-1

Mírya. El kellett utaznom anélkül, hogy láthatlám volna. Fogadj a kedves újévi üdvözlét! Hódolatomat és köszönetemet bonyos kacsát, a míg viszontlátalom a kis hólyak suttogóják rózsás boscéba, mit itt el nem mondhatok, s gondoljon arra, ki nem-szára visszatérve sietni fog újra személyesen üdvözölni, addig is gondoljon *Ádám* 1379-1

Azzal a kedves baba arca szöke, hólyaggal, kit f. hó 29-én este 8 óra tájban a központi pályaudvar ötterében a lap apróhirdetéseire figyelmeztettem, végtelenül szeretnék megismerkedni. *Ádám* 1379-1

Kis néni. Nem akarta maradtan el fogadó napjáról. Egy barátom érkezett hosszú külföldi utjáról s az egész napot vele töltöttem; a legközelebbi szerdán felmegyek. Higgye el, az én szívem a kedves, szellemes kis körbe, s különösen az édes kis néni kegyességére. Viszontlátásig kézzelkölök *Örsike.* 1360-1

Aranyos baba. Láttam szerdán, amint picit libaszkált gyorsan mint szedogéve, mint egy kis tündér lebegett tőve. Hová sietett? Kértem akartam, de féltem, hogy a rossz fiú sarokba szorítja, ha legközelebb felmegyek, s így legyőzve kíváncsiságom, maradtam engedelmess *Rabcsizója.* 1360-1

Mon chère ami. Minden elképzelhető jót kívánok magának, az új esztendőben. Engedje a jó Istennek, hogy minden amire szíve vágyik, valósuljon az új esztendőben. — *y.* 1420-1

Máv. mérnök. Boldog újévet kíván Önök. *Riviera.* 1428-1

Jmre. On igazán jó gyerek; nem feledkezik meg az ismeretlen Elzáról, ki mindazon jókat viszont kívánja Önnek az új esztendőben, melyeket On kíván neki. Boldog ünnepeket! *Elza.* 1430-1

Gleichenberg. On bizonyára nem kapta leveleimet és ezért nem ír. Mindent, mit óhajtok, teljesülve lassan az új ében. Ezt kívánja magának a maga kicsi *Maricettája.* 1432-1

HAZASSÁG.

Egy fiatal és némi vagyonnal bíró vidéki kereskedő házasság céljából szellemes leány vagy fiatal özvegy asszony ismerettségét óhajta. Vagyonnal bírók előnyben részesülnek. Levelet "Gazdasszony" cím alatt a kiadóhivatalba. 1418-2

Egy szellemes és művelt 30 éves államhivatalnok a már nem szakított uton kíván házasság céljából fiatal hölgyvel megismerkedni. Minden érdek kizárva. Levelet "Saturnus" cím alatt a kiadóhivatalba. 1396-2

Hölgyeim! Nőstől óhajtok egy fiatal ügyvéd, kinek egyelőre nincs, mint a diplomája és 10 ezer forint — adóssága. Ez ugyan nem a legjobb ajánlat, de bizalmat semmi esetre sem fog lehetni férjhezmenni óhajto hölgyeknél, de azt tartom, hogy legjobban az érzékenység. Kérem tehát, ha találkoznak a férjhez menendő hölgy között olyan, aki egy bohém adósságait kifizetné és ő beéle a boldog férj csatolná. (Jegyzem, hogy javítási vállalkozásában teljes munkát látogatni fogom), az írjon a kiadóhivatalba "Bohéme" cím alatt. 1334-2

Férjhez adom szép, fiatal huzumut, kovás hozománygyal. Levelet kérek "Ida" jellegű alatt a kiadóhivatalba. 1293-2

Intelligens, frányi vagyon lesz örökségem. Oly háziasan nevelt, szűz, 25-26 éves, szintén vidéki kereskedő leányával óhajtok házasság céljából megismerkedni, ahol a házba nőstülhetnék. Fényképpel ellátott komoly ajánlatokat közvetítő közléseivel *Ilizsanna* jellegű alatt kerek a kiadóhivatalba. 1234-3

ÁLLAST KERES.

Fiatal megbízható magánhivatalnok, elvált, az esti órákban írásbeli vagy más tennők elvégzését szerény díjazásért; esetleg magános hölgy vagy úrnál *magánittkari* és elfogadna. Levelet a kiadóhivatalba "Diskret és megbízható" jellegű kérések. 1424-3

Intelligens, 35 éves csinos nő, nagyon ügyes, óhajta vidékre magános urhoz hávezetődni menni. Levelet a kiadóhivatalba "Ügyesnek" jellegű alatt továbbít. 1353-3

Fiatal árva leány keres intelligens úri családnál, mint bonne alkalmazást. Szíves megkeresést kéri a kiadóhivatalban. "Hálás" jellegű alatt. 1302-3

Jrodai munkát keres egy igen szép írási fiatal hivatalnok, ki ügyvédi irodába is már alkalmazva volt. Cím a kiadóhivatalban. 1370-3

Éltesebb úri nő, házastársát, egy baromni lonyéztást, és tehonmetet is kitérően ér, nagyuri háznak hávezetődni állást keres. *Hávezetődő* címen a lap kiadóhivatalba kérések. 1332-3

Takarítóné ajánlkozik lakásért garzon úri emberhez. Cím "Takarítónéhoz" kérések a helyen. 1390-3

Egy több évi gyakorlati bíró, a magyar, német és tót nyelvet beszélő, kitűnő bizonyítványokkal rendelkező nőstén által gazdatiszt, nagyobb uradalomban gazdasági állást keres. Levelet kérek a kiadóhivatalba "Gazdatiszt" jellegű alatt. 1402-3

Egy minden tekintetben megbízható, jó családot származó képzett fiatal ember, ki mindennemű levelezési ügyeire vállalkozik, jódai állást keres. Szíves megkereséseket kéri "Takar" jellegű alatt a lap kiadóhivatalba. 1410-3

Szegény özvegy asszony bármennyi munkát elvállalna, hogy valamit keresessen; varrást, szabást, főzőmunkát javított jutányosan. Cím a kiadóhivatalban. 321-3

Házmesteri állást keres egy fiatal házaspár nem óvatlank. A férj a háztartáshoz is elvállalja. Levelet "Tűzforrás" cím alatt a kiadóhivatalba kérések. 1390-3

Állást keres egy kereskedő ügyvéd, ki már mint ügyvezető is volt alkalmazva a főváros legnagyobb fűszerkereskedésénél egyikében. Levelet "Fűszeres" jellegű alatt közvetít a kiadóhivatal. 1238-3

Kitűnő nyelvismertéssel bíró, a magyar- és orosz-akadémiai sikerrel végzett fiatal ember, magánittkari vagy más hivatali állást keres. Ajánlatokat "Bizalmi állás" jellegű alatt a kiadóhivatalba. 1409-3

Megbízható hivatalnok neje, takarítás, vagy francia tanácsért lakást keres. Cím a kiadóhivatalban. 819-3

Ügyvédi iróki állást keres egy, a tényleg évi gyakorlati bíró fiatal ember, kinek vállára öreg édes anyjának eltarítása is nehezedik. Frányi igen szerény és jó ajánlatokkal rendelkezik. Cím a kiadóhivatalban. 1416-3

Jrodai alkalmazást keres egy jó családból való fiatal leány. Beszéli a magyar, német, francia és tót nyelvet, valamint levelez is mindazon nyelveken s mint intelligens sokoldalú képzett nő, kitűnő fogalmaz. Szíves megkeresést kéri "Képzett, jellegű" alatt a lap kiadóhivatalba. 1342-3

Szép fiatal leány óhajta alkalmazást nyerni cukrászdában. Cím a kiadóhivatalban. 1282-3

Gazdasszonynak ajánlkozik egy kitűnő bizonyítványokkal rendelkező idősebb hölgy, ki már mint ilyen több év óta van alkalmazva. Cím a kiadóhivatalban. 1274-3

Gazdaasszonyi állást keres egy német nő művelt idősebb nő. Esetleg anya helyettesnek ajánlkozik. Cím a kiadóhivatalban. 1300-3

Nevelőnek ajánlkozik egy tanító-képeszdét végzett fiatal ember, kinek gyengédsége miatt a vidéken kell laknia. Szíves megkeresést kéri "Szorgalmas" cím alatt az Országos Hírlap kiadóhivatalba. 1216-3

Házmesteri állást keres egy fiatal gyermektelen házaspár. A férj egy elsőrangú pénzügyténél hosszabb idő óta hivatalos. Cím a kiadóhivatalban. 1184-3

ÁLLAST KAPHAT.

Francia bonne kerestetik úri házhoz, 3 kis leányka mellé. Ajánlatok kértnek "Bonne peluge" alatt a lap kiadóhivatalba. 1226-4

Megfelelő állást biztositok egy izraelita fiatal embernek, ki érettségét végezt és ajánlatomra nőst. Cím a kiadóhivatalban. 1222-4

Gazdaasszony kerestetik vidékre egy nagyobb háztartás vezetésére. Ajánlatok a lap kiadóhivatalba küldendők "Gazdaasszony" sz. alatt. 1008-4

Dada kerestetik egy éves leányka mellé egy előkelő családhoz. 1012-4

Jó fizetéssel keres előkelő üzlet, keresetű, csinos, elegáns kisasszonyt, ki jó írásu és magyarul, németül franciául tökéletesen beszél és fogalmaz. Írásbeli ajánlatokat "J" jellegű alatt a kiadóhivatalba továbbít. 1920-4

OKTATÁS.

Rajzoktatás. Helybeli, elemi iskolába járó tanulónak, vagy szülői kézi rajz, valamint szepirásból, szerény díjazásért egy hozzáértő fiatal ember oktatást adna. Szíves megkeresések "U. K." címen a kiadóhivatalba bízandók. 1433-5

Francia órákat ad tanárjelölt, ki több évet Párisban töltött. "Francia" címen a kiadóhivatalba. 1379-5

Neuwirth tanítvány. Hatóságilag bejegyzett szabászati tantervben alapos oktatást nyernek úri leányok, könnyű tanmód szerint, személyes felügyelettel együtt. Vidéki növendékek teljes ellátásban részesülnek. Rottenbiller-utca 39. az. Lövöldé-térlet. 323-5

Francia órák adására ajánlkozik egy hölgy, ki már évek óta működik a tényleg mint ilyen szép sikerrel. Cím a kiadóhivatalban. 1228-5

Szavalati és jóték oktatást ad kezdőknek és műkedvelőknek, egy drámát szívesen. Cím a kiadóhivatalban. 1204-5

BIRTOK ELADÁS.

Szabolcs vármegyében 800 kat. holdból álló és minden gazdasági felszereléssel ellátott birtok, szabad kézből eladó. Levelet ajánlatok "Birtok jövedelem" jellegű alatt a kiadóhivatalba kérések. 1412-6

Keresek megvételre egy birtokot, csinos kastély és parkkal. Cím a kiadóhivatalban. 1272-6

Eladó birtok. Egy nagy birtok, mely áll 500 hold szántóföldből, 300 hold legelő és 400 hold erdőből, melyből 10 hold szőlő, továbbá egy 12 holdas gyümölcsös kert, 20 hold park, egy 9 szobából álló kastély, régi, szilpos nemes kúria és hozzá tartozó teljes gazdasági berendezéssel, szabad kézből eladó. Levelet ajánlatok kérések a kiadóhivatalba "Birtok" cím alatt. 1200-6

HÁZ ÉS VILLA ELADÁS.

Héves megyei városban, egy szép emeletes ház, alól bolt, földi két nagy három-három szobából álló mellék helyiségekkel, csinos udvar a két lóra istálló, alkölözés miatt eladó. Cím "Héves" alatt a kiadóhivatalba. 1368-7

Egy szép villa 200 m. t. belsőépítész, 8 szobával és mellék helyiségekkel, egy vidéki nagy fűrdőházhoz közel, vasút állomás felől érhető, szabad kézből eladó. Szíves ajánlatok a lap kiadóhivatalba "Villa" címen. 1304-7

Eladó villa. A Farkashegy egy szép kisház, de igen csinos, modern létesítéssel épült villa, haladást miatt azonnal jutányos áron. Levelet megkereséseket kerek "Jutányos" cím alatt a lap kiadóhivatalba. 1208-7

Eladó telek. Mátyásföldön eladó egy nagy éres telek. Cím a kiadóhivatalban. 1202-7

Eladó ház. Debreczenben eladó egy nagy ház, nagy gyümölcsös és szőlő kerttel, a tulajdonos áthelyeztetése miatt, esetleg egyelőre kiadó. Megkereséseket kerek "Lakás 100" alatt a lap kiadóhivatalba. 1194-7

ELADÁS.

Egy nagy fekete dogge, fiatal, tanulmány, szép, egészséges állat eladó. Cím "Dogge" alatt a kiadóhivatalba. 1370-8

A főváros egyik nagy forgalmú utcájában, biztos jövedelemmel bíró fűszerüzlet, családi okokból azonnal eladó. Levelet megkereséseket kerek "Üzlet" cím alatt a kiadóhivatalba. 1414-8

Használt, de jó karban lévő ó-német stílusú ebédő berendezés eladó. Vámi szándékozók kérések címűket *Ebédberendezés* jellegű alatt a kiadóhivatalba adni. 1808-8

Elegánsan berendezett illesztő, áruaktárral együtt, azonnal eladó. Különösen ajánlom egy magános hölgynek, könnyen vezethető; óvi jövedelem 1200 ft, szükséges 3000 ft. Cím a kiadóhivatalban. 6427-8

Eladó több fényes estélyi ruha, gyászruha. Cím a kiadóhivatalban. 1084-8

Telek eladás. A főváros közvetlen közelében egy nagy telek eladó 10000 forint, előnyös fizetési feltételek mellett. Ügyenők kizárva. Ajánlatokat kerek "Előnyös" jellegű alatt a kiadóhivatalba. 1033-8

Eladó egy egészen jó karban lévő cimbalom, igen olcsón. Cím a kiadóhivatalban. 1128-8

VÉTEL.

Két szép kocsi, 10, hibátlan, egy jó forma sötét pej, 8 évesek, külföldre való utazás miatt, azonnali készpénzfizetés mellett eladók. Cím a kiadóhivatalban. 1374-9

Megvételre keresek használt, de jó karban lévő pianót, lehetőleg feketét, mely butorizalmhoz alkalmas. Eladók kértnek "Pianó" jellegű alatt írni a kiadóhivatalba. 1244-9

Veszek antik ókszerkeket és ezüst edényeket megfelelő árcérr. Eladók írjanak Régiesség gyűjtemény a kiadóhivatalba. 1234-9

Megvételre kerestetik egy szép fiatal dogge, továbbá jó hangu kanári madarak. Cím a kiadóhivatalban. 1214-9

Bármily üzletet keresek azonnali átvételre, 4000 forintom van készpénzben. Ajánlatok "Jó üzlet" jellegű alatt a kiadóhivatalba. 993-9

KIADÓ SZOBÁK.

Kiadó egy csinosan berendezett világos utca szoba. Cím a kiadóhivatalban. 1420-10

Kiadó szoba. Külön bejárata szoba két ur részére azonnal kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 1204-10

Csinos, tiszta különbejárata szobát kiadok, esetleg teljes ellátással. Cím a kiadóhivatalban. 1148-10

20 forintért kapható elegáns utca szoba a körúton külön bejárattal reggelivel együtt. Levelet "Utca szoba" sz. a kérések. 996-10

SZOBÁK KERESTETIK.

Szobát keresek a Váci-körút közelében, külön bejárattal és az utcára néző ablakkal, Levelet kérek "Világos" jellegű alatt a lap kiadóhivatalba. 1368-12

Butorizált szobát keres intelligens fiatal leány, színdarabokhoz növendék. Ajánlatokat "Szolid" jellegű alatt közvetít a kiadóhivatal. 1288-12

Két fiatalember keres január 1-re teljes ellátást az állatorvosi akadémián közelében. Ajánlatokat ár megjelölésével "Szolid" jellegű alatt a kiadóhivatalba továbbít. 1322-12

KIADÓ LAKÁSOK.

Szép nagy lakás. Két nagy utca szoba alkóval, nagy előszoba, két udvari szoba, konyha, cseléd szoba, fürdő szoba, kamra stb. május 1-ére kiadó. Cím a kiadóhivatalba. 1372-13

Kiadó több kisebb-nagyobb lakás a Jász-utczában, azonnal vagy május elsejére. Cím a kiadóhivatalban. 1253-13

HITEL-PÉNZ.

Egy minden háztartásban nagyon szükséges találmany szabadalmi mautatásához, 500 ft-ra volna szükségem. Aki hajlandó ez összeget biztos fedezet mellett rendelkezésemre bocsátani, az írjon "Csodás találmany" jellegű alatt a kiadóhivatalba. 1392-14

Pénzt kölcsön óhajtok venni egy magánhivatalnok, kedvező visszafizetési feltételek mellett. Ügyenők közvételese kizárva. Ajánlatokat kerek "Sürgős" cím alatt a lap kiadóhivatalba. 1188-14

KÖNYVEK.

Könyveket veszek, egy csinos könyvtárat óhajtván berendezni. A többek közt szeretném az aranybibliát is megszerezni. Eladók kértnek levélben értesíteni "Biblia" címen a kiadóhivatalba. 1348-15

Az általános ismert *Zilahy Agnes-éle Gazdasszony naplóját* 1888 (III-ik évi, egész évre szóló ellámpal és főzési utasítással) számos háztartási tudnivalóval. Ár 50 kr. Postán a pénz előleges beküldése mellett 55 kr. Walter Ernő könyvkiadó. Budapest, Práter-utca 44. 6443-15

Könyveket veszek klasszikus és modern írótól, egy tudományos mint szép irodalmi műveket, lehetőleg olcsó áru "Könyvtár" 1320-15

KIADÓ BOLTHELYISÉGEK.

Bolthelyiséget keresek a belvárosban május 1-ére. Lehet pincze is. Jelleg "Gyümölcsös" fősopsta poste-restante. 1298-17

Kiadó bolthelység. A csömöri-utca kiadó egy nagy bolthelyiség, melyet esetleg korcsmahelyiséggé is lehetne használni. Levelet kértnek "Alkalmos" jellegű alatt a kiadóhivatalba. 1188-17

KÜLÖNFÉLE.

Öt szoba és mellék helyiségekkel álló lakást keresek a belvárosban. Levelet ajánlatokat "Mérnök" jellegű alatt továbbít a kiadóhivatal. 1400-18

Folyó hó 30-án este az opera-ház foyerjában elvezettem, román négy nagy fontoság; okmányokat tartalmazó tárcsát. Becsülettel megalálta az M. M. bolthelyi ellátott tárcsa ellenében 50 ft jutalomban részesül. Cím a kiadóhivatalban. 1408-18

Mely nemesszívú hölgy vagy emberbarát segítené egy ital- lings, jó házbi való egyetemi hallgató tanulmányainak folytatásában, anyagilag. Levelet kéri "Orák hula" jellegű alatt a kiadóhivatalban. 1890-18

Külföldi és belföldi szabadalmakat készítő jótállás mellett és értekesít Neufeld Armin híres szabadalmi ügyvéd, Budapest, VI. Teréz-körút 88. Prospektusok ingyen. Legjutányosabb árak. 894-18

Xi tanítana meg egy fiatal asszonyt jól franciául beszélni. Visszont szívességekért megtanítom az illetőt a Gabelsberg-Markovits rendszerű levelező, vita-gyorsírásra. Ha akad olyan egyen, aki ajánlatomra rákérül, kérem írjon "Surah" cím alatt az "Országos Hírlap" kiadóhivatalba. 1292-18

Divatos közimunkák tanítását olthatja egy nő leány. Megkereséseket kéri "Közimunka" jellegű alatt a kiadóhivatalban. 1248-18

Teljes ellátást keres 3 intelligens fiatal ember, lehetőleg a Ferencz-körúton, izraelita családnál. Ajánlatokat az ár kitételével kérések "Kellenes otthon" jellegű alatt a lap kiadóhivatalba. 1160-18

Intelligens fiatal hölgy keres hasonlót teljes ellátásra. Cím a kiadóhivatalban. 1128-18

Szárnyasaink képes harminni tonytészti szaklap, félve két ft. Előfizethető Budapest, Rottenbiller-utca 30. 6430-18

Kedves Jónka! Ha színházba, hangversenybe megy és Ön is feltűnő akar lenni, mint barátom, akkor ne használjon mást, mint a 25 év óta legjobb hírnévnek örvendő Ravissante arczbőr szépség különlegességét: Ravissante arczbőr, Ravissante pipere-szappant és Ravissante szépség. (Ár 1 ft 50 kr.; elegendő 3 hónapra) Török József és Török Sándor urak gyógyszer-tárolmában kapható valódi minőségben. Kamilla. 913-18

A MULT ESZTENDŐ

AZ ORSZÁGOS HIRLAP UJÉVI MELLÉKLETE.

1897.

Aggodalmas várakozással vegyes, csöndes vidámsággal ellakozván a boldogult ő-esztendő torát, illik és méltányos, hogy ne feledkezzünk meg az ő jellemének jelességeiről s gyöngéd tapintattal szárnyaljuk tagadhatatlan fogyatkozásait is.

Az Irás amaz ismerős, festői képes beszédével szólván, ez a párja vesztett év afféle felkövér esztendő vala.

Minden nevezetesebb megrázkódtatás nélkül perczent egy gondolatnyit előbbre az örökkévalóságnak mutatója s az emberiség ez évi történetében nincs semmi, a mi jogot, igényt formálhatna, hogy a Krisztus utáni 1897. év az ő révén jusson be a világhistória korszakos határkövei közé.

Uralkodó jellemvonása a mult év világ-eseményeinek az a nagy és általános idegesség, melynél fogva még a leg-hatalmasabb nemzetek is rettegve vonakodnak belebocsátkozni valamely erőszakos megoldást követelő nagyobb bonyodalomba.

A császárok és egyéb államfők ez évben is sűrűn csókolóztak, de a népeknek nem kelle sirniok, mert ezek a más-kor minden anya-szívet megremegtető rettentő pompázatok most nem vérontó tervek koholását takarták, legfőlebb a munkas-verejtéknek még nagyobb s már-már elviselhetetlen tömegét rabolják el a polgáriasság mihelyétől a fegyveres béke meddő oltárára.

Az öt világrész békességes orczájának derűs simasága csak itt-ott gyürem-

lett haragos, fenyegető redőbe, azt is nagyhirtelen elegyengették a világbeke nagyhatalmu protektorai.

A megmérhetetlen fegyveres erőnek békés harcizjáték formájában való gyakori felvonultatása, véd- és daczsö-vetségeknek ünnepélyes megpecsételése mind arra szolgált, hogy táplálja, élessze az üdvös félelmet egy igazi nagy háboru kiszámíthatatlan esélyeitől.

Keleten az a rettentő kérdőjel nem-hogy elenyésznek, sőt mind óriásibb árnyokat ölt. A diplomáciai szótárban oly jelentős szerepet játszó, állítólag föltétlenül európai beavatkozást és végleges elintézetést kívánó keleti kérdés az elmúlt évben szerencsésen megfiadzott.

Ma már nem csupán az Iszlám, hanem China és India révén a Buddha-áramlat is beléavatkozott s ha egyszer, akár kapzsi hódításvágy, akár rövidlátó feltékenység megindítja, úgy lehet, a mohamedánok s a sárga emberek száz meg száz millióinak, egy új népvándorlásnak, lavínja zudul, mindent elsöpörvén a nyugati, keresztény civilizáció nyakába.

Miközben az annyira dicsért európai koncert, helyenkint dörgő ágyuszó-kisérettel, de még eddig kifogástalan precizitással működik, a nagyvilágnak amaz egy zuga, melyen kívül nincsen számunkra hely, Magyarország, a mult évben szintén a félig befejezett, inkább előkészületi jellegű, fontos események, fejlődési mozzanatok színtere volt.

Négy zivataros évszázad szállt és ült el, mióta Magyarország a nagy Mátyás királysága idején elsőrangú, önálló nagyhatalom gyanánt szerepelt Európa

államainak tanácsában. Azóta soha a magyar nemzet politikai egyénisége oly erőteljesen ki nem domborodott a nemzetközi felfogásban, mint a milleniumból kiindulva, a most bevégzett esztendő folyamán.

Európa legősibb, legtiszteltebb dinasztiája, a Habsburg-ház tanácsosainak annyi tömörked politikai botlása, taktikai tévedése után végre minden kétségen felül álló bizonyossággal meggyőződött arról, hogy sokszázados trónusának legerősebb vára Magyarország s a magyar nemzet.

Ezen a történeti igazságon épül föl a magyar renaissance. Mindössze egy „ha” okozhat kelletlen, balságos bonyodalmakat: ha tudniillik minket ezen sosdöntő fordulatnál nem hagy cserben hagyományos, kipróbált, fajerényünké vált, tiszta, józan politikai okosságunk.

A kiegyezés válsága körül felmerült megkapó érzelmi mozzanatok, a német császár látogatása, a tíz szobor, az osztrák parlamenti züllést ellensúlyozni hivatott magyar konszolidáció, mind arra való, hogy emelje nemzeti önértékünket, ám egyszersmind mérsékletre, előrelátó bölcseségre serkentsen.

Minden erőszakolt megrázkódtatás nélkül meg vannak a mi jelen helyzetünknek a maga természetes fejlődési fokozatai, melyek mintegy önkényit az ölünkbe hullnak, érték nyakkockázttató kísérletekbe ereszkedni végzetes oktalanság volna.

Magyarország természetes politikai fölénye, teljes és méltányos gazdasági berendezkedése a dualizmus keretében: ez az okos, komoly, igazi politikai cél. És minden jel arra mutat, hogy ezt most minden veszedelem és áldozat nélkül elérhetjük:

Mese az ujévról.

A Hedzsira 804-ik esztendejében Ibn Albuféda, az ifju böles, lehasalt a Darro partján. Szellős januáriusi hajnal volt Granadában és az olajfa, mely második virágzását várta, még árnyat nem vetett, sem rügyet. Tehát Ibn Albuféda, a mörök ifju bölese, nagy pergamentekerest forgatott a Darro partján; a tudományok általános pergamentkerest tudniillik. Szemét nem bántotta árnyék, jól megláthatá a kétfele igazságot, a muhabittunok, avagyis a vitalkozók igazságát és az iszakisunok, avagyis az ihletettek igazságát; csupán eligazodni nem tudott benne. Mert mindakettő egyformán, fekete tussal volt írva. És Ibn Albuféda le-bocsátván fejét, a telt szakállal övezettet, szólt ekképpen:

— Mosakodni kéne.

Ugyanis Keletről világosság szállt; az Alhambra kerek kapuit előzőnlötte a napfény. Az igazságosság kapuja felett ragyogtak a fényezett barna ívek és az egész vörös kőmaszsza még keresztjel nélkül hirdette a mör királyok dicsőségét. Tehát a korán intelmé szerint, le-szállt most Ibn Albuféda a folyó habjára, holott használta a vizet Mohamed parancsa értelmében. De csupán pillanatokig tartott mosakodása: Allahval röviden végez a böles. És Ibn

Albuféda ismét felszállván a füre, megdörzsölte tagjait fehér burnuszával és így szólt:

— Fiam, tárd széjjel a pergamentet.

Ki másnak szólt volna ekkép a böles, mint a saját fiának, Haschemnek, a gyermetegnek? Haschem ugyanis, a gyermeteg, az Ibn Albuféda fia volt és atyjával együtt ott hasalt a Darro partján. Eddig pedig ő róla nem eshetett szó; mert előbb jött Ibn Albuféda, azután jött a tudományok pergamentkerese, meg azután jött Allah, akinek szólt a rövid mosakodás. A tudós fia, hijába csak utoljára maradt. Még a vízben sem lehetett együtt az atyjával, mivel megirta volt a próféta, hogy tizenhárom év előtt nem férfi a gyermek és nem köteles napjában ötször mosakodni. Haschem tehát, a sárgásbőrű kis mör, kitárta a pergamentet:

— Atyám, olvass a pergamentből.

És Ibn Albuféda le-bocsátá fejét, a telt szakállal övezettet, holott ebben az esetben azt bizvást fenn is tarthatta volna. Mert az olvasásból ugyan nem lett semmi. A Darro tulsó partján ugyanis megszólalt egy nagy dob és utána különböző csimpolyák sivitottak szerte; a kapukat kinyitották és a házörző gránálfák közül kiosontak a lányok, kik gyöngyöket és kaméliavirágokat tüzték sötét fürteikbe. Legények fogadták őket puha selymes süvegekben,

térdpántlikájukat lebegtette a szél. Azután összefogóztak a csoportok és a dudu csak halkán zümmögött, különböző érczhangu, pengetős szerszámok mellett. A tömeg dalolva indult el Granada utcáin és folytatólag uri alakok is csatlakoztak hozzá. Ott volt aranyos kardjával, tollas süvegével és nagy sarkantyutarájával Don Juan de Pouce is, ki nekünk a Bimini nevű országból igen kedves ismerősünk.

— Atyám, mit jelent ez? — kérdezte Haschem.

— A böles, nem olvashatván pergamentjét, szívesen felelt Haschemnek, válaszáat a gyermek értelmi fokához mérven:

— Ez azt jelenti, gyermekem, hogy a muhabittunok iskolájának mégis csak igaza van, az idő csakugyan nem ontológikus, hanem kozmológikus eszme. A világ csinálta az időt, nem önmagától lett az idő.

— Atyám, te még mindig a pergamentből olvassz? — kérdezte ijedten a gyermek.

— Nem olvasok a pergamentből, — felelte az arabsok legnagyobb bölese. Azt akarám neked mondani, hogy a frenkek az ujesztendőt ünneplik lanttal és csimpolyával. Csak ünnepeljék, hiszen sok szabad nekik, mióta országunk hódol kasztíliai Ferdinándnak.

— De, mondd atyám — kérdezte a gyer-

mert ép a múlt év során történt események logikája nem tűr más következtetést.

Sajnos, az utolsó három nap alatt több romlott ezen a kedvező helyzeten, mint a mennyi a többi háromszázhatvanhárom alatt épült.

Lezárván a boldogult 1897. esztendő mérlegét, tanulságaival bizvást táplálhatjuk a jövőnek zsege reményességét. Sorunk hosszú évszázadok elteltével most újra a magunk kezében van s mi rendületlen hittel, bizalommal valljuk, hirdetjük: hogy a politikailag annyira crett, itéletében oly példásan biztos magyar nemzet semmiféle, bármily hangzatos csábítás kedvéért sem fog a józan okosság egyenes ösvényéről az *öngyilkosság politikájának* utvesztőjére letérni.

POLITIKAI HIREK.

A király. *I. Ferencz József* ebben az esztendőben két fejedelmi ajándékkal fűzte szorosabbra királyi szívéhez a hű magyar nép rajongó szeretetét. Az első a *magyar katonai akadémia* s a honvédségi tisztképzés, immár törvénybe iktatott s életbeléptetett nagyszabású reformja volt, a második pedig a magyar nemzet ezeréves története tíz korszakos férfiak emlékeztetőre szánt, a civilizista költségére Budapesten felállítandó *tíz szobor*. Mind a két nagy és szép királyi elhatározás osztatlan örömmel, hálával töltötte be az egész nemzet szívét s ennek az érületnek az egész ország vetélkedve sietett ünnepélyes formában tünető kifejezést adni.

A parlament. A magyar törvényhozás múlt évi történetéből három jelentősebb fázis magasodik ki. Az első, meglehetősen kínos természetű afférből, az ugynevezett „kiállítási jegy-panama” kérdéséből eredt s a *képviselői összeférhetetlenség* korszerű revíziója érdekében kifejtett nagyarányú parlamenti akcióban kulminált. A többi a két *obstrukció* volt. Az első obstrukció, a nyári, az *eszküdtbíráskodás* s általában az új büntetőperrend és különösen a sajtószabadságot veszélyeztető 16-ik szakasz ellen irányult s május 19-én kezdődvén, augusztus elején egy *kompromisszumban* nyert békés meg-

oldást. A második, az osztrák zilált viszonyok folytán szükségessé vált *új kiegyezési provizórium* létrejövételének megakadályozását célzó obstrukció, melyet tisztán a függetlenségi párt csinált, tényleg célját is érte, mert lehetetlenné tette a javaslatainak az év végeig kötelező törvénybeiktatását. Látnivaló, hogy mind a három parlamenti akció abnormis jellegű és lappangó belső bajokra mutat.

Koronás vendégjárás. Nemcsak pazar külső pompájánál, hanem politikai fontosságánál fogva is nagy és maradandó jelentőségű eseménye volt az esztendőnek az a két fejedelmi vizit, melyet ő Felsége a budai várpalotában fogadott. Valóságos nemzeti lelkesedést idézett elő országsszerző az az áldomás, melyet ez alkalommal *II. Vilmos* német császár a magyar nemzet ősi erényeinek földicsőítésére elmondott. A román királyi pár budapesti látogatása pedig a hazai román izgatók s a romániai kulturális okvetetlenkedéseinek leszerelésére volt hivatva jövő hatást gyakorolni.

Egyházpolitika. A múlt esztendő első politikai mozzanata specziálisan egyházpolitikai természetű volt. Az óhitű magyar rutiének jóformán évszázados gyakorlaton alapuló óhajta a *magyar liturgia* használatának megengedése iránt, most vetett újra nagyobb hullámot erőteljes és lelkes mozgalom alakjában. Sajnos, ez a hazafias törekvés a dolgok későbbi fejleménye szerint ismét csak hajótörést szenvedett Róma hajlíthatatlan ellenállásán. A másik nevezetes egyházpolitikai momentum a *katholikus autonómia* dolga volt, melyre nézve a kongresszus egybehivatván, a kongresszusi választások az év derekán mentek végbe.

A kiegyezés. A monarchia másik államával tíz évenként megújítandó gazdasági kiegyezés két esztendő óta vajdó ügye tavaly egy lépést sem haladt előre. Az új *kvótabizottságok* alkukísérletei sem vezettek pozitív eredményre, a legalább időleges rendszabályozást megállapító provizórium-javaslatból, a változott viszonyoknak megfelelő új alakjából sem nálunk, sem Ausztriában nem lett törvény.

Fiume. Fiume mellett többé nem csöndes a tenger, sőt inkább haragos hullámokkal háborog, aminek az az oka, magyarázata, hogy a magyar tenger gyöngye féltve őrzött *autonómijának* zsarnoki elkobzását fődözte fel a *közigazgatási bír-*

ságról szóló törvénynek Fiuméra is kötelező végrehajtásában. Emiatt az egész városi tisztikar, majd maga a reprezentanza is lemondott s meglehetősen magyarellenes hangulat közepette megy le az új kormányzó, *Szapáry László* gróf, hogy rendet csináljon, ha tud.

A parlament esztendője.

A parlament esztendője . . . De tessék elhinni, hogy a parlament, ebben az esztendőben, nem is volt parlament. Vagy ha volt, csak annyiban hasonlított más esztendők parlamentjéhez, mint a negatív felvételek a fotográfiához. Ami ezen világos, azokon sötét és megfordítva. Mert hiszen tudvalevő, hogy az idén mindig szünet volt a munkaidőben és lázasan folyt a munka, amikor rendszerint a szünet szokta boldogítani a tisztelt honatyákat. Már pedig hiába panaszkodta Rakovszky, hogy neki nem adtak szeptemberben és októberben munkát, — nem kell ám mindent elhinni. Ugy lehet, hogy nagyobb az ő keserősége, mert júliusban és december végén még mindig munkában kellett görnyednie. Elkeseríti ám az ilyesmi az embert!

Ámbátor némi őszinteség abban is lehetett, amikor a munkahiányon panaszkodtak. Hisz olyan fiatalon ugrott ebbe az esztendőbe a parlament. A tavaly világra jött parlamenti bébék ijesztő rohamossággal nőttek s mikor az új esztendő megjött, egész csomó bábé kiáltott fel:

— Harapni valót . . . mert nekem már kinőttek a fogaim . . .

És úgy is volt. Alig göngyölt ki a kormány a költségvetést, mint valami mese-skönyvet: a bébék haragosan kezdtek morogni. Mit, mesék? Mit, képek? Ők harapni akarnak. Embereket, intézményeket s amit csak harapni lehet. Különösen a néppárti bébék voltak nagyon türelmetlenek. A szájuk, mint a régi udvarházak kapuja, örökösen nyitva állott és minden babonás lélek keresztet vetett, ha ezeket a fenyegető szájakat meglátta. De a negyvennyolcas bébéknek is hamar kibujtak a fogaik. Míg más időkben szelíden majszoltak valami témán, csak éppen hogy megismertess-

meteg Haschem — miért nem beszéltél az előbb is ilyen világosan?

Ibn Albuféda mosolygott:

— Azért, fiam, mert elfelejtettem, hogy hozzád beszélek. Világosan csak a gyermekekhez kell szólni Haschem, a felnőttekhez ellenben homályosan kell szólni. Mert a gyermekek tovább kérdezni szoktak, a felnőttek ellenben hallgatni szoktak, mint az arany és magukban gondolják: „Ibn Albuféda mégis csak bölcs, mivel olyat mond, amit egyformán ért meg az ember és a teve.”

A Darró tulsó partjáról ötszólamu ének harsogott most és a keresztény templomokban megkondult valamennyi harang. Az utcákra kijöttek a gyermekek tanítóikkal és csókolgatták egymást. De nem a gyermekek csókolgatták tanítóikat, hanem a tanítók csókolgatták a tanítókat és a gyermekek ezt jobbra csak néztek. Csupán az ötödik osztályos fiúk merték megcsókolni a negyedosztályos leányokat. A káplánok és kanonokok is megjelentek csipkés fehér ingeikben és boldog ujesztendőt kívántak az árváknak és özvegyeknek. Azután az egyház előljárói bort és tortillát osztottak a népnek és az emberek igen mulatoztak a téren.

— Atyám, mit jelent az új esztendő? — kérdezte Haschem.

— Az új esztendő azt jelenti, hogy szép

napok még lesznek, avagyis lesznek tán még szebbek is a jelenénél — felelte az atya.

— És ennek miért örül a frenk ember?

— Azért, mert okos a frenk ember — felelte Ibn Albuféda a Hedzsira 804-ik esztendejében.

A Hedzsira 884-ik esztendejében pedig Ibn Albuféda, az öreg bölcs lehasalt a tenger partján. Ugyanis akkor már ki volt ő tűzve Granadából. Az afrikai partokat a tenger óriási szürke mezeje választotta el a régi hazától, hol minden apró ünnepen dalolnak az emberek és haragosvörös gránátvirágokat tépnek. Ibn Albuféda fehér szakállá sivatag-homokot sepet, szeme ismerős halmokat keresett túl a tengeren. Híjába, Granada messze volt tőle, ép oly messze, mint gyermekkorának ápolói, a jemeni juniperusok. És komor alkonyat jött nyugat felől, a hullámokat eltakarni. Balról eltakarta az este a várost is, mely Tunis volt, avagy Tanger, vagy Algéria esetleg; de ez mindegy, mert minék a geográfia az igazsághoz. Ibn Albuféda tehát visszavonult kunyhójába és ott igen alaposan elvágta a korán szerint való mosakodást: Allahval szövetségben van a bölcs, ha megöregszik.

— Öregapám, hol van az édesapám? — kérdezte most a kis Abdul, az Ibn Albuféda unokája.

— Apád, Haschem, elment a városba a frenkekkel mulatozni.

— Miért mutatoznak a frenkek? — kérdezte a gyermek.

— Mert ujesztendő lesz holnap — felelte a bölcs és fölsziszszent, mivel lábát igen hasogatták a szűkült artériák. Az arabs doktorok akkoriban tágult artériának nevezték a szűkült artériát; ilyen tévedések mindig előfordultak az arabs doktoroknál.

— Mit jelent az, hogy ujesztendő? — szólt ismét a kis Abdul.

A városból kihallatszott a muzsikaszó és a levegőben tűzcillagok, görög-tűzsávok jökvályogtak.

— Pukkadjatok meg — sziszszegte Ibn Albuféda. — Az Ujesztendő azt jelenti, fiam, hogy az egyik gyalázatos esztendőre következik a másik gyalázatos.

— És ennek miért örül a frenk ember? — kérdezte a gyermek.

— Azért, mert bolond a frenk ember — felelte Ibn Albuféda a Hedzsira 884-ik esztendejében.

A legnagyobb sarlatán az, aki az Ibn Albuféda két szempontján kívül mást is tud az újév jelentőségének megvilágítására.

Papp Dániel.

sék magukat és egy-egy kis bábé boldog volt, ha jóakaró csöndben szavalhatta el, hogy miben ért egyet a tisztelt előttestel, ellenben mi az, amire nézve kénytelen az ő szerény nézetét elmondania, — addig ebben az esztendőben ők is mindjárt harapni akartak.

S a véletlen kedvezett nekik. Valami erős áramlat indult és felszínre dobott egy szót:

— Összeférhetetlenség!

Vagy ahogy magyar fülnek szokottabb:

— Inkompatibilitás!

Ebből a mindenképpen kedvesen hangzó szóból táplálkozott eleinte valamennyi parlamenti csecsemő. Mind egyik bele próbált harapni a parlament valamelyik régi tagjába, akit ilyen vagy olyan okon összeférhetetlennek talált. Sorra nevezték meg a kiszemelt összeférhetetleneket és a néppárt egyik reményteljes bábéja, a sóskuti Kálmán Károly, valósággal osztrigáknak nézte az inkompatibilis képviselőket: egy-egy ebéd előtt egész tucsatot akart belőlük elnyelni. Huh! — micsoda félelmes napok voltak azok! Legalább milyen félelmeseknek látszottak! A ház elnöke alig győzte a csöngéssel. De szerencsére ez a folytonos csöngetés nem azt jelentette, hogy sorra haláloznak el a kiszemelt áldozatok. A jelentősége csak az volt, hogy az éhes bábék folyton lármaztak. Mikor azonban a miniszterelnök hajlandónak nyilatkozott, hogy az összeférhetlenségi törvény revíziójára bizottság küldessék ki s mikor a bejelentett összeférhetlenségi esetekről sorban ítélték a bizottság: ez a harapos korszak lealkonyodott s a csönd egyelőre helyreállott.

Ámde már ebben a kritiku sidőben is kitűnt, hogy a parlamenti fiatalság, amely azajával vétkezett, a szájával fog bűnhődni is. Mert alig multal a budgetvita, a Ház asztalára került a bűnvádi perrendtartás reformjáról szóló törvényjavaslat s mikor ennek a sajtószabadság korlátozásának látszó rendelkezései világra segítették a nyári obstrukciót: fenyegetve jelent meg a szemhatáron a — klotür. Szájkosár azoknak, akik a szájukkal vétkeztek. Hosszu heteken át tartott ez a viaskodás (vulgo: obstrukció) s csak a nyár végén szakadt meg, mikor valami kompromisszum történt és ezzel a csönd és békesség visszatért. De ez a nyári kompromisszum világosan ezt jelentette:

— Elmarad a klotur, ha ujévig megállják tok hallgatással.

Szóval: ha senki sem fog sokat beszélni, akkor nem is szükséges a beszédet elfojtani. És immár ujesztendőig nem is lett volna több zavar, ha az osztrák parlament elfér a bőrben, Minthogy azonban a nyári kompromisszum megtartásának föltételei között benne volt, hogy a szélsőbal csak az esetre tartozik simán átengedni a kiegyezési provizórium javaslatát, ha a kormány alkotmányos formák között terjesztheti be, másrészt azonban az osztrák parlament megzavarodása egy második és immár nem régi formák között mozgóprovizórium betérjesztését tette szükségessé: a kompromisszum föltétele elesett s a szélsőbal december derekán, sokkal kedvezőbb helyzetben, másodszor is előszedhette az obstrukciós fegyvereket. És itt, épen a reá nézve kedvező helyzet következtében, ezek a fegyverek győzelemre is vezettek. Ha ugyan győzelemnek merte volna nevezni azt a szomorú dicsőséget, hogy a törvény létrejöttének megakadályozásával a rendelet kibocsátásának kényszerébe kergette a kormányt.

Ah, ezek izgalmas, de a szélsőbalra nem nagyon dicsőséges napok voltak. Sőt az esztendő végén készen volt ellenük a nagyon is igazságos ítélet:

— A nyáron feladták a harczt, amikor még nem mentették meg a sajtószabadságot, a télen pedig folytatták a harczt, amikor már a parlamentet és az alkotmányt is megsértették.

Igy homályosította el a szélsőbal a második obstrukciójával azt a kis dicsőséget, amit az elsővel még kivivott.

... Nagyon természetes, hogy az összeférhetlenségi hajszában és a két obstrukción nem merült ki a parlament teljes munkássága. Ő nem. Az évente szokásos és visszatérő javaslatokon felül az idén is sikerült egy-egy érdekes javaslatot törvénynyé emelni. A telefon államosítása, az állami számvitel szabályozása, a díjnokok fizetésének javítása, egész sor vasúti és kereskedelmi javaslat vált törvénynyé; és ami az esztendőnek jóformán legnagyobb szenzációja volt, — a magyar katonai akadémia ígéje is ebben az esztendőben vált testté. Sok tekintetben volt ez érdekes momentum a parlament esztendejének, mert nagy idő után lefegyverezte a nemzeti pártot, mely ettől a pillanattól fogva megvalósulóban látta a nemzeti aspirációk czimén programjába vett legfőbb követelést; de érdekes volt ez a momentum kivált azért, mert a pozsonyi szoborleleplezés alkalmával ért mellőzés után a király nagy jóindulatának hírért hozta a neheztelő parlamentbe és csak első fecskéje volt annak a bűvös tavasznak, amelyet a királyi sziv nagysága borított a föllekesült magyar nemzetre. Ebben az esztendőben a király egész szívével fordult a magyar nemzet felé és a parlament legizgalmasabb napjain is mérsékelte a szenvedélyeket a hála, a királyhoz való szeretet ...

KÜLFÖLD.

Ausztria.

A Franzensringen épült rideg, fehér Reichsrath külseje az idén határozottan hazudott. Dehogyan volt az olyan klasszikus és stilszerű parlament, mint aminőt kívülről mutat. Az az épület ez idén egy olyan politikát őrlő malom volt, amelyben sztrájk ütött ki. Az emberek fellázadtak a munkavezetők ellen és ki akarták őket dobni. A gyártulajdonos pedig a vezetőket nem csapta el, hanem rendőroket hozatott. Ekkor aztán kitört a tumultus. A gyárat be kellett csukni és az embereket mind elcsapták. Annyi bizonyos, hogy ez évben egy parlamentnek sem volt mozgalmasabb históriája. És mindez tulajdonképpen két ember személyes elbizakodottsága és vaksága miatt. Badeni és Lueger, ez a kettő a gyászvitéze Ausztriának.

A lengyel gróf egy experimentumra vállalkozott, olyanra, amely a politikában azelőtt gyakran sikerült. Arisztokrata elbizakodottsággal autokrata módon akart kormányozni. A pártokat összetaktikázta, szemökbe nevetett, hogy ugyanis ő az ur és ő kormányozhat a többség ellenére is. Egyszer ellaktikázta magát: kiadta a nyelvrendeletet, hogy a szlávokat megnyergelje.

Másrészt a lengyel gróf természetesen tösgyökeres antiszemita kedély lévén, Luegerhez húzódott a szíve. Luegerhez, aki az antiszemitizmus klerikális és keresztény-szociálista veszettségét uralkodó politikává emelte. Badeni ezzel a hatalommal is szövődött, amely a magyarokra kigyót-békát tüzelt. Ausztriában a veszett elemek kerültek túlsúlyra, a turbulens szájhősök, a kik a parlamentárizmus stíljén a leghallatlanabb, leghotrányosabb csorbát ejtették és skandalumok, legazemberezések, gya-

lázkodások, piszkolódások, pofozkodások kerültek napirendre.

Más körülmények közt Badeni taktikája sikerült volna. Más körülmények között a nyelvrendeletek alkalmából legyűrte volna az osztrák kormány a parlamentárizmust és Ausztriában egy parlamenti államcsíny okvetetlenül sikerül. De most a nemezis utólérté Badenit, a turbulens elemek ördögei, melyeket Luegerrel való szövetsége nevelt nagyra, fel voltak idézve. Ezekkel az ördögökkel sem Magyarországgal való kiegyezést, sem provizóriumot, sem kvótát, sem cseh nyelvi kérdést nem lehetett megoldani. Békés, jámbor osztrákokkal még tán verebet is lehetett volna Badeninek fogatni, nem hogy Falkenhayn-féle ártatlanságokat keresztülérőszakolni, azonban a felidézett ördögökkel azokra a verekedésekre, rendőri beavatkozást követelő botrányokra került a sor és a felidézett ördögök elvitték Badenit, a parlamentárizmust, a kiegyezést, provizóriumot, Ausztria belbékejét, úgy, hogy a forradalomig jutott, amelyet csakis egy bölcs, és az ő nagy karaktere: a császár tudott megállítani.

Ausztriát azonban mégis a bomlás sodrába ragadták. Ausztriában a németek szörnyű vereséget szenvedtek és a nemzetiségi széthúzás huzza szét az egész Ausztriát. Fölötte a német egység szelleme kísért, ama német egységé, amelynek központja Berlin és amely az ausztriai németiségnek lelki-vérbeli és kulturális odatarlozandóságát emlegeti és ezzel egy hasadékot jelez Ausztria külön politikai lét alapján, amely 1866-ban volt Közép-európa hatalmi dynamikájának akut szükségessége.

Csehország vált az ausztriai bomlás göczává; Prágából szították a politikai forradalmat, amelynek nyilván kimondott célja, hogy Csehország is olyan önálló állam legyen a monarchiában, mint Magyarország. A középkor óta, valahányszor Prágában valami forradalom kezdődött, az mindig a zsidók és németek üldözésével kezdődött. Kihirdették ott a statáriumot. De ez nem politikai megoldás. A politikai megoldás az új esztendő feladata. Megfelel-e ennek Badeni utódja: Gautsch? — ez a problema.

Az európai egyensúly.

Ezt a sokat emlegetett diplomáciai fejezést nem a diplomáciai értelemben adjuk elemezni, hanem emberi értelemben.

Van egy ősz király, császár, jósa szívé, bölcs fejedelem, aki sok vihar mult súlyos csapások után ma úgy áll Európa előtt mint aki a legföltétlenebb hódolat és tiszte tárgya.

Az ősz fejedelemről mindenki tud, hogy ha valaki a hatalmas államfők közt úgy kétségtelenül ő az, akinek a szívében egyetlen egy hatalmi politikai vágya van — béke!

Ha valahol a béke áramlata leng a kontinensen, úgy az az áramlat erre húzódik mert itt van az a pont, ahol az áramlat lárd alakot ölthet és hogy a legmegnyugtában, legbizalomtöbbszörösen innen áradhat a zalom jótékony hatása széjjel.

A béke óhajának megtestesülése az ősz, melegsívé, bölcs császár és király. Ahol ez óhajítás képezi a nemzeti hatalmi politikát, ott az önkénytelenül is ide hajlik, mert itt van az európai békének legodaadóbb, leghivebb oszlopa, támasza: I. Ferencz József nemes egyéniségében, bölcs, a népeket szívvél-lélekkel megértő, szerető nagy jellemében.

II. Vilmos előretörő, energikus, heves zsenialitása és II. Miklós császár szentimentális, intelligens egyénisége természetesen ő benne

keresték a kapcsolatot, amely nemcsak a hatalomban vetett bizalmat, hanem a népek szívében való hitet kelték fel a béke iránt.

Ez a „békeszövetség” nagy dolgot mivel az idén. A szomszédban a legveszedelmesebb háborútűz ütött ki, de a békeszövetség győzedelmeskedett a veszedelmen és Európát nemcsak megővta, hanem a béke tartósságában való hitet a kultúra és haladás javára Európá-szerzte felkeltette.

Németország.

A legnagyobb sikert valamennyi állam között Németország javára fogja írni a történelem, midőn a lefolyt év eseményeit összegezi. Az a fényes, hatalmas, önálló, akaraterős, zseniális egyéniség, amely II. Vilmos császárnak lakozik, ma már nemcsak alakjának imponáló vonásaival tűndöklök, mint uralkodása kezdetén, hanem sikereivel, amelyek ma Németországot az európai politika vezérő államává tették. A legnagyobb sikert az európai koncertben kétségkívül Németország érte el.

A török-görög háború volt a próbakőve annak, hogy minő szilárdságu alapon nyugszik Európának ama békeje, amelyet a diplomácia annyira biztosítottak hirdettet. A probléma kényes volt: a nagy nemzetek hagyományos nagypolitikája volt összeütközésre készülöben. De egy roppant határozottságu diplomáciai vétő hangzot fel Kréta alatt minden kísérlet ellen, amely a bonyodalmak előidézésére irányult. Ennek a vétőnek a legelősebb hangját a német császár adta. Mesterinek kell azt a diplomáciát mondani, amely Angolországot izolálta, hogy Görögországot kénytelen volt Törökországgal magára hagyni, és a német császár vezetése alatt álló szövetséget meg nem gátolhatta a balkáni tűz lokalizálásában. Fényes siker volt, amely teljességét abban az európai hatalomcsoporthoz tartozásban érte el, amelyet a német császár bécsi utazása, Ferencz József szentpétervári útja és ugyancsak a német császár szentpétervári ünnepélyes látogatása és az ezek alatt mondott fejedelmi nyilatkozatok hoztak a világnak a lehető legimponálóbb módon tudtára.

A békevédő hármasszövetségnek nem gyöngyülése, hanem az európai hatalmak békeállagának még erősebb formációja állott elő, amelybe még Franciaország is belé van vonva. Ez az igazi kulturális nagy siker Németország és az ő nagy fejedelmének személyes érdeme, amely személyes érdemek még ahhoz is hozzájárultak, hogy ama lidércnyomást, amely a német és franciaia ellentét folytán oly kitarlóan üggett a béke felett, lényegesen enyhítse, a német császár csodálatát is felkeltvén, engesztelő lelmi motívumokra tudott hatni.

És hogy nem száraz diplomáciai mesterlész, hanem a népek nemzeti életének feljásából eredő gyakorlati zseni a nagy császár gyors és meglepő cselekvésének a kulcsa, annak már vagyunk a bizonyítéka; illetőleg ama togatása, amelyet Budapesten tett. Magyarországból, amely a külügyekben inkább csak asztrihához csatolt diplomáciai fogalom volt, egyszerre aktiv tényező lett a nemzetek diplomáciájában, ennek az új misszióknak a keresztelő ünnepét inszenázta itt a német császár a saját égise alatt. Magyarország internacionális újs — s talán, hogy Budapest ennek a monar-tnak mindinkább súlypontjává válik — im-áló kifejezést kapott ország világ előtt s a fényes budavári szónoklat, mely nekünk inkig hatott, egy újabb ragyogó vonás Vilmoson és ítélőkéességének fényes bizonyossága.

De a leghatalmasabb siker, amely Németországnak erőiesen aktiv cselekvése és a melynek horderejét kibővíteni nem lehet: a kínai akció, a német világkereskedelem proklamálása, a Kielben tört esztendő nyilatkozatban meghirdetett kereskedelmi nagyhatalmi politika inaugurálása. Kiao-Csao megszállása csak alkalom volt, a program már készen volt, már diplomáciailag el volt intézve. Port Arturnak az oroszok részéről való megszállása a bizonyosság és a két nagyhatalom egyetértő eljárása. Ismét egy felette fényes internacionális bonyodalom közepette tült meg ez a

zseni a siker útját — Anglia izoláltan maradt s tehetetlenül.

Ma Németország a legkonszolidáltabb állam, ma Németország kereskedelme a leghatalmasabb versenytársa a többinek, Németország kivitele a legerősebben gyarapodó — és ennek a törekvésnek a biztosítását is mesteri módon tudja II. Vilmos intézni. Ma a flotta az aktuális kérdés Németországban, ez izgatja legjobban a politikai kedélyeket. Flotta a tengeri kereskedelem biztosítója és egyszer megtagadta ezt a a képviselőház a császárnak. Mindenki azt várta, hogy a császár fölcsatolja a házat és új választást rendel el, amelyen a császári hatalom megteszi majd a magáét. Nem, a császár fölcsatolta a politikai kart, az intéző kormányhivatalokat, új embereket keresett, akiknek a révén megtalálja az érintkező pontokat a Reichstaggal — és újból betejcsztette a flotta-javaslatokat. Ma úgy állanak a kilátások, hogy a nagy császár otthon, a saját országa belpolitikájának a kulcsát is bírja s a császári hatalom fényét ama flotta is hirdetni fogja, amelyre a német világhatalom kereskedelmi súlyát akarja alapítani II. Vilmos, a németek zseniális császára.

A keleti kérdés.

Ez idén a keleti kérdés nem maradt a diplomáciának tengeri kigyója. Kréta, Görögország és Tesszáliában valósággal vért és tüzet okádtott a keleti kérdés, és, adassék igazság a diplomáciának, valósággal a diplomácia fekezte meg, hogy az egész kelet lángba ne boruljon. Februárban tört ki Krétában a zavargás keresztények és mohamedánok közt és Görögország megjelen, hogy Krétából elűzze a törököket. Először kezdődött az operett-komédia, hogy a kis Görögország, kétségkívül Anglia pártfogásában bizakodva, fittet hányt az összes szárazföldi nagyhatalmaknak, kik Vasszos görög ezredes csapatainak visszahívását követelték. Még a görög király családfejenek, a német császárnak a mennydörgése is hatástalan maradt. A nagy tengeri jelenet következett, hogy a nagyhatalmak blokád alá vették a szigetet Vasszos ezredessel együtt. Eddig történelmi szempontból komédia volt a krétai kaland.

Azonban Görögország — végtelen könnyelműséggel és hibás számítással Anglia beavatkozására — háborút provokált Törökország ellen. Hogy a Delyannis-miniszterium minő perfid és könnyelmű módon s előkészületlenül fogott a háborúba, arról az „Ethnika Hetaira” most rántotta le a leplet. Az „alvó oroszlan”, a török, Edhem pasa fővezérlete alatt kitűnő stratégiával lökre verte a görögöt. Tesszáliát tartotta megszállva, amíg a görög a nagyhatalmak által is jóváhagyott békeszerződést decemberben alá nem írta.

Európai jelentősége a görög-török háborúnak két irányban van. Egyrészt, hogy Törökország hatalmi erejéről példát mutatott a zavargó balkán-államoknak is, és hogy egyidőre legalább békében hagyják a „beteg embert”, akinek a mankója mégis elég súlyos.

A legfőbb jelentősége azonban az európai diplomácia határozottsága szempontjából van. A hármasszövetség békepolitikája győzedelmeskedett. Oroszországot közvetlen a békeszövetségbe vonta és a többi hatalmakat is ebbe a mederbe hozta. A szövetség éle Anglia ellen fordult, de győzedelmeskedett, a veszedelmes keleti tüzet sikerült lokalizálni és így az európai bonyodalmaknak — amelyek pedig ugyancsak veszedelmesen kísértettek, sikerült határozott, erőies gátat vetni.

Franciaország.

Az orosz-francia szövetség volt Franciaország nagy problémája. Az orosz-francia barátságnak a „szövetség” fogalmával való kifejezése kísértette a francia nagyhatalmi vitaközösséget, Ferencz József és II. Vilmos szentpétervári utazásait után izgalmasan akuttá lett a kérdés, vajjon az új osztrák-magyar-orosz-német szövetség mellett maradhat-e még orosz-francia viszony? A szentpétervári esztendőnapok után Felix Faure, a köztársaság polgármestere ment utazni látogatába és azzal tért vissza, hogy az utolsó napon, a bucsusúsz alkalmából, a hajófedélzeten adott ebéden, kimondatott a nagy szó, a francia soviniztának, de Európa békeje érdekében is annyira javára szolgáló nagy szó

az: *alliance*, amelyet eddig, megelőzőleg, még nem használtak a hivatalos nyilatkozatokban.

Felix Faurenak nagy politikai sikereül tudandó be a szentpétervári eredmény.

Othon, Franciaországban, minden belpolitikai eseményt háttérbe szorított a Dreyfus ügy.

Hogy tulajdonképp mi a Dreyfus-ügy magva? — az mindmáig nem hámozható ki bizonyossággal. Annyi azonban kétségtelen, hogy Dreyfus kapitányt oly alapon ítélték a legkegyetlenebb, életfogytiglan tartó büntetésre, amelyet homály fed és amelyről a homályt nem akarják eloszlatni — állítólag államérdekből.

Scheurer-Kestner vállalkozása, hogy a kormányt a Dreyfus pör revíziójára szorítsa, mindmáig nem sikerült. — Nem volt ügyesen vezetve az akció, számos taktikai hibát követtek el a Dreyfus-védők és rájuk zúdult a sovinizta és németellenes és antiszemita közvélemény, mely mindazokat is gyanúsítással illette — még ha Zola volt is — hogy hazafiatlanságot üznek és a Dreyfus-szindikátus megvette őket.

Határozott véleményt formálni ez ügyben nem lehet. Mindössze egy impresszió elemei kerülnek egybe, amelyeket következőképp lehet egybe fogni.

Dreyfus zsidó. És pedig a zsidónak ama legkellemetlenebb típusa külsejében, visszatartó arcával, kellemetlen, bizalmatlan modorával, pláne göggyével együtt, amely ellenszenvet kelt. Társai között nem voltak barátjai; akikkel érintkezett, nem szerették. Amint a nagy szpiónásról kezdtek beszélni és Dreyfus kapitány lett a gyanúsított, semmi rokonszenvenem fogta pártját.

Spionázs történt, a szpiónaszt eltussolni, elhallgatni, nem lehetett. ki kellett deríteni valamit. Ha nem derítenek ki semmit, az a hadügyminiszterium blamáza maradt volna. Pláne akkoriban, a szerencsétlen madagaszkári expedíció után, amikor a hadügyminiszterium ellen különben is fel voltak lázadva az emberek.

Lehetetlen, hogy elő ne állottak volna az utolsó hónapok hecचेzei alatt, valami pozitív bizonyítékkal, ha Dreyfus ellen lett volna ilyen. Hanem őt csak indízeumok alapján és a hadbíróság meggyőződésére ítélték el.

Diplomáciai okok igen kevésse forognak fenn arra, hogy a pör revízióját megakadályozták. Valószínűbb, hogy a kormány látja a blamázt, amely a francia hadsereget érné, ha kislúlnának mindazok az adminisztratív és fegyelem ellen való hibák, a katonai főhivatalok gyarlósága, amikről a Dreyfus-pör revíziója leránthatná a leplet.

A feltevés valószínű, hogy a kormány nem akar Dreyfus rehabilitálásának méren gátat vetni. Végre is úgy, Meline miniszterelnök, mint a hadügyminiszter, Billot, karakteres, tisztességes emberek. Hanem keresik a módot, hogy miképen lehetne más uton is ugyanazon célt elérni, anélkül, hogy a hadügyminiszteriumot kellene blamirozni. Ha megfogják a valódi bűnöst, ha kiderül Esterházy bűnössége, akkor meg lehet semmisíteni a Dreyfus ellen hozott ítéletet, anélkül, hogy a hadügyminiszteriumot fessegetnének a kelleténél tovább. Még ha nincs bűnös, de van árulás, kompánia és a francia hadügyminiszterium, a hadsereg szervezete tehetetlen ellene — innen fakadna ki az államérdeket mélyen érintő nagy politikai botrány, amely a kormány előtt félelmetes.

Panamának is egy utolsó fejezete játszódott le az Arton per folyamán, amelynek a refrainje, hogy az apró halakat megcsípték, a csukák pedig tovább usznak. Utoljára megsegyelték a komédiát és az év utolsó hetén — még az aprókat is visszadobták a vízbe, felmentették őket.

Jelentékeny dolog nemcsak Franciaországra nézve, hanem kulturális szempontból is, afrikai politikája. Afrika belseje felé lépésközlépésre energiával nyomul elő és mind újabb területeket hódít a civilizációnak.

Most választási harcokra készül. A republikánusok nem fenyegeti veszély. Csak a szocialisták fognak ismét nagyobb számban mindinkább erősebb súlyt foglalni.

Anglia.

Angliának rossz esztendeje volt. Mindenféle csalódás, mindenféle sikertelenség volt az esztendő signatúrája.

A hatalmas brit világpolitika oly mérleget zár le ez évről, amely a hanyatlásnak kétségtelen jeleit mutatja. A brit dicsőségnek a fénye ragyogott fel a királyné júliusi uralkodói jubileumán, de amint egy roskadt öregasszonyon volt a világ leghatalmasabb népének koronája: mintha öreg, megvéhédtt világpolitika hordozná szintén a régi dicsőség nimbuszát. Amerre a brit oroszlán az ő legfőbb politikai utain, a gyarmatpolitika utain járt, mindenütt tüskébe hágtott, bizonytalan, ingadozó léptekkel csetlelt-bottlott és morgására guny felelt. Az afgán határokon szerencsétlen expedíciói voltak, egy nyugtalan törzsöt nem bírt megfékezni. A Niluson, a Nigeren, Indiában, Canadában mindenütt bajai akadtak s az angol közvélemény úgy tapasztalta, hogy Anglia nem elég erős, nincs elég szárazföldi katonasága, ami van, az sincs feladata magaslatán. Az önkéntes katonaság, melyet bár jól fizetnek, a világbirodalom oszlopait nem jól védi.

Az év végére még előállott az orosz-német kínai expedíció, amely érzékeny csorbát ejtett a brit tengeri hatalom súlyán is. A tengeren való ugyszólván kizárólagos uralma meg van törve.

Külpolitikája is fiaskót vallott. A görög-török háborúban a szárazföldi hatalmak „izolálták” Angliát minden befolyástól és a brit politika kénytelen volt tétlenségre szorítkozni. Anglia izolálva van az európai hatalmaktól, a szárazföldi hatalmak ereje oly összetartó, hogy az izoláltság súlyát megsínylette Anglia.

De legnagyobb baja otthon van, a saját gazdasági életében. Rohamos hanyatlás a gyár-iparban, külkereskedelmében, kivitelében, míg versenytársai, az Egyesült-Államok és Németország mind hatalmasabban hódítják el a tért. Gyár-iparát súlyos csapás érte a gépgyári munkások óriási sztrájkjával, mely ma már nemcsak bérharc, hanem politikai jelentőségű elvi harc a munkásnép és tőke között, amelyet milliókra menő megedzett, iskolázott és higgadtságban fegyelmezett munkás folytat. Angliában nem szocialista jelszavak alatt folyik ugyan a küzdelem, hanem gyakorlati érdekek körül, mégis a munkás-szocializmus egész ijesztő problémájával most áll a gyár-ipar elé.

Oroszország.

Az ifjú csár önállóságát egyideig békában tartotta az anyai gyámkodás, az özvegycsárné politikája. E békából a csár immár feloldozta magát. Oroszország politikája ma már a csár politikája és bizalomkeltő. A német császár elragadó egyénisége bizonyára hatással volt a minden oroszok ifjú csárjára és ez az egyéniség magával sodorta őt abba a nagy közép-európai hatalmi politikába, amely a békét tüzte ki céljául. Ferencz József, Vilmos császár és Miklós csár lettek a szilárd oszlopai a békének és Oroszország nem tehetett Európára nézve áldásosabbat, minthogy csárja a három császár szövetségében van.

Törökországnak pártfogolása a görög-török háborúban, ha bizalmatlanságot keltett is a jövőre nézve, abban az irányban, hogy Oroszország Törökországot azért akarja konzerválni, hogy magának őrizze meg, az akut eredmény mégis az, hogy a békét Európának megóvta.

Kínai expedíciója, **Port-Artur** okkupálása okozott az év végén meglepetést — fájjon tőle az angolok feje.

Románia.

Az év folyamán nagy lépést tett felénk és általunk ama hatalmi szövetséghez, amely a béke védelmével kulturális és kereskedelmi haladás politikája felé vezet. A román király és az érdekes, rokonszenves királyné budapesti látogatása nagyfontosságú esemény volt különösen Magyarországra nézve. A nemzetiségű tulkapásoknak, amelyek az izgatott üzelmei folytán oly gyakran kellemlenkedtek, féket vetett a királyi pár látogatása, melyet királyunk is viszonsólt. Habár odaát Romániában a sovinsztáknak a Sturdza-miniszterium ellen erős pártpolitikai fegyvert sikerült a magyar barátságból kovácsolni, mégis a józanabb irányzatok javára nagy előnyt lehet tapasztalni.

Bulgária.

Ferdinánd fejedelem stréberkedése az idén is sikerrel zárhatja le politikai mérlegét. Igaz, hogy nem valami nagy díszére válnak ama sikerek az ideálisabb észjárás előtt, de a siker beszél. Addig hajlongott és alázkodott Oroszország előtt, addig settenkedett a csár körül, addig intrikált a koburgi rokonság révén, míg az orosz protektorátusra megnyugvással támaszkodhatott. Amilyen cigánykodás volt ez a siker, époly cigánykodás volt ama pökhendiség, amelyvel egyszerre Ausztria-Magyarország ellen vette fel a szót. *Sztoliov* miniszterelnök nyilatkozatai, ahogy rólunk a nyáron egy újságíró előtt beszélt, nagy port vertek fel és külügyi hivatalunk kérdőre is vonta érte, úgy, hogy reparálnia kellett a pökhendiséget. A legperfidebb és legkorruptabb balkáni állapotokat Bulgária illusztrálta a *Bojcev* pörrel, a *Szimon* Anna gyilkosságával, amely gaztettnek a szálai egészen az udvarhoz, a fejedelemhez nyulnak.

Olaszország.

Az afrikai hadjárat szerencsétlenségei foglalták le az év első felében Olaszországot. Barattieri tábornok veresége nemcsak óriási verálodozatot hozott az afrikai homokba, hanem Olaszország gyarmatpolitikáját is jó időre megbénította. A balsikert, mely a fegyveres Olaszországot érte, némileg ellensúlyozza ugyan a békés Olaszország kedvezőbb közgazdasági fejlődése: a korábbi már-már veszedelmes pénzügyi helyzetet sikerült konszolidálni és Olaszország jövő évi költségvetése már némi felesleget helyez kilátásba. — Olaszország külpolitikája a hármasszövetség keretében tartozik ugyan még, ámbar ennek a sulya az újabb, erősebb békeszövetség mellett, a melybe Oroszország is belevonatott, megcsökkent.

Spanyolország.

Spanyolország a kubai forradalommal volt elfoglalva. A felkelőkkel sehoggy sem boldogult. Észak-Amerika Egyesült-Államai még pártját is fogták a felkelőknek, mert nekik elvök minden önállósulást lehetőleg pártfogolni az európai hatalmakkal szemben. *Weyler* tábornok kegyetlenkedett a kubaiakkal, őt aztán visszahívták, de utólag azután úgy bizonyult a dolog, hogy neki igaza volt, amiért kegyetlenkedett, mert a felkelők barbárságaival szemben, amely odáig ment, hogy a spanyol tábor követét is meggyilkollák, csak a legkegyetlenebb eljárás lehetett a felelet. Most némi sikerre van már kilátás, a mennyiben Spanyolország a Cubai szigetek némi autonómiáját hajlandó elismerni.

A spanyol politikát megdöbbentő veszteség érte *Canovas* miniszterelnök meggyilkoltatásával. Anarkistabüntény fosztotta meg az országot attól, aki bár kemény marokkal, de a nemzet és gyöngéinek ismeretével tudta az országot vezetni. Nem volt népszerű ember, de halála után elismerték, hogy azóta igazi vezető nélkül maradt a spanyol politika. A spanyol közélet a korrupció és poscsékás uralma volt, ezt *Canovas* fékezte meg, kiméletlen eszközökkel gyakran, de sikerrel és a nemzeti egység javára.

HIREK.

— **Uralkodók járása-kelése.** Az idén a koronás fők szorgalmasan látogatták egymást, erősítették az egymással való szövetségeket s az európai békét. A díszes sort a rendkívül agilis német császár nyitotta meg, aki április 21-én érkezett pár napi tartózkodásra Bécsbe. A daliás II. Vilmos császárt a bécsiek viharos lelkesedéssel fogadták.

Ferencz József magyar király és osztrák császár április 25-én indult el Pétervárra, a hova 27-én érkezett meg. Az ut politikai fontosságát emelte az a körülmény is, hogy a közös külügyminiszter, gróf Goluchovszky elkísérte a királyt Pétervárra. Ezután augusztus 4-én Vilmos császár és felesége látogatták meg az orosz csári párt s fogadtatásuk tüntetésszerűen fényes volt, amiben nagy része volt magának a daliás császárnak, aki egyéniségének varázssával rohammal veszi be a szíveket. — Magától értetődik, hogy a francziák lehetőleg rossz szemmel nézték a né-

metek barátkozását az ő speciális barátjukkal s *Faure*, a francia köztársaság elnöke az orosz csár rendkívül barátságos meghívására augusztus 18-án Hanotaux külügyminiszterrel és *Gerrais* tengernaggyal Dunquerqueben francia hadihajón tengerre szállott és augusztus 23-án Kronstadthba érkezett. Franciaország örömmárban uszált, amikor megérkeztek a hivatalos táviratok arról, hogy mily kitüntető szíveséggel fogadta a csár *Faure* elnököt. Az örömmámor a tetőpontra hágott, mikor az ismeretes pohárköszöntőkben proklamálták a két állam közt való szövetséget. A hármasszövetségnek a tüntető megerősítése illetőleg teljes épségben való fennállásának dokumentálására Umberto olasz király és Marguerita királyné szeptember 3-án Homburgba érkeztek a német császári pár látogatására. Velük ment *Visconti Venosta* külügyminiszter is. Szeptember 5-én megtörténtek az európai fontosságú pohárköszöntők is. Vilmos császár ekkor a többek közt a következőket mondotta:

De nem csak hadseregem, hanem az egész német haza üdvözlí felségedben a magas fejedelmet, boldogult atyám benső barátját, a *há szövetség*st, akinek idejövetele nekünk és a világnak újból mutatja, hogy a hármasszövetség köteleke rendíthetetlenül és szilárdan fennáll, mely szövetség a béke érdekében alapított, és minél tovább fennáll e szövetség, annál szilárdabban és bensőbben fog a népek öntudatában gyökeret verni és gyümölcsöt teremni.

Ugyanekkor Umberto olasz király a következőket mondotta:

„Boldog voltam, mikor Felséged kedves meghívását elfogadhattam, hogy fenhangon adhassak kifejezést érzelmeimnek és újabb tanujelét adhassam ama szíves barátságunk és szövetséges viszonyunknak, melyek. kormányaink és államaink között fennállanak.”

Magyarországra nézve a legnagyobb fontosságú volt Vilmos német császárnak a látogatása. II. Vilmos szeptember 12-én érkezett Tatára, ahol részt vett a nagy hadgyakorlatokban. Szeptember 15-én Ferencz József király és II. Vilmos császár Bélyére utaztak vadászatra s szeptember 20-án az ünnepi díszben pompázó Budapestre érkeztek. A magyar székesfőváros viharos lelkesedéssel fogadta a németek ifjú császáriját, aki rövid itt tartózkodása alatt a székesfőváros minden nevezetességét megtekintette s különösen az új országháza, a parkklub, az iparművészeti múzeum nyerték meg tetszését. 21-én volt a híres udvari ebéd, amelyen II. Vilmos császár azt az örökké emlékeztető pohárköszöntőt mondta, amely valóságos dicsőhymnusza volt a magyar nemzetnek.

A beszédnek európai hatása volt. Szép utóhangjaul szolgált ennek a magasatos momentumnak Erzsébet királynénak az a távirata, melyet Vilmos császárnak küldött s amelyben megköszönte neki, hogy *oly gyönyörű és szívhez szóló felköszöntőben emlékezett meg az ő szeretett magyar nemzetéről*. Befejezte a koronás fők járását *Károly* román király és *Erzsébet* királyné látogatása Budapesten. A román királyi pár szeptember 20-án érkezett Budapestre, ahol két napig tartózkodtak. A fejedelmi vendégeket is tüntető lelkesedéssel fogadta a magyar főváros, annál is inkább, mert ezzel a látogatással pecsételtetett meg a román királyságnak a csatlakozása a hármasszövetséghez.

— **Személyi hírek.** Rosszul kezdődött az esztendő a madagaszkari királynőre nézve. Az udvarias francziák ugyanis, akiknek a királyné a sziget végleges okkupálásának útjában állott, voltak szívesek őt a Reunion-szigetre száműzni.

Kellemesebb meglepetés érte *Kóburg* bolgár fejedelmet, akinek nagybátyja, az aumale-i herceg, 17 millió frankot hagyott örökségül.

A király báró *Rheinländer* Vilmos gráci hadtestparancsnokot a hadsereg főfelügyelőjévé nevezte ki.

Márczius első napján ment végbe gróf *Apponyi* Albert esküvője *Mensdorff-Pouilly-Dietrichstein* Klótild grófnéval Bécsben. A szertartás színhelye a Dietrichstein-palota volt, ott gyűlt össze a fényes nászszereg. Magyarországból számos üdvözlő és ajándék érkezett. A nemzeti párt nevében Horánszky Nándor és Beöthy Ákos az esküvő előtt való napon üdvözölték Apponyit s átadták neki a

párt ajándékát, mely vort ezüstből összehajlítható távirati sürgönyt tüntet föl s abba belé van vésvé a képviselőtársak üdvözlése, a névalírással. Szép bokrétaikat küldtek Apponyi kerületéből a jászberényi nők és a választók, továbbá a zempléni, délmagyarországi és hunyadmegyei nemzeti párt. A budapesti lapok parlamenti tudósítói is üdvözlést küldtek.

Munkácsi Mihályon erőt vesz a már évek óta lappangó idegesség. A mester a túlfeszített munkával annyira megerőltette magát, hogy elméje elborult. Január 27-én oly nagy foku ingerültség veti rajta erőt, hogy a környezete sincs töle biztonságban. El kellett vinni egy Bonn melletti intézetbe, *Enderichbe*. Azóta ott ápolják, de semmi nevezetese és öröndetes változás még eddig nem állott be.

A király borosjenői és szegedi gróf **Tisza** Lajos belső titkos tanácsos grófi rangját és a már birt „borosjenői” nemesi előnév mellé a „szegedi” előnévét, valamint czimerét, unokaöccseire, **Tisza Istvánra**, ifj. **Tisza Kálmánra** és **Tisza Lajosra** s ezek törvényes utódaira díjmentesen kiterjeszti s egyzersmind nevezetteknek és törvényes fiutódai-nak az örökös főrendiházi tagság jogát adományozza.

Május hó végén gróf **Széchenyi Ödön** basa, a konstantinápolyi tüzoltó-ezredes 17 évi távollét után, az általa alapított önkéntes tüzoltó-egyesület 10.000-ik őrsgének jubileumára Budapestre jött. A grófot nagy ünnepségekkel fogadták.

Ezalatt már **Csalalogkorn** király, Sziam mindenható ura javában járta Európát. Junius végével szerencsésen Budapestre érkezett két napra. Az exotikus fejedelem oly jól érezte magát, hogy tovább maradt itt egy hétnél.

Az orosz czárné junius 10-én férjét ismét leánygyermekkel ajándékozta meg. Az orosz golyának ez a figyelmenlensége nagyon bántotta azokat, akik trónörökösöt vártak.

Ugyanebben az időben kiderült, hogy **Konstantin** görög trónörökös és a királyi család többi tagjai között a thesszáliai hadjárat szerencsétlen kimenetele óta igen kinos viszony uralkodik. E viszony kifolyásának tekinthető az a körülmény, hogy **Olga** királyné, a trónörökös anyja, meg sem látogatta fiát, mikor Lániaiban időzött, a trónörökös pedig betegnek jelentette magát és a közeli Emir-beyben maradt, ahol csak neje, **Zsófia** trónörökösne ke-reste fel rövid időre.

Julius 21-e körül híre terjedt, hogy **Vilmos** német császárt a **Hohenzollern**-jachten egy lezuhanó kötél a szemén megsebesítette. Ugyanakkor **Hahnke** hadnagy beleugrott a tengerbe és belefuladt. A két dologba összefüggést akart hozni a híresztelés, hogy **Hahnke** összeszólalkozott a császárral s állítólag meg is ütötte azt. Belátván örült tettének következményeit, öngyilkos lett.

Augusztus 15-én a **tarini** gróf párbajt vívott **Henrik** orléánsi herceggel, **Vaucressra** francia község batárában. A párbajra az adott okot, hogy **Henrik** herceg sértőleg nyilatkozott az olasz tisztikarról. A párbaj az orléánsi herceg megsebesülésével végződött.

A dán királyné szeptember 7-én 80 esztendő-s lett.

Ferencz József király szeptemberben Budapestén tartózkodott.

Gróf **Badeni** Kásmér osztrák miniszterelnök szeptember 25-én párbajt vívott **Wolf** reichsráthi képviselővel. A pisztolypárbaj azzal végződött, hogy **Wolf** golyója belefuródott gróf **Badeni** karjába.

Nagy feltűnést keltett novemberben, hogy a hesseni nagyhercegi pár látogatására Darmstadtba érkezett **Miklós** czár és felesége nem fogadta a badeni nagyhercegi pár látogatását.

A december nagyobb részét **Erzsébet** királyné Biarritzben, majd Párisban töltötte, ahol Metzger tanár masszázs-kuráját használta.

A király a nemzetnek. Dicsőségesen uralkodó I. **Ferecz József** magyar király október 25-én kelt és báró **Bánffy** Dezső miniszterelnökhöz intézett legfelsőbb kéziratával elrendelte, hogy udvartartásának terhére tíz szobor készíttessék. Meg is nevezte, hogy kinek. **Szent Gellért** csanádi püspöknek, **Pázmány**

Péter esztergomi érseknek, **Bocskay** István és **Bethlen** Gábor, erdélyi fejedelmeknek **Hunyady** Jánosnak, **Zrínyi** Miklósnak, **Pálffy** János hadvezérnek, **Anonymus**nak, Béla király jegyzőjének, **Verbőczy** Istvánnak és **Tinódi** Sebestyénnek. Az egész országban leirhatatlanul nagy lelkesedést keltett a királynak ez a gyengéd és nemeslelkű elhatározása, amely a mindenfelé megtartott háláünnepeken nyert kifejezést.

Az év nagy halottai. A magyar tudományos és közéletnek sok veszteségéről számol be ez a rovat. Régóta nem volt olyan rossz esztendőnk ebben a dologban, mint az 1897-es. Januárban: **Pápay** István a kabinetiroda főnöke,

— **San Felice** biboros Nápolyban. — **Csikós** István lovag altábornagy Bécsben. — **Petridis** kultuszminiszter Athenben. — **Gróf Zichy** József Bécsben. — **Vajda** János magyar lírikus Budapestén. — **Hegedűs** Lajos altábornagy Leibachban. — **Gróf Kaunitz** Albert Prágában.

Februárban: **Klimm** Mihály a műgyetem rektora. — **Gróf Pongrácz** Károly, országos képviselő, nyugalmazott tábornok. — **Fárod** Kosjék Gusztáv osztrák-magyar nagy-követ Athenben. — **Elm** Gusztáv a Narodni Lysti szerkesztője Flórenczben. — **Gróf Wolkenstein-Trostburg** Henrik fővadászmester Bécsben. — **Mitterwurzer** Frigyes udvari színész Bécsben.

Márcziushan: **Cselka** Nándor, budapesti érseki helynök. — **Dr. Richter** Albert, volt bécsi első alpolgármester Bécsben. — **Herczeg** Bourbon Lajos Károly Mária József Aquilla grófja Párisban. — **Grimaldi** volt miniszter Rómában. — **Hansen** Károly az egykor sokat emlegetett hipnotizáló Altonában.

Áprilisban: **Leövey** Klára, gróf **Teleky** Blanka bárónője, akit kufsteini fogságába önként elküért. — **Brahms** János zeneszerző Bécsben. — **Dr. Stephan** postaminiszter Berlinben. — **Lónyay** János volt főrendiházi tag Máramaros-Szigeten. — **Lützow** Károly tanár író Bécsben. — **Stagno** Albert ismert tenorista Genuában.

Májusban: Az alengoni hercegnő, királynék testvére. — **Henrik** aumalei herceg, királynék sógora. — **Gróf Eszterházy** Miklós József. — **Latinovics** Gábor címzetes püspök. — **Herczeg** Ghika volt román miniszterelnök és külügyminiszter Bukarestben. — **Catty** báró tábornagynagy Bécsben. — **Engelhorn** könyvkiadó Stuttgartban. — **Bourbon** Izabella spanyol infánsnő. — **Engel** Pál a Wiener Salonblatt kiadója Bécsben.

Juniusban: **Kammermayer** Károly, Budapest polgármestere. — **Kneipp** Sebestyén Páter. — **Brassai** Sámuel 100 éves korában. — **Gróf Bethlen** Gábor, az Emke előke. — **Lönhardt** Ferencz, erdélyi püspök. — **Marcello** Rossi kamaraművész Bellagióban. — **Casimir-Perier** Pál szenátor, a volt köztársasági elnök nagybátyja Párisban. — **Gróf Széchenyi** György Badenben (Bécs mellett). — **Wolter** Sarolta Bécsben. — **Boycott** Irkapitány, akinek nevétől a *boycottálás* szó származik.

Juliusban: **Ráth** Károly főpolgármester. — **Henri** Mailhac író Párisban.

Augusztusban: **Kozma** Sándor királyi főügyész. — **Kovács** József tanár. — **Shevald** Gyula dr. Bécs volt polgármestere. — **Gróf** Batthyány József György a magyar főrendiház tagja Gleichenberghen. — **Hörváth** Gyula a „Magyar Hírlap” fő-szerkesztője Budapestén.

Szeptemberben: **Pulsky** Ferencz. — **Péchy** Tamás. — **Ujejski** Kornél ismert lengyel költő

Pavlovban (Kelet-Galiczia). — **Charles** Denis Bourbaki tábornok a francia császárgárda parancsnoka az 1870/71. évi háboruban, Bayonneban.

Októberben: **Helfy** Ignác Budapestén. — **Pullmann** György az étkező- és hálókocsik megteremtője Chicagóban. — **Báró** Sounleithner Hippolyt volt cs. és kir. nagykövet Bécsben. — **Teck** Mari hercegnő. — **Henry** George iamert szociálpolitikus New-Yorban.

Nov.-ben: **Giuseppina** Strepponi híres énekesnő, **Verdi** neje, **Bussetto** mellett.

Decr.-ben: **Sterneck** admirális Bécsben. — **Daudet** Alfonz regényíró Párisban. — **Hohenlohe** Mária hercegnő, a német birodalmi kancellár neje Berlinben. — **Loewe** Adolf a Neue Freue Presse munkatársa Bécsben. — **Görgey** Kornél altábornagy Budapestén. — **Pálffy** Albert író Budapestén.

Tudomány. A levegő folyékonyságát vizsgálta, a berlini technikai főiskola tanára kitalálta a módját, hogy hogyan lehet a levegőt folyékonysá tenni. A főbb alkotó részei a levegőnek folyékonysá tételéhez szükséges vegyületnek a szénsav, aethylen és éleny. Ezekon kívül még számos másféle gáz szükséges az átváltoztatási processzusához.

A drót nélküli távirás. **Marconi**, egy nagyon fiatal olasz találmánya ez a tüneményes szerszám, amelynek segítségével tetszés szerinti távolságra lehet táviratozni sodronyvezeték nélkül.

Nemzetközi orvosi kongresszus. Augusztus 19-én nemzetközi orvosi kongresszus nyílt meg Moszkvában. A kongresszuson 7300 orvos vett részt a világ minden részéből.

Nemzetközi lepra-konferencia volt Berlinben október 11-én **Virchow** tanár vezetése alatt.

Észak-sarki expedíció. Julius 10-én indult el Bostonból **Peary** hadnagy, a gyakorlott észak-sarki utazó csapatával az északi sark fölfedezésére.

A kormányozható léghajó. Az újabb időkhon sok tudós és nemtudós elméjét foglalkoztatta már a kormányozható léghajó kérdése, de mind ezideig eredménytelenül. Ebben az esztendőben is előkvettek néhány hiábavaló kísérletet, többek közt egy **Wölfert** nevű német tanár dr. **Knabe** nevű asszisztensével, akik mind a ketten elégték a levegőben. A kormányozható léghajó problémája tehát még mindig a helyes megoldásra vár.

Virchow tanár november 5-én ünnepelte 50 éves magántanári jubileumát.

Mommsonnek, a kiváló történetírónak november 30-án nagy ünnepségekkel ülték meg 80-ik születésnapját.

Akírói legtöbbet beszéltek. **Chimay** József herceg felesége, az amerikai születésű szép **Ward** Klára világhírré tett szert azzal a botrányval, hogy **Rigó** Jancsi cigányprimással megszökött. A hercegnő két hetet itt töltött cigányával egy előkelő fogadóban. Azalatt az egyik belga törvényszéknél, **Charleroyban** zárt ajtók mögött tárgyalták a hercegnő válópörét, melyet férje indított ellene. A hercegnő ügyvédje nem szepített semmit. A kikapós menyecskét a törvényszék el is választotta a férjétől. A törvényszék elhatározta továbbá, hogy a gyermekek a hercegnél maradnak, mivel a hercegnő anyai kötelességét a történetek után aligha teljesítené megfelelően. A hercegnő csak minden hónapban egy órán át láthatja őket egy a herceg által megjelölendő tanu jelenlétében. A törvényszék továbbá elítélte a hercegnét 1896. évi szeptember 1-től kezdődőleg évenkénti 55.000 frank fizetésére a gyermekek javára.

Nevezetesebb öngyilkosságok. Az 1897-ik évben történt sok ezer öngyilkosság közül különösen érdekesek a következők:

III. **Frigyes** **Ferencz** mecklenburg-schwerini uralkodó nagyherceg hosszú ideig tartó betegsége miatt öngyilkos lett. A kertben sétált és a közeli kerítésen át leugrott a mélységben húzó útra, ahol komornyikja és kertésze akadnak rá. A hivatalos Németország bálesetet mond ugyan a halál okául, de minden kétséget kizárólag öngyilkos volt a nagyherceg.

Báró **Fejérváry** József 17 éves realiskolai tanuló, a honvédelmi miniszter unokaöccse pilla-

natnyi elmezavarában forgópisztolylyal agyonlőtte magát.

Singer Jenőné. a lupényi **Viktória**-bánya tisztviselőjének felesége nagyon megunhatta az életét, mert először egy éles késsel elvágta ereit, aztán mellébe, a szíve alá dőlte a kést, majd levette a szögről férje **Flaubert**-puskáját és lábával elsütvén, halántékra lökte magát.

Gróf Szirmai János Szirma-Besenyőn november 17-én agyonlőtte magát. Öngyilkosságának okát még családja sem sejtí.

Harmos Kálmán, a magyar királyi testőrség alörmeistere, agyonlőtte magát. Tettét valószínűleg elmezavarában követte el. Már tavaly észlelték nála elmebeli elváltozást és órnagyi ranggal nyugalomba küldték.

Gróf Zichy Guido, a fővárosi főúri társaságnak egyik nagyon kedvelt alakja, agyonlőtte magát a seregélyesi temetőben, anyja sírján. Öngyilkosságának okát nem tudják, mert egy sor írást sem hagyott hátra.

— **Mindenféle. Február 15-én** híre jár, hogy a bratkovcei huszárok, kik **Diószeghi** káplárt agyonlőtték, kegyelmet kaptak. Márcziusban kiderül, hogy ez nem igaz.

— **Debreczenben** **Német János** téglási lakos, gróf **Dégenfeld Pál** erdejében, fatörzsirtás közben, cserépkorsókban négy kilogramm régi ezüspénzt talál. A becsületes ember a talált kincset átadja Debreczenben a vizsgálóbírónak.

Kölcsey szobrát, melyet **Kallós Ede** készített, április 4-én leleplezik **Nagy-Károlyban**.

Nagy színházi tüntetés van május 31-én a Vigszínházban, a bécsi Burgszínház színészei, helyesebben a német nyelvű előadások ellen. A rendőrség ugyan közbelép, de a bécsi színészek kénytelenek félbeszakítani vendég-játékaikat a visszautaznak Bécsbe.

Julius elsejével megszűnik a magyar államvasutak összes vonalain a vasutak indulását jelző harang-jel.

Pozsonyban gróf **Draskóczy Iván** lopással vádolja a palotájában dolgozó **Gebauer Ágoston** kárpicost, különben tartalékos hadnagyot. Az utóbbi párbajra hívja **Draskóczyt**, aki hosszas vonakodás után végre mégis kénytelen megverekedni vele. A párbajban mindkét fél fején súlyos sebet kap.

André Julius 11-én a Spitzbergákról, **Strindborg,** **Niels** és **Fränkel** mérnökök társaságában, lég-hajón felszállt, hogy az északi sarkra jusson. Azóta sincs hír róla.

Julius 31-én **Segesváron** leleplezik **Kölös Miklós Petőfi szoboremlekedt.**

A párisi nép augusztus 31-én késő éjjel a párisi német nagykövetség ellen tüntetést rendez. A párisi rendőrség nagy erővel lép fel és szétzórja őket.

A **Lipótvári fegyházban** szeptember 11-én lázadás tör ki a fegyenczek között. A zárat fel-török s nyolczszáz fegyencz kiszabadul. Az utolsó perczben megjelen a fegyház igazgatója s csillapító keszédjére ismét helyre áll a rend s a fegyenczek vissza vonulnak a munkatermekbe.

A **Kislatri** szeptember 29-én megszűnik, az utolsó huzás **Nagy-Szebenben** van. Helyébe lép az osztálysorsjáték.

Egy **Arend** nevű szélhámos elhiteti az aacheni származású **Huszmann** kisasszonynyal, hogy ő **Ferencz Ferdinánd főherczeg,** akinek meg kell őrizni az inkognitóját s megis szökteti a leányt, aki elvisz hazulról egy csomó pénzt.

Márkus József, Budapest székesfőváros polgármestere, a július 30-án elhunyt **Ráth Károly** főpolgármester fiókjában 20,000 korona készpénzt és 16,000 korona értékű értékpapírt talál, amit még **Rökk Szilárd** bizott **Ráth Károlyra,** hogy annak kamatai fővárosi tanárok és tanítók keresetképtelen özvegyeinek és árváinak segélyezésére fordítsassék. Az összeg 9 évig hevert az elhunyt főpolgármesternél.

Hermann Gasztáv lőcsei polgár 250,000 forintot hagy jótékony célra.

A szomorú emlékeztető **Újépületet** november 15-ike óta bontogatják.

— **Szocialisták.** A jövő muzsikája, a szocializmus nagy előrehaladásokat tett ugy a külföldön, mint minálunk. Új jelenség, hogy a föld népe, amely eddig kívül volt a mozgalmon, belépett a szocialisták táborába. A mozgalmak alapoka, hogy nagyon nehezen vagy

pedig sohasem tudnak megélni s azt a munkabért, amelyet keserves fáradsággal szerez magának, nem tartja arányosnak a teljesített munkával. A szocializmus agrárius árnyalatának főszéke **Hódmezővásárhely** és környéke. Innen terjedt el **Biharmegyébe,** **Csanádba,** **Szatmárba** és **Szabolcsba.** Az első viharos nyilvánulása **Nádudvaron** volt pünkösd első napján, ahol a zavargó népnek összeütközése is volt a csendőrséggel, amely **Garai Antalt** agyonlőtte és **Beke Lajost,** **Csoma Józsefnét,** **Kurik Jánost,** **Molnár Márton,** **Kovács Gábort** megsebesítette. A mozgalom elterjedt **Alpár** pestmegyei községre is, ahol pünkösd hétfőjén szintén véres összeütközés volt a csendőrök és a nép között. A torontálmegyei **Szerb-Elemér** községben június tizedikén a felbőszült lakosság két csendőrt össze-vissza marczangolt. Itt a nép afelett keseredett el, hogy **Löwy** bérlő a gazdasági munkák elvégzésére, minthogy a szerb-elemérekkel nem tudott megegyezni, idegen munkásokat hozatott. A szathmár- és szabolcsmegyei szocialista mozgalmaknak főoka a rossz termés volt. Ebbe a két megyébe a központi szocialista-párt-vezetőség ezrével szórta szét az izgató röpiratokat. A kormány eltiltotta ezeknek a postán való szállítását és elkoboztatta a már elszállított példányokat. **Kántor-Jánosiban** a szocialista nép ezeket az iratokat követelte a postától s eközben történt, hogy egy csendőr egy zavargót véletlenül agyonlőtt. A koronát a szocialista mozgalmakra a decemberben tartott földmivelő-kongresszus tette rá, amelyen 275 vidéki szocialista küldött vett részt. Külföldön ennél sokkal nagyobb stilben folytak a szocialista mozgalmak, mert például a július 21-én Angliában kitört gépmunkás-sztrájkban 100.000 gépmunkás hagyta abba a munkát, hogy kiereszkedjen a nyolcz órai munkaidőt. Ezek a sztrájkolók 4,000.000 forint tőkével rendelkeztek. Ugyanakkor tört ki **Belgiumban** és **Szlovéniában** a bányász-sztrájk és **Galicziában** meg **Olaszországban** **Bologna** körül az arató-sztrájk, amely mind a munkaadók meghátrálásával végződött.

— **Merényletek.** Merényletek dolgában elég gazdag volt az elmúlt esztendő. Nem is említve az apró-cseprő attentátumokat, öt nagyobb szabású gyilkossági kísérlet történt **Államfők ellen.**

Igy április 22-én egy **Pietro Aciaritó** nevű 24 éves arténai születésű kovácslegény késsel megtámadta Rómában a lóversenyre kocsikázó népszerű olasz királyt, **Umbertót.** A király látta a merénylő szándékát és hátradőlt a kocsiban. Ezzel elkerülte a végzetes szurást. **Aciaritót** előbb éktelenül elverték, ezután a rendőrségre cipelték, ahol azzal védkezett, hogy két nap óta nem evett semmit. Életfogytiglani kényszermunkára ítélték, minthogy **Olaszországban** a halálbüntetés el van törölve.

Faure Felix, a francia köztársaság elnöke is lóversenyre hajtatott június 13-án, mikor egyszerre a boulognei erdő mellett egy puskaporral töltött pokolgép felrobbant. A merénylő rákiáltott az elnökre s erre elfogták. Bevallotta, hogy **Gallet**-nek hívják s később kiderült, hogy örült. Pokolgépe egyébként nagyon ártatlan jószág volt.

Canovas del Castillo, a spanyol miniszterelnök azonban már áldozatul esett **Santa Agnedában** **Angiolitto** törének. A gyilkos azért ölte meg az anarkisták ellen különösen szigoruan viselkedő miniszterelnököt, hogy megboszulja azokat az anarkistákat, akiket **Canovas del Castillo** kivégeztetett. **Angiolittót** augusztus 21-én a vergarói börtönben kivégezték.

A csár ellen is valami merénylet-féle készült augusztusban a zarskoje-szelei parkban, ahol egy örült ember járkált fel-alá s mindig a csár után kérdezősködött. Végre is elfogták s töltött revolvért és tört találtak nála. Egyszerűen elcsukták a bolondok házába. Komolyabb természetű volt azonban az a merénylet, amit a varsói munkások terveztek, amikor a csári párt Varsóba várták.

A munkások földalatti aknát ástak, amely egészen a közeli **Sándor-templomig** vezetett el; ezt az aknát robbanó-anyaggal töltötték meg s akkor akarták fölrobbantani, amikor a csári pár ünnepi istentiszteletre a templomba ment. A rendőrség százhusz munkást tartóztatott le s ezeket vezetőikkel együtt a saratovi börtönbe vetette.

Montevideóban, **Uruguay** fővárosában, augusztus 23-án egy **Arrendondo** nevű fiatal ember lelőtte a köztársaság elnökét, **don Idiarie Bordát.** A polgárháborúk által teljesen aláaknázott **Uruguayban** ezen nem is igen csodálkoztak, mert **Bordát,** mint az országot teljesen kiszípolozó ugynevezett „vörös párt” vezérét, az országban mindenfelé gyűlölték.

Ugyancsak augusztusban a **konstantinápolyi** elégedetlen örmények bombát vetettek az **Ottoman-bank** épületének kapujába. A robbanás az épületben nem okozott kárt. Kilencz örményt, kik a bomba-összeesküvésben résztvettek, a rendőrség letartóztatott.

Barcelonában néhány nappal később, hogy a spanyol miniszterelnök gyilkosát, **Angiolittót** kivégezték, a szeptember 3-ika és 4-ike közötti éjjel új anarkista gyilkosság történt a **Catalogna-téren,** ahol egy anarkista kétszer rálőtt **Portas** rendőrfőnökre. A lövés mellén találta **Portast** és súlyos sebet okozott. A gyilkost elfogták. **Ramone Sampan Barrilnak** hívják, 1869-ben született **Barcelonában** és legutóbb **Párisban** tartózkodott, ahonnan előtte való nap érkezett meg.

— **Vasuti balesetek.** Az előbbi esztendőkhöz képest ebben az esztendőben nagyon kevés vasuti szerencsétlenség történt. Emlékeztetesebb eset mindössze a következő három volt:

Juliusban **Olaszországban** a bari-brindisi vonalon a gyorsvonat egyik második osztályu kocsija kigyuladt és a tűz gyorsan elterjedt a többi kocsikban is. Az utasok közül többen kiugrottak a kocsikból, a többiek benn égtek.

Ugyancsak **juliushan** a **Kopenhágához** közel fekvő **gyentoffei állomáson** a **helsingöri** gyorsvonat összeütközött a sineken álló személyvonattal, amelynek nyolcz kocsija izzé-porrá tört. Harminczhárom utas szörnyet halt, hatvan súlyosan megsebesült.

Október 26-án **New-York** közelében egy vonat a **Hudson-folyóba** zuhant. A baleset oka az volt, hogy a hosszas esőzések alámosták a vasuti hid töltését. A halottak száma harminczon fölül volt, a sebesülteké 150.

— **Gyilkosságok.** A szomorú sort **Zsebely** nyitja meg, ahol rövid idő alatt 18 asszonynak a férje halt meg mérgezés következtében. A mérgezést minden egyes esetben az illető férfi felesége követte el. — Nagy szenzációt keltett egész Európában az a hír, hogy **Bojcev** kapitány, a bolgár fejedelem hadsegédje, a vízbe fojtotta a magyar születésű **Szimon Annát,** kitől egy gyermeke is volt. **Bojcev** kapitány a gyilkosságot a szófiai rendőrkapitánynak, **Novelicsnek** a segítségével hajtotta végre. Miután a szerencsétlen **Szimon Annát** kloroformmal elkábították, követ köttettek a nyakába és beledobták a **Maricza folyóba.** **Augusztus 23-án** **Berlinben,** a **Königgrätz-utca** egyik házában, meggyilkolva és kirabolva találtak a 71 éves **Schalze** **Augusztát** és 51 éves leányát, **Klárát.** A gyilkosság gyanúja rögtön a **Gönczy házaspárra** irányult, ki ugyanabban a házban boltot bérelt. **Göncziek** eltűntek **Berlinből** s a rendőrség sokáig hiába kereste őket. Végre december 25-én a csendőrség kézrekerítette **Gönczy Józsefnét** **Buda-Eörsön.** — Irtozatos gyilkosságot követett el **Szjanicsák** horvát község lakossága egy három tagból álló bizottságon, amely házközösség felosztási ügyekben szállott ki a községben. A népet lelketlen izgatók azzal bujtogatták fel, hogy a bizottság ki akarja tüzni a magyar zászlót a templomra s ha az 24 óráig ott marad, a községnek magyarra kell lennie s ezzel tönkre is megy. Ez a bolond mese az életébe került **Czviyanovics** telekkönyví

igazgatónak, Brozovics kerületi előjárónak és Djakovics mérnöknek, kiket a lakosság, a legbermőbb kinzások után, vadállati dühvel agyonvert és szétmarcangolt. Közel kétszáz embert fogtak el. A vizsgálat kiderítette, hogy az izgatás Károlyvárosból indult ki s hogy része van benne a horvát tartománygyűlés egyesült ellenzékének is. — Szeptember 21. és 22-iki közti éjjelen meggyilkolták és kirabolták Erzsébetfalván az Adelmann házaspárt. Azután rájuk gyújtották a házat. A rablógyilkosokat, Varga Györgyné, Dobos Ferenc és Vella Menyhért személyében, el is fogták. A gyilkosságok szomorú sorozatát egy 17 éves paraszt vadász fejezte be, aki az alsó pakonyi határban hátulról lelőtte Kégl György földbírtokost.

— Előml csapások. A pestis, amely már a múlt évben megkezdte Keletindian borzasztó pusztításait, csak magában Bombay-ban január második hetében 16,038, a harmadik héten pedig 17,058 embert vitt a sírba. Daczára annak, hogy a lakosság fele kivándorolt, naponta átlag mégis 345 ember esett a vésznek áldozatul. A pestis elterjedt India többi tartományaiba is és rengeteg emberáldozatot követelt.

A tavaszi sok esőzés és olvadás következtében Maramaros minden vidéke víz alá került. Maramaros-Szigetnél a víz az Akna-Szlatinára vezető utat is elárasztotta. A Tisza Bilin községnél elvitte az állami ut hidját, Rahó községnél a szilaki patak csinált nagy károkat. Több helyen volt hegycsuszamlás. Bilinnél a tiszavölgyi (szigetkörösmezői) vasúti töltés beomlott s rövid időre a közlekedés is fennakadt.

Márciusban Benthenben, Felső Sziléziában veszedelmes tűz támadt a Borzig-féle kőszénbányában. A tüzet sikerült elnyomni egy keresztgát építésével. A szerencsétlenségnek azonban véres folytatása lett. A bánya tulajdonosa, Borzig Arnold többedmagával leszállt a bányába, hogy segítsen, ha még menteni kell. Egyszerre új robbanás történt, a gát összedült és a bányatulajdonossal együtt odaveszték valamennyien, akik a bányába szálltak. Nemsokára ezután ugyancsak Felső-Szilézia egyik bányavárosa, Rodsten, majdnem teljesen elpusztult. A házak elsüllyedtek, a megmaradt épületek falai megrepedeztek, a szobák mennyezete bedőlt és a lakosok földönfutókká lettek. Az egész környéket elárasztották a menekülők; a szerencsétlenség által okozott kárt két millió márkára becsülik. A szerencsétlenséget előtűző bányazuhatag okozta.

A resiczai Szécheny-aknában a múlt év december 18-án történt nagy szerencsétlenség után 34 bányász maradt eltemetve, ezeket az utolsó emberig csak mintegy hat hét múlva tudták — természetesen holtan megtalálni.

A késő tavaszi hóolvadás Felvincet is majdnem teljesen elpusztította. 100 ház tönkre ment s a kár mintegy 120.000 forint volt.

Október 27-én a tenger árja betört a spanyol uralom alatt levő Filippini szigetek kettejére. A két nagy sziget, akkora, mint Hollandia és Belgium együttvéve, fekszik a Csendes óceánban, nevük Száman és Leyte. Ezeknek tartott a szélvész, a tenger elborította a partokat s a városokat és a falvakat elnyelte. Egy nagy hullám jött, roppant erővel, magasan és sebesen, elsöpörte a házakat, elvitte az embereket és az állatokat, ezeket megfulasztotta és a tengerbe sodort.

December 15-én a Németországban levő Kaiserslauternben 37 bányász a kőszénbányában történt bányalégróbbanás következtében meghalt és negyven bányász súlyosan megsebesült.

— Szerencsétlenségek. Május 4-én történt Párisban, hogy a jótékonycélú ünnepre épített Charité-bazár leégett. A szerencsétlenségnek 123-an estek áldozatul, 200-an súlyosan megsebesültek. A szerencsétlenek kizárólag a magasabb társadalmi osztályokból valók voltak; ott égett az *alagoni* hercegnő is.

Szeptember 27-én az Ika gőzös összeütközött a Tyria nevű angol gőzössel. Az Ika néhány perc múlva elsüllyedt s 26 utasa a tengerbe veszett. Az elsüllyedt hajót később kiemelték a tenger fenekéről.

Kuba szigetén október elején egy tulterhelt gőzös zátonyra jutott és a hajón levő kétszáz ember, kettő kivételével, mind a tengerbe veszett.

Az északi tengeren kétféle kapott és elsüllyedt egy Arvid nevű svéd hajó, állítólag a kapitány részegsége miatt, aki aztán a tengerbe ugrott.

Nagy pánikot okozott Genuában október közepén, hogy az Agordat nevű olasz hajóról mintegy hatzáz beteget szállítottak be az ottani kórházba. Az utasok mérgezési tünetek közt betegedtek meg, hogy mi módon, azt még nem tudják. A genuaiak ijedtsége azért volt olyan nagy, mert pestist sejtettek és sokan el is menekültek a városból.

Véres hadgyakorlat. Az idei beszerzésbányai hadgyakorlaton az odaváló honvédek éles töltsékekkel löttek a színtérn ott állomásozó 25-ik gyalogezred katonáira. Az ügyben szigorú vizsgálatot indítottak és több gyanúsított honvédet letartóztattak. A vizsgálat eredménye titokban maradt.

A fekete könyv.

— A főváros rendőrsége 1897-ben. —

Tizennégyezerháztvennyolcz büntetendő dolog jutott január elsejétől december utolsó napjáig a rendőrség tudomására. Ebből 2009 irányult az ember élete ellen, 10.864 a vagyonára, 4 volt rablás és gyilkosság, a többi pedig ezerféle más dolog, nagyobbára kihágás.

Legtöbb dolga volt a rendőrségnek januárban, novemberben és decemberben, mind a három hónapban másfélszer körül járt az események száma s legkevesebb márciusban és szeptemberben, amikor ezernél valamivel kevesebbszer volt tennivalója.

A tolvajok, betörők hónapjai január, február, november és december voltak. Januárban 1281, februárban 1081, novemberben 1026, decemberben 1048 lopás, betörés történt. Legkevesebben kétkedtek a tulajdonjogban március hónapban, amikor csak 748 félt jegyezték be emiatt a bűnkrónikába.

Haláles, súlyos, vagy könnyű testi sértés az esztendő három utolsó hónapjában volt leginkább, s szeptemberben legkevesebb napirenden. Ez a hónap 109, október 204, november 245, december 265 számmal van itt képviselve.

A mentőkre 12.144 esetben volt szükség. Ebből 420 jut az öngyilkosságokra, öngyilkossági kísérletekre, 3687 a balesetekből s más egyéb bajokból származott sérülésekre, a többi más, jelentéktelenebb események között oszlik meg. Legtöbbször — 1257-szer hívták őket szeptemberben, legkevesebb — 737-szer — februárban.

Az életuntak a szerelam hónapját, májust kedvelték leginkább. 48 öngyilkossági és öngyilkossági kísérlet fordult ekkor elő. S januárban volt ez a szám legkisebb: 23. Az öngyilkosságok számát szeptember képviseli a legnagyobb és február a legkisebb összeggel. Szeptemberben 376, februárban 181 történt.

A legsötétebb lapok.

Január 5. Egy csavargó beállított délelőtt 10 óra tájban a dob-utczai 102. szám alatt Koch Józsefné munkáshoz. Szállást keresett. Láttá, hogy az asszonyon kívül senki sincs otthon, felkapott egy baltát s agyonvágta. Martalék nem volt sok: egy csomó ruhanemű és néhány olcsó ékszerdarab. A csavargó Hradil Alfonz volt. Március 4-én Maramarosmegyében került kézre.

Február 24. Este 8 órakor a népszínház-utca 44. száma alatt volt Haas-Wolf Leib-féle ékszerboltba benyitott egy suhancz, eloltotta a lámpát s a magával hozott fejszével leütötte az ékszerészt. Egy sereg zseborát, gyűrűt vitt magával. A büntetett áldozatának a temetésekor már a rendőrségnél volt a rablógyilkos Tanaszovics Száva személyében. Zomborban fogták el, mikor a rablott holmit árulta.

Junius 4. Délfelé a Gellért-hegy egyik rombadölt viskójában a járókelők Appel Lajos fiatal ötvöslegény holtestére bukkantak. Össze volt vervezuva, zsebei kiforgatva. A szerencsétlen fiatal em-

bert barátai: ifjú Hegyi Károly, a kávéházak ismert ácsorja és valami Fuchs Máttyás nevű uri csavargó voltak a bűnösök. Két nap múlva már a rendőrség kezében voltak.

November 21. Budán az iv-utczai 14. számú házban Peitl Karolin munkásszonyt megfojtották s néhány száz forintját elvitték. A halottkém észre sem vette az öreg asszony nyakán a hurkot s szív-azéllhűdést konstatait. A rendőri boncolásnál derült ki a dolog s december elején elfogták a bűnöst is Wagner Ferencz 17 éves suhancz személyében.

Idé kell soroznunk Gárdens Lajos mérnököt is, aki feleségét megmérgezte s most börtönben ül. Hová is kerülhetne az ő neve máshova?

Enyém, tied, övé.

Furcsa, hogy az ember oktatását az ABC-vel kezdik, nem az enyém, tied, övé között való különbség ismertetésével. De akkor meg talán a rendőrségnek nem volna mit tennie.

Kezdjük a nagyján.

Az esztendő tolvajainak kétségkívül legkiválóbb alakja Lenkey Béla doktor ur volt, aki kizárólag műremekekben dolgozott. Március 30-án az országos képtárból egy Marilló- és egy Aert van der Neer-féle képet vitt el, úgy, hogy az ör távollétében kivette a mesterműveket rámaikjából s két hasonló színű mázolászt tett a helyükbe. Április 27-én a műcsarnokban tett látogatást, a Viconia olasz művésznek egy kis elefántcsontból készült szobrával távozott. A képeket valahol külföldön értékesítette, a szobrot pedig zálogba küldötte. Hatvan forintot kapott rá kölcsön. Május huszonekettedikén fogták el.

Nagy Márton volt tüzlő pártfogásba akarta venni az opera pénztárát, hogy elemelje a deficitet. Nem nyithatta ki, megelégedett tehát a ruhatár néhány értékesebb holmijával is.

Schwartz Márkus jankováci kereskedő az esztendő első heteiben Budapestre indult 3500 firtal, de a 3500 forint nélkül érkezett meg, amit csak akkor vett észre, amikor a vonathól kiszállott. Nem úgy vesztette el.

A betörők az idén a város közepén működtek. Januárban a városház-téren a Révay-testvérek könyvkereskedését nézték meg, de rájuk ijesztett valaki s megugrottak. A kerepesi-ut és az Andrássy-rt eleje és a Belváros néhány nagyobb kereskedése örvendhetett még a szerencsének, többé-kevésbé jobban.

A rendőrség minden héten elfogott egy sereget, de hiába volt a becukás, az eltolonczolás, akadt mindig fölös számmal. Januárban 344, februárban 287, márciusban 314, áprilisban 280, májusban 255, júniusban 279, júliusban 316, augusztusban 358, szeptemberben 312, októberben 377, novemberben 337, decemberben 352 ember volt letartóztatva, ezek közül havonta alig szabadult meg 50—60 s a fogságban tartottak vagy eltolonczoltak, nagyrésze mind a tulajdonjog különféle módon történt kisebb-nagyobb fokú megsértésért bűnhődtek.

A szerelem.

A nagy fekete könyv fekete levelei között egy rózsaszínű. Néha egy-két sor van rajta, néha telis-teli róva névvel. Az idén is ilyen, a sok írástól olyan, mintha sűrű sötét fátyol volna rátakarva.

Magyar-győr-monostori Kabos Ilonka neve áll legfölül. Február elején történt a József-utca 81 száma alatt. Előkelő származású urleánya volt. Nagyon szeretett egy Polgáry Miklós nevezetű orvosnövendéket s mivel a mama neheztelt, s másnak szánta, elment választottjával együtt nyugalmassabb helyre. Anyja, Kabos Ferenczné, biharvármegyei birtokosnő, éppen Nagyváradon volt látogatásban, mikor Budapestről megkapta a táviratot: „A Miklós urfi agyonlőtte az Ilonkát, azután meg magát.”

Valamivel előbb a Hungaria szállodában történt egy megrázó dráma. Stagemann Bernát 22 éves porosz katonatiszt és Helming Emma szénnő szerepeltek benne. Este jöttek Bukarestből s reggel mindkettő halott volt. A revolver még füstölgett, mikor rájuk törték az ajtót, de minden orvos-ság késő volt.

Február 26-án egy Zalka János nevű fiatal mesterlegény ölte meg magát és 16 éves szeretőjét, Pohleisz Anna varrőleányt a Murányi-utca 55. száma alatt ugyanígyen ok miatt.

Április 5-én a fecské-utcai 5. számú házban volt egy tragédia, amely három életbe került. Egy kovácslegény agyonlőtte a szeretőjét, a lakótársát, megsebesítette a háziasszonyát, s végül elvágta a saját nyakát.

Nagy Istvánt, a nemzeti színház rubatárosát is szerelem kergette a halálba. Május 2-án kerepesi-utói lakásán, mivel attól tartott, hogy felesége nem szereti, szíven szúrta magát.

Leroskadtak.

Bramer Henrik csokoládégyáros, ezek között az első. Fiatal ember volt s szép fiatal asszony gyászolja. 40.000 forint passzív miatt oltotta ki életét február 23-án József-köruti lakásán.

Ugyanabban az időben a Vadász-kürtben is agyonlőtte magát egy fiatal ember. Korilly Jánosnak hívták. Postatiszt volt Nyírádán s ezenfelül egy pénztárosnő udvarlója. Hivatalos pénzek terhelték.

Az Union-szállodában két barát nő akart megszabadulni az élettől. Mindkettő beteges idegzetű asszony volt. Mérget ittak, de jókor jött az orvos.

Vétkes gondatlanság.

Öt munkás súlyosan megsérült, egy pedig meg is halt január 5-én a Ganz-féle kőbányai-utói vaggongyár kazánpróbáján. A kazán szétrebbent s a forró víz mind ráömlött a munkásokra.

A népszínház-utcai villamos vasúti vonat januárban fellökött egy kocsi, amelyben hatan ültek. Mind a hat megsérült.

Leégett a tavasszal a promontori-utói Röck-féle gépgyár, májusban a váci-utói Fodor-féle butorgyár, júniusban a Silos gabona-raktár, mind a három helyen óriási összegre rugott a kár.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

* Il faut passer par là. Az *Operaházban* az 1897. év a szálló igék esztendeje volt. Tóth Bélának az ő szép könyvét a szálló igékről a volt intendáns báró Nopcsa Elek kegyelméből meg kell majd toldania néhány lappal. A lefolyt év legpikánsabb eseménye báró Nopcsa fölnemlése volt, amelyet szeptember 7-ikén közölt a hivatalos lap. Előzményétől szolgált D. Müller Katiczának, az opera prima balerínájának, elbocsátása és híres levele, amelyet az alkalomból az intendánshoz írt és amely e populáris lett mondattal végződött: „Nem vagyok vén, csak becsületes!” A lapok azután szellőztették a balletvacsorákat és menten szállóigékké váltak: „Jöjjön el a lakásomra”, „Ne legyen olyan vad” és az „Il faut passer par là”, — amelyek bizonyára túléltek e nemzedéket és melyek mind úgy hangzanak, mint kuplé-refrainek. Míg minden más művelt országban Nopcsa Eleket lehetetlennek tette volna az ő művészi kormányzása, nálunk az intendánsokat nem lehet megbuktatni esztetikával, csak kuplé-refrainokkal. — Az 1897. év kasszadarabja Mader Raval *Piros cipő* című balletje volt, művészi sikere pedig Leoncavallo *Bohemjei*. A újdonságok közt szerepeltek még: Giordano „André Chénier”-je és Aggházy „Maritá”-ja. Főlelevenítették Gluck „Rászedett kádi”-ját és sok teleházat csinált Lecocq operetteje, az „Anget asszony leánya.” Megjubilálták Ney Dávidot, 200-adszor adták elő a „Hugonot”-at, 100-adszor a „Sába királyné”-ját, 50-edszer a „Jancsi és Juliska”-t és 25-ödször a „Biblia ember”-t, ez utóbbiakat a szerzők jelenteték. A „tudományos színház” is adott egy jótékonyezélu estét az operában „Kirándulás a holdba” címen, és meg kell emlékeznünk arról is, hogy dr. Mészáros Károly bőkezűségéből 4000 koronás pályadíjat tüztek ki egy eredeti magyar operára. Hogy az 1897-iki esztendő körülbelül 50.000 forint deficiittel végződik, azt tudják olvasóink...

* Az ország első színpada. Ez, úgy mondják, a nemzeti színház. A lefolyt év története, nem felezi hűségesen ezt a büszke címet. A pénztári és művészi mérleg egyaránt kedvezőtlen. Ime az év újdonságai: a „Gárdisták” Ujvári Bélától, „A hű barát” Wolfftól,

„Bűnös szerelem” Giacocatól, a „Nagy évszak” Hevesitől és Hetényitől, a „Gabb villa” Gandillotól, „Ellinor királylány” Dócsitól, „Szabadulás” Briexutól, a „Hófúvás” Szomaházy Istvántól, „Többet észszel”, „És erővel” Paillerontól, a „Crampton mester” Hauptmanntól, „Adorján báró” Prem Józseftől, „Bucsu” Szomory Dezsőtől, „A bilincs” Herviutól, a „Tisztító tűz” Bosnyák Zoltántól. Ezek közül a legnagyobb sikere volt Pailleron „Többet észszel” című apróságának, amely alig tölti be egy színházi estének harmadrészét s e szerint a színháznak az egész esztendőben nem volt egyetlen egy teljes sikerű estje sem. Ellenben néhány bukása szenzáció számba mehetett. A színerhozott darabok közül a legérdekesebbet, a „Crampton mester”-t is devalválta az előadás fogyatékosága. A repriseek is ugyanez okból kudarcot vallottak; főlelevenítették pedig az „Idegen nő”-t, a „Rantzauk”-at, a „Benoiton család”-ot. Szeptemberben leleplezték Paulay Ede siremlékét, Dr. Mészáros Károly kitűzött két 2000 koronás pályadíjat, az egyiket történeti drámára, a másikat modern társadalmi színműre. Az utolsó hetek szerződési konfliktusai egészítik ki az év történetét.

* Evva és Porzsolt. Új regime váltotta fel a régit: a népszínházi bizottság január 25-ikén kimondta, hogy a *Népszínház* sorsát a jövőben Porzsolt Kálmánra bizza. Még Evva Lajos igazgatása alatt kerültek színre: „Ninette” Lecocqtól, a „Celestin apó” Audrantól, Kéroultól és Ordonneautól, a „Gyimesi vadlír” Géczy Istvántól, a „Kék asszony” Varneytől és a „Férfi sorsa az asszony” Abonyi Lajostól. Október 15-ikén bucsuzott el Evva és másnap bevonult Porzsolt, még pedig a „Falu rosszá”-nak, a népszínház „klasszikus darabjának”, fényes sikerű új betanulásával. Ezenfelül harmadfél hónap alatt már öt premierje volt, ezek: a „Három légyott” Bokor Józseftől, „Az ördög mátkája” Géczy Istvántól, „Az oroszánvadász” Verő Györgytől, a „Kuktakisasszony” Márkus Józseftől (Náday Honka debütjével) és végül az 1897. év piéce de resistance-a: Planquette gyönyörű „Várázsgyűrű”-je. Maga az igazgató 500 forintos díjat tűzött ki operette-szövegre, a népszínházi bizottság pedig 100 aranyat népszínműre. Mindjárt az 1898. év elején is érdekes meglepetések várnak a közönségre, de ez már nem tartozik az elmúlt év történetéhez.

* Trilby- és Zaccóni-láz. Nagy lelkesedés Trilby O'Ferral piczi lábait és Zaccóni nagy színészi agyvelejeért: ez a *Vigszínház* lefolyt évének szignatúrája. Az újdonságok sorát megnyitotta Makai Emil és Szécsi Ferencz bájos dramoletja, a „Kaland” és vele egy estén az „Álarczok” Braccotól. Majd sorra következtek: „Rózsaszínű levelek” Gerő Károlytól, a „Szerelmes asszony” Porto Richetól, „Ártur kalandjai” Durutól és Chivoltól, „Zürzavar” Bokor Józseftől, „Aubray asszony elvei” Dumastól, a „Trilby” Du Mauriertől, „Katonadolog” Gascognetól és Sylvanetól, a „Hivatalos feleség” Erdmann-Jesnitzer-től, „Coulisset ur” Blumtól és Tochtól, a „Valéri nász” Brocineritől és Ganghofertől, a „Szöke Katalin” Voostól. Ezek közül a legnagyobb sikert aratták a „Trilby” és a „Coulisset ur”. Az előbbi május 5-ikén került először színre és június 29-én már ötvenedszer adták, Fenyvesi Emil pedig azt meséli, hogy egy levelet, amely így volt címezve: „T. cz. Svengali urnak Budapest”, a levélhordó pontosan kézbesítette neki. Idegen művésztársulatok is vendégszerepeltek a színházban: így Marcelle Josset társulata a „Nagybácsi”-ban és „Frou-frou”-ban, a *Burgszínházbeliek* (botrányokkal egyetemben, aztán *Salviniék*, akik október 11-ikén eljártak a „Bánk bán”-t, amikor is *Aliprandi* asszony mint Gertrud, nagy feltűnést keltett, Réjane a „Szókimondó asszony”-ban és „Macousine”-ban, végül *Zaccóni* és jeles kísérői a hatalmas alakítások egész sorával és nagy pathológiai bosszorkányságaival, amelyet a „Kisértelek”-ben és a közönség ájulási jeleiteiben kulmináltak.

Az ötödik színház. A balparti színházak közül az ötödik a *Magyar Színház*. Október tizenhatodikán nyílt meg és eddig színre hozta a „Gésák”-at Sydney Jonestól, az „Első lépés”-t és a „Munká”-t Szávay Gyulától, „A császár ezrede”-t

Ohnottól, a „Báránykák”-at Varneytől, a „Derülberul” című angol apróságot, a „Mama szemé”-t Rosentől, a „Hannele”-t Hauptmanntól, a „Titkot” Zachariásné Kallós Donától, a „Kikapós patikárius”-t Gandillottól, az „Ifjúság”-ot Halbetől.

* Zárva. Olvasóink gyakran láthatták a színlapok közt ezt a szót, hogy: Zárva. Ez vonatkozhatnék a *Várszínházra* is, amely egy falusi kis lányban már régóta felebrasztotta azt a hitet, hogy ott már éveken át tartja magát a repertoíron a „Zárva” című kasszadarab, de ennek a színháznak, mint a jóhírű asszonyoknak, nincs meg a maga külön története. Azonban van a muzsának itt a fővárosban egy tragikus hajléka, amely állandóan zárva van: a *Kisfaludy-Színház*. Szükségesnek tartjuk fölemlíteni, hogy ez Ó-Budán van; miniszterek és miniszternék jelenlétében nyílt meg szép remények közt, de e remények mind füstbe mentek. Az óbudai képfestők cserbenhagyták Serlyt, ő meg a társulatát, nem volt sem kassza, sem gázsí és Serly elvitorlázik Amerikába megfogadva, hogy nem utazik többé kulturmissziókban.

* Egyről-másról. A budapesti színházak története javarészt magában foglalja ugyan az 1897. év művészi eseményeit, de teljesen még sem meríti ki azokat. Egyről-másról még beszélnünk kell: A belügyminiszter Gyarmathy Miklóst, a kolozsvári nemzeti színház volt intendánsát, kinevezte „a vidéki színészet felügyelőjévé” és utódja a nevezett színház élén *Bölgönyi József* lett. Gyarmathy működését, sajnos, nem ismerjük s így be sem számolhatunk róla. Február 13-án a bécsi Raimund-színházban előadták németül a „Piros bugyellár”-t. A budai színpadon július 31-én premiéreje volt Jókai *Helvira* című új színművének. Egy másik művészi esemény színhelye a nagyváradi Rhédey-kert volt, ahol *Jászai Mari* isten szabad ege alatt, görög mintára, eljátszotta „Elektra”-t. Július 31-én leleplezték Segesvárott *Petőfi szobrát*, Köllő Miklós művét. Mult hónapban nyitották meg ünnepélyesen az *iparművészeti múzeumot*, ezt a magyar motívumokkal ékeskedő palotát, december 15-én megnyílt egy contre-salon, a *nagybányai művésztelep* kiállítása. Végül *Szikray János* az idén engedélyt kapott a főváros hatóságától, hogy az illői-uton, a Ludoviczeummal szemben, új színházat építhessen. Ez talán már belenyúl a jövő század történetébe.

FŐVÁROS.

(A tizenegyedik kerület.) Kispeszt nagyközség vágyakozik erre az előléptetésre. A fővároshoz akar csatlakozni, úgy azonban, hogy önálló kerület maradjon. A tavasszal egy ízben volt is erről már szó, de elhallgattak a dologgal. Nem tudni, ki bánta meg.

(MI van a vár alatt.) A tavasszal a szentháromság-téren három helyen is behorpadt a föld. Ástak jobbra-balra, találtak különféle csontokat, mesterséges és természetes csatornákat, végtére pedig megállapították, hogy semmit sem tudhatni bizonyosan. Egy hatalmas beomlott nyílás a tárnok-utca felé vezetett, de ezt nem igen bolygatták, mert nagyon soká tartott volna a buvárkodás. Nem sokára dűskálkodhatnak a tudósok az ilyen kikutatni valóban. Bontják a királyi vár szertár-épületét, azután pedig a *miniszterelnöki palotát*, amely alatt állítólag *III. Endre királyunk* is nyugszik. Mert azt, hogy a helyőrségi templom alatt volna eltemetve, amint az akadémiának a falban elhelyezett kőtablója mondja, már rég megczáfolták s az újabb kutatás határozottan a kormányelnöki palota, vagy a várszínház helyére teszi az utolsó Árpád-ivadék sírját.

(A rendőrség.) Soha úgy el nem volt látva dologgal, mint az idén. Egymást érték, hétköznap, ünnepnap a népgyűlések. Hol a kvóta, hol a sajtószabadság, hol a mezőgazdasági munkástörvény miatt panaszkodtak, legtöbbször a szociáldemokraták — néha mások is. A vigszínházi tüntetés sem valami jelentéktelen dolog a rendőri naplóban. Azután meg négy-öt sztrájk, annak elintézéséből nagy rész jutott a rendőrségnek is. Hanem a fő érdemet az orfeumok megrendszabályozásával szerezte. Ezért dicsérték legalább legtöbbször.

A vásárcsarnokok esztendeje.

— A főváros 1897-ben. —

Ez volna a múlt esztendő leghelyesebb elnevezése. Mert volt ugyan minden két hétben valami választás, tárgyalás, föl is vették, el is költötték az ötven millió kölcsönt; czitadella, Károly-kaszárnya, Újépület mind, mind átáramasztak a főváros kezébe, de ezekkel összevontva sem foglalatostkodtak annyit, mint a vásárcsarnokokkal. Az öt nagy palota, amelybe huszonhét nyílt piacot telepítettek be, állandó panasz kuforrása Budapest 1897. január 1-én volt 612.000 lakosának s az azóta bevándorlott néhány ezer embernek. Az árusnak — a lármásabb félnek — az a baja, hogy ellenőrzik, a vevőnek, hogy minden drága, a tanács pedig mind a kettőnek azt feleli, hogy — egészséges és mind a háromnak igaza van s ezt olyan zajjal hangoztatják, hogy egyik sem érti meg a másikat.

Február 15-én nyílt meg a másfél évtizedig tervezett, épített intézmény a központi vásárcsarnokban báró Bánffy Dezső miniszterelnök, Darányi Ignác, báró Fejérváry Géza, báró Dániel Ernő, Wlassics Gyula miniszterek jelenlétében, nem is szólva a főváros és a közélet más notabilitásainak nagy sokaságáról. Másnap reggel huszonhét piac volt üres, ellenben a Vármázház-téren levő központi, a Rákóczy-téren, a Hunyady-téren, a Hold-utcában és az István-téren levő kerületi csarnokokban annyian voltak, hogy alig mozoghattak.

Aznap délelben mindenütt jobb volt az ebéd, mint rendszeren.

Talán előbb szólhattunk volna az ötven millió kölcsönről, mert hiszen ez is nagy dolog. De erre már a városházán sem igen emlékeznek, a nagy publikum pedig akkor sem igen törődött az egész dologgal. Intézzék el a torony alatt, tudniillik a tanácsban, meg a közgyűlésen. El is intézték. Január 30-án megkötötték a szerződést a bankokkal minden nagyobb baj nélkül, kivéven azt, hogy Ráth Károlyt, a főpolgármestert, meginterpellálták, hogy mit keres ő ezen a tárgyaláson, mikor ő érdekelt fél s tagja az egyik bank igazgatóságának. Inkább ott hagyta az elnöki széket, csak hogy egyetlen perczet se hátráltassa a pénz fölvételét, mert a másnapi tisztviselői havi fizetések is kölcsönpénzből kerültek ki.

De sürgős volt már egyéb nagy összeggel járó kérdések megoldása is. Hogy mást ne említsünk, a Czitadella, a Károly-kaszárnya és az Újépület évtizedek óta tárgyalat átvétele. Az utóbbit már bontják is, a Károly-kaszárnya üresen áll, a Czitadella pedig november óta szintén a fővárosé.

Van még más nagyobb kérdés is, amely megoldásra vár. Így a többek között a főváros közigazgatásának reformja, amelyet Hanvay Sándor jözséfvárosi előjáró tervezett, a nyugdíjszabályzat, az esküteri hid, amelynek próbafurásait még februárban bevégezték, a főváros eksztenzív fejlődésének korlátozása, a sertes- és lóvágóhid, a központi városháza, a biztosító-társulatoknak a tüzoltási költségekhez való hozzájárulása, a főváros jövedelmeinek szaporítása, aminek egyik tervét, az új adót, már szerencsésen el is buktatták, az általános osztorozás, a balparti végleges vízmű hátralevő része mind-mind tárgyalás alatt, vagy pedig létesülésként van s éppen elegendő arra, hogy az új tisztikar és bizottság egyáltalán ne unatkozzék.

A főváros új adminisztrációjában minden jelentős pontra régi ismert alak jutott. Márkus Józsefet, aki már a múlt év vége óta utóda volt az idén június 5-én elhalt Kamermayer Károly nyugalmazott polgármesternek, október végén megválasztották főpolgármesterré. Helyébe pedig Haberhauer János alpolgármestert tették, aki a választás izzalmait alatti Halmos Jánosra változott. Gerlóczy Károlylyal nem találkozunk többé a városházán. Mellőzni akarták a múlt hónap polgármesterválasztásánál, de ezt nem várta be, nyugalomba vonult. Nem is választották helyette mást december végéig, mert az ő utódja is új választás alá került volna, egyhónapi tisztség után, épen úgy, mint Halmos János.

És ez az egyszerű mérkőzés elég is volt erőpróbának. Ugy is tavasz óta tartott már a készülődés a decemberi nagy háborúra. Minden kerületben szervezkedtek, akárcsak a szociáldemokrata munkáspárt.

Az Erzsébetváros tisztelt választópolgársága pláne permanenciában is volt, mert egyebet sem csinált, csak választott. Morzsányi a kiállítási proviziós-pör miatt letette a mandátumot. Újból kezébe adták, de csak néhány napra, mert a támadások miatt megint le kellett mondania. Ekkor jött Csernátóny Lajos, aki az országgyűlésen most is képviseli a kerületet, de a választási munkát már a legjobb akarattal sem hagyhatták abba, mert közelített az általános restauráció. De hiába gyűltek össze a nagy taktikusok hetenkint, hiába volt a vezetőség közös programja, a községi választás is, a restauráció is nagy meglepetésekkel végződött. Amott legyőzték a belvárosi szabadelvű pártot, itt pedig a kijelölt választmányt.

VIDÉK.

1897. megyékben, városokban.

Az egyházpolitika terén figyelemreméltó és hazafias szempontból öröndetes jelenséggel kezdődött az elmúlt esztendő. Ez a jelenség nem volt ugyan összefüggésben azokkal az egyházpolitikai kérdésekkel, melyek a magyar közvéleményt az utóbbi években oly élénken foglalkoztatták; de nagyhorderejű és fontos mozgalom volt az, melyet a magyar anyanyelvű görög-katolikusok indítottak meg.

A hazánk különböző vidékein Szabolcs, Hajdu, Szatmár, Ugocsa, Bereg és a szomszédos vármegyékben elszórtan élő magyarajku görög-katolikusok emelték fel szavukat, hogy anyanyelvükön tarthassák istentiszteleteiket. Egyes helyeken már évtizedek óta használták a magyar liturgiát, de nagyobb részüknél még mindig a szláv nyelvű liturgia van gyakorlatban, melyből egy szót sem értenek, pláne a fiatalabb nemzedék, mely teljesen beleolvadt a nemzet testébe. E miatt — valószínűleg pánszláv érzésű egyének részéről — feljelentés történt ellenük Rómában s onnan megjött a szigorú rendelet, mely megtiltotta a magyar liturgia használatát és követelte a magyar nyelvű egyházi könyvek megsemmisítését. Nagy volt e miatt a felindulás a magyar görög-katolikusok között, mert igazságtalannak tartották, hogy amíg román és ruthén ajku hitsorsosaiknak meg van engedve, hogy saját nyelvükön imádhassák az Istent, addig a magyaroknak megtiltották azt; de tiltakozásuknak semmi eredménye nem lett.

Az 1896. év végén lezajlott általános képviselőválasztások utolsó akkordjai hangzottak el egyes kerületekben a múlt év folyamán; részint a lemondás folytán megürült dupla kerületekben, részint egyes mandátumok megsemmisítése folytán kellett elrendelni a pótválasztásokat. Az *abrudbányai* kerületben Lakács László pénzügyminiszter lemondása folytán megürült mandátumot Perczel Béni szabadelvűpárti kapta; *Szentesen* újra megválasztották Sima Ferenczet, *Szigetváron* Olay Lajost, *Halszón* Kolozsvári Kiss Istvánt, *Csacszán* Ráth Pétert, *Szegváron* Múlek Lajost, *Szucsányban* Lehotzky Antalt, *Ugodon* Bauer Antalt, *Gyalán* Bartha Miklóst és *Muraszombaton* gróf Széchenyi Tivadart.

A főispáni karban is több változás volt. Árva vármegye főispánjává, a lemondott Szemrecsányi György helyébe, Kürthy Lajos, Liptó megye főispánja lett — eddigi állásában való meghagyása mellett — ideiglenesen kinevezve. Baranya vármegyének és Pécs városának báró Fejérváry Imre, Sáros megyének Szinnyi Merse István, Szabolcs vármegyének báró Feilitzsch Berthold, Baja városának Schmausz Endre lett a főispánja.

Az egyházi előléptetések között nagy port vert fel gróf Majláth Gusztáv püspök kinevezése, ki a betegeskedő Lönnhardt mellé lett először se-

gédpüspökké kinevezve az utódlás jogával, mely Lönnhardt halálával csakhamar bekövetkezett. A pécsi püspöki széket Hettyey Sámuel esztergomi kanonok kapta.

Márczius tizenötödikét, épen mint Budapesten, az ország majd minden vidéki városában nagy lelkesedéssel ünnepelték meg. Az iskolákban szünetelt az előadások, a kaszinók, egyesületek, testületek és politikai pártok egymással versenyeztek a hazafias ünnepségek rendezésében; október hatodikán pedig gyásztisztviszteleteket tartottak. Halottak napján is megkoszorúzták a vértanúk sírhalmát és emlékbeszédet mondottak felettük.

A mostoha tavaszi időjárás érzékenyen sújtotta a magyar gazdaközönseget és a földmivelő népet. A tönkrement vetések üres kalászokat hoztak; az aratás sovány volt; a rossz terméshez hozzájárult az alföldi munkások sztrájkja; különösen Békés, Torontál, Csanád, továbbá Arad és Bihar vármegyék egyes részeiben mutatkoztak azomorú jelenségek a szociálistasznak; úgy, hogy több helyen a csendőrséget kellett kirendelni, némely vidékre pedig a Felvidékről hoztak munkásokat.

Éppen ezekben a válságos, nehéz időkben látogattak meg bennünket a német gazdák, a berlini gazdasági egyesület tagjai, kik Magyarország különböző vidékein, az egyes nagyobb uradalmakat és állami mintagazdaságokat tekintették meg és csodálatukat fejezték ki mezőgazdaságunk fejlettségén.

Az aratási munkálatok idején, július hó első napjaiban nagy zivatar vonult végig az országon. Jégeső, felhőszakadás omlott le a vetésekre, különösen Zemplénben és a Felvidéken viti végbe nagy pusztítást az itéletűd. A Dunántul Nagy-Kanizsa környékén, továbbá a Tisza, Maros és a Körös mellékén, Szegeden, Mohácson, Lippán, Déván, Aradon, Nagybecskereken és Baján dühöngött az orkán, házfedeleket hontva, fákat tördelve és leszaggatva a gyümölcsöket.

Ennek az abnormis időjárásnak következménye volt az az óriási hegyecsuszamlás is, mely Egeres és Gorbó között felszakította a vasúti síneket, odáig tolt a töltést, úgy, hogy a közlekedés hónapokig szünetelt s a vonalat más irányba kellett kiépíteni.

Bánffy-Hunyad környékén július 22-én meglehetősen erős földrengés volt, de kárt nem okozott.

A születések és halálozások, a statisztikai adatok tanúsága szerint, az elmúlt év első felében jóval kedvezőbbek voltak az ország népessedésének szaporodására, mint az előző esztendő hasonló időszakában. A halálozásokat leszámítva, a népesség január 1-től június végéig 98.821 lélekkel szaporodott. A születések aránya legmagasabb a tiszán-inneni részben volt, legalacsonyabb, mint rendszeren, a Dunán túl. A legszaporátlanabb megye Baranya, a legszaporább Ugocsa és Bereg. Halálozás legtöbb volt a Tiszán túl, legkevesebb a Tiszán innen. Legnagyobb volt a halandóság Hevesmegyében, a legkisebb Fogarasban. A városok közül a legnagyobb halandóság Pozsonyra, a legkisebb Bajára esik. A fertőző betegségek júniusban öröndetes módon csökkentek. A tüdővész, ez a ledveszedelmesebb fertőző nyavalya, 5526 embert vitt sírba. A vidéki népességben körülbelül minden nyolczadik, a városinál majd minden ötödik halott a tüdővész áldozata volt.

Az elmúlt év folyamán öröndetes törvényhozási intézkedés volt az, melynek alapján az új honvédségi tisztképző-, illetve katonai realiskolákat felállították. Az egész országnak, de különösen hat vidéki városnak, Sopronnak, Pécsnek, Győrnek, Eperjesnek, Nagyváradnak és Temesvárnak szerzett ezzel örömet a kormány.

A nemzet hazafias érületének megnyilatkozásai voltak azok a szobrok, melyeket egyes városokban emeltek.

Pozsonyban a Mária Terézia szobrát a király, az udvar, a kormány és a tudományos testületek jelenlétében leplezték le. Sopronban gróf Széchenyi Istvánnak, a győrmegyei Kis-Megyerén

Ottó főherceg jelenlétében a napoleoni csaták nemzeti fölkelőinek; a csikvármegyei *Nyergestetőn* a székely harcsoznak; *Nagy-Kátán* az 1849-ben elesett honvédeknek; a *bihari* földvárban a honfoglalás emlékére; *Segerváron* *Petőfi* Sándornak; *Uj-Palánkán* *Szent Istvánnak* emeltek szobrokat, illetve emlékeket.

Az ősz elején hatalmas vendégei voltak a *Dunántulnak*. A *Komárom* vármegyében, *Tata* vidékén lefolyt hadgyakorlatokat nézte végig II-ik *Vilmos* német császár és I-ő *Ferencz József* magyar király.

Tata és *Tóváros* apró házacska épügy, mint a gróf *Esterházy*-féle híres kastély, ünnepi díszet öltött.

Szeptember 9-én este a hadcsapatok elfoglalták a fővezetőség által számukra kijelölt induló helyeket, másnap megkezdődtek az ellenséges hadműveletek és szeptember 13-án történtek meg a befejező és döntő mérközések *Szend* községnél, hova *Lobkovitz* fedett állásban előrenyomulván, az uralkodók előtt fejlődött ki a harc és *Frigyes* főherceg hadtestének vereségével végződött. Azt mondják, hogy a mérközésnél zavarok fordultak elő, s a király ki is fejezte kedvetlenségét. A harcoknak hat óráig volt szemlélője a két uralkodó. A győztes *Lobkovitz* hadteste egy órákor vonult el a fejedelmek előtt, kik azután visszatértek *Tatára*.

A téli idő beálltával, a csapásos esztendő réme, az *ínség* kezdett jelentkezni az ország különböző vidékein. Különösen *Krassó-Szörény-megyében* a Bukovinából letelepített *csángóknál* köszöntött be a nyomor. Részint a rossz termés, részint a gonosz kezek kizsákmányolása miatt koldusbotra jutott a nép, de úgy itt, mint az ország más vidékein is a kormány és a törvényhatóság intézkedett, hogy a bajok — amennyire lehetséges — orvosoltassanak.

A nehéz idők következménye az is, hogy a vármegyék és a vagyosabb városok is zárszámadásaikat deficitel zárják és költségelőirányzataikat felemelt pótdókkal fedezik.

A *községnevek helyes megnevezésére* vonatkozó törvényjavaslat forrongásba hozta a nemzetségeket; különösen a *szászok* és *oláhok* vettek zokon ezt az intézkedést s míg amazok képviselőik egy részét a szabadelvű pártból való kilépésre kényszerítették, addig az utóbbiak *Lucacia* László és társai bujtogatására, tiltakozó gyűlésekre csődítették a divergens elemeket. Azonban az *Aradra* összehívott gyűlést a hatóság betiltotta s meg kellett nekik elégedni a velők egy követ fűző *Metiana* püspök atyai áldásával.

A magyar tengerpart városában, *Fiumében* is felfordultak és elmérgesedtek az állapotok. A dolgok elfajulásának az oka az volt, hogy a magyar országgyűlésen hozott törvény szerint az esküdtbíróságok életbeléptetésénél *Fiuménak* esküdtbíró-sága nem lesz, hanem a budapesti királyi tábla illetősége alá tartozik.

Fiume polgársága ez ellen orvoslást keresett a kormánytól, de nem kapott. Erre kitört az elégtelenség, melyet a horvátok, *Barcsics* és társai vezetése alatt, kiaknáltak. A polgármestert hevesen támadták s indítványozták, hogy *Fiume* ne *Budapestre*, hanem *Zágrábba* küldjön képviselőket; de ez indítványt leszavazták.

Dárday Sándor miniszteri tanácsos, ki a kormány megbízásából foglalkozott a fiumei ügyekkel, az ottani állapotok bolygatása közben nyomára jött annak is, hogy ott sok szentesített törvényt vagy egyáltalában sehogy, vagy csak hiányosan hajtanak végre. Így a *közigazgatási bíróságról* szóló törvényt sem igen respektálják s lázitanak a *büntető perrendtartás* javaslatának 15 §-a ellen is.

A kormány és ennek megbízottja, dr. *Gaal* Tibor kormányzóhelyettes, kijelentették, hogy bármi történjék, a törvényeknek érvényt fognak szerezni.

Erre az *autonomisták* bizalmatlanságot akartak szavazni gróf *Luthyány* Tivadarnak, *Fiume* országgyűlési képviselőjének, mert szerintük nem védte elég erélylyel az ő vélt jogait.

November 11-én a *rapprezentanza* tagjai, összesen negyvenketten, tanácskozássra gyűltek össze, melynek eredménye az lett, hogy az aznap este tartott városi közgyűlésen *Mayländer* Mihály podesta hivataláról, 45 bizottsági taggal együtt lemondott, mire a polgárság lelkesen tüntetett mellette és fátylaszenét rendezett tiszteletére.

A *rapprezentanza* tagjait december 20-án választották meg s a választás heves küzdelem után, a dr. *Mayländer* Mihály volt podesta vezetése alatt álló *autonom-párt teljes győzelmével* végződött.

Végül felemlítjük, hogy a király *Fiume* kormányzójává gróf *Szapáry* László országgyűlési képviselőt nevezte ki. Hivatali állását azonban még nem foglalta el.

TÖRVÉNYKEZÉS.

A múlt esztendő bünkrónikája.

Tizenkétezer följelentés!

Mennyi bűn! És mennyi munka!

Mert körülbelül tizenkétezer panaszt nyújtottak be a múlt esztendőben a budapesti büntető törvényszékhez. Tehát minden hónapra ezer, minden napra harminczhárom följelentés esik.

Igaz, hogy nem minden panasz került végtárgyalásra, de valamennyi dolgot adott az ügyészségnek és a törvényszéknek.

A tizenkétezer följelentés közül félretettek — hozzávetőleges számításal — ötezret, a bünvádi eljárás megszüntetésével végződött körülbelül négyezer panasz és így háromezret intéztek el végtárgyaláson.

A törvényszéknél naponta három végtárgyaló tanács működik, s így naponta minden egyes tanácsnak tíz-tizenkét bünpert kellett elintéznie, ami nem épen kicsinylendő munka.

Természetes, hogy a vagyon ellen elkövetett büntettek száma jóval nagyobb, mint az ember élete ellen irányulóké. De hát bőven kijutott mind a kettőből. A főkapitány ugyan minden hónapban bejelenti a közigazgatási bizottság ülésén, hogy a főváros köz- és vagyonbiztonsága megnyugtató, de ha végigtekintünk a bünkrónikán, bizony elijesztő képet látnunk. Bizonyos tekintetben azonban mégis megnyugtató a főkapitányság jelentése: hogy tudniillik tizenkétezer mégis kevesebb, mint huszonnégyezer.

A gyilkossági bünpercek száma évek óta nem volt oly nagy, mint a múlt esztendőben. Egymásután kerültek tárgyalásra a rablással párosult gyilkossági esetek.

Az év elején négy embert ítéltek halálra a törvényszék: *Kovács* Jánost, *Marosi* Sándort, *Kis Horvát* Istvánt és *Kerti Szabó* Jánost, akik egy *Velkovics* Gitán nevű szerb marhakeroskedőt a Ferencvárosban meggyilkoltak és kiraboltak. A felsőbíróságok a halálos ítéletet életfogytiglani fegyházbüntetésre változtatták.

Halálos ítélettel végződött *Hradil* Alfonz tót napszámos bünperének tárgyalása. *Hradil* tudvalevőleg fényes nappal meggyilkolta *Koch* Józsefnét, azzán Pécsbe menekült, ahol egy *Szlavik* Mária nevű özvegy asszonyon kísérelt meg gyilkosságot.

Tanaszkovics Száva tót munkás egy népszínház-utczai kereskedőt, *Haas* Wolfot fosztotta meg életétől. A törvényszék életfogytig tartó fegyházbüntetéssel sújtotta, a királyi tábla azonban megváltoztatta ezt az ítéletet és a gyilkost kötélhalálra ítélte.

A múlt esztendőben került tárgyalásra *Appel* Lajos gyilkosainak, *Fuchs* Mátyásnak és *Hegyi* Károlynak rablógyilkossági bünpere is. A bünestet még mindnyájunknak élénk emlékezetében van. A törvényszék Hegyit tizenkét esztendői, czinkostársát pedig életfogytiglani fegyházra ítélte.

Gárdos Lajos fővárosi vagyonos mérnököt is gyilkosság miatt fogták perbe. Azzal vádolták, hogy feleségét, aki terhére volt, megmérgezte. Az ügy még csak vádhatározat stádiumában van. — *Gottlieb* Hermann házaló gyilkosainak bünperét a pest-vidéki törvényszék tárgyalta. Tíz markos legény volt a vádlott. Éjnek idején megtámadták a budaeörsi-uton gyanútlanul haladó házalót, s addig ütöttek-verték,

amíg csak élet volt benne. A főbűnöst, *Schulz* Jánost, szándékos emberölés büntetéseért nyolcz évi fegyházra ítélték.

A vidéki törvényszékek gyilkossági ügyei között a hódmezővásárhelyi méregkeverők bünpere foglalja el az első helyet. Pitaválba jött eset, mely vörös fonálként fog végighúzódni a század bünpereinek krónikájában. A pszichológus is csodálkozva olvassa a ritkaság-számba menő esetet. Asszonyok szöveteztek gyilkosságra és gyilkoltak üzletszerűen. Előbb bebiztosították az áldozatokat a hódmezővásárhelyi temetkező-társulatoknál, azzán eltették őket láb alól. Márczius tizenötödikén kezdte meg a végtárgyalást a törvényszék. A vádlottak: *Jäger* Mari, *Csordás* Lidi, *Varga* Lidi, *Szappanos* Kiss Sámuel és *Horváth* János voltak. *Jäger* Marit és *Csordás* Lidit halálra ítélték, a többieket fegyházbüntetéssel sújtották. A szegedi királyi tábla azonban a halálbüntetést megváltoztatta és életfogytiglani fegyházra mért az elvetemült asszonyokra. E bünpör tárgyalása közben történt, hogy *Muskó* Sándor elnöklő bíró hirtelen meghalt s a végtárgyalást el kellett halasztani.

A székesfehérvári törvényszék *Gáncs* Dánielt ítélte kötélhalálra rablógyilkosság miatt, az eszéki törvényszék pedig *Bjonzavacz* rendőr gyilkosát sújtotta halálbüntetéssel. A zágrábi törvényszék a múlt esztendő végén tizenegy embert ítélte kötélhalálra a szjenicsáki vérengzésből kifolyólag, amelynek tudvalevőleg két horvát hivatalnok volt az áldozata. A felízgatott szjenicsáki parasztok azzal gyanúsították őket, hogy magyar zászlót akartak kitűzni a horvát templomokra.

A többi nevezetesebb bünestet között legnagyobb feltűnést keltett a *Morzsányi* Károly volt országgyűlési képviselő bünpere. Az ezredéves kiállítás jegybérlet-vállalatának a tőzsdebíró-ság előtt folytatott perében az alperesek egyike azzal a kompromittáló nyilatkozattal állott elő, hogy a *Spitzer* Gyula által követelt százezer forint bizonyos magas állású egyéneknek volt szánva. Ez a nyilatkozat volt okozója annak a bünvádi vizgatlatnak, amit *Morzsányi* Károly és *Spitzer* Gyula ellen megindítottak. Megszüntetéssel végződött ugyan, de *Morzsányinak* mégis a mandátumába került ez az odíozus affér. A vállalkozók egyébiránt nem nyugodtak bele a jogerős megszüntető határozatba, hanem perujtásért folyamodtak s a pernek újból való fölvetését el is rendelték.

Az országos képtárban elkövetett sikkasztási bünpert a múlt esztendőben még nem fejezték be. A képtár egykori igazgatójából, *Pulszky* Károlyról kisütötték az orvos-szakértők, hogy bolond s ha sikkasztott, beszámíthatatlan állapotban sikkasztott. A törvényszék nem vette figyelembe az orvosszakértők véleményét és *Pulszky* Károlyt a királyi ügyészség indítványára sikkasztás büntetése miatt vád alá helyezte. *Pulszky* megfelebbezte a vád alá helyező határozatot, a kir. tábla azonban a fölebbezés tárgyában még nem határozott.

Dr. *Korotnai* (Krick) Árpád hírhedt lopási ügyében is tavaly hirdették ki a kuria ítéletét, mely a szerencsétlen véget ért orvost négy esztendői fegyházbüntetéssel sújtotta.

Nagy port vert föl *Tarnóczy* Gusztáv volt országgyűlési képviselő bünperes. *Lazarovics* Mihály panaszára került sikkasztás és uzsora miatt a vádlottak padjára. A törvényszék fölmentette.

Szeless Etelka váltóhamisítási bünügyében a királyi tábla három esztendőre emelte fel a törvényszék által kiszabott egy évi börtönbüntetést. Az ítélet még nem jogerős.

Az okleveles gonosztevők száma is szaporodott. *Lenkei* Béla budapesti gyakorlóorvost lopás miatt letartóztatták. Előbb Budapesten, azzán Bécsben követte el a képtolvajlást. Bécsben már elítélték, Budapesten csak ezután kerül ügye végtárgyalásra. De már vád alá helyezték lopás büntetése miatt.

Dr. *Vida* János ügyvédet sikkasztás büntetése miatt ítélték el hat hónapi börtönrre. Egyik kollégáját károsította meg 1100 forint erejéig. A másodbíró-ság helybenhagyta a törvényszék ítéletét.

Dr. *Takács* Zoltán is hallatott magáról. Perujtást kért, de kérelmével elutasították. Főlebbezet,

s a királyi tábla a törvényszék elutasító végzését helybenhagyta.

Chudy Hugó rendőrtanácsos bűnpöre is nagy szenzációt keltett. Hivatali sikasztások miatt függesztették fel állásától és helyezték vizsgálati fogházba. A törvényszék csak nemrég ítélte el tíz esztendei fegyházra.

A Brunkala Lászlóné-féle okirathamisítási per még a mult esztendőben sem tűnt le a napirendről. A hírhedt Vásonkeő-pörből igazi tengeri kigyó lesz. Brunkalán tudvalevőleg perújítást kért, s a törvényszék el is rendelte azt.

Tavaly indították meg a „Fortuna” részvénytársaság „gründölőit”: Langermann James és Hammaud Ede ellen is a vizsgálatot család bűntette miatt. Körülbelül harminczan jelentették fel az igazgató urakat, akikről azonban a szegény károsultak sem tudják, hogy vajh kik ők és merre van hazájuk.

A tizenkétezer följelentés között kettő olyan is van, amelyekben miniszterek megbüntetését kérték. A „Krestyán” című tót lapocská kiadója, Németh Gellért, Perczel Dezső belügyminisztert jelentette fel hivatalos hatalommal való visszaélés miatt. Rossz néven vette a minisztertől, hogy a Krestyánt izgató cikkei miatt elkoboztatta. Természetes, hogy félretették ezt a panaszt, mert az 1848. évi III. törvénycikk 36-ik szakasza értelmében a miniszterek csak hivatalos minőségükön kívül elkövetett vétségekre nézve állanak a köztörvény alatt.

A másik panasz éle br. Bánffy Dezső miniszterelnök ellen irányult. A néppárt egyik korifeusa, Molnár János apát-plébános, orsz. képviselő jelentette fel levéltitok megsértése miatt, mert egy hozzá írt és kényes pártpolitikai titkokat érintő levél nem az ő kezébe, hanem tekervényes utakon a miniszterelnök kezébe jutott, aki aztán éppenséggel nem csinált belőle titkot. Ezt a följelentést is félretették.

Dr. Schmitt Jenő, az „Állam” nélkül című „ideális” anarchista újság fílozófus szerkesztője is a törvény előtt állott. Izgatás miatt fogták perbe, mert hát mérges cikket írt a törvény kötelező ereje ellen. Az esküdtek fölmentő verdiktet hoztak, hiába bizonyította Baumgarten Izidor ügyész, hogy Schmitt Jenő veszélyes tanokat hirdet.

A mult esztendőben íróársaink közül is többnek baja akadt a büntető bírósággal. Ábrányi Kornél országgyűlési képviselő kitöltötte a reá márt öt hónapi fogházbüntetést. Barna Izidor lapszerkesztő december hónapban kezdte meg büntetését. Ma is a fogházban van, ahol memoárjait írja mindnyájunk gyönyörűségére. Bartha Miklós is megkezdte büntetését, amelyet a Wekerle-sajtóperből kifolyólag mértek reá; de hát alig nézett körül a cellájában, már közölték vele, hogy királyi kegyelemből elengedték a büntetését.

A mult esztendőben állotta ki büntetését báró Atzél Béla is, akit tudvalevőleg a Karsaival vívott párbaja miatt ítéltek el.

A bankár urak közül Kánitz Mór és Csajági Lajos váltak ki, mint nagyobb kaliberű gonosztevők. Mind a kettő „nagyban” dolgozott; az egyik 60.000, a másik 70.000 forint erejéig károsította meg azokat a szegény ördögöket, akik rájuk bízta pénzeiket. Kánitzot tíz esztendei fegyházra ítéltek, Csajági azonban csak hat évet kapott.

Felűnést keltett az a bűnper, amelyet a kormány indított Ammer István jószágigazgató ellen. Ammer azt írta Izemborg Lipót hessen-nassau herceg gondnokának, hogy Magyarországon a miniszterek is elfogadnak per nefas jutalmat. Rágalmazás miatt négyszáz forint pénzbüntetésre ítéltek.

Inczedy László lapszerkesztőt megvesztegetés vétsége miatt két hónapi fogházra ítéltek. A vád szerint Inczedy egy a miniszteriumban alkalmazott díjnoktól két diplomáciai okmányt vett meg közlés végett. Paschoit József díjnok az okmányokat a miniszteriumból ellopta. Az ítélet most már jogerős.

A párbaj-ügyek között legérdekesebb volt Rudnay Béla főkapitány és Szirmai Imre színész párbajügye. Rudnay Béla még főispán korában megverekedett Nógrádmegye volt alispánjával, Scitovszky Jánossal. Mind a ketten három-három napi államfogház-büntetést kaptak.

A másik párbaj előzménye az volt, hogy a

Népszínház hősszerelmese több ízben állatogatót Freystadtler Flóra asszonyhoz, amiért aztán báró Splényi Árpád azt írta neki, hogy tekintse magát arculütöttnek. A törvényszék báró Splényit két napi — Szirmai Imrét pedig egy napi államfogházra ítélte.

Az esküdszéki pörök között nem sok a nevezetes.

Részint rágalmazás, részint becsületsértés miatt elítéltek: Zollner Béla ügyvédet (pénzbüntetésre), báró Kaas Ivort, dr. Kontur Bélát, Biró Zoltánt, Maróthi Jánost és Becsei Istvánt (pénzbüntetésre), Seper Kajetánt (négy heti fogházra), Pálffy Mihály ügyvédet (pénzbüntetésre), Bergl Sándor mérnököt (pénzbüntetésre), Vathi Istvánt (pénzbüntetésre), Bakonyi Eleket (egy hónapi fogházra), Iro Károlyt (pénzbüntetésre), Szabolcsi Miksát (pénzbüntetésre), Simli Mariskát (pénzbüntetésre).

Szóval a mult esztendő bűnkronikája elég érdekes és tanulságos volt.

Sok volt a bűnper, de hát vigasztaló az a tudat, hogy ebben az esztendőben még több lesz. A statisztika bizonyítja, hogy nálunk a bűnesetek száma évről-évre emelkedik.

Szomorú statisztika!

SPORT.

— Vadász-sport. A mult évi vadász-szezon egyik nevezetes eseménye, ugyszólván fénye volt az a vadászat, melyet Frigyes főherceg Baranya vármegyében levő belyei uradalmában rendezett II-ik Vilmos német császár és I-ső Ferencz József király tiszteletére.

A tatai hadgyakorlatokról szeptember 15-én délután utazott el a két uralkodó Baranyába.

Ő Felsége és Frigyes főherceg Mohácson várta be Vilmos császárt, honnan a Sophie gőzhajóval a Dunán folytatták utjukat a világ legpompásabb vadászterületére, a szigeti erdősegre, mely egy tagban meghaladja a 8000 holdat. Királyunknak a köriserdei vadászlatot, a német császárnak a karapancsai főerdészi lakot rendezték be.

A vadászatokra az idő nem volt kedvező, de annál inkább a vadász szerencse. Különösen Vilmos császár lett gyönyörű szarvasokat. Hajnali szürkületnél kezdtek rendesen a cserkészést; királyunk szeptember 18-án hagyta abba a vadászatot, Vilmos császár egy nappal tovább maradt, megelégedését nyilvánítva az eredmény felett.

Nagyobb szabású vadászatokat rendeztek apróbb vadakra Pallavicini Sándor őrgóf pusztaszeri uradalmában, hol Mihailovics Miklós orosz nagyherceg, a csár nagybátyja is részt vett.

A „Magyar vadász- és vadtenyésztő társaság” komárommegyei területén szintén sikeres vadászatokat rendeztek.

Gróf Zichy Jenő fehérmegyei birtokán tartott vadászatokon Milán, Szerbia exkirálya, több napon át részt vett.

Végül megemlítjük, hogy a sportkörök érdeklődése mellett Bécsben kutya-kiállítást rendeztek, melyen a magyar vizslák is dicsőséget arattak; a mennyiben Főnagy József kutyaí összesen 18 első, 3 második és 3 tiszteletdíjat hoztak haza.

Az egyes vidékeken a szezon megfelelő idejében szárnys és apró vadakra sikerrel folytak a vadászatok s mindenütt a vadállomány emelkedéséről adtak számot a jelentések.

— A királyné-díj. A mult évben alapított 50.000 koronás királyné-díjat, a versenyév egyik legszenzációsabb sporteseményévé avatta az a körülmény, hogy ebben indult először a három éves veretlen Debutante. A nagy klasszisú kanca Ganache-val mérkőzött, melyet csaknem épp oly könnyen vert meg, mint Tokio a szt. István-díjban. Ganache itt még a helyről is leszorult, Gyöngyös és Náni szinte előtte tértek a célhoz.

— A jubileum-díj. Az elmúlt versenyév legkiválóbb sporteseménye kétségtelenül az 50.000 koronás jubileum-díj volt. Ebben kellett ugyanis eldőlnie a monarkia két legjobb versenylova: Tokio és a veretlen Debutante között az elsőség kérdésének. A mérkőzés Tokio győzelmével végződött

ugyan, de ez a győzelem éppenséggel nem volt könnyű és Tokiót tekintetbe véve Debutante-ra nézve a kedvezőtlen súlyviszonyokat, csak nagyon kevéssel helyezi az utóbbi fölé.

— A Király-díj. Évek óta nem érte a turf közönségét olyan meglepetés, mint amilyent a millennium emlékére alapított 100.000 koronás Király-díj idei eredménye. Mindenki a nagy Tokióra esküdt, mindenki verhetlennek tartotta e díjban a nagy Kincsem-unokát. Annál szenzációsabb volt az eredménye. A díjat Ganache vitte el L'Astro és Or-dur ellen, a híres Tokio pedig negyedik lett. Ganache rendkívüli versenyképességéről tett ezuttal tanúságot, mert 66 és fél kilogramm abszolút magas teher alatt játszva győzött a mély talajban.

— A Szent István-díj. A nyári meeting kimagasló futamát, a 80.000 koronás Szent István-díjat a minden idők legnagyobb és leghatalmasabb favoritja, Tokio vitte el Pardon és Ganache elől. A Talpra-Magyar-ivadék tehát revancheot vett legyőzőjén, Ganache-on. Érdekes momentum volt a futamnak a román Sagesse részvétele. Sagesse ott-hon minden lovat lever — a Szent István-díjban jó utolsó volt, ami a legeklatánsabban bizonyítja a két tenyésztés közti különbséget.

— A derby. A magyar telivértenyésztés dicsőségét homályba borította az 1897-iki esztendő legkiválóbb futamának, a derbynek eredménye. A német Saphir eljött hozzánk a kék szalagért s bár 12 magyar ló állott ki vele szemben, mégis sikerült elvinnie a babért. Igaz, hogy az idei derbyt lassu iramban futották, igaz, hogy az évjárat legjobbjai nem vettek részt a küzdelemben, de ez győnge vigasztalás volt. Még az sem volt megnyugtató, hogy Saphirnak ez a győzelem teljes letörésébe került. Hogy mennyire ocsó győzelem volt ez a németnek, bizonyítja az a körülmény, hogy a közvetlenül mögötte beérkezett lovak az egész esztendőben a lejárt nagyságok szerepét játszották. Érdekes, hogy a bécsi derbyt, csak kétszer sikerült német lónak megnyerni: 1876-ban Goodhope-nak, s az idén Saphirnak, mindkettő pedig báró Oppenheim lova volt. A szenzációt azonban nem a magyar lovak veresége, hanem Seba, a handicap-ló második helye okozta.

— Champion urlovas. Az elmúlt esztendőben a championátust Krontzbruck Zdenko főhadnagy vívta ki. Lovagolt összesen 136-szor, első volt 72-szer. A sorrendben követik: Fibich, herceg Taxis, Mr. Brock, Horthy Szabolcs, gróf Pejacevich, gróf Spanochy, Koller E. főhadnagy, Szemere főhadnagy stb.

— A St. Leger. Wahrmann Richardot azért a nagy veszteségért, amit azáltal szenvedett, hogy az ő tulajdonában lévő legjobb hároméves Statesman nem vehetett részt a derbyben, fényesen kárpótolta a 70.000 koronás St. Leger. Statesman játszi könnyűséggel verte meg Inaskát, Kópét, Tip-Topot és Seba, ami csaknem kétségtelenné teszi, hogy a jeles csikó a derbyt is sikerrel megvédte volna a német Saphir ellen. A St. Leger mult évi eredménye vigasztalás nekünk, mert azt mutatja, hogy tenyésztésünk még sem olyan rossz, mint amilyennek a derby után látszott.

— Az Austria-díj. A két éves és idősebb lovak számára kiírt 100.000 koronás Ausztia-díj az eddigi eredménytől eltérőleg idősebb ló győzelmével végződött. A négy éves Gomba vitte el a díjat, elkeseredett küzdelem után a legjobb két éves: Basserl elől. Ez a verseny rossz fényt vet két éveseink klaszsiszására, már csak azért is, mert a harmadiknak beérkezett Maikönig, melynél pedig két éveseink közül talán csak az egy Basserl jobb — alig fejhosszal tudta leverni Kelet-et. Ez utóbbi pedig távolról sem tartozik legjobb hároméveseink közé.

— Német lovak nálunk. A mióta nálunk loversenysporttal foglalkoznak, külföldi telivérek taian összesen sem arattak annyi diadalt, mint az elmúlt esztendőben. Egymásután vándoroltak az ötven- és százezer koronás díjak Németországba. Saphir nyitotta meg a bécsi derbyvel német lovak diadalutját Vasa és Petersell folytatták Köttingbrunnban, Vollmond pedig befejezte a budapesti versenypályán. Különös fontosságot csak ez utóbbi győzelemnek tulajdonít-

hatunk, mert a két éves Völmond, mely hazájában nem is tartozik az első klasszisba, leggyorsabb három éveseit: *Wette nicht*-et és *Bogdány*-t verte meg az *ősi kísérleti versenyben*.

† **Tokio utolsó futása.** Mind ott voltak egymás mellett, azok is, akiknek sok keserűséget okozott, akik angol expedíciója alkalmával sok pénzt veszítettek rajta. Mégis, mikor utoljára meglátuk a dus sörényű búske tálot, minden telivér sportman szívét bizonyos érzékenység fogta körül; mert tudta, hogy évek mulnak, amíg újra egy Tokiot fog láthatni a gyepen. Daczára vereségének, három évjáratban ő volt a legjobb ló a 6 volt a közönség dédelgetett kedvence. Utolsó futása, október 3-án, dicső befejezése volt nagy karrierjének. A 16,000 koronás lovaregyleti díjban csak a kiváló üllőképeségű Jason-t és Se baj-t kellett ugyan megvernie, de az a stílus, amelyben győzött, imponáló volt. Lelkes éljen a taps kísérté boxjába. A Kincsem-unoka versenykarrierje a következő volt: futott összesen 32-szer, 23-szor első, háromszor második és hatszor hátul volt. Összgyőzése: 665.225 korona. Tokio most Napagedl-ben élvezi a jól megérdemelt nyugodalmat, hol apaméni feladatok várnak rá.

† **Magyar lovak Németországban.** Lovaink külföldi szereplésének, mint két év előtt, tavaly is Tokio fényes diadala adta a szignaturáját. Két év előtt a 100.000 márkás baden-badeni nagy díjat nyerte meg kiváló francia, angol és német lovak ellen, tavaly pedig a *berlini nagy-díj* 100.000 márkáját hozta haza *Wolkenschieber*, *Or-dur* és *Ganache* legyőzve *Lobengula* elől. *Destillateur* a berlini *Union*-ban győzedelmeskedett a magyar *Paavret* és *Lehemann* felett. Azután vereségek következtek. A *hamburgi nagy díjban* *Ganache* verést kapott, *Lobengula* és *Sporn* mögött harmadiknak ért a célhoz. Sem a *Gaga-mén*, sem *Mai-könig* veresége a baden-badeni *Zukunft-Rennen*-ben nem nevezhető szégyenletes eredménynek, mert míg *Ganache* abszolút magas teher alatt kemény talajon nem bírta képességeit érvényesíteni, addig a *két éves Maikönig* szívtén nagy súlytal indult. *Statesman* második helye a német derbyben sem volt nagy vereség, mert ott a dagadt lábú *Statesman* csak azért nem győzött, mert rossz taktikával volt lovagolva. Gomba a nem neki való távolságban futott, *Voltigeur* a Hanza-díjban formán kívül volt s nálunk is rossz volt.

× Egy híján ezer ló futott az idén a monarchia versenypályáin, melyek közül összesen 456 nyert versenyt, és pedig:

2 éves	121
3 "	163
4 "	90
5 "	31
6 "	18
idősb	32
Összesen	456

† **Apamének 1897-ben.** A lezajlott esztendőben, mint apamén a legnagyobb eredményt a belföldi tenyésztésű *Zsupán* érte el, melynek ivadéka 326.814 koronát nyertek. A külföldi apamének élén *Master Kildare* áll 192.854 korona nyeresénnel. A belföldi apamének általában 1,532.048 koronát, a külföldiek 1,659.728 koronát nyertek ivadékaikkal.

† **Legjobb.** Pályáinkon legtöbbet 276.500 koronát nyert *Dreher Antal*, a lovak közül legtöbbet 130.630 koronát össze nyert *Tokio*, a legtöbb ízben, 26-szor, futott *Hableány*, legtöbbszor, 9-szer győzött *Kominek*, legtöbbszor, 276-szor, ült nyeregben és győzött az urlovak közül *Kreutzbruck* főhadnagy, legtöbbszor lovagolt *Hyams*, legtöbb győzelmet, 79-et, aratott *Adams*, legtöbbet *Ladrons* győzelmeire fizetett a totalizátor.

KÖZGAZDASÁG.

Közgazdaságunk 1897-ben.

Milyen volt Magyarország közgazdasága az 1897. év folyamán? Ennek a feltűntetése képezi az alábbi fejtegetések feladatát. Érezzük és tudjuk, hogy az a kép, amelyet egy cikkely keretében szolgáltatunk, nem teljes. Hiszen egy esztendő lefolyása az eseményeknek oly óriási tömegét hozza felszínre, hogy azokat valamennyit megragadni, egymásra való kölcsönhatásaikban összemérni és eredményeikben fixirozni szinte lehetetlenség. Lehetetlen még annak is, aki mint krónikás napról-napra ott tartja ujját az ország gazdasági életének útján, érzé és

főljegyzik annak minden kitérését. Csak odavetett vonásokban, vázlatosan rajzolhatjuk meg ennél fogva a képet. Hibája lehet, hogy nem képez szerves egészet, hogy nem terjed ki minden mozzanatra, de előnye kétségtelenül az, hogy igaz és hű, mert közvetlen megfigyelésből származik.

Mint kiválóan agrikul államban, amely fölös mennyiségben produkált mezőgazdasági terményeinek értékesítéséből meríti erejét, az aratás eredményétől függ nálunk első sorban az egész országnak boldogulása, a gazdasági élet minden ágának állapota, Fájdalom: az idei termés felette gyenge eredményt szolgáltatott. Volt ugyanis az idei termés hivatalos becslés szerint:

	1897	1897	ezidén
	millió	métermázsza	
buzában . . .	24.47	38.—	13.53
rozsbán . . .	8.93	13.47	4.54
árpában . . .	9.—	12.90	3.90
zabban . . .	8.50	10.97	2.47

Gazdasági főtermékünkben a buzában évtizedek óta nem volt ilyen gyenge termésünk és különösen az utolsó esztendőkhöz képest, a melyekben 37—41 millió métermázsza között váltakozott a buzatermés, a deficit kirívóan nagyknak jelentkezik. Míg más években a termésből igen tetemes mennyiség maradt fönn *kiviteli célokra*, addig az idén ép annyi termett buzából és rozsból, amennyit az ország normális időkben elfogyasztani szokott, úgy, hogy az a csekély mennyiség, amely buzában és lisztben az 1897-ki termésből mégis kiviteltre kerül, a belföldi fogyasztásnak csökkenéséből és szurrogátumokkal való pótlásából származik. A magyar mezőgazdaságra az idei rossz termés annál nagyobb csapást jelent, mivel hosszú idő után végre kedvezőbb alakulás állott be már a tavasszal, amidőn nyilvánvaló lett, hogy a fogyasztó államok termési kilátásai kevésbé kedvezők. Már július elején, amikor a hivatalos becslések még 33 millióra tették a várható buzatermést, ellenben a kereskedő körök legfeljebb 30 milliót konzerváltak, 9 forintra szűkölt fel az usance buza ára. A gabonapiacson lázas izgatottság uralkodott és az aratás megkezdését követő hetekben a budapesti tőzsdén következőleg jegezték az árakat:

	július 1.	július 20.
effektív buza	8.45—9.15	9.70—10.45
buza őszre	8.33	8.67
rozsa őszre	6.62	7.62

Abban a mértékben, amint előrehaladt a sarló és a kasza munkája és a próbacséplések során bizonyossá vált a mennyiségileg úgy mint minőségileg silány eredmény, emelkedtek a gabonaárak. Augusztus 23-án az *effektív buza elérte a 14 forintot árat*, amelyet csak inséges esztendőkhöz láttak Magyarországon, ugyanakkor az *ősi buza* 12.78 forintot jegyzett.

Ez volt aztán a *legmagasabb buzaár* ebben az esztendőben, mert a gabonapiacson egy új tényező kezdett szerepelni: a *külföldi buza*. Mindenesetre mondhatjuk azonban, hogy rég látott Magyarország oly magas buzaárakat, mint az idén. Volt ugyanis az *átlagár* az utóbbi tizenkét esztendőben:

	Átlagár	millió méterm.
		buza
1885-ben	8.39 frt.	termett 30.59
1886-ban	8.39 "	" 24.74
1887-ben	8.20 "	" 37.64
1888-ban	7.44 "	" 36.25
1889-ben	8.— "	" 25.25
1890-ben	8.26 "	" 41.11
1891-ben	10.07 "	" 37.78
1892-ben	9.09 "	" 37.29
1893-ban	7.98 "	" 40.68
1894-ben	7.05 "	" 38.18
1895-ben	6.95 "	" 42.52
1896-ban	7.47 "	" 38.30
1897-ben	11.— "	" 24.47

Hogy a külföldi buza beözönlése a monarchiába megakasztotta az árak további emelkedését, az bizonyos, de a körülménynek a hatása mégsem nyilatkozott meg erősebb mértékben. Főleg azért nem, mert az idegen buza minősége nem állja ki a versenyt a hazai termékével és belföldi főfogyasztóink — a malmok — az utóbbit nem nélkülözhetik. Aránylag magas gabonaárakkal zárjuk az esztendőt

és ha termésünk csak valamivel lett volna kedvezőbb, a magyar gazdának alig lett volna oka panaszkodni. A csekélyebb hozadékok kárpótlást talált volna a magasabb árakban. Így azonban csak saját fogyasztásának meg rövidítésével értékesíthetett egyáltalában valamit terméséből, abban a reményben, hogy a jövő esztendőben bővebb lesz az isten áldása. Hiába való dolog volna konjunkturákba bocsátkozni a jövőben várható gabonáralakulás iránt. De nem egészen alaptalan az a felfogás, amely szerint a legutolsó évek átlagánál magasabb gabonaárakra számíthatni azért, mivel az idei termési deficit az 1898-iki aratáson túl is éreztetni fogja hatását.

A gabonatermelés deficitjét 1897-ben sem kárpótolhatta még a gazdának az *állattenyésztésből* merített jövedelem többlete. Az állategészségügy javult ugyan valamelyes, de de mégsem annyira, hogy az állatforgalom ismét számot tévő tényezővé emelkedhetett volna. A kőbányai piac az év egy részében el volt zárva a magyar sertés elől, nemkülönben külföldre is szűnelt az export. A felső-magyarországi vármegyék, amelyek szarvasmarhája a bécsi huspiac ellátásában elsőrendű szerepet játszik, csak a legutolsó hetekben szabadult fel a zárlatok nyűge alól. Kétségkívül sokat tett a lefolyt évben is a földművelési kormány az állategészségügy érdekében, de egyhamar nem igen fogjuk kiheverhetni azt a csapást, amelylyel a sertésvész sújtotta az országot.

A gazdaosztály boldogulásának új ellensége támadt a munkás szocializmusban. Ennek a csirái már az előző esztendőkhöz is mutatkoztak ugyan a mezőgazdasági munkások körében, de ezidén épp aratás idején szervezett ellentállása fajult a mozgalom, amely itt-ott tetemes kárt okozott a birtokos osztálynak. A kormány előrelátásának és erőyes intézkedéseinek köszönhető, hogy a mezői munkások mozgalma nem tette lehetetlenné az amugy is csekély termés behordását. *A mezői munkásokról szóló törvényjavaslat*, amelyet az év utolsó szakában terjesztett a parlament elé a kormány, segíteni igyekszik az észlelt bajokon. A tapasztalat fogja megmutatni, hogy vajjon képes lesz-e erre egyedül a törvényhozás intézkedése.

Az *ipari tevékenység* az 1897. évben nem volt oly intenzív, mint az előző. esztendőkhöz és ehhez képest a fejlődés, amelynek folytonosságát egyébiránt elvitatni nem lehet, szűkebb mederben haladt. Az 1895—1896-iki tőzsdéi depresszió miatt bizalmában megingott tőke nem látta a viszonyokat alkalmasnak arra, hogy új vállalkozásokba bocsátkozzék és befektetéseket tegyen. Egyes iparágak válságos helyzete szintén elriasztó hatással volt. A magyar üvegipar, amelynek fellendüléséhez néhány év előtt oly szép reményeket fűztek az egész országon közel jutott a megsemmisüléshez. Már az év elején, a kiegyezési tárgyalások menete során híre ment, hogy az osztrák kormány követelésére kormányunk beleegyezett abba, hogy a *közszállításoknál* a monarchia mindkét államának vállalkozói egyenlő elbánásban részesüljenek. A magyar iparos osztály, amely az utóbbi évtized ipari fejlődését nem ok nélkül a hathatós állami támogatásnak tudta be, ez állítólagos megegyezés ellen állást foglalt. Ebből indult ki aztán az országos iparegyesületnek akciója, az *új iparágak meghonosítása* érdekében. Ezen akció eddigelé csak ankétzerű szaktanácskozásokban nyilvánkozott meg. De ezek máris oly becses nyilatkozott szolgáltatnak, hogy a kezdeményezés mindenesetre dicséretet érdemel. A jelzett viszonyok között nagyobb szabású iparvállalatok az elmúlt évben alig alakultak. A néhány év előtt Zsolnán berendezett Löw-féle posztógyár 1-2 millió forint alap tőkével részvénytársasággá alakult át; Kassán 1-9 millió korona alap tőkével külföldi vállalkozók Faleparló részvénytársulatot létesítettek és végre 540.000 korona tőkével a „Palla” füst-emésztő készülék gyártására alapítottak új részvénytársulatot. A nagy iparágak helyzete az elmúlt esztendőben nem volt általában kedvező. A mezőgazdasággal szoros kapcsolatban álló *malomipar* kedvezőtlen konjunkturákkal küzdött. Egyetlen egyszer, rövid néhány hétig alakultak a viszonyok akként, hogy a külföldre

Jaló liszt kivétel jövedelmező volt, különben pedig az egész éven át csakugy mint azelőtt veszteséggel dolgoztak az ipari malmok. Azok a szállítási díjkezdvezmények, amelyek a malmoknak bizonyos relációkban megadattak, ahhoz a feltételhez voltak kötve, hogy a teljes üzemet fenntartják. Az ősszel bekövetkezett gabonahausse, a nyerstermék szerfölötti megdrágulása, lehetetlenné tette a teljes üzemet és október vége fele a fővárosi malmok 50 százalékkal redukálták az őrleést. A malomipar kénytelen számot vetni az őrleőkészítési forgalom teljes eltörlesztésével is. Az érdekelték azt állítják, hogy ez a malomipar tönkreteljesítését jelentené. Azt hisszük azonban, hogy az esetre, ha az Ausztriával való kiegyezés során csakugyan eltörőlnék az őrleési forgalmat, a magyar kormány fog módot találni, hogy más irányban nyújtson támogatást a malmoknak, amelyek fenntartása a hazai mezőgazdaságnak is fontos érdek. A szeszipar valamivel jobb viszonyok között volt. A kontingens folytonos apadása állandósította az árakat és az a körülmény, hogy a kontingens nyersszesz ára az évfolyamán 14'75 forintról 18'75 forintra emelkedett, határozott előnyére van főleg a mezőgazdasági szeszgyáraknak még akkor is, ha tekintetbe vesszük, hogy a nyersszesz árak egyidejűleg emelkedtek. Ausztriából 1897-ben nem sok szesz érkezett hozzánk és miután a kontingens hiánya ott is érezhető, valószínű, hogy az osztrák behozatal a közel jövőben sem fog nyomatást gyakorolni nálunk a szeszárakra.

Élénken foglalkoztatták a közvéleményt az ipari kartellek. A petroleumkartell a múlt évben felbomlott és bár nem hiányoztak a legutóbbi időkhöz a kísérletek annak újabb megkötésére, mindezekig nem jött létre az új kartell. Hogy a fogyasztók nem busulnak e miatt, az bizonyos, ha tekintetbe vesszük, hogy az elsőrendű finomított amerikai petroleum ára ez év folyamán 25 forintról 21³/₄ forintra szállott alá. Ellenben még a nyár folyamán sikerült létrehozni a monarchia cukorfinomítóinak és nyerscukortermelőinek nagy kartelljét öt esztendői időtartamra olyan alapon, amelyen mindezekig nagy ellentétet uralkodtak. Az új kartell csaknem lehetetlenné teszi az új finomítók alakulását, mert a nyers cukorgyárak kötelezve vannak termelésüket kizárólag a kartellirozott finomítóknak eladni. Az utolsó hetekben köztették meg végre az osztrák-magyar vaskartell is. E gyakorlati tényekkel szemben merőben akademikus jellegűnek tarthatjuk azt a diskussziót, amely az ország különféle szaktestületeiben a kartellek kérdése iránt a kereskedelemügyi miniszter felhívása folytán megindult és itt-ott véleményes jelentésekben szűrődött le. E szaktestületek többnyire oda konkludálnak, hogy a kartellügy törvényhozás rendezésének szüksége fenn nem forog, sőt nem hiányzik az olyan vélemény is, amely e rendezést a nálunk fennforgó speciális viszonyok között egyenesen károsnak tartja. Ezek az ipari és nagykereskedői körök. Egészen más állásponton vannak azonban a mezőgazdasági testületek, amelyek a fogyasztók szempontjából vizsgálják a kérdést és az ipari kartelleknek csak azon hatását látják, amely az árak emelésében nyilvánul.

Teljesen normálisak voltak nálunk egész éven át a *penzviszonyok*. A bankkamatláb nem változott, a csekély kereskedelmi és ipari hitelügyek rendkívüli megduzzasztották a jegybank tartalékait. A külföldi jegybankok már január havában kezdték leszállítani az előző év őszén felemelt diszkontrátát. Csak szeptember havában drágult meg külföldön újra a pénz és kellett a német birodalmi banknak és az angol jegybanknak árukészletük védelmére a diszkontrátát emelni. A kamatláb mozgalmak volt a német birodalmi banknál:

január	19-én	leszállítás	5 ⁰ / ₀ -ról	4 ⁰ / ₀ -ra
február	4-én	"	4 ⁰ / ₀ -ról	3 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ -ra
április	10-én	"	3 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ -ról	3 ⁰ / ₀ -ra
szept.	3-án	felemelés	3 ⁰ / ₀ -ról	4 ⁰ / ₀ -ra
október	11-én	"	4 ⁰ / ₀ -ról	5 ⁰ / ₀ -ra

az angol banknál:

január	21-én	leszállítás	4 ⁰ / ₀ -ról	3 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ -ra
február	4-én	"	3 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ -ról	3 ⁰ / ₀ -ra
április	8-án	"	3 ⁰ / ₀ -ról	2 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ -ra
május	13-án	"	2 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ -ról	2 ⁰ / ₀ -ra
szept.	23-án	felemelés	2 ⁰ / ₀ -ról	2 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ -ra
október	14-én	"	2 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ -ról	3 ⁰ / ₀ -ra

A mi jegybankunk változatlanul ragaszkodott a 4 százalékos kamatlábhöz. Úgyesen kihasználva a konjunkturát, már február közepe táján kezdett magához vonni aranyat a külföldről és ez az aranyimport eltartott szeptemberig, amikor már 414 millió forint összegű arany halmozódott fel a bank pinczéiben. Különösen az érczkészlet gyarapodásának volt betudható, hogy a bank adómentes bankjegytartaléka szokatlan méretekben felduzzadt. Junius közepén nem kevesebb, mint 115 millió forintot tett ki az osztrák-magyar bank adómentes bankjegytartaléka; oly összeg ez, aminőre a bank történelében nincsen példa. Ősz felé, amikor a külföldi magasabb kamatláb aranykiáramlást kezdett előidézni, az osztrák-magyar jegybank devizműveletei akadályozták meg a reláción felüli nagyobb ágio keletkezését, bár azt, hogy ilyen ágio hábor mulólagosan is egyáltalában elő ne álljon, e műveletek megakadályozni nem voltak képesek. Az esztendő zártakor a külföldi váltóárfolyamok ismét innen vannak a reláción és a jegybank is arra a kivételes állapotra mutathat rá, hogy december végén notóriusan nagy hitelügyek dacára adómentes bankjegytartaléka még nincsen kimerítve. A *valutarendezési akció* az ismert parlamentáris viszonyok miatt az 1897. évben nem vitetett előbbre. A két kormány megtett ugyan minden előkészületet arra, hogy 1898. január 1-ére kimondassék a koronaértékben való kötelező számítás, de az erre vonatkozó javaslatok, éppugy mint az új bankstatutum már nem kerülhetek parlamentáris tárgyalásra. Közel 600 millió aranyforintra becsülik a monarchia effektív aranykészletét és amennyiben a gazdasági viszonyok a közeljövőben kedvezőbben fognak alakulni, meglehetősen vértézettlen állunk majd szemben a készpénzfizetések felvételénél. Csak egy aggasztó mozzanat merül fel újabban e tekintetben és ez: a *monarchia külkereskedelmi mérlegének alakulása*. Még csak az év tizenegy hónapjáról állanak rendelkezésünkre az adatok, amelyek szerint volt:

	1896-hoz	1897. jan.-nov. képest
a behozatal értéke	682.1	+ 38.7
a kivitel	710.9	+ 1.—

A külkereskedelmi mérleg aktívuma ma tehát csak 28.8 millió forintot teszen szemben a tavalyi 66.5 millió forinttal. E kedvezőtlen jelenség ismét csak a természettel áll összefüggésben, mert amíg a gabona importja 18.4 millió forint értékkel emelkedett, annak exportja viszont 2.1 millió forint értékkel csökkent a monarchiát mint egységes vámterületet tekintve.

Az *értéktőzsde* abban reménykedett, hogy az új esztendőben hamarosan vissza fogja hódítani azt a teret, amelyet az 1895/96-iki krach folytán elveszített. E reménye nem valósult meg. Mert jóllehet az esztendő kedvező auspiciumok között indult meg, a török-görög háboru és ennek fejleményei hónapokon keresztül izgalomban tartották az értékpiacon és megakadályozták az üzlet egészséges alakulását. Még január havában kibocsátható volt a 30 millió korona összegű 4⁰/₀-os *Budapest fővárosi kölcsön*, amelyet 97⁰/₀-os árfolyamon hoztak nyilvános aláírásra. E kölcsönre 63 milliót jegyeztek, ami kétségkívül a befektető közönség élénk érdeklődését dokumentálta. Február elején a Rotschild-csoport a postatakarékpénztárral társulva, átvette az osztrák pénzügyminisztertől a *117 millió korona névértékű 3¹/₂⁰/₀-os osztrák beruházási kölcsönt* 92⁰/₀-os árfolyamon, de ennek kibocsátására már csak később, május havában került a sor 98¹/₂⁰/₀-os árfolyamon. Közbejötték az említett háborus események, amelyek kemény próbára tették az európai államok békeszeretét. Csak a háboru befejezése és a török fegyverek dadala adta vissza ismét a tőzsde nyugalalmát. A nyár folyamán fokozatosan javultak az árfolyamok, amíg a termései eredmények véget nem vetettek az emelkedésnek. Junius havában bocsátották aláírásra a *Temesbégavölgyi vízszabályozó társaság 33 millió korona névértékű 4⁰/₀-os kölcsönét* 99¹/₂⁰/₀-on, augusztus elején a Rotschild-csoport átvette a pénzügyminisztertől a *30 millió 3¹/₂⁰/₀-os magyar beruházási kölcsönt* 91¹/₂⁰/₀-on, opcióiról a

törvényhozás által 123 millió forintban engedélyezett kölcsön további részleteire. A bankcsoport az átvett kölcsönösszeimletek ellenértékét már beszoigáltatta az állampénztárba, de a kölcsön kibocsátását még nem eszközölhette a külföldi pénzpiacok alkalmatlan volta miatt. E kibocsátás is egyike azon műveleteknek, amelyek végrehajtása az új esztendőnek maradt örökségül. Ezen emissziókon kívül nagyobb pénzügyi transzaksiók nem fordultak elő, ha csak nem akarjuk ezek közé sorozni a *részvénytőkeszaporításokat*, amelyek különböző indokokra voltak visszavezethetők. Leginkább még a *némelyik kötvények biztosításáról* szóló 1897-iki új törvényre, amely a kamatozó kötvényeket kibocsátó pénzintézeteket e kötvények számára külön tartalék-alap megalkotására kötelezi. Az 1897. év folyamán alaptőkejüket szaporították a többi között:

Magyar általános hitelbank	3,000.000	frttal
Magyar fegyver- és lőszergyár	600.000	"
Athenaeum	160.000	"
Jordán-féle bőrgyár	100.000	"
Első magyar papiripar	250.000	"
Arad-csanádi vasut	1,500.000	"
Fiumei rizshántoló	165.000	"
Győr-sopron-ebenfurti vasut	3,000.000	"
Pesti magyar keresk. bank	2,500.000	"
Egyesült fővárosi takarékpénzt.	900.000	"
Magyar általános takarékpénzt.	500.000	"

E tőkeszaporítások egyike-másika még csak a papirosan van, csupán a pénzintézeteknél konstatalhatjuk a keresztülvitelt. E tőkeszaporításokon kívül Budapesten csak egy jelentékenyebb vállalat alapított: a Magyar királyi osztálysorsjáték-társaság, amely az október 1-én eltörölt kis lutri helyébe lépő *osztálysorsjátékot* 20 esztendői időtartamra bérletre ki az államtól. Maga az osztálysorsjáték intézménye, ugy látszik, nehezen honosodik meg nálunk, aminek főleg az az oka, hogy a közvetítő elemekben legnagyobb részét nincsen meg a kereskedelmi szoliditás, amelyre egy ilyen jellegű intézmény megkedveltetésénél okvetetlenül szükség van.

A befektetést kereső külföldi tőke érdeklődése elsőminőségű hazai *tőkeelhelyezési papirjaink iránt* az 1897. év folyamán nemcsak változatlanul fenállott, hanem fokozódott is. A porosz, németbirodalmi és württembergi államadósságok konverziója a rentabilitás szempontjából emelte ami járadékaink és számla-eink értékét. Ez utóbbiakból különösen a német és hollandi piacokon sok millió új cziemetet sikerült elhelyeznünk, míg egyes állampapirjaink, jelesül a *Vaskapukölcsön* iránt érdeklődést tudunk felkelteni Franciaországban, amely az utóbbi években tartozkodó állást foglalt el a hármasszövetséghez tartozó államok hitelpapirjaival szemben. Értékpapirjaink ily irányu elhelyezésével karöltve járt az osztrák piactól való függetlenítésünk és a magyar pénz és értékpiacon nemzetközi jelentőségének emelkedése. Szükségünk van erre annál inkább, mert félreismerhetlen volt az utóbbi időben az osztrák irányadó köröknek az a nizusa, hogy támadást intézzenek a magyar értékpapírok ellen. Nyilván ilyen jellegű intézkedésnek tarthatjuk az új *osztrák járadékadót*, amely súlyos terhetek ró a magyar értékpapírokra. A magyar államhitelre ez mindazonáltal nem birt visszahatással, mert állami pénzügyeink rendezett volta oly bizalmat kelt irányunkban, aminőben eddigelé nem részesültünk. A 4 százalékos magyar aranyjáradék az összes európai tőzsdéken parin felül jegyeztetik, sőt a legújabb jelenség az, hogy a *magyar aranyjáradék kurzusa* az osztrák aranyjáradék kurzusa felé emelkedett.

A nemzetközi tőzsdeirányzattól független mozgalom nyilvánult a *helyi értékpapirpiac* egyes részvényeiben. A török-görög háboru alatti depressziótól eltekintve e papírok ármozgalmak fokozatosan emelkedő volt és csak a legutóbbi hónapokban állott be visszaesés inkább a pénzviszonyok hatása alatt. Egészen véve azonban helyi értékpapirjaink 1897-iki ármozgalmának alakulása kedvezőnek mondható, mert amint az alatti összeállításból kitűnik, 7.492,804 frt árcsökkenéssel, 21.558,190 frt *áremelkedés áll szemben*. Volt ugyanis a budapesti tőzsdén jegyzett helyi értékpapíroknál:

	Részvények 1896 száma	Ártolyam december végén	Ártolyam 1897 előző év végén	Ártolyam- emelés/lesz. csökkenés
Bankkegyesület	60000	107.—	105.—	120000
I. Magyar Iparbank	12334	193.—	187.—	80004
Fiumei Iparbank	12000	108.—	108.—	
Hazai bank	50000	107.—	105.—	100000
Hermes	5000	125.—	120.—	25000
Horr.-Szilav.-Jelzőlőb.	80000	108.—	118.75 +	880000
Magy. áll. hitelbank	85000	414.—	382.—	3720000
Magy. ipar és keresk.	100000	105.—	101.—	400000
Magy. jelzőlőbank	97000	249.50	271.25 +	2109750
Magy. lezámtólóbank	75000	257.—	247.—	750000
Pesti m. keresk. bank	25000	1205.—	1412.— +	5475000
Belvárosi takarékpénzt.	25000	98.—	98.—	
Erzsébeti. takarékp.	10000	88.—	84.—	20000
Budapesti takarékp.	25000	215.—	230.— +	375000
Egy. fővárosi takarékp.	12000	1200.—	1195.—	60000
Magy. áll. takarékp.	10000	124.—	125.— +	100000
Pesti hazai takarékp.	5000	8300.—	8225.— +	125000
Orsz. közp. takarékp.	12000	775.—	845.—	780000
Első magy. biztosító	3000	4210.—	4060.—	450000
Fonciére	29000	124.—	118.—	120000
Lloyd vizionbirt.	5000	80.—	98.— +	90000
Magy. jég és vizionb.	15000	131.—	123.—	120000
Pannónia vizionbirt.	2000	900.—	1050.— +	300000
Konkordia malom	2300	285.—	290.— +	115000
Budapesti gőzmalom	60000	700.—	700.—	
Erzsébet malom	6750	312.—	253.—	198250
Lujza malom	8750	183.—	158.—	218750
Hengermalom	2000	610.—	670.— +	120000
Molnárak és sütők	4500	270.—	220.—	225000
Victoria malom	8000	150.—	130.—	240000
Drasche téglagyár	8500	540.—	625.— +	722500
Szt.-István téglagyár	2000	195.—	210.— +	30000
Egy. tégl. és csem.	20000	83.—	92.—	180000
Kőbányai gőztégla	2100	630.—	735.— +	178500
Ujlaki tégl.	8000	185.—	266.— +	648000
Magyar aszfalt	15000	220.—	221.— +	15000
Szolgálatjani	32000	613.—	602.—	352000
Északmagyar kőszénb.	20000	204.—	192.—	240000
Magy. áll. kőszénb.	24000	115.—	115.—	
Brassói bánya	20000	152.—	163.— +	220000
Danubius	30000	108.—	100.—	240000
Ganz és társa	6000	2210.—	2135.—	450000
Rimamurányi	100000	238.50	245.50 +	700000
Schlick	10000	223.—	207.—	160000
Weitzer vágoggyár	6000	269.—	265.—	24000
Atheneum	4000	430.—	370.—	240000
Franklin	4800	232.—	240.— +	57600
Pesti könyvnyomda	591	1360.—	1500.— +	141840
Pallas	3000	190.—	200.— +	30000
Általános waggonk.	6000	520.—	545.— +	150000
Bpesti áll. villamos.	35000	125.—	138.— +	105000
Betűöntőde	3000	155.—	150.—	15000
Részvény szerző	3000	1280.—	1300.— +	60000
Fiumei rizshántol.	1600	1400.—	1625.— +	360000
Gehwindt	3000	485.—	470.—	95000
Nemzetközi waggon.	7000	490.—	535.— +	315000
Adria hajózási	25000	183.—	212.—	725000
Közuti vaspálya	66000	295.—	391.—	6204000
Villamos vasút	50000	274.—	276.—	100000
Magyar cukoripar	80000	127.50	152.— +	735000

Maga a tőzsdei forgalom is emelkedett. A budapesti giró- és pénztárgyűjtő kimutatásai szerint a szállított és átvett értékpapírok pénzforgalma a folyó év tizenegy hónapjában 187.45 millió forintba rugott a múlt év megfelelő időszakának 143.58 milliónyi forgalmával szemben. A forgalom ugyan korántsem érte el az 1895-iki esztendő mértékét, a mikor 427.72 millió forintot jegyzett fel a Giró- és pénztárgyűjtő kimutatása, de az a tény, hogy az előző évvel szemben már 50 milliót meghaladó emelkedés mutatkozik, biztató jelként vehető arra, hogy a tőzsdei viszonyok, a melyeket alapjában megingatott az 1895-iki válság, a javulás útján vannak. Lendvay Sándor.

Raktári gabonakészletek Magyarországon.

B. V. Látható gabonakészletekről „visible supply”-ról, abban az értelemben, mint a tengerentúli államokban és Angliában, ahol kiváló súlyt helyeznek az országban levő gabonamennyiség ellenőrzésére, nálunk keveset tudnak. Az északamerikai Unió az elsőség e tekintetben; a washingtoni mezőgazdasági hivatal számon tartja ott a nyersstermények gyarapodását és apadását és az egyes területeken eszközölt pontos felvételekről beérkező jelentések alapján, hétről-hétre ismerteti az ármozgalmak irányát. A newyorki és chicagói tőzsdék feszülk érdeklődéssel lesik mindig kimutatásokat, sőt az össze-európai piacokkal rögtön kábelben tudatják a főbb tételeket, amelyek hullámzásai nem egyszer már gyökeres hangulat-változásokat okoztak. Ezenkívül számos előkelő szaksz. és általános auktoritásnak örvendő statisztikus kíséri figyelemmel a készletek oszcillációját nemcsak Amerikában, hanem a világ összes kereskedelmi és termelő gócpontjain, úgy, hogy jóformán mindennap kapunk hírt valamely e tárgyra vonatkozó közléseiről. A kormányhatóságok és az egyes hírlapi és egyéb közegok mind más-

más alpra fektetik számításukat. Némelyike csak az első kézben levő készletet tartja számon, más meg a nyilvános raktárakban fekvő árut, vagy mindkét kategóriát, vagy végül a főbb kikötőkben tároló gabonát vassz ellenőrzés alá. Bármilyen is azonban a kalkuláció alapja, a megfelelő kimutatásoknál nagyjából csak a számok nem egyeznek, az ármozgalmak tendenciája — nagyjából vagy apadás — majdnem mindig egyöntetűen jut kifejezésre. Hazánkban mindez ismeretlen dolog. A földművelésügyi kormány csak a terméskilátásokkal, majd az aratási eredménnyel foglalkozik behatóan és értesül ezek esélyeiről a gazdasági tudósítók jelentései révén, amelyeket összefoglalva és csoportosítva kéthetenként közzé is tesz.

A statisztikai hivatal meg a forgalmat tartja újabb evidenciában, ezt is csak annyiban, hogy közli naponta a Budapestre érkezett és innen elszállított gabonamennyiségeket, havonként pedig kimutatja a bevitel és kivétel alakulását. Magával az országban levő készlettel semmiféle hivatalos fórum vagy megbízható közeg nem törődik és e tekintetben a merőben pusztá taksálásokon alapuló és sokszor tendenciózus magánértékelésekre vagyunk utalva. E visszásság állapot következménye aztán az a sokszor ismétlődő jelenség, hogy ellentétben az ugynevezett általános véleményekkel, tavasszal egyszerre, meglepetésünkre azt vesszük észre, hogy fogynak a készletek, máskor meg váratlanul óriási mennyiségekben kerül elő rejtkeikből a gabona. Tényleg rejtkeikből, mert addig míg a magtárakban tartja a termelő az „életet”, a legprimitívabb statisztika híján, legfeljebb csak a szűkebb értelemben vett földiek tudnak létezéséről. Főleg annak tudhatjuk be e viszonyokat, hogy a raktárházak intézménye még nem birt nálunk mélyebb gyökereit verni. Hiszen a székesfőváros közraktári vállalatai is az újabb idők alkotásai, a vidéken meg éppen csak a legutolsó években létesítettek — jobbára az ottani pénzintézetek — raktárházakat, amelyek valóságos jótékony-sági intézmény számba mennek, mivel segítségükkel a zsellérgazda nem kénytelen többé áruba bocsátani egy évi fáradozása gyümölcsét eselleg nagyon kedvezőtlen árak mellett, ha éppen pénzre van szüksége. Természetes, hogy ily viszonyok mellett, nem lehet szó nálunk látható gabonakészletről. Midőn daczára ennek — az évről-úduló alkalmából — a nyilvános raktárakban tá-

roló gabonát a következő tabellában kimutatjuk, tudjuk, hogy ezzel korántsem adhatunk teljes képet a készletről, mivel ez csak csekély bányada az országban levő mennyiségnek. Mindazonáltal a főszázegeknek a tavalyiakkal való szembevetése által, nagyjában megkapjuk azt az arányt, amely az ország idei és múlt évi egész készlete között fennáll.

Ismételjük, hogy e kimutatás nem akar más, mint általános tájékoztató lenni, miután az ország készletének csak egy részét öleli fel. Mindazonáltal a fenti tabella végösszegei híven tükrözik vissza a terméseredmény és az ármozgalmak szűke állapota. Látjuk például, hogy a búzákészlet csak 60%-át teszi a tavalyi raktárállománynak és tudjuk, hogy körülbelül hasonló volt a két utolsó termés aránya. Rossz-nal pedig inkább az árakulási jut kifejezésre. Miután e cikk, szemben a búzáknak négy forintos árválásával, csak két forinttal emelte árát, a tulajdonosok bevárják, míg e kenyérmagra is rákerül a sor, ami bizony csak akkor lesz lehetséges, ha megindul ismét a kivétel. Ép az export hiányának tudhatjuk be, hogy mostan nagyobb a készlet, mint tavaly. Árpánál ismét azt látjuk, hogy a készlet jóval csekélyebb a múltévénél, ami az idei élénk kiviteli keresletnek és az ennek folytán emelkedett áraknak tulajdonítható. Zabban szintén apadást észlelünk és mivel e cikkben aránylag keveset változtak az árak, ebből megint csak a termésnek eredményére következtethetünk. Jelehtékeny többlet mutatkozik tengerinél, valószínűleg azért, mert még a múlt évi termésből nagy tételek vannak a raktárakban. Érdekes a beraktározott áruk pénzértékének kimutatása. Alapul véve a múlt évi és idei december harmincegyedik budapesti átlagárakat, a következőkben szembevetjük ez összegeket, amelyek révén kitűnik, hogy az idei csekélyebb raktárállomány mintegy hatszázezer forintnál nagyobb értéket képvisel.

1897-ki készlet:

Búza:	463050 mm.	12.50 frjtával	= 5.788.125 ft
Rozs:	162684	8.40	= 1.368.545
Árpa:	94558	6.50	= 614.814
Zab:	34316	8.40	= 289.232
Tengeri:	257487	5.10	= 1.313.188
	1012098 mm.		9.302.089 ft

1896-ki készlet:

Búza:	764962 mm.	8.50 frjtával	= 6.502.177 ft
Rozs:	110467	6.50	= 718.035
Árpa:	141111	4.40	= 620.888
Zab:	56789	5.30	= 301.176
Tengeri:	144006	3.60	= 518.421
	1217335 mm.		8.688.597 ft

A raktárház székhelye		Készlet métermázsákban december hó végén									
		búza		rozsa		árpa		zab		tengeri	
székhelye	cége	1897	1896	1897	1896	1897	1896	1897	1896	1897	1896
1 Arad . .	Árucarnok r.-t. .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Barcs-telep .	Leszám. és pénzv. bank raktárai . .	15923	63014	6581	881	807	4365	3306	8798	90686	40300
Barcs-telep .	Silberstein és Tsa	280	3100	1100	1900	—	600	500	2200	3800	4300
Budapest .	Főv. közraktárak .	187800	330300	52900	32700	72400	106300	18200	30700	110700	27900
Budapest .	Nyugati p. u. rak-tárház	85833	75425	17933	4829	2809	1385	282	1988	—	—
Budapest .	Luczenbacher Áru-raktárai	61100	140000	—	—	—	—	1500	—	19500	62000
3 Csaba . .	Áruház részv.-társ.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4 Csáktornya .	Tárházak r.-társ.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Debreczen .	Termény- és Áru-raktár r.-t.	22872	28377	28950	35451	5219	3008	1013	3007	1276	185
Fiume . .	Leszám. és pénzv. bank raktárváll.	2187	2156	306	—	3561	1923	445	288	3787	3186
Kassa . .	Termény- és Áru-raktár r.-t.	2290	5462	824	907	1222	7822	761	949	1554	495
Kisvárd .	Termény- és szesz-raktár	2863	4568	18347	10489	48	919	1170	1035	—	994
Miskolcz .	Hitelint. raktára .	25985	18692	6309	2821	5857	11157	1823	8712	—	—
N.-Becskerek .	Országos raktárh. részv.-társ.	30000	72411	129	331	350	595	2806	980	10922	2986
Nagyvárad .	Áruház r.-t.	7442	7266	7603	4088	1492	1600	1992	1760	10498	1770
Nyiregyháza .	Termény- és Áru-raktár r.-t.	4438	4904	26702	16070	100	1057	322	1474	81	—
4 Pozsony .	Raktárház r.-t.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Szarvas . .	Takarék. áruház . .	14547	9287	—	—	741	382	196	—	4683	—
5 Szeged . .	Országos raktárh. részv.-társ.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6 Törökszentmiki .	Áruház	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		463050	764962	162684	110467	94558	141111	84316	56789	257487	144006
		—	463050	110467	—	—	94558	—	84316	144006	—

Többlet (+) vagy keveslet (—)
1897. év végén — — — — — 301912 — 52217 — — — — — 46555 — — — — — 22473 — 118481 —

- 1 Felszámolásban.
- 2 Épülő félben.
- 3 Üres.
- 4 Hiányzanak az adatok.

- 5 Az Országos raktárh. részv.-társ. szegedi és nagybecskereki tárházainak készlete együtt van feltüntetve (J. N.-Becskerek).
- 6 Épülő félben.

ÜZLETI HETI SZEMLE.

Gabona. A ma végét érő het üzleti szempontból nem volt méltó koronája az ugyancsak a mai nappal végét érő évnek amely merő izgalomból állott. Beékelve két ünnepi szünet közé, a forgalom is magán viselte ezuttal az ünnepi csönd jellegét és lomhán, vontatottan indult az üzlet. Legfőbb ideje is, hogy a hosszan tartó üzleti pangásnak vége szakadjon. — Kevés jelenteni való van az utolsó öt nap forgalmáról. A külföldi piacok közül mindössze Amerikában volt némi élénkség, az is csak az ismeretes spekulációs mozgalmak folytán, mindazonáltal a mindennap változó kurzusok egyenlegként nem ingatták meg az árnívót, ami kitűnik a december 24-iki árfolyamoknak a mai árakkal való szembeállításából. Akkor jegyzett a decemberi buza 101¼ centet, a májusi tengeri 84¼ centet, ma 100 cent, illetve 84½ cent és határidős kurzus. Az európai vásárokon még kevesebb mozgalmat észleltünk, az árfolyamok majdnem ugyanazok, mint karácsony előtt. Hazai viszonyainkról szólva, első sorban kiemelendő, hogy a vetésekre nézve teljesen elmúltak a panaszok; az elmúlt héten is majdnem mindennap havazott valahol az országban, úgy, hogy most már mindenütt hótakaró fedi a földeket. Megemlítjük még, hogy a Duna víz állása rohamosan csökkent, jóllehet ez most már nem bír jelentőséggel, mivel a hajózás teljesen szünetel. Az egyes cikkekéről szólva, még különösen rámutatunk a tengeri iránt eddig észlelt élénk kereslet feltűnő megcsappanására. A következőkben foglaljuk össze a különféle gabonaneműek forgalmáról szóló jelentésünket.

Buza. A forgalom a hét kezdetén vontatott volt. A malmok tartózkodóan viselkedtek, de a hét második felében megváltozott a szituáció s mindenfelől jó keresletet tapasztaltunk. A szilárd irányzat térfoglalását az a körülmény is elősegítette, hogy a buzahányt nemcsak nálunk, hanem az összes kontinentális piacokon is kezdik érezni. Hogy hazánkban nagy a deficit, azt ma mindenki tudja, de szembetűnőbben mégsem láthatjuk, amennyiben eddigelé mégis inkább volt kínálat, mert a vizitak használhatók voltak, ami most már megszűnt. A vidéki piacok népteleneke és az ottani kereskedők csak nehézségeikkel tudnak árut összekaparni. Ez az oka, hogy a vasúti hozatalk már is roppant csökkenést mutatnak. Kérdés, hogy a malmok a fővárosi gyenge készletek kifogyta után, miből fogják szükségletüket fedezni? Ami a román és orosz buzáknak kínálatát illeti, igaz, hogy az őrlési kedvezmény fentartása mellett waggónáru is fog érkezni, nem hisszük azonban, hogy az nagyobb terjedelmű lehessen. Tartunk attól, hogyha a tavasziakat elvetik, oly kevés gabona áll majd rendelkezésre, hogy a malmok csak olyképp szerezhettek elegendő árut, ha üzemiüket ismét leszállítják. A hét szilárd irányzatát végződött és a heti forgalom 10 kr. áremelkedés után 45.000 métermázsára tehető. A heti hozatalk kimutatásával megint nem készültük el, de köztudomású, hogy az ideszállítások csekély mennyiséget tettek ki. A forgalom anyagát jobbra

a helybeli raktárak nyújtották, amelyek, ha ez így folytatódik, csakhamar ki fognak ürülni. Tavasz buza 11.90—12.07 frt, őszi buza 9.26—9.35 frt között mozgott.

Rozs. Jóllehet a kínálat e héten sem volt jelentékeny, mégis kezdetben hanyatlottak az árak, mert a fogyasztás részéről csekély érdeklődés mutatkozott. Később a cikkre is kedvezőbb hangulat ragadt át és főleg a jobb minőségű áru értékesítése volt könnyebb. Az árak a budapesti piacra történő átvételnél 8.45—8.65 forint, a főváros távoltságában átvéve pedig 8.50—8.70 forint közt váltakoztak. Tavasz rozsa gyéren forgott 8.64—8.74 forintos árak mellett.

Árpa. A forgalom csak úgy ölthetett volna nagyobb terjedelmet, ha ehhez a kínálat is hozzájárul, minthogy azonban eladó alig jelentkezett, az üzlet igen szűk határok között mozgott. Takarmány és hántolásra alkalmas árpában a kínálat gyenge, a kereslet élénk volt és az árak emelkedtek. Exportképes árpában azonban, bár az érdeklődés tartósan jó volt, alig történt számottevő eladás. A hét zárta-akor az árpaárak a következőleg jegyeztek: Takarmányárpa 6.80—6.70 forint, égetni való árpa 6.75—7.75 forint és prima 8—9.50 forint.

Zab. A forgalom vontatott volt, kevésbé jó minőségű áru nehezebben, szép fehér színű, könnyebben volt eladható és az árak is javultak néhány krajczárral. A heti forgalom körülbelül 2000 métermázsát tett, mely 6.50 forintig terjedő áron lett elhelyezve. Tavasz zabban kevés üzlet volt alig változó árak (6.34—6.40 frt) mellett.

Tengeri. Kezdetben elég jó árak mellett élénken vásárolták, később a vevők nem akceptálták a kért árakat. A tartózkodásnak oka pedig az, hogy Románia nagyon szítja a versenyt a hazai áruval szemben. A megszokott élénk forgalomban ennél fogva e héten kevés részünk volt és sem új, sem pedig ó áruban nem oly gyakori az üzletkötés. Öt tengeriben a kínálat javult és az 5.20—5.25 frtos árak változatlanul megmaradtak. A Tisza vidéken új áruért 4.70—4.80 frtot, a Bánságban 4.45—4.60 frtot fizettek. Predealon román tengeri 4.40 frton kelt el. Május—júniusi tengeri 5.38—5.43 forint között mozgott.

Hüvelyesek. Az elmúlt héten a hüvelyesek lángha irányzat mellett jegyezték következőkép: *Rizs* nagy fehér s kis gömbölyű 7.—7.25 frt, törpe 8.25— frt, barna 7.— frt. *Borsó* szilárd irányzat mellett 8.50—9.50 frt. *Lencse* zsiszikés áru 10.—12.— frt, zsiszikésen belső áru hiányzik. *Köles* 4.25—5.— frt. *Kása* 9.—11.— frt. *Mák* 20.—31.— frt. *Kendermag* 7¼—7½ frt. *Bábköny* 5.50—6.— frt.

Liszt és korpá. A lisztüzlet a lefolyt héten, alig javult, itt-ott fordultak ugyan elő egyes eladások a belföldön és Ausztriában is, de csak nyomott árakon, mert a vevők általában rendkívül tartózkodók. A buzáliszt-fogyasztás nagyon megcsappant mindenfelé, s újabb vásárlásokba senki sem mer bocsátkozni. — A külföldről, hova ilyenkor évszázal fele egyáltalában nem szokott üzlet lenni, most

sincs kereslet magyar lisztben. A korpáüzlet egyes erőltetett eladások folytán, melyek a felszaporodott raktárak könnyítésére eszközöltek, hanyatló irányzatot mutat, s az árak olcsóbbak, ezen olcsóbb árakon későbbi szállításra volna nagy kereslet, de későbbi szállításra megint a malmok nem hajlandók eladni. — *Árjegyzéki átlagárak*

0	1	2	3	4	5	6
19.60	19.40	19.20	18.90	18.60	18.30	18.—
	7	7½	8	F	G	
	16.—	13.—	7.50	4.40	4.30	

100 kilónként, zsákostul, Budapesten szállítva.

Repcepagácsa. Export célra e cikkből Németországból még mindig eléggé élénken keresetik, belföldi használatra is el kell néhány vagon, a hét folyamán, jegyzése szilárdabb: nagyban 5.00, kicsinyben 5.75 métermázsánként, engedmény nélkül Budapesten.

Repceolaj. Ugy a készáruban, mint határidős üzletben a forgalom kielégítő, egyes nagyobb tételek 36 forint árban keltek el, míg kisebb mennyiségekért 37 forintot fizettek; az árak métermázsánként, engedmény nélkül, Budapesten átvéve, értetnek.

Fűszerek és déli gyümölcsök. A rendkívül rossz üzletmenet következtében még azok az árak is, amelyek eddig megtartották árukat, árcsökkenést szenvedtek. A kávé, mely a múlt év folyamán a hónapokig tartó hallatlan áresések után végre megállapodott s ismét emelkedő tendenciát követett, újból erősen ingadozik, noha újabb áresés kizártnak látszik, mert a hozatalk Rio de Janeiro és Santosba tetemesen megcsökkentek. Az európai kikötőkben körülbelül két millió bál van raktáron; ugyanennyi Amerikában. A finom — hollandi — árak teljesen hiányzanak s ezek árai exorbitánsak s még folyton rohamosan emelkednek. Új hollandi áru csak a hó 16-án kerül az amsterdami aukció-piacra. Árak: budapesti nagykereskedőknél pro 100 kgr. ab Trieszt; Santosz good average 43—45 forint, superior 45—52 forint, Portorico 96—122 forint. Jáva sárga 90—124 forint, Menado barna 190 forint, detto óriás 140—170 forint. Carracas 75—80 forint. Lagujra 90—98 forint, Jamaica 90—110 forint, Salvatore 80—85 forint. Lahat 100 forint. Mocca Hodeida 110—115 forint, Prenger 120 forint. Közép-amerikai 104 forint. Rio 48—58 forint. W. J. B. 120—140 forint, W. J. B.-gyöngy 128—145 forint, Viktoria 48—56 forint, detto gyöngy 65 forint. Santosz gyöngy 70 forint. Bogona 70—75 forint. Láv-gyöngy 86—90 forint. Guatemala 100—132 forint. *Datolya* szintén árcsökkenést szenvedett a hauteaison daczára. Kalifát 17.50—20 forint, alexandriai 20—24 forint, koszu 15 forint, szabadon 22—26 forint. *Füge* a múlt heti avancost elvesztette: koszu 14—15 forint. Calamata 15.50 forint, koszárú 12—13 forint, szabadon 11—14 forint, Puglia 9—12 forint. Smirna 35—38 forint, Maratonisi 14—15 forint. *Mogyoró:* Szicíliai 23 forint, nápolyi hosszú 34 forint, isztriai 35 forint, Levante háromzött 34—35 forint. *Szent Jánoskenyér:* Puglia 10—10.50 forint. *Mandola* némi

Egy boldogtalan herczegnőről.

Jókai, az ő bűbájos fantáziájával írt egy regényt, amelynek „*Névtelen vár*” a címe.

A ragyogó képzelődő tehetséggel megírt historia XVI. Lajos leányával foglalkozik, akit rajongó királypárti nemesek itt rejtenek el a Fertő még akkor majdnem megközelíthetetlen mocsarai és zombékai mellett.

Ez a szerencsétlen királyi gyermek valóban létezett, sőt — mint egy kezeim közt lévő hiteltelen napló bizonyítja — 1796. januárius havában Bécsben, Ferencz császár és király udvarában tartózkodott.

A régi írásmódot is megtartva, így emlékezik a napló:

Paris Decembris 18. 1795.

A szerencsétlen Kir. Hertzegasszonynak Párisból való elindítása Deczember 19-dikére határozódott: a minthogy az nap éjszaka valósággal is utnak indítódott, egy Loyas Kationa-Tisztel.

Souci asszonysággal, ki az nap vett tsak parantsolatot a maga *Vitri-Sur-Seine* nevű lakhelyében, hogy jelenne meg estvére a kir. Hertzegasszonynál; Hue nevű egykori királyi komornyikkal, a kit tsupán a halál választott el 16-dik Lajostól.

Egy hat lovas és egy más hintón lett az elindulás, melynek idejét, valamint az utat is, melyen fogna vitetni, titokban tartotta a Direktorium, s reá parantsolt a kísértő Tisztre is,

hogy sehol ki nyilatkoztassa: mi járathat vagyon és némely városokon éjtszaka mennyen által.

Decembris 24. Estvéli tizenegy órakor érkezett a Hertzegasszony Felső-Alzátiának Hunninga (frantziául Hunningue) nevű városába, mely tsak egy órányi járó földre van Basileától. A basileai Frantzia követség mellett lévő első Szekretárius Bacher Úr, azonnal tudósította a Basileai Ts. K. Ministert Báro Dengelmant, ki ismét mingyárt Kurirt küldött, a Sváb kerületbeli Ausztriai Birtokok Fő Városába Freiburga oly parantsollal, hogy onnan tüstént által kell szállítani, a Fr. Királykisasszonyért visszaadandó foglyokat.

Ez megtörténvén, Bacher ur maga személy szerint ment Hunningába s onnan által hozta estve a Hertzegasszonyt, *Rebens* nevű Basileai Polgárnak nyári-mulatoházába, mely a Hunningai kapu előtt vagyon, és már e végre előre elvont készítve. Le-szállván a hintóból, bevezette a Hertzegasszonyt Bacher ur a mondott házba: s előmutatta azt Gavre Hertzegnek. Ez tiszteletének nyilatkoztatása s köszöntése mellett bizonyossá tette a Királykisasszonyt érintő viseltető atyai indulatjáról a Tsászári Felségnek.

A királykisasszony mind kellemetes ábrázatjának kedves változásával; mind hathatós szávaival is, igen érzékenyen nyilatkoztatta belső nagy megindulását s igérté, hogy teljes erejéből igyekezní fog méltóvá tenni magát a Fels. Tsászár jószágára, melynek bizonyosságiban meg-esméri a vérség kötelékeit.

Butsuvétele között a királykisasszony ily értelmű kifejezésekkel is élt: „Mindenkör el-

mémbe fogom tartani, hogy én *Frantzia* vagyok. Nehezen esik nekem elhagyni Frantzia Országot. Higgye el azt is az Ur, hogy ha használhatok Hazámnak: örömmel fogom azt tselekedni.”

Béts. Boldog-Asszony Havának 12 napján az 1796-ik Esztendőben.

Az árva Fr. királykisasszonnyal szerentsé- sen elérkeztünk ide a multt Szombaton estve. Ő Fensége *Mária-Therésia* Frantzia királykisasszony eleibe, Kabinét-Minister gróf *Colloredo* küldött volt *Burkersdorff*; másnap pedig, Isteni-tisztelet után, a Ts. K. első Fő-Udvarmester Hertzeg Starhemberg, az említett Királyi Hertzegasszony szolgálatjára rendelt szemé- lyeket elő mutatta Gavre Hertzegnek, a ki Bétsbe hozta Helvétziából a Kir. Hertzegasszonyt.

Minthogy Párisban magán-megtartott gyász- ruhája, viseltes volt: a helyett mást tsinálta- tott *Inspruckban* az ott lakó Erzsébet Fő- Hertzeg-asszony.

Nagyon megindulánk valahányan voltunk, mikor az árva Hertzeg-asszony Bétsbe lett ér- kezésével fűtve találván a számára rendelt Udvari-szobákat, jelentette: *hogy nem igen szokott meleg szobákhoz.*

A napló írja megjegyzi, hogy a francia her- czegkisasszonnyal jött francia személyzetet nem a Burgba, hanem a *Drey Hacken* nevű vendég- fogadóba szállásolták el s csakhamar vissza is küldötték. Souci asszony helyett pedig *Chavelos* grófnét, Ferencz császár első nejének, Erzsébetnek volt nevelőnőjét adták melleje.

árcsökkenést szenvedett: Avola courr 88—94 forint, Molfetta 78 forint, Catania 80 forint, Palma és Girgenti 75 forint, Bari 72—74 forint, Puglia édes 70—90 forint, dalmát 76—77 forint, armelin 43 forint. Pignol 62 forint per láda. *Mazzolaszölő*: Vourla 35—38 forint, Yerli 34—39 forint. Carahurnó 44—54 forint. Elené 22 forint, Szamosz vörös 18 forint, detto fekete 16 forint. Thvra fekete 16. *Bors* folyton esik: Szingapore fekete 44—45 forint. Penang fekete 40 forint, detto fehér 70 forint. *Gyömbér*: bengáli 23.50 forint. *Szegfűszeg* 36 forint. *Fahéj* 54 forint, detto törmekék 26 forint. *Babérlevél*: 10 forint. *Szardella*: 68—70 forint. *Ájoka*: 35 forint. Ab Budapest: *Dió*, papírhéjú 22—26 forint. Közönséges 18—20 forint. *Gesztenye*: olasz 18—24 forint, magyar 19—16 forint. *Mák*: 18—20 forint. *Méz*: csurogatott 18—27 forint, sejtekben 30—55 forint.

Vetőmagvak. *Maithner Ödön tudóstása.* Vörös lóhere. E héten is csöndes volt az üzlet, a forgalomba került mennyiségek jelentéktelenek voltak és emiatt az eddigi árjegyzések változatlanok maradtak. Amerika jegyzései továbbra is olcsók, belföldi középminőségű áru nem kelthetett figyelmet. *Luczerna*. Belföldi árurol keveset hallani, de keveset lehet látni is belőle. Provenceból már csak szóróványosan érkeznek ajánlatok, bár nem is igen van érdeklődés irántuk, minthogy a tömegesebb szükségletnek zöme már fedezve van. Ennél több figyelemben részesült az olasz áru, minthogy ennek meglehetősen minőségeihez viszonyítva, az árak mérsékelteknek tekinthetők. *Baltacsim*. Néhány kisebb tétel ajánlatot, amelyek jó áron csakhamar el is keltek. Nyers árúért 100 kilonként Budapesten érte, a következő árak jegyeztettek: Vörös lóhere új 36—44 forint, vörös lóhere múlt évi 33—36 forint, luczerna múlt évi 40—50 forint, mohar 5.75—6 forint, búkköny 6—6.25 forint.

Szész. A szeszüzletben e héten változatlan irányzat uralkodott és a szeszárak a multheti szilárd zárlatjegyzés szerint záródnak. Budapesti gyárak finomított szeszt 55—75 forintot kértek nagyban, ellenben egy vidéki gyár későbbi szállításra több tételt 55 1/2 forintot adott el. *Élesztőszesz* változatlan szilárd és 55.50—56 forinton kelt el nagyban. *Mezőgazdasági szeszgyárak* kontingens nyersszest e héten gyéren kínáltak és több tétel 17.25 forinton kelt el felsőmagyarországi állomásokhoz szállítva. *Galicziából* e héten kínálat nem volt. A budapesti piacon finomított szesz 56 1/4 forint. *Élesztőszesz* (vidékre) 56.50 forint, nyersszesz adózott 55 1/4 forint, adózatlan 15 forint, denaturált szesz 19.25 forint volt forgalomban azonnali szállításra. A *kivitel* e héten néhány tétel finomított szeszt vásárolt. *Vidéki szeszgyárak* közül: Arad, Temesvár, Losoncz, N.-Várad változatlanul szilárdan, a többiek 1/8—1/4 forinttal drágábban jegyezték.

Budapesti zárlatok e héten: Finomított szesz 55.75—56.25, élesztőszesz 55.75—56.25, nyersszesz adózva 54.75—55.25, adózatlan 14.50—15.— Denaturált szesz 19.25—19.50. Az árak 10.000 liter fokonként hordó nélkül bérmentve Budapest vasut-

állomáshoz szállítva, készpénzfizetés mellett értendő. *Bécs*. Kontingens nyersszesz e heti zárlatára 18.30—18.50 forint. *Prága*. Adózott triplószesz nagyban 54.—54 1/2 forint, adózatlan szeszt 17.50—17.75 forint. *Arad*. Finomított szesz nagyban 55.—55.50 forint jegyeztetik. *Losoncz*. Élesztőszesz szilárd 56.50 forinton kelt el azonnali szállításra. *Kenyérmező*. Finomított szesz 55—55.50 forinton jegyeztetik azonnali szállításra. *Baja*. Élesztőszesz változatlanul szilárdan kelt el. *Trieszt*. Kiviteli szesz január-februára 11.25 forinton jegyeztett nagyban.

Palinka. Az ünnepek miatt a palinkaüzletben e héten a forgalom a nagyban üzletben igen korlátozott volt és minthogy a nagykereskedők az újévi készlet felvétele miatt vételeket nem eszközöltek, a forgalom igen gyér volt. A detailsüzletben a forgalom élénk volt.

Likörök és Rum. Likörökben e héten igen jó forgalom volt és főleg finomított öregáru volt inkább keresve. *Rum* belföldi és külföldi, igen nagy mennyiségben fogyott és főleg üvegáru volt inkább keresve.

Ecetszesz. Az ecetszeszüzlet teljesen szűnelt és az üzletmenet, főleg kisebb eladásokra szorítkozott.

Olajmagvak. *Káposztarepcze* forgalma még a múlt hétnél is kisebb terjedelmű volt. A fogyasztás csak szóróványosan kereste és 13—13.50 forintig fizették. A határidőpiacon névleg jegyez, a januári határidőre 13.20—13.25 forint, az augusztusi 12.10—11.20 forintot. *Bánsági repczében* ugy a kínálat, mint a kereslet jelentéktelen volt. A forgalomba hozott áru minőség szerint 12—12.75 forinton kelt el. *Lenmagban* igen csekély üzlet létesült s az is kis tételekből állott, jegyez inkább névleg 10—10.75 forintot. *Gomborkát* e héten vetésre és sajtolásra élénkebben kerestek; fizették 12.50 forint. *Vad-repcze* szilárdabb. Kisebb tételekben elkelt 6.25 forint.

Konzervek: Hamburg, december 31. *Ananász*: szingaporei 100 darab 1 kilogrammos doboz, 45 márká. *Ganduloup* 100 darab 1 kilogrammos doboz 94 márká. *Bahama* per láda, a 24 doboz 158—160 márká. *Saint Miquel* 5 márká áresséssel per 100 kilogramm 232 márká. *Tengeri rák*: 96 dobozos láda a 1/4 kilogramm 60 márká. *Lazacz*: 48 dobozos láda a 1/4 kilogramm 30 márká. *Muszár* maille: 15 doboz a 1 kilogramm 9.50 márká. *Szarvasgomba*: Perigord legjobb minőség 10 darab 1/2 kilogrammos doboz, 65 márká, szárított, per kilogramm, 14 márká.

Drogeriák és táblaolajok. *Vaselin* bőrkendő 30—35 ft. *Halzsir*, svéd 36 ft, grönlandi 35 ft, oroszlanzsir 12 ft, lenolaj, valódi hollandi 30 ft, lenolajkenecze, leülepedett 22—30 ft, kasikenőcs, fekete vagy sárga 5.50—5.75 ft, fehér, finom 6.50—7.— ft, monfalconei 7.50 ft, kék finom 7.— ft, uszó 7.50—9.— ft, detto fehér 7.50 ft, belga 7.50 ft. *Schellack* narancs, 116 ft, félnarancs 88 ft, rubin 85 ft. *Szalmiák* fehér, angol 56 ft, jegecz 28 ft. *Naftalin* hordóban 14.50 ft. *Gliczerin* 48—90 ft. *Benzin*, fehér 28 ft. *Kolofonium* belföldi 7.—

7.25 ft. *Amerikai prima* 6.75—11.— ft, bognárszurok 7.50—8.— ft, bajor fenyőszurok 12—13 ft, detto fehér 5.50—6.75 ft, vargaszurok 10.50—12.— ft. *Ab Trieszt*: Gummi, arabai 75—77 ft, kevert 39—42 ft, kereskedelmi 45—48 ft. *Litti* 39 ft. *Táblaolajok*: Albániai tisztított 38—36 ft, olasz, finom 57 ft, detto szuperfinom 68 ft, levantei 34—36 ft mind per 100 klgr.

Vas. A lefolyt héten a nyersvas árában változás nem állott be. A vasöntődek gyenge üzletmenete ugyszólván, most érezhető legjobban, a kőtések kis számban és azok is inkább határidőre kötettek. Budapesti helyi árak 100 kilogrammonként készpénzfizetés mellett 2% leszámítással: *magyar nyersvas* 4.40—4.80 ft. *Besszemer nyersvas* 4.65—4.75 ft. *Félszemes* 4.20—4.30 ft. *witkovitzi nyersvas* 4.50—4.80 ft. *Ócska vas*: nehezebb darab vas 3.35—3.30, könnyebb darab vas 2.90—3.— ft, elsőrendű öntött vastörmekék 3.70—3.80 ft, elégett öntött vastörmekék 1.50—1.60 forint, 100 kilogrammonként készpénz fizetés mellett.

Vegyí gyártmányok. (Dr. Heidelberg Tivadar vegyszeti gyára jelentése.) Az e heti üzletmenet, az ünnepekre és évzáratra való tekintettel, meglehetősen korlátozott volt, azonban az árak elég szilárdak maradtak. Következő árakat jegyeztük: *Ammoniak* szoda 8.50 forint, gyanta amerikai, minőség szerint 7.75—9.50 forint, szalmiák jegecz 31.50 forint, szalmiák szublimált 58.— forint, köszénkátrány vízmentes 3.50 forint búkká kátrány 5.75 forint fenyőfa kátrány 9.50 forint, gyantaolaj 14.50 forint kresylmész folyékony 58.— forint, kresylmész poralakban 14.— forint, serfőzőszurok 14.— forint. Az árak itt Budapesten, 100 kilogrammonként értendő.

Gyapju. (Altschul és Társa jelentése.) Az utolsó két héten eladott mennyiség körülbelül 500 bál volt, mely néhány súly minőségű, kisebb tétel kivételével, nagyobb részét hibátlan, középminőségű gyapjuból állott. Fizetett: vékonyzálu bácskai, 83—84 frton, közép minőségű egynyireti 121—122 frton, középminőségű bárány 110—112 frton. A készlet, melyet az új esztendőbe piacainkról átviszünk, körülbelül 14,000 bál súly és közép minőségű gyapjuból áll, miglen finomabb minőségek majdnem teljesen hiányzanak.

A közönséghez.

Az Országos Hirlap pártoktól, kormánytól, egyéni és üzleti érdekektől, céloktól független, szabadelvű politikai napilap.

Erős, de nem durva hang; bátor, de nem személyeskedő kritika; minden irányban való tisztesség a mi újságírásunk sarkalatos hitágazata.

Az Országos Hirlap rendületlen hiva a szabadelvűségnek, mert ez a legbiztosabb módja a *magyarság faji erősödésének*.

Az Országos Hirlap jól értesültségéről, magas irodalmi színvonaláról tanuskodják napról-napra maga a lap.

Mikszáth Kálmán főszerkesztő a lap minden számában ir valamely rovatban.

Az Országos Hirlap sürin közli: „A t. házból” című országgyűlési karcolatokat, természetesen régi mesterük, *Mikszáth Kálmán* tollából. Nemkülönböztetve megjelenik koronkint a léha képviselő *Kathanghy Menyhért* is, nejehez írott vidám leveleivel.

„A Rokautat”, *Sudermann* költő szép regényét, mely az újabb romantika igaz gyöngyei közé tartozik, január hónap első napjában követni fogja *Mikszáth Kálmán*nak

„Az új Zrinyiász”

című hosszabb satirikus politikai rajza.

Az Országos Hirlap a rendelkezésére álló összes, jelentékeny szellemi és anyagi erőt arra használja, hogy becsületes, komoly, értékes munkával, minden ízében kifogástalan, jó magyar lappal halálja meg azt a példátlan s igazán megalázó elkedlődést, melyet, nagylelkűen előlegezett bizalom gyanánt, a magyar közönség iránta, tulajdonképeni megjelenése előtt is már hatalmasan tanusított.

Az Országos Hirlap előfizetési ára:

egy évre: 14 ft, negyedévre: 8 ft 50 kr
félre: 7 ft, egy hónapra: 1 ft 20 kr.

Egyes szám ára Budapesten 4 kr.

A vidéken 5 krajczár.

Az Országos Hirlap szerkesztősége és kiadóhivatala: Budapest, VIII., József-körút 65.

Ujjonnan belépő előfizetőinknek az eddig megjelent regényfolytatásokat kívánságukra azonnal megküldjük.

Aztán elmondja még, hogy a *szerencsétlen királyi árva felvidámitására* gróf Pálffy kanczellárius és Balassa Ferencz 6 Excellenciája is adtak mulatságokat, de bizony az *mindenkor csak szomorú maradt*.

Ferencz császár és neje mindent elkövettek, hogy földerítsék, de nem sikerült ez. „Még legszivebben járt a Práter nevű mulató-erdőbe, a hová Chapclos grófnéval hatlovas hintonn járának.”

Jegyzí meg a százhárom éves napló írója. Megemlíti még azt is, hogy:

A Frantzia király-kisasszony, előbbeni szállásáról azokba a szobákba költöztetődött által, melyekben Néhai F. 2-dik Jós'ef Tsászár lakott volt. Oka ezen változtatásnak a frissitobb kilátás... „Nagyon érdekes, hogy az átköltöztetés alkalmával Vizkeleti Zsigmond, Balogh Ádám, Soós László, Körösy János, *Kisfaludy Sándor*, Királyi Nemes Testörzők rendeltettek a *Hertzegasszony vigyázására*.

Böjtmás havának 8-ik napján a következők állanak még a naplóban XVI. Lajos és Mária-Antoinette leányáról, Mária-Terézia francia királyi hercegnőről.

— — — Tegnapelőtt (Vasárnap) sok Gavallérok: de legkiváltképen Dámák nagy számmal gyülekeztek fel innepi fényes öltözetekben a Ts. K. Udvarba, a hol előmuttattott nékiek, és megismerkedtetett vélek. *Mária-Therésia* Frantzia király kis Asszony, Jelen voltak ezen tzeremoniánn Ő Felségek; Fő-Hertzegek; és a Fő-Hertzegasszonyok is. — Estvére megjelent a Frantzia király-kisasszony az Udvari Teatromban is, a hol nagy tapso-

lással fogadtatván, szép illendőséggel megköszönte a Gyülekezetnek erántta nyilatkozott indulatját. Végig nézte a Német Játékdarabot, melynek Tzime: *Die Freunde* (A Barátok) de az aztán következett *Zefir és Flóra* nevű Néma tántzos játékot nem várta meg.

A francia királykisasszony nagyon szerette a verseket, de azok közt is inkább a szomorukat.

Volt két kedvencz verse; az egyikben, mint naplóíró mondja: „egy *érzékeny Frantzia* anya öntötte ki megsebhedt szívének érzéseit, midőn kedves fiának a hadban lett el-esését megértette” a másikban pedig „egy hiv és tisztán szerető szív, a maga párjából lett megfosztatását kesergeti”.

Utóbbi versről megjegyzí a napló írója, hogy: „Egy Magyar Huszár Tisztnek az Originál után magyar rámba öntött formájáról írta le nekem egy ifjú társam Teleki Domokos, Udvari Cancellárius gróf Teleki Sámuel nagyobbik Fia”.

A vers első strofáját az eredeti nyomán közöljük:

Veled való mulatásom táplálta életemet
Téled való megválásom közelíti végetem.
Amelion, míg öleltelek, haláltól tudtam felni,
Mlóta elvesztettelek: félek azóta élni...

Igy busongott a szegény francia királyleány a bécsi udvarnál, akiről nincs aztán említés a naplóban, mert íróját az udvari kancelláriától Budára tették át, ahol nem kísérhette többé figyelemmel Mária Terézia hercegnőjét, XVI. Lajos boldogtalan leányát.

D'Artagnan.

MINDENFÉLE.

Elővigyázat. Pinczér! ide nézzen, hiszen ez itt haj a vaj közt, vagy valami szőr!!

— Igenis, uram, tehénészor; a vaj közé mindig teszünk egy-egy ilyen szőrt, nehogy margarin-nak higgyék!

Női hitoktatók. Korántsem ritkaság az Egyesült Államokban a szószékről prédikáló asszonyt látni. A most közlött statisztikai adatok szerint az amerikai köztársaságban rendes körülmények között kétszáz rendszeresen kinevezett női lelkész működik, hét különböző kerületben elszórva. Ez kétszáz női pap a következőképp oszlik meg: egyetemet végzett van negyven, tanítvány van harmincz, szabad akaratából baptista harmincznyolcz, unitárius huszonnégy, kongregacionista huszonhárom, egyesült fivér huszonegy, protestáns methodista pedig nyolcz. Ezen a kétszáz rendszeres lelkészen kívül nem kevesebb, mint ötszáz nő evangelista hirdeti Amerikában az isten igéjét.

Néhány asztalóriás. A legnehezebb asztal a világon határozottan az, melyet legutóbb valami Mr. Astor kapott Californiából. Ez az asztal egy fogadásnak köszöni létét. Mr. Astor ugyanis arra fogadott, hogy oly ebédlő-asztalt készítet, még pedig egyetlen darab fából, amely mellett negyvenöt ember kényelmesen elfér. Ez a hatalmas asztal most tényleg meg is érkezett Londonba. A kaliforniai őserdőkben nővő hatalmas óriásfák egyikének a törzséből készült. Tízennégy láb és hat hüvelyk az átmérője. Ezen láb vastag s két tonnát is meghalad a súlya. — Gyönyörű színű fa, tűkőrsimára van fényezve s tényleg oly terjedelmes, hogy az a negyvenöt ember a legnagyobb kényelemmel foglalhat helyet körülötte. Még az asztaldisz se hiányzik róla, a közepén miniatűrben ki van faragva ugyanaz a fa, amelyből vágták s az a környezet, ahol a fa eredetileg állott. A fa mellett ugyancsak fából faragva s kellő arányban persze egy emberi alak áll, aki mint az első fejszeceapást méri az óriási fára.

A welbecki apátság ebédlőjének asztala ugyancsak egy darab fából készült, szintén kaliforniai fából. Olyan deszkát fűrészelték belőle, hogy kitette az egész asztalt; ez azonban csak négy hüvelyk vastag, egy és negyed tonna súlyu s 15.000 forintba került.

A warwicki grófnak szintén nagyon értékes asztala van, melyét *Grimani* névre keresztelt. Mindenféle drágakövel van kirakva s általános becsítés szerint az Egyesült-Államok legdrágább asztala. 100.000 forintba becsülik.

A berlini tűzoltók. Berlinben a tűzoltóknak dupla ruhájuk van, úgy, hogy a két szövet között levő rész (vizhatlan szövet lévén) vízzel megtölthető. Ha ez a víztartó tele van, a víz a sisak csücskéből lefolyik s így megvédi a tűzoltót a lángok ellen fecskezendvén a magasba. A füstsisak, melyet Németországban, Ausztriában, Hollandiában és Olaszországban szintén használnak, lehetővé teszi a lélegzetvételt még a legnagyobb füst közt is. Némely helyütt a sisakban még telefon is van, mely az alant rendelkező parancsokkal való beszédváltást is lehetővé teszi.

Állat-mesék.

I.

Ökrök a párbajról.

Csáko és Bimbó, a két jámbor ökör málázva körözött a kut közelében.

Lelte nyugodalmukat nem háborgatja semmi. A meddig a szem ellát, mindenütt a selymes fű, a a kut vize olyan édes, olyan friss.

Mi kell egyéb egy jóra való ökröknek?

Egyszerre nagy bömbölés zavarta fel őket.

— Nini a Lombár, a bika.

— Az ám, hogy megvan tépve. A füle leszagatva, a szügyéből csak úgy omlik a vér.

— Jól helybe hagyta a másik bika, a Samut Két álló nap folyt köztük a véres párviald. Ott dulakodtak életre-halálra a száraz kut mellett. Három holdnyi területen felvágták a gyepet, amint ott toborzókoltak.

— Kár a drága jó füért. Aztán miért ontoták egymás vérért.

— Azt mondják a Virágért.

— Azért a riska tehénért?

— Egyedül csak azért. Egyik se akarta a másiknak átengedni.

— No nézze meg az ökör! Ilyen véres párbaj! Egy tehénért. Sehogyse tudom felérni észszel. Én sohase tennék ilyent.

— Bizony én sem.

És tovább kérdezik nagy lelki nyugalommal Csáko és Bimbó, a két jámbor ökör.

II.

Melyik a nagyobb barom?

Az igavonó háziállatok versengve vitatkoztak, hogy melyik közülük a legnagyobb barom. Mert tudni kell, hogy a haromi felfogás szerint azé a legnagyobb dicsőség.

A számár váltig azt hangoztatta, hogy ő az igazi barom, mert türelmesen viseli a hátára feltett zsákot és beéri a hitvány bogáncscsal.

A ló sem hagyta a maga jussát. Övé a babér, mert a hátára csatolt nyeret nemcsak elviseli, hanem még jó kedvet is mutat. Tánccol, ugrándozik. Ha pedig hámba fogják, az meg épen gyönyörűség neki.

Az ökör öozbebfüül:

— Akármit beszéltek, én vagyok a legtökéletesebb barom. Viselem a jármot, mintha ez a nyakam ékessége volna. Huzom az igát, amit rám akasztottak, mintha a természet rakta volna rám,

Hiába volt a sok szövtátság, nem tudtak megállapodni. Elmentek hát a birtokához, az legyen a bíró köztük, hogy melyik hát a legnagyobb barom?

A birka körülhordta szemeit és rövid fontolgatás után szólt:

— Kedves testvéreim, valamennyien elég nagy barmok vagytok, de a „legnagyobb” mégis más. Mindjárt megmondom, ki. Te számár, igaz, hordod a zsákot, de megse magad rakod magadra, te ló, örülsz a hámnak, mégis megvárod, míg befognak; te ökör dicsekedve viseled a jármot, de mégse mégy oda magadtól, hogy tegyék már fel a nyakadra. Az a tökéletes barom, aki magától veszi a zsákot a hátára, aki magától megy oda és a nyakába veszi az igát. A „legnagyobb barom” titulusra csak az tarthat számot. Az ember előtt hajoljatok meg mindnyájan. Ez magától megy a munkába, önként hajtja a nyakát igába. Dolgozik, mikor nem muszáj is. Láttam akárhányszor, hogy maga töri magát a munka után. A dicsőség egyedül az emberé.

A böles ídelet a versengőket észre térítette. Mindnyájan elismerték, hogy az ember a legkülönb köztük.

Az iskolás ló.

A lovak összedugták a fejüket az istállóban. — Láttátok, a Rárót megint itthon van.

— Ugyan, hol járt olyan sokáig? Hiszen már sarjukaszálaskor elvitték.

— Pesten volt az iskolában.

— Mit beszélsz! Van isolyan.

— Van bizony. Én magam láttam. Egy nagy zöld ló van kitéve czimerül.

— Zöld ló? Hát ki látott már zöld lovat, okos patikárust. Az öreg apádat tedd emberré. Ha a zöld ló azt telenti, hogy ott loiskola van, az emberek mért nem akasztanak ki zöld gyereket, annak a jelöl, hogy ott emberiskola van?

— Ez már az emberek dolga. De az bizonyos, hogy a Rárót Pesten iskoláztatta a gazdánk.

— Aztán mit tanult ott?

— Azt nem tudom, csak hogy nagyon tudós-nak kell lennie, mert ugyancsak fennen hordja a fejét.

Nem is tartja magát lónak. Ugy emelgeti a lábát, mint egy pulyka. A szülő anyjára, aki jóra való becsületes igás ló, rá se nyert.

— Mindig mondtam, hogy nem lónak való az iskola.

— Ha száz csikóm volna, egyet se iskoláztatnék belőle.

— Hadd tanuljon az ember, arra ráfér az okosodás.

A RÓKAÚT.

SUDERMANN HERMAN

REGÉNYE.

(42)

Az átok csak komédia volt, annyi bizonyos, sőtében való ijesztgetés, melylyel kis gyermekeket félemlítenek meg. Apjának ellensége leste az alkalmat, hogy a fián is kipróbálja a fegyvereket, amelyekkel rendelkezett, és mégis — hogy ő ilyen átkot megérdemelt, ez még gondolnának is irtózatos volt. De hisz az arról szó se lehetett. Amit gyanujában az a vén házasságos megtörtént, brutális ténynek hitt, az szárnycsapásaival is alig érintette lelkét. Most, amikor már ismerte a dolgot, a veszély el is múlt már. Tulajdonképen még köszönettel tartozott az öregnek, hogy megmutatta neki az örvényt, mely felé behunyt szemmel közeledett.

— Most aztán elég legyen ebből — szólt önmagához. — Én ur vagyok, ő a szolgáló — és átkozott legyek.

Elhallgatott és összereszt. Átkozott már volt. Aztán mosolygott a saját félelmén. Ilyen gyermekmese! — Szégyen!

A külső világhoz való viszonyában e mai naptól mindenesetre új idő kezdődött. A ki-tüntetés a kezében módot adott neki, hogy ne jogtalanul és becsületlenül álljon szembe az emberekkel, mert igenis jól kiérdemelte a jogot és becsületet, ha volt elég bátorsága, személyes ellenségeit figyelembe sem véve, egyenesen a legfelsőbb hatóságokhoz fordulni. — Ha a kerület bírái jónak tartották szemet hunyni a tűzvész esete fölött, nos jól van, olyan tüzet gyújt meg, amelynek izzó parázsa kikergeti a gonosztevőket rejtekhelyeikből. Az igaz, hogy akkor a homályból elő kellene vonszolni atyja tettét, durva kézzel meg kellene bolygatni a halál csöndjét és ki kellene kiáltania a világnak saját gyalázatát.

Szája eltorzult. Dacot érzett forni bel-sejében, oly hatalmasan, hogy a megsemmisülés veszedelme gyerekjátéknak tetszett előtte. Mitől ijedne vissza?

— Átkozott már ugys vagy! — morgogta és kacagás tört ki torkából.

Aztán a házba ment. Regina a vacsorához terített. A kabátot megvarrogatta és vizzel simára fésülte a haját. Arcza nyugodt volt, mintha mi sem történt volna, csak a nyakán levő sebek mutatták, hogy milyen órákat élt át.

Tetletett szigorúsággal kérdezte:

— Regina, hogy jutottál arra az esztelen gondolatra, hogy a vendéglőbe bemerészkedjél?

A leány félénk pillantással mérte végig.

— Bocsanatot kérek, uram, szólott, nyakát lehajtva — megtaláltam a levelét és erre minden zöld és fekete lett a szemem előtt és aztán már nem tudtam, hogy mit teszek — csak arra gondoltam, hogy talán én még ki-szabadíthatnám —

— Oh te bolond, szólott és kacagott, de valamit érzett keblében emelkedni, amit csak erőszakkal bírt leküzdeni.

— Hozzál bort, szólt a leányra és leült az asztalhoz.

— Melyikből, uram.

— A legjobbiból. Nagy ünnepnap ez a mai.

A leány csodálkozva nézett reá, azután ment.

— Magadnak is hozzál egy poharat — mondta, mikor Regina a pókhálós üvegből kihúzta a dugót.

— Oh kérem uram, én nem bírom!

— Nos, lesz-e mindjárt?

— Rögtön, uram.

Boleszláv töltött. A sötét aranyfolyam csillogva ömlött az értékes, zöld kelyhekbe. — Ezeket legalább kimentették a romlásból.

— Kocczints!

Mint tompa harangok csendültek össze a poharak.

„Tehát ezzel a lánnyal lettem a mai napon a lelkész átkával összekötve! gondolta magában és belemélyesztette szemeit a leányéba. Milyen különös, mily végtelenül különös! Ez

az asszony legyen életének egy része, mondta az öreg lelkész. Ez az asszony, — miért éppen ez? — Az átok is szentség, gondolkozott tovább. — Valami, ami nincs és sohasem lesz, az átok által helybenhagyva és megerősítve, szent jogként áll Isten és emberek előtt.

Igy minden gondolata mohó szomjúsággal csapott abba a tilalmas területbe, amelynek ledönthetetlen korlátait éppen a pap szavai gyöngítették meg. Azután szégyelte gondolatait. Te a parancsoló vagy, ismételte magában, — ő a szolgáló, sőt még több, rabszolgád ő, és az is maradjon.

Egyekben világos volt, hogy a megtorlás művét még ma meg kell kezdeni.

Reginának megparancsolta, hogy vigye ki az ételt és tegyen egy második üveget az asztalra. Aztán az íróasztalról tollat és tintát vett elő, a leánynak pedig azt a helyet mutatta, melyet karácsony estéjén elfoglalt.

Félnék örömmel ült le, mert azóta lefekvésig mindig az udvaron, a tűzhely mellett guggolt.

— Ki foglak hallgatni — kezdte Boleszláv, — felelj röviden és határozottan mindenre, amit kérdezni fogok tőled.

Regina megijedt.

— Igenis, uram — susogta.

— Igyál, az majd megoldja a nyelvedet.

A leány engedelmeskedett, de a bor ma félelmet és utálatot gerjesztett benne.

— Ama éjszaka következményeiről van szó, melyben a francziákat a rókauton átvezetted. Volt-e valaki az udvaron, aki erről a dologról tudott?

— Nem, uram.

— Hát kitől tudták meg?

A leány lesütötte a szemét.

— Azt hiszem, tőlem — dadogta.

— Kinek árultad el?

— Apámnak.

— Hogy történt ez?

— Apám néha-néha, titokban, belopózkodott a kastélyba, hogy tőlem pénzt kapjon; és ha nekem nem volt, akkor ütött-vert és csipett.

— Miért nem kiáltottál segítségért?

— Éjnek idején volt, uram, és ő kikorbácsoltatta volna, ha megtálatlák.

— Jól van, tovább.

— És így jött el egyszer röviddel azután — az eset után tudniillik — és mindenfelét követelt — hogy tőle — a nagyságos urtól — követeljek pénzt, vagy titkon kutassam ki a zsebeit és ilyeneket.

Hogy egyszersmindkorra nyugtom legyen tőle, előhoztam a zacskót, amelyet a francia ezredes ajándékozott nekem. Mikor az aranyakat látta vörösleni a holdvilágban, tisztára meg volt vesztve.

Elhallgatott.

— Nos, előre!

— Uram, meg kell mondanom?

— Természetesen.

— De uram, hiszen az apámról van szó.

— Azt kell tenned, amit parancsolok.

A leány mélyen felsóhajtott és folytatta: — Akkor aztán torkon ragadt és fülembe kiáltotta: Megöllek, ha nyomban meg nem vallod, hogy honnét vetted ezt a sok aranyat. És mert már feldokolni kezdtem —

Boleszláv keserűn nevetett maga elé. Az ő apja és ennek a leánynak az apja — mind a ketten egyformán tisztességes eszközökkel hatottak.

Regina azt hitte, hogy a kaczagás neki szólt.

— Oh uram — folytatta könyörgő szemekkel — hiszen én akkor még olyan szörnyen ostoba voltam. Tizenégy napra rá, mikor kihallgattak, bátran megfojtathaták volna, de egy szót se csikarhattak volna ki belőlem. De akkor és mert mégis csak az atyám volt...

— Jól van, ez mind gyerekes beszéd. Hát aztán?

— Még akkor éjjel bántani kezdett a lelkiismeret és reggel, mikor a nagyságos urnak a kávév ittem — mert mindég körülötte kellett lennem — mindent meggyóntam neki.

— És ő?

(Folytatása következik.)

MOSÓ-GEPEK
a legjobb
Mángorlók, Facsarók

és mindenféle házi
ipari és
üzemi
szükséges berendezése-
ket jótállással szállít.

Gárdner és Knopp
Ausztria-Magyarország leg-
jobb gyára.

Bécs, XIII., Linzerstrasse 8. sz.

Arjegyzék ingyen és bérmentve.

DECKERT ÉS HOMOLKA

távíró-, távbeszélő-, villámhárító- és villámvilági-
tálm-berendezések.

Gyár és iroda: **BUDAPEST** V., Dorottya-u. 8.
VI., Izabella-u. 88.

a m. kir. államvasutak és a magyar állam szállítói,

a hangosan beszélő grafit-mikrofon

feltalálói és szabadalom tulajdonosai. — Készít:
telefonberendezéseket központtal vagy körkaposo-
lással, elvállalja régi berendezéseknek s egyes készü-
lékeknek alapos átalakítását, továbbá: villámhárító-
kat, házi sürgönyöket, tűz- és vízjelző-berende-
zéseket stb. (121.)

Villámvilágítást
a legszakoszerűbb kivitelben, jutányos áron végez.

Arjegyzék, költségvetések és ajánlatok
ingyen és bérmentve.

Magyar levelező,
ki a német nyelvben és könyvvitelben jártas, állást keres
a fővárosban. Szíves megkeresések **ügyes és megbiz-**
ható címre e lap kiadói hivatalába kéretnek.

Fernolendt-czipómáz egész fekete fényt ad és meg-
tartja a bőr épségét.

Fernolendt-fény-kréme világos cipőnek szép fényt
ad és épen tartja a bőrt.

Fernolendt-Nigrinje, szabad, finom fényt ad és
még nedves időn sem veszt el a
színt, nem piszkítja a ruhát,
a bőr puhává, vízállattá és szuszit-
tatlanná lesz. 1 nagy csim-köcsög 10 kr.

Fernolendt-Wixinje, szabadalmazott folyékony pom-
pás fénymáz, mely kefével né-
kül sült-fekete, lakkszerű fényt
ad. Üvegben 10 és 25 kr. Wixint világos
cipőnek is készíthetnek.

Fernolendt Wandolja szabad, elsőrangú talpvédő
szer. Impregnált talpak három
annyi ideig tartanak, mint ma-
sok és nem vesznek föl nedvességet. Legjobb
védelem hideg és nedves lábak ellen 1 üveg 25 kr.

Kapható a hasonló szakmájú üzletben, valamint
a gyári raktárban: **Wien, Schulerstrasse 21.**

Cs. kir. szab. vegyi gyár,
alapítványt 1832-ben.

Stefan Fernolendt, Wien.
Budapest, Lipót-körut 24.

Faanyagok eladása.

Az alulírott m. kir. erdőigazgatóság írásbeli versenytárgyalás útján eladás alá
bocsátja a máramaros-szigeti „Margit” fűrész-telepen felmagyázva lévő különböző mé-
retű és minőségű, mintegy 4144 m³ fenyődeszka és léczet, 151 m³ keményfa deszkát,
241.000 db tölgy, bükk és fenyő szőlőkarót és 874 m³ selejtes tölgy rönköket, össze-
sen 37.075 ft kiküldési ár mellett, továbbá a „Gardonyi” fűrésztelepen 5378 m³
fűrészelt fenyődeszka, lécz és épülettát 84.575 db tölgy és fenyő szőlőkarót, 17.600
darab fenyő zsindelyt és különféle más apró faanyagot, összesen 46.568 ft, vagyis
együttesen 83643 ft kiküldési ár mellett.

A becsérték 10 százaléknak megfelelő bántépénzzel és 50 kr. béléggel ellá-
tott írásbeli zárt ajánlatok 1898. évi január hó 15-én d. e. 10 óráig az alulírott m. kir.
erdőigazgatóságnál benyújtandók.

Az írásbeli ajánlatban a felajánlott vételár számjegyekkel és szóval is világo-
san kiírandó, egyúttal kijelentendő, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési felté-
teleket ismert és azokat feltétlenül elfogadja. Ajánlat úgy a „Margit”, valamint a
„Gardonyi” fűrész-telepen lévő összes kincstári faanyagokra együtt és fűrészekenként
külön-külön is tehető.

Az árverési és szerződési feltételek az alulírott erdőigazgatóságnál és a mára-
maros-szigeti kir. erdőgondnokságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Utóajánlatok tekintetbe vételén nem fognak.

Máramaros-Sziget, 1897. december hó.

M. kir. erdőigazgatóság.

(Utánnomás nem díjaztatik.)

(280)

Ezen
Blaha Lujza pipere crème

nem csak ünnepelt nagyművész-
nőnek, hanem immár a **své-
ros legelőkelőbb hölgyeinek is**
kedvence, mert az érzéketlenség
szépségért meglopó és feltűnést keltő
halászárt, mely már az első ki-
sérlet után is észlelhető, minden
hölgy csak ezen pipere krémét
használja. Ezen Blaha Lujza pi-
pere crème (mint a vegyészegésztől
igazolja) **teljesen ártalmatlan**
és **színtelen**, melytől a tiszta
bőrű hölgyek is bátran használ-
hatják. Ez egy egészen új bőr
ápoló és bőrtisztító pipere szer,
mely a bőrre kenve azonnal be-
szívódik és a bőr gyengén kife-
szül, miáltal az **arc márvány-
szerű simaságot** mutat **hatalony**
rozadás fehérséget és údást
nyer. És ezen tőle zománcz
(Teint Parisien) alatt az arcából
összes tisztáltságnál u. m.
azelő, pörseések (wimerlik), hó-
ratka (mütszer) a szárs vörös
arcszín, az orr, és kéz vörössége,
a vedők és bőrfok lok mind eltűn-
nek, s **mert színtelen és ártal-**
mat **fehérítő** nemcsak a bőr
használatra, hanem **éppen nap-
palt használatra kiválóan al-**
kalmos, mert ismételve, szü-
nőhöz, vagy sétára menés előtt
nékülözhetetlen kiegészítő részét
képezi a legelőkelőbb hölgyeknek
is. Számos közszű és elismerő
levél igazolja ezen crème jószágát.
1 tégely ára használati utasítá-
sal 1 ft 20 kr. Blaha Lujza cré-
me-poudre fehér, créme és rózsaszín-
ben 1 dohoz 80 kr és szappan 1
dohoz 50 kr. Kapható közvetlen
a készítőnél: **Déval Seütlény**
Isztván gyógyszerésznél, Buda-
pest, I. ker., Karácsonyi-utca
1 sz. Raktár Budapest: **Török**
József gyógyszerésznél, Opera
gyógyszertár, **Nádor** gyógyszer-
tár és Debreczenben dr. Kótsch-
nek gyógyszeráránban.

Alapítva 1879-ben.

Csak 3 forint
a legszebb és legcélszerűbb
Karácsonyi ajándék.

BODASCHER SIEGFRIED
jutalmazott műtérme. (60)
Wien, II., Praterstr. 61.

Neumann
M.
áruháza
Budapest,
Museum-
körut 1.
(Szikszayval szemben).

Kész
áru
osztály:

Zsolnai Loden öltöny frt 18.—
Cheviot öltöny 16.—
Téli kabát 16.—
Havelsok 9.—
Nadrág 5.—

Mérték szerinti
megrendelésekre nagy
választék a legfinom-
mabb belföldi és angol
kelmékben.

Gyermekruha-
osztály.

Iskolaöltöny frt 5.—
Koreszola-sakko 8.—
Téli kabát 12.—
Füöltöny 12.—
Havelsok 6.—

Szőrmeáru
osztály.

Városi
bundák

55—175 forintig.
Leggyorsabb, legfinomabb, le-
kimeretes készítés.

Utazó
bunda

40—110 forintig.

Gazdasági
(Mikádó)

kabát
18—42 forintig.
(123)

Mencsikoff
40—65 forintig.

Szerencse a szerencsétlenségben.

— Képzeld csak, barátom, megházasodtam.
— Ez baj!
— De a feleségem aranyos kis teremtes.
— Ez már szerencse
— Megígérttem neki, hogy nászutra viszem.
— Ez baj!
— De Velenczében voltunk ám!
— Ez megint szerencse!
— Ott valami műtárgyat akartam venni, de az
idegenek mind elhordták már.
— Ez baj!
— Végre mégis találtam egy szép antik keretet.
— Ez szerencse.
— Csakhogy, mikor hazaértünk, azt vettem észre,
hogy amit vettem, nem antiquitás.
— Ez baj!
— Amint törtölgetjük a keretet, az' látjuk, hogy
az van ráírva:

Pháhn Károly és társai.

— Ez szerencse. Mert egy valódi Pháhn-féle
képkeret bir annyi műbeccsel, mint sok velencei
régiség.

958. sor. BON 028. szám
Polgár Sándor
egyet. gyakorlott költész
Budapest, Erzsébet-körút 50. sz.
köteles ezen utalvány beküldése mel-
lett minden megrendelőnek 15%,
azaz tizenöt százaléknál kedvez-
ményt adni, az eredeti
F. Berguerand fils
parisi különlegességek (gummi
és halból) épügy összes női
ékszerek gyármányából. Kimerítő
képes árjegyzék díjmentesen zárt
levélben küldök. Kivágatott: az
„Országos Hírlap”-ból. (145)

Több cs. és kir. szab. tulajdonosa.

SCHWALB KÁLMÁN

Budapest, VII., Izabella-utca 76. sz. 228

Elvállal épület-horgany díszítményeket, légcsész- és vízvezetési munkákat, különlegességek fűdőszobákban. Készít vidéken vízvezetéseket, osztorházakat, szagtalan árnyékszárakat, fűdőszobákat és szőkeztetéseket legújabb kivitelben.

— Ajánlatokat terv szerint elfogad. —

Himalaya lejtőin Punjabban az öt folyam országában aratott **Kangra-Valley-tea-fajok** a legkedveltebbek és legelterjedtebbek. Törzsház: Bombayban.

Eredeti csomagokban közvetlen behozatal.

Árak angol fontonként forintokban;	1 font	10 font
Csomagokban 1/4 és 1/2 font	5.60	5.20
Elowery Pekoe Golden Tip	5.—	4.60
Finest Orange Pekoe	5.—	4.20
Finest Souchong	4.—	3.20
Pekoehold Mixture	3.—	2.60

Csak vizszelölőgépek kaphatók az importőröknél;
Budapest, VII., István-ut 26. sz. (44)
Fióktelepek: Calcutta, Delhi Simla, London és New-York.

KOTZÓ PÁL

V., Lipót-körút 18. sz.

A t. cz. vevőközönségnek szíves tudomására hozza, hogy nagyobb kényelmükre iródáját

V. ker., Lipót-körút 18. sz.

(Vigszínház mellett, a nyugati pályaudvar s Margitid kö-
zelébe helyezte át. Fentartotta azonban a VIII. ker., Szent-
királyi-utca 49. sz. a műhelyt és az V. ker., Lipót-körút
8—10. sz. alatti raktárhelyiségeit.)

A közönségnek további pártfogását kérve, ajánlja
Garrett legújabb szerkezetű compound gőzmozgonyait, fél-
stabil és nagy szíttafelülettel, minden nagyságban.
takarítással dolgoznak.

Gőzmozgonyokat és gőzcséplőket, négyszer fordít-
ható szél dobszínkekkel, toldást nem igénylő szalmazók-
kal és nagy szíttafelülettel, minden nagyságban.

Minden fajta lovas cséplőkészleteket, arató- és vető-
gépeket, szecskavágókat, repavágókat és minden más gazda-
sági gépeket. (181)

Világszerte a legjobbnak és legcélszerűbbnek elismert

1897/98. 7. sz. modellűt.

Remington Írógép

1897/98. 7. sz. modellűt.

a fővárosban vagy az ország bármely részébe bérmentve küldünk
díjmentes próbahasználatra
vételkötelezettség nélkül
és a rendkívüli egyszerű kezelés begyakorlására saját költségün-
kön küldjük ki szakközegeinket.

Használatban:

a legtöbb minisztériumban, állami hivatalban, pénzügyintézeteknél,
gyárosoknál, ügyvédeknek, közjegyzőknek, megyéknek, váro-
soknak, stb. stb. mindenütt bámulatot és elismerést keltve
kötő szerkezetével és páratlanul egyszerű működésével.

Számtalan elismerő bizonyítvány.

Nélkülözhetetlen minden jól szervezett hivatalban és irodában.

Prospektus ingyen és bérmentve.

GLOGOWSKI ÉS TÁRSA az eredeti Remington írógépek és
Edison-Mimeographok kiz. jog. eladási telepe:
Budapest, V. ker., Erzsébet-tér 16. szám. (89)

Amerikai

Columbia

Egyetlen gyártnány sem mérközhetik

a „Columbia” amerikai kerékpárral.

Kerékpár szalon!

Kerékpár szalon!

Fodor Károly és Ésa

az amerikai „Columbia” és a Stájer
„Meteor”-kerékpárok

vezérképviselősége:

Budapest, Erzsébet-tér 17.

Az 1898. év páratlan szenzációja a
kerékpárgyártás terén a láncznélküli

Columbia
Bicycles

amerikai kerékpár.

A legrégibb, legdiszesebb magyar élcslap az

ÜSTÖKÖS.

Szerkeszti: SZABÓ ENDRE.

Megjelenik minden héten temérdek képpel.

Tartalma: Szatirák, humoreszkek, krónikás adomák, Mújkos-
kalandok, politikai karrikaturák, illusztrált adomák, tréfás versek stb.

Előfizetési ára: **negyedévre 2 frt.**

Kiadóhivatal: V. ker., Kálmán-utca 2. szám, „Pallas”-nyomda.

Mutatóvényszámok kívánatra ingyen küldetnek.

Az orosz csár által legmagasabban engedélyezett kereskedelmi társulat

PERLOFF VASSIL ÉS FIAI
udv. szállító

Moszkva.
Berlin. Bécs. Páris.

Budapesti főraktár és vezérképviselőség:

URS S. és Társánál
BUDAPEST,
V., Sétány-utca 2. sz.

(325)

Valódi chinai Caraván-tea.

A mi teaüzünk a szakban a legelső Moszkvában, 1855 mint egy évszázad óta. A cég keletkezését a történelmi nevezetességű régi és nemese Perloff családhoz közzük és család tagjai az üzlet fennállása óta vezeték. A legmagasabb kitüntetések egész sorozata értek, érdemeikért a kereskedelmi és ipari terén. A bizalomtól ösztönözött és az uuv. szállítói szolgálatukért a kereskedelmi és ipari terén. A bizalomtól ösztönözött és az uuv. szállítói szolgálatukért Moszkvában az I. Mezőgazdasági kiállítás alatt léteztek és egy a kormány által kiküldött egyen felügyelet alatt lesz mérlegelve, aruba pedig csak a cs. orosz vámzsálgal jelvényvel kerül.

A szabadalmazott

„Fairbanks” mérlegek

százados rendszerűek, tolosúlyos fémmezőkkel bírnak és a hid minden pontján egyenlően mérlegelnek.

Gazdasági-, szeker-, marha-, zsák- és raktári mérlegeinket.

különböző méretűek, gazdaságok, közszolgálatok és uradalmak részére a legjobban meggyőződéssel ajánljuk. Gazdasági egységei tagok kedvezményben részesülnek.

„Fairbanks” mérleg- és gépgyár részv.-társaság

Budapest, Andrassy-ut 14. Gyár: Váci-ut 156.

Megrendelések közvetlen központi irodánkhoz Andrassy-ut 41. sz. intézendők.

Hirdetések

felvétetnek lapunk kiadó-hivatalában,

VIII., József-körút 65. szám,

és fióküzletünkben

V. ker., Marokkói-utca 4. sz.

A G A T O L

Kassa, 1898. 19. évfolyam.

Szőlőszeti és Borászati Lap

Megjelen Kassán hetenkint egyszer: csütörtökön.

Előfizetési ára:	Szerkesztő és kiadótársadónos:	Hirdetéseket
Egész évre 4 ft.	MAURER JÁNOS.	elfogad a kiadótársadal.
Félévre 2 ft.		Cikkeink utánnyomása a forrás megnevezése nélkül tilos.
Egyes szám ára 10 kr.		

A magyar szőlősgazda önzetlen barátja és tanácsadója.

1897/5115 szám.

Árverési hirdetmény.

(II. Árverés.)

A zsarnóczai m. kir. erdőhivatal kerületéhez tartozó Geletnek, Bars-Szklonó és Repistye községek határaitban lévő és a m. kir. kincstár tulajdonát képező malomkőbányák 1898. évi január hó 10. napján reggeli 9 órakor 1898. évi január hó 1-10, 1902. évi december hó végeig, tehát 5 évre terjedő időtartamra az alólírott erdőhivatal helyiségében nyilvános árverés útján bérbe fognak adni.

A malomkőbányák kettő bércsoportra oszlanak, melyekre egyenként, vagy együttesen írásbeli ajánlatok tehetők.

Az I. csoportot főleg trachyt porphyrt, kisebb részben kovakő, — a II. csoportot főleg kovakő kisebb részben trachyt porphyrt területek képezik.

A kiállítás ár a költségek költségeinek alapjairól áll, mely alapárakra az ajánlatok közös százalékban teendők.

Az alapárakból eredményezendő kincstári évi jövedelem nem lehet az I. csoportnál 3690 forint és a II. csoportban 1200 forintnál kisebb.

Az alapárak jegyzéke kívánatra postával bérmentellenül megküldetnek.

Az árverési és szerződési feltételek az alólírt erdőhivatalnál bármikor megtekinthetők.

Utóajánlatok el nem fogadhatók.

Zsarnóczán, 1897. évi december hó 19-én.

M. kir. erdőhivatala.

A

Fogpaszta
szappan nélkül

G

Szájviz
5 csepp elegendő

A

Toilette-
szappan

Hajviz

O

Crème brésilienne

L

Poudre de riz

Ezen készítmények Párisban és Londonban az arany éremmel lettek kitüntetve

Mindenütt kapható.

Société de produits hygiéniques

STAPLER & Co.

BÉCS,

XVIII., Gentzgasse 27.

Raktár: Dr. EGGER LEÓ és EGGER J. gyógyszerésznél a Nádor ut. VI., Váci-körút 17.

Üdvös tanács.

Köhögnél, rekedtségnél, a torok és légzési szervek működési zavarainál **Egger szódapasztilál.**

Mellpasztilál

veendő. (1 doboz 50 kr. és 1 ft. Próbadohoz 25 kr.) A gyomor rendetlen működésénél radikális hatásnak bizonyultak **Egger szódapasztilál.** (1 doboz 30 kr.) Mindkét szer kapható minden gyógyszerárban. — Fő- és szétküldési raktár Magyarországon; (27)

„Nádor”-gyógyszertár Budapest, Váci-körút 17.

Új találmány! Urak figyelmébe!

Szabadalmazva az összes nagy államokban.

Kártyajáték-számjelző tábla

a legalkalmasabb újévi meglepetés!

Kávésok és kaszinók figyelmébe! A kártyajáték-számjelző tábla 12 ctn. nagyságu önállóított csinos kiállítás. Pótolja a kártyát, mely a kezet piszkítja és így a kártyát is rongálja. Könnyen kezelhető. Kávéházban, kaszinókban körkér a Tartit és Piquet-játékot kedvelők a kártyajáték-számjelző táblát. A kártyajáték-számjelző tábla megrövidíti a ruhát is a piszkítástól. Illusztrált prospektus díjmentesen küldök. Két darab, azaz egy pár kártyajáték-számjelző tábla ára 8 ft. használati utasítással együtt. Csomagolás 10 kr. Megrendelések a pénz előleges beküldése vagy utánvét mellett eszközölhetők.

NAGY ISTVÁN

a szab. kártyajáték-számjelző tábla feltalálója és kizárólagos elárúgója. 241

Budapest, VII., Csömöri-ut 69. sz.

Főraktár: Kertész Tódor úrnál BUDAPEST, Kristóf-tér.

Szamos kitüntetés. (307)

3 literes üveg **loglin. bányai szilvélum** portó és csomagolással együtt 3.00 és 5. — ft. utánvét vagy előre fizetés mellett.

SCHATTELES MIHÁLY, Lugos (Bánát) 32. sz.

Alapított 1859-ben. Alapított 1859-ben.

Pollitzer Mór és Fia

os. és kir. szabad. orthopédiai készítmények.

— Alapított 1860. —

Csak V., Deák-Ferencz-utca 10. sz.

Fontos

szenvedőknek.

ÚJDONSÁG.

Pollitzer-féle újonnan javított cs. és kir. szabad. gummi sérvekötő, a legjobbnak van elismerve és monarchiánk halálainak túl is nagy elismerésnek örvend. Nem csuszlik le a testről, nem gyakorol kellemetlen nyomást, úgy éjjel, mint nappal hordható. Csiszolásával az eddigi sérvekötők hiányait pótolja. A pelották a sérvekötő idomítottak és biztonsági övvel van ellátva, melyek a testről való lecsúszást megakadályozza. Árak egy oldalra 7—10 ft.ig; kétoldalra 10—18 ft.ig.

Megrendelésnél a test bősége kéri.

Gyermekeknek a fellelve olcsóbb. Nagy raktár angol és francia sérvekötőkben. Suspensorium, hűsítő, görcsös-gummiharisnya, egyenestartó. Méhcsukló, lögpárna ágybetét és havi-haj fellegők és válszettekben kaphatók, valamint a legfinomabb francia és angol **GUMMI kötélcsigák, valódiak** jótállás mellett. Roule eredeti dobozban, tucatszja 8, 4, 6 és 8 forintért. Roule egyenként csomagolva, tucatszja: 8, 4, 6 és 8 ft. Capote auric. (rövid) fehér szálú tucatszja 8 és 4 ft. narancsszínű 5 és 6 ft. Fiktória tucatszja 4, 6 és 8 ft.

Halhólyag (hossz) tucatszja: 8, 4, 6 és 8 ft. Halhólyag (rövid) tucatszja: 4 és 6 ft. Pely Bors Haase drilja 2 ft. Poly Porus Mensinga. darabja 2 forint 50 krajczár. Párisi övspongyar tucatszja 4 és 6 ft. (47)

Rum, Anom likörök

bárki házihasználatra hideg uton minden készlettel nélkül kitűnő minőségben előállított. **Dugók, gumi tömlők.**

Kezelési könyv és árlap ingyen.

WATTERLICH A., BUDAPEST,

5. Dohány-utca 3. (85)

Alapított 1860. Alapított 1860.